

ΤΜΗΜΑ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

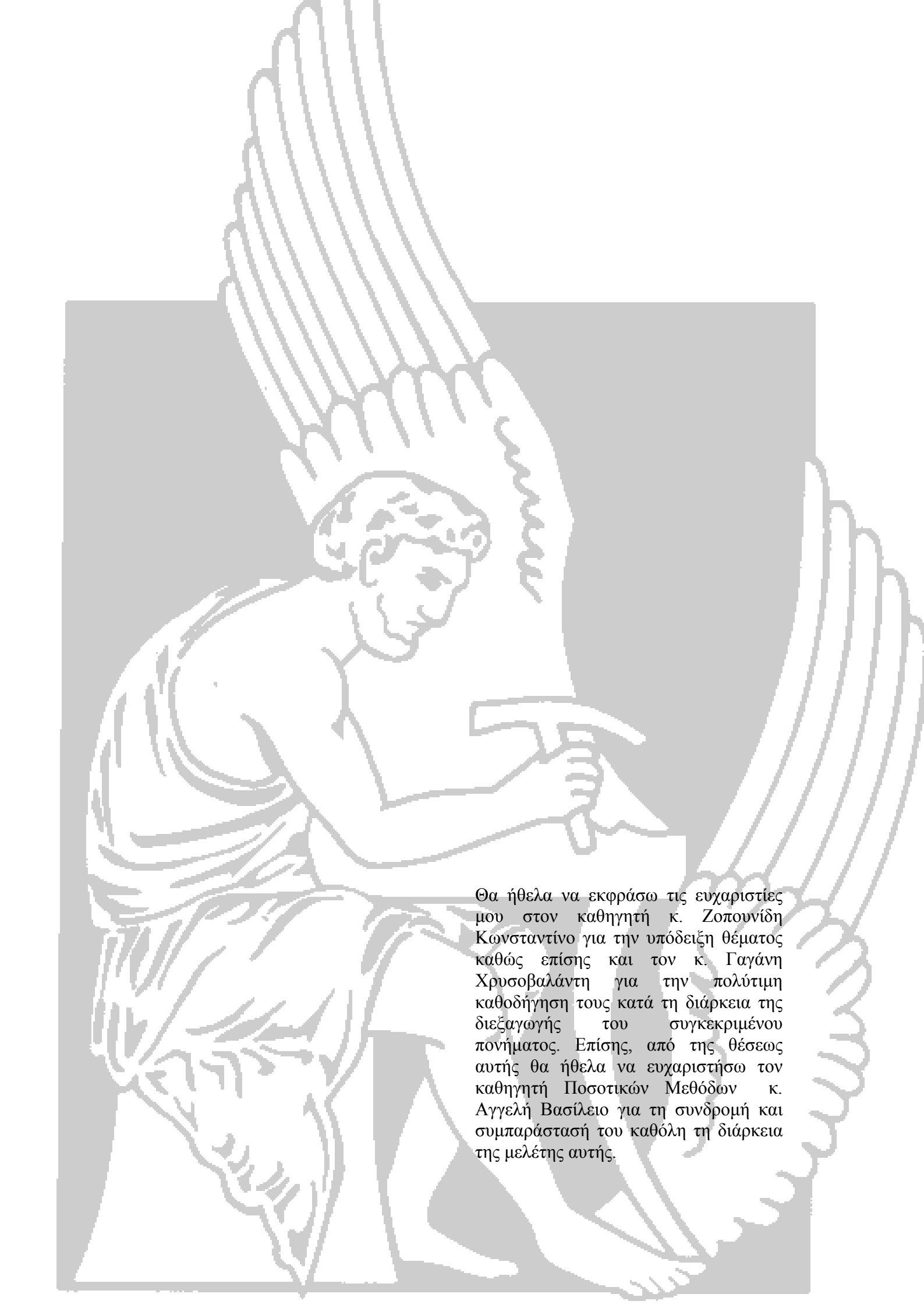
ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΚΑΤΑΤΑΞΗ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΚΑΙ ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ ΜΕ ΤΗ
ΜΕΘΟΔΟ PROMETHEE

ΚΥΡΙΑΚΟΣ ΜΙΧΑΛΗΣ
Α.Μ. : 2001010027

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΖΟΠΟΥΝΙΔΗΣ

ΧΑΝΙΑ, ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2008

Θα ήθελα να εκφράσω τις ευχαριστίες μου στον καθηγητή κ. Ζοπουνίδη Κωνσταντίνο για την υπόδειξη θέματος καθώς επίσης και τον κ. Γαγάνη Χρυσοβαλάντη για την πολύτιμη καθοδήγηση τους κατά τη διάρκεια της διεξαγωγής του συγκεκριμένου πονήματος. Επίσης, από της θέσεως αυτής θα ήθελα να ευχαριστήσω τον καθηγητή Ποσοτικών Μεθόδων κ. Αγγελή Βασίλειο για τη συνδρομή και συμπαράστασή του καθόλη τη διάρκεια της μελέτης αυτής.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Περιεχόμενα.....	3
------------------	---

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

Η ΕΝΝΟΙΑ ΚΑΙ Η ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΤΗΣ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ

1.1. Η έννοια της δημόσιας επιχείρησης.....	8
1.2. Νομοθετικό και θεσμικό πλαίσιο της δημόσιας επιχείρησης.....	10
1.3. Τα δημόσια αγαθά και ο ρόλος των δημόσιων επιχειρήσεων	14
1.4. Το Δημόσιο ως Αγοραστής και Παραγωγός.....	16
1.5. Αποτελεσματικό κράτος ως δημόσιο αγαθό.....	19
1.6. Έκταση δραστηριοτήτων δημοσίου τομέα.....	19
1.7. Η δημιουργία των δημόσιων επιχειρήσεων.....	21
1.8. Η ταξινόμηση των δημοσίων επιχειρήσεων κατά βασικές κατηγορίες.....	23

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

ΟΙ ΜΟΡΦΕΣ ΤΩΝ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

Εισαγωγή.....	25
2.1. Κριτήρια ταξινόμησης των δημόσιων επιχειρήσεων.....	26
2.2. Αμιγείς και μικτές δημόσιες επιχειρήσεις.....	27
2.3. Αυτόνομες και ημιαυτόνομες δημόσιες επιχειρήσεις.....	27
2.4. Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου, Νομικά Πρόσωπα Ιδιωτικού Δικαίου και Ανώνυμες Εταιρίες.....	28
2.5. Κρατικοί όμιλοι και θυγατρικές εταιρίες.....	29
2.6. Κερδοφόρες και ελλειμματικές δημόσιες επιχειρήσεις.....	30
2.7. Άλλες μορφές δημόσιων επιχειρήσεων.....	31
2.8. Όρια επιχειρηματικότητας δημοσίου	32
2.9. Στόχοι δημόσιων επιχειρήσεων	33
2.10. Επιδίωξη σκοπών δημοσίου συμφέροντος.....	38
2.11. Σύστημα Εποπτείας και Ελέγχου των Δημοσίων Επιχειρήσεων	42

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3
ΑΝΑΛΥΣΗ ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΩΝ ΚΑΙ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΧΡΗΣΗΣ

Εισαγωγή.....	44
3.1. Γενικά στοιχεία για τον Ι σολογισμό.....	49
3.2. Κοινό απήχησης του Ισολογισμού	50
3.3. Βασικές αρχές που πρέπει να διέπουν την σύνταξη των ισολογισμών.....	52
3.4. Δυσχέρειες στην ακριβή εκτίμηση των λογιστικών μεγεθών.....	54
3.5. Ειδικές περιπτώσεις ισολογισμών.....	55
3.6. Μορφές του ισολογισμού.....	57
3.7. Η ιστορική εξέλιξη και διαμόρφωση του ισολογισμού	59
3.8. Ο Λογαριασμός Αποτελεσμάτων της Χρήσεως.....	61
3.9. Ο Πίνακας διαθέσεως των αποτελεσμάτων.....	62
3.10. Το προσάρτημα του ισολογισμού και των αποτελεσμάτων χρήσεως.....	63
3.11. Ενοποιημένοι Ισολογισμοί.....	63
3.12. Μορφές συμμετοχής	64
3.13. Απαιτούμενες προϋποθέσεις για τη σύνταξη ενοποιημένων Ισολογισμών....	65
3.14. Ανάλυση των Στοιχείων του Ισολογισμού.....	67
3.14.1. Τα στοιχεία του ενεργητικού	68
3.14.1.2. Οφειλόμενο κεφάλαιο	69
3.14.1.3. Έξοδα εγκαταστάσεως.....	69
3.14.1.4. Πάγιο Ενεργητικό.....	70
3.14.1.5. Κυκλοφορούν ενεργητικό.....	82
3.14.1.5.1. Αποθέματα.....	82
3.14.1.5.2. Απαιτήσεις.....	86
3.14.1.5.3. Διαθέσιμα.....	91
3.14.1.6. Μεταβατικοί λογαριασμοί ενεργητικού	92
3.14.2. Τα στοιχεία του παθητικού	93
3.14.2.1. Ίδια κεφάλαια.....	93
3.14.2.2. Προβλέψεις για κινδύνους και έξοδα	98
3.14.2.3. Υποχρεώσεις	99
3.14.2.3.1. Μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις	99
3.14.2.3.2. Βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις	101

3.14.2.4. Μεταβατικοί λογαριασμοί παθητικο ύ.....	104
3.15. Η κατάσταση αποτελεσμάτων χρήσης και η ανάλυση της	104
3.16. Γενικές Παρατηρήσεις για την Κατάσταση Αποτελεσμάτων Χρήσης.....	105
3.17. Η εξέταση των βασικότερων κονδυλίων του λογαριασμού Αποτελεσμάτων χρήσεως.....	106

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΗΣ ΣΗΜΑΣΙΑΣ ΤΩΝ ΑΡΙΘΜΟΔΕΙΚΤΩΝ

Εισαγωγή.....	116
4.1. Δείκτες αποδοτικότητας	121
4.1.1. Δείκτες Περιθωρίου Κέρδους	122
4.1.1.1. Μικτό περιθώριο κέρδους	122
4.1.1.2. Καθαρό Περιθώριο Κέρδους	123
4.1.1.3. Δείκτης περιθωρίου Κ.Π.Φ.Τ.	123
4.1.2. Απόδοση των επενδύσεων.....	123
4.1.2.1. Χρηματοοικονομική αποδοτικότητα.....	123
4.1.2.2. Βιομηχανική αποδοτικότητα.....	124
4.1.2.3. Δείκτης Απόδοσης Παγίων.....	124
4.2. Ανακύκλωση Κεφαλαίου.....	125
4.2.1. Δείκτης Κυκλοφορίας Ενεργητικού.....	125
4.2.2. Δείκτης κυκλοφορίας Ίδιων Κεφαλαίων.....	125
4.2.3. Δείκτης Κυκλοφορίας Υποχρεώσεων.....	126
4.3. Δείκτες Ρευστότητας.....	126
4.3.1. Αριθμοδείκτης Κυκλοφοριακής Ρευστότητας	127
4.3.2. Δείκτης Άμεσης Ρευστότητας	130
4.3.3. Δείκτης Ταμειακής Ρευστότητας	131
4.4 Δείκτες Φερεγγυότητας.....	132
4.4.1. Δείκτης Συνολικής Ικανότητας Δανεισμού.....	132
4.4.2. Δείκτης Μακροπρόθεσμης Ικανότητας Δανεισμού.....	132
4.4.3. Δείκτης Βραχυπρόθεσμων Υποχρεώσεων προς Ενεργητικό.....	133
4.5 Δείκτες Επίδοσης Διαχείρισης.....	133

4.5.1. Αριθμοδείκτης Ταχύτητας Ρευστοποιήσεως Απαιτήσεων.....	133
4.5.2. Μέση Περίοδος Εξόφλησης Πληρωτέων Λογαριασμών.....	133
4.5.3. Δείκτης σημασίας λειτουργικών εξόδων	134
4.5.4. Δείκτης Σημασίας Χρηματοοικονομικών Εξόδων.....	135
4.5.5. Αριθμοδείκτης Χρόνου Παραμονής Αποθεμάτων.....	135
4.5.6. Κυκλοφοριακή Ταχύτητα Ενεργητικού.....	136
4.6. Δείκτες Ποσοστιαίας Συνθέσεως Ενεργητικού.....	136
4.7. Λογαριθμικοί αριθμοδείκτες.....	137
4.8. Αριθμοδείκτης Προσωπικού.....	138

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

ΑΝΑΛΥΣΗ ΚΑΙ ΚΑΤΑΤΑΞΗ ΤΩΝ Δ.Ε.Κ.Ο.

Εισαγωγή.....	139
5.1. Ταξινόμηση των Δημόσιων Υπηρεσιών και Οργανισμών.....	139
5.2.Μελέτη.....	142
5.3. Χρηματοοικονομική ανάλυση των ΔΕΚΟ με αριθμοδείκτες.....	142
5.4. Μέθοδοι PROMETHEE.....	173
5.5. Μέθοδος PROMETHEE II για την αξιολόγηση των δημοσίων υπηρεσιών και οργανισμών	175
5.6. Κατάταξη των εισηγμένων ΔΕΚΟ στο Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών	177
5.6.1. Ραβδογράμματα τριετίας 2005-07 αριθμοδεικτών των εισηγμένων ΔΕΚΟ.....	180
5.7.Κατάταξη μη εισηγμένων ΔΕΚΟ με βάση τα εγχώρια λογιστικά πρότυπα.....	185
5.7.1. Ραβδογράμματα τριετίας 2005-7 αριθμοδεικτών των ΔΕΚΟ με βάση τα εγχώρια λογιστικά πρότυπα.....	190
5.8. Κατάταξη μη εισηγμένων ΔΕΚΟ με βάση τα εγχώρια πρότυπα για το 2005 και 2006.....	195
5.9. Κατάταξη 2007 μη εισηγμένων ΔΕΚΟ με βάση τα Διεθνή Πρότυπα.....	199
5.10. Γενική Κατάταξη μη εισηγμένων ΔΕΚΟ με βάση τα Διεθνή και Εγχώρια Λογιστικά Πρότυπα για το 2007.....	205

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6
ΚΡΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

6.1. Κριτική έναντι στις ΔΕΚΟ	211
6.2. Συμπεράσματα – Προτάσεις.....	217

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Βιβλιογραφία.....	219
--------------------------	------------

Αντί προλόγου:

Η ΕΝΝΟΙΑ ΚΑΙ Η ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΤΗΣ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ

1.1. Η έννοια της δημόσιας επιχείρησης:

Η τελευταία πηγή εσόδων των δημόσιων φορέων είναι οι δημόσιες επιχειρήσεις. (Εισαγωγή στη Δημόσια Οικονομική, Γ' Έκδοση, Θεοδώρου Γεωργακόπουλου, εκδόσεις Ευγ. Μπένου, Αθήνα 2005,σελ.124-7)

Στην περίπτωση των δημόσιων επιχειρήσεων, οι δημόσιοι φορείς αναλαμβάνουν οι ίδιοι μια παραγωγική δραστηριότητα, αντί να την αφήσουν στους ιδιωτικούς φορείς και να προσπαθήσουν να επηρεάσουν τις ενέργειες του, ώστε να πραγματοποιούνται οι στόχοι του κοινωνικού συνόλου. Όπως οι ιδιωτικές επιχειρήσεις, έτσι και οι δημόσιες πωλούν τις υπηρεσίες έναντι τιμής αλλά η τιμολογιακή τιμή των δημόσιων επιχειρήσεων διαφέρει από την αντίστοιχη τιμολογιακή πολιτική των ιδιωτικών επιχειρήσεων.

Δημόσιες ονομάζονται οι επιχειρήσεις που προσφέρουν υπηρεσίες και προϊόντα κοινής ωφελείας όπως η μεταφορά, η ύδρευση, ο ηλεκτρισμός, το φυσικό αέριο, οι τηλεπικοινωνίες, οι ταχυδρομικές υπηρεσίες και άλλα αγαθά. που θεωρούνται βασικά για τη λειτουργία της σύγχρονης κοινωνίας.

Υπάρχουν διάφοροι ορισμοί για τις δημόσιες επιχειρήσεις. Θα χρησιμοποιηθεί σαν βάση ο επίσημος ορισμός του Ευρωπαϊκού Κέντρου Δημοσίων Επιχειρήσεων (CEEP) που θεωρείται πιο ολοκληρωμένος και περιεκτικός. Σύμφωνα με αυτό τον ορισμό ονομάζεται «δημόσια επιχείρηση ή επιχείρηση με κρατική συμμετοχή» κάθε επιχείρηση στην οποία το κράτος, δημόσιες αρχές, ιδρύματα ή άλλες δημόσιες επιχειρήσεις είναι συνολικά ή μεμονωμένα, άμεσα ή έμμεσα ιδιοκτήτες μέρους του κεφαλαίου, που αναφέρεται ως δημόσιο κεφάλαιο και του οποίου το ποσοστό :

- ♦ είτε υπερβαίνει το 50% του μετοχικού κεφαλαίου της επιχείρησης.
- ♦ είτε είναι λιγότερο από 50% αλλά υπάρχουν ειδικά δικαιώματα που επιτρέπουν τη δημόσια αρχή να έχει τον έλεγχο της επιχείρησης. Ειδικά δικαιώματα θεωρούνται η τοποθέτηση της ανώτατης διοίκησης, η κατοχή της πλειοψηφίας στη γενική συνέλευση των μετόχων από κάποια δημόσια αρχή ή τέλος η δυνατότητα που έχει μια δημόσια αρχή να επηρεάσει τη λειτουργία ή τη δράση της συγκεκριμένης επιχείρησης σε πολύ μεγάλο βαθμό.

Σύμφωνα με τον ορισμό του CEEP, θεωρούνται δημόσιες επιχειρήσεις και οι θυγατρικές εταιρίες των δημοσίων επιχειρήσεων εάν το συνολικό κεφάλαιο που κατέχεται από τη μητρική δημόσια επιχείρηση υπερβαίνει το 50% του μετοχικού κεφαλαίου. Επιπροσθέτως, όλες οι θυγατρικές που περιλαμβάνονται στην ενοποιημένη λογιστική κατάσταση της μητρικής εταιρίας θεωρούνται κι αυτές δημόσιες επιχειρήσεις ανεξάρτητα του ποσοστού που κατέχει η μητρική δημόσια επιχείρηση. Η επιχείρηση δε μπορεί να θεωρηθεί δημόσια εάν η δραστηριότητα της αφορά αποκλειστικά την εκπαίδευση και την υγεία ή εντάσσεται σε ερευνητικές προσπάθειες που λειτουργούν σε μη κερδοσκοπική βάση.

Οι ορισμοί των δημοσίων επιχειρήσεων διαφέρουν μεταξύ τους ανάλογα με τα κριτήρια στα οποία δίνουν έμφαση. (Στέργιος Μπαμπανάσης, Δημόσιες Επιχειρήσεις Οργάνωση και διοίκηση, εκδόσεις Παπαζήση, σελ.23-66). Ο *John Redwood* υπογραμμίζει σαν κριτήρια : τον έλεγχο από το κράτος, την ελευθερία διαχείρισης των υποθέσεων και τη χρηματοοικονομική ανεξαρτησία. Ο *Kembe R. Hope* υπογραμμίζει με τη σειρά του τα κριτήρια της αυτόνομης νομικής μορφής, του κρατικού ελέγχου και της χρηματοοικονομικής ανεξαρτησίας. Ο *V. V. Ramanadham* θεωρεί ως βασικό κριτήριο της δημόσιας επιχείρησης την κατοχή της πλειοψηφίας της ιδιοκτησίας και της διοίκησης από το κράτος. Ο *J. W. Langford* υπογραμμίζει το κριτήριο της ιδιοκτησίας και ελέγχου από το κράτος καθώς και το κριτήριο της εξάρτησης της δημόσιας επιχείρησης από άλλους δημόσιους φορείς.

Ο *Σπύρος Λιούκας* ορίζει ως δημόσιες επιχειρήσεις όλες τις οργανώσεις στις οποίες υπάρχει κρατική πλειοψηφία στο μετοχικό κεφάλαιο και επιχειρηματικός προσανατολισμός. Πιο συγκεκριμένα, ο ορισμός αυτός περιλαμβάνει επιχειρήσεις στις οποίες το κράτος κατέχει παραπάνω από το 50% του μετοχικού κεφαλαίου και στις οποίες αναλαμβάνουν επιχειρηματικού τύπου δραστηριότητες έχοντας δικούς του ισολογισμούς και καταστάσεις αποτελεσμάτων χρήσης. Ο παραπάνω ορισμός περιλαμβάνει τρία βασικά χαρακτηριστικά : την κρατική ιδιοκτησία, τον επιχειρηματικό προσανατολισμό και την ύπαρξη ισολογισμού. Με το τελευταίο χαρακτηριστικό θα ασχοληθούμε επισταμένως στο συγκεκριμένο πόνημα.

Στη διεθνή βιβλιογραφία, παράλληλα με τον όρο δημόσια επιχείρηση χρησιμοποιούνται οι όροι «κρατική επιχείρηση», «επιχείρηση με κρατική συμμετοχή», «ημικρατική επιχείρηση» και «δημόσιος οργανισμός».

Ο όρος κρατική επιχείρηση έχει επικρατήσει στις ανατολικές χώρες. Πρόκειται για

την πιο διαδεδομένη, κυρίαρχη μορφή επιχείρησης στις χώρες αυτές. Η κρατική επιχείρηση προσδιορίζεται ως μονάδα ιδιοκτησίας και επιχειρηματικής δραστηριότητας του κράτους, ως νομικό πρόσωπο, ως βασική μονάδα της εμπορευματικής παραγωγής που αναπτύσσει αυτόνομα σχεδιασμένη και αποτελεσματική δραστηριότητα, με σκοπό : **α)** να προωθήσει την εκπλήρωση των σχεδίων της εθνικής οικονομίας, **β)** να εξυπηρετήσει τα γενικά συμφέροντα της κοινωνίας, και **γ)** να συμβάλει στην ικανοποίηση των κοινωνικών αναγκών.

Οι αντιλήψεις που υπερίσχυαν πριν τις καθεστωτικές μεταρρυθμίσεις των ανατολικών χωρών δε είχαν ως βασικό γνώμονα της κρατικής επιχείρησης τον επιχειρηματικό, τον εμπορευματικό και προσοδοφόρο ή κερδοφόρο χαρακτήρα της. Γι' αυτό το λόγο ,πολλοί αναλυτές διατυπώνουν την άποψη ότι η κρατική επιχείρηση, όπως λειτουργεί στο συγκεντρωτικό-οικονομικό μοντέλο, είναι μια ιδιόμορφη επιχείρηση που στερείται ορισμένων βασικών χαρακτηριστικών της κλασικής μορφής της. Οι κρατικές επιχειρήσεις επανακτούν ορισμένα από αυτά τα χαρακτηριστικά γνωρίσματα στην πορεία των μεταρρυθμίσεων.

Ο Savas δίνει ένα γενικότερο ορισμό σύμφωνα με τον οποίο η κρατική επιχείρηση αποτελεί μια επιχείρηση η οποία ανήκει στην ιδιοκτησία του κράτους, διαθέτει αυτοτελή λογιστική - ξεχωριστή από την εποπτεύουσα κρατική αρχή - αναπτύσσει εμπορική, βιομηχανική και χρηματοοικονομική δραστηριότητα, παράγει και πουλάει αγαθά και υπηρεσίες από τις οποίες προέρχονται και η πλειονότητα των εσόδων της.

1.2. Νομοθετικό και θεσμικό πλαίσιο της δημόσιας επιχείρησης:

Η έννοια της δημόσιας επιχείρησης, στο ελληνικό δίκαιο, εν απουσία νομοθετικού ορισμού, προσδιορίζεται άλλοτε στενότερα και άλλοτε ευρύτερα, ανάλογα με τα επιλεγόμενα κριτήρια χαρακτηρισμού, τα οποία της χαρίζουν την ποικιλομορφία νοημάτων που αρμόζει σε μια τόσο ευρεία έννοια όπως η δημόσια επιχείρηση κοινής ωφέλειας. Οπωσδήποτε, η πολυμορφία των φορέων της δημόσιας επιχειρηματικής δραστηριότητας και η συνεχής εξέλιξη του θεσμού έχουν γίνει τροχοπέδη στην εμπέδωση ενός κοινού νομικού ορισμού της δημόσιας επιχείρησης.

Ωστόσο, η αναζήτηση ενός συνθετικού νομικού ορισμού - παρά τις επιμέρους νομικές ιδιομορφίες των διαφόρων τύπων δημοσίων επιχειρήσεων - είναι σήμερα εφικτή, ιδίως μετά τις πρόσφατες νομοθετικές αντιλήψεις για συνθετική προσέγγιση των φορέων του δημόσιου τομέα. Επίσης, χρήσιμα συγκριτικά στοιχεία παρέχουν οι αντιλήψεις που έχουν επικρατήσει στα δίκαια των άλλων ευρωπαϊκών χωρών σχετικά

με την έννοια των δημοσίων επιχειρήσεων. Επιπλέον, και το ευρωπαϊκό κοινοτικό δίκαιο έχει υιοθετήσει έναν ευρύ ορισμό της δημόσιας επιχείρησης.

Η δημόσια επιχείρηση αποτελεί μια μορφή άμεσου κρατικού παρεμβατισμού στην οικονομία, διότι στην περίπτωση της το ίδιο το κράτος αναπτύσσει επιχειρηματική δραστηριότητα. Με τη στενή έννοια, κατά γενικό κανόνα, δημόσιες επιχειρήσεις αποτελούν τα νομικά πρόσωπα τα οποία ιδρύονται με περιουσιακά στοιχεία του κράτους, για την επιδίωξη σκοπών που ικανοποιούνται ή είναι δυνατό να ικανοποιηθούν δια της αναπτύξεως κατά κόρον παραγωγικής ή επιχειρηματικής δραστηριότητας. Κατά κανόνα, τα συλλογικά όργανα διοικήσεώς τους διορίζονται από την κρατική εξουσία, οι δε πράξεις τους υπόκεινται στην εποπτεία ή στον έλεγχο του κράτους. Η δημόσια επιχείρηση υπό στενή έννοια αποτελεί δημόσιο νομικό πρόσωπο που διέπεται καταρχήν από το ιδιωτικό δίκαιο, ως συνέπεια της επιλογής του νομοθέτη να του προσδώσει τη μορφή Ν.Π.Ι.Δ.(Νομικό Πρόσωπο Ιδιωτικού Δικαίου) ή Α.Ε (Ανώνυμη Εταιρεία). Στον ορισμό περιλαμβάνονται και οι δημοτικές ή κοινοτικές επιχειρήσεις που ιδρύονται ως Ν.Π.Ι.Δ (Νομικό Πρόσωπο Ιδιωτικού Δικαίου) με περιουσιακά στοιχεία των οικείων οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης. Εξαιρούνται όμως οι επιχειρήσεις που δημιουργούνται ή ελέγχονται από τα δημόσια νομικά πρόσωπα κατά την άσκηση της δικαιιοπρακτικής τους ικανότητας (στο πλαίσιο των καταστατικών τους διατάξεων) καθώς και οι επιχειρήσεις μικτής οικονομίας και οι θυγατρικές τους.

Η υπό την ευρεία έννοια δημόσια επιχείρηση περιλαμβάνει όλες τις επιχειρήσεις του δημόσιου τομέα ανεξάρτητα από το καθεστώς του δημοσίου, ιδιωτικού, ή μικτού δικαίου που τις διέπει. Οι επιχειρήσεις του δημόσιου τομέα είναι συνεπώς όλα τα νομικά πρόσωπα, ανεξάρτητα από το νομικό τους τύπο και μορφή (Ν.Π.Ι.Δ., Ν.Π.Δ.Δ., κάθε τύπου δημόσιες επιχειρήσεις, ιδρύματα και άλλα) που ασκούν επιχείρηση παραγωγής οικονομικών αγαθών ή υπηρεσιών είτε είναι κοινής ωφέλειας είτε όχι, εφόσον ο έλεγχος της ιδιοκτησίας και της διοίκησης των μέσων παραγωγής ανήκει έμμεσα ή άμεσα στο κράτος.

Από τους παραπάνω ορισμούς προκύπτει ότι ο όρος δημόσια επιχείρηση περιλαμβάνει τρεις διαστάσεις: την επιχειρηματική, την κρατική και την κοινωνική διάσταση.

♦ *Η επιχειρηματική διάσταση της δημόσιας υπηρεσίας σημαίνει ότι αποτελεί έναν επιχειρηματικό οργανισμό που παράγει υλικά αγαθά και υπηρεσίες εφαρμόζοντας ιδιωτικοοικονομικά κριτήρια (υπόκειται δηλαδή στους κανόνες της αγοράς, πουλά σε*

ορισμένη τιμή, επιδιώκει οικονομικό πλεόνασμα και κέρδος και άλλες δραστηριότητες).

♦ *Η κρατική διάσταση* συνίσταται στο ότι αποτελεί κρατική ιδιοκτησία, ελέγχεται και εποπτεύεται από το κράτος και αποβλέπει στην εξυπηρέτηση του δημοσίου συμφέροντος .

♦ *Η κοινωνική διάσταση* σημαίνει ότι αποσκοπεί στην ικανοποίηση κοινωνικών αναγκών και εφαρμόζει κοινωνικά κριτήρια στις δραστηριότητές της, παράλληλα έχει και κοινωνική ευθύνη και επομένως πρέπει να υπόκειται σε κοινωνικό έλεγχο.

Στην Ελλάδα είναι πλατιά διαδεδομένος ο όρος **«Δημόσιες Επιχειρήσεις και Οργανισμοί – ΔΕΚΟ»**, ο οποίος έχει χρησιμοποιηθεί για να περιγράψει ένα τμήμα μόνο των επιχειρήσεων που ανήκουν στο ευρύτερο δημόσιο και πιο συγκεκριμένα εκείνες τις επιχειρήσεις που εποπτεύονται απευθείας από Υπουργεία και οι οποίες δημοσιονομικά ελέγχονται από το Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας (ΥΠΕΘΟ).

Οι δημόσιες επιχειρήσεις ανήκουν στον ευρύτερο δημόσιο τομέα. *Η οικονομία του δημόσιου τομέα* περιλαμβάνει την οικονομική δράση του κράτους, της τοπικής αυτοδιοίκησης, των φορέων της κοινωνικής ασφάλισης, των δημόσιων επιχειρήσεων και άλλων υπό δημόσιο έλεγχο φορέων. Μπορεί να διακριθεί η οικονομία του δημόσιου τομέα με την ευρεία και την στενή του έννοια.

Ο δημόσιος τομέας της οικονομίας, *με την ευρεία του έννοια*, περιλαμβάνει, από την μία πλευρά, το κράτος, την τοπική αυτοδιοίκηση και την κοινωνική ασφάλιση, τους φορείς δηλαδή εκείνους που έχουν ως βασική αποστολή, μεταξύ των άλλων, τον εφοδιασμό της κοινωνίας με δημόσια ή οιονεί κοινωνικά αγαθά (παραδείγματος χάριν άμυνα, διοίκηση, ασφάλεια, δικαιοσύνη, πρόνοια, παιδεία) και χρηματοδοτούνται κυρίως με φορολογικά έσοδα. Στην άλλη όψη του νομίσματος περιλαμβάνεται το σύνολο των υπό δημόσιο έλεγχο φορέων, μέσω των οποίων εκδηλώνεται η κρατική επιχειρηματικότητα. Οι φορείς αυτοί συγκεντρώνουν έσοδα, κατά κύριο λόγο, από τις πωλήσεις των αγαθών και των υπηρεσιών που παράγουν.

Ο *υπό στενή έννοια* δημόσιος τομέας, αντιπροσωπεύει όπως έχει καθιερωθεί στη διεθνή βιβλιογραφία, την εθνικολογιστική έννοια του όρου. Περιλαμβάνει συγκεκριμένα την κεντρική διοίκηση, την τοπική αυτοδιοίκηση, τους οργανισμούς κοινωνικής ασφάλισης και διάφορα Ν.Π.Δ.Δ. (επιμελητήρια, χρηματιστήριο, ιδρύματα κοινωνικής αντίληψης και άλλους τομείς.). Η οικονομική δράση των παραπάνω φορέων συνεπάγεται δαπάνες, επιβολή φόρων, εισφορών και τελών,

διαχείριση εσόδων και εξόδων, μίσθωση ακινήτων, κατασκευή έργων, αγορές και πωλήσεις κτημάτων, σύναψη δανείων και άλλες δραστηριότητες.

Με την ευρεία έννοια ως δημόσιες επιχειρήσεις μπορούν να ορισθούν οι επιχειρηματικοί φορείς που ανήκουν στο Δημόσιο ή σε άλλα δημόσια νομικά πρόσωπα, ανεξάρτητα από την ιδιαίτερη νομική μορφή τους, τον τρόπο δημιουργίας τους και το είδος των σχέσεων τους με το κράτος.

Θα μπορούσε να λεχθεί ότι ο όρος δημόσια επιχείρηση υπό ευρεία έννοια συμπίπτει με την ουσιαστική - δηλαδή την οικονομική - έννοια της δημόσιας επιχείρησης. *Με την έννοια αυτή, δημόσια επιχείρηση είναι κάθε επιχείρηση της οποίας οικονομικό υποκείμενο είναι το Δημόσιο ΟΤΑ (Οργανισμός Τοπικής Αυτοδιοίκησης), ή άλλο δημόσιο νομικό πρόσωπο. Ο οικονομικός αυτός έλεγχος μπορεί να είναι πλήρης ή να αφορά την πλειοψηφία του μετοχικού κεφαλαίου της επιχείρησης συνυπάρχοντας με μειοψηφική παρουσία ιδιωτών.*

Στις δημόσιες επιχειρήσεις υπό ευρεία έννοια περιλαμβάνονται τόσο οι δημόσιες επιχειρήσεις υπό στενή έννοια όσο και οι λοιπές επιχειρήσεις που τελούν υπό αποκλειστικό ή πλειοψηφικό μετοχικό έλεγχο του κράτους ή άλλων νομικών προσώπων του δημόσιου τομέα. Με άλλα λόγια, οι υπό ευρεία έννοια δημόσιες επιχειρήσεις είναι οι επιχειρήσεις του δημόσιου τομέα, ανεξάρτητα από το καθεστώς δημόσιου, ιδιωτικού ή «μικτού δικαίου» που τις διέπει.

Πράγματι, η νομοθετική καθιέρωση του όρου «δημόσιος τομέας», από τον ν. 1232/82 όπως αυθεντικά ερμηνεύθηκε από τον ν. 1256/82, άρθ. 1 παρ. 6, κατέστησε σαφή την ουσιαστική ενότητα των πέραν του νομικού προσώπου του κράτους ποικίλων φορέων που ελέγχονται άμεσα ή έμμεσα από αυτό. Η κατάταξη των φορέων που συνθέτουν τον δημόσιο τομέα έχει ως εξής :

- (α) κρατικές ή δημόσιες υπηρεσίες, όπως εκπροσωπούνται από το νομικό πρόσωπο του Δημοσίου,**
- (β) κρατικοί ή δημόσιοι οργανισμοί με τη μορφή Ν.Π.Δ.Δ.,**
- (γ) κρατικές ή δημόσιες και «παραχωρηθείσες» επιχειρήσεις όπως η ΔΕΗ, ο ΟΤΕ, η ΕΡΤ και άλλες,**
- (δ) κοινωφελή ιδρύματα του Αστικού Κώδικα που περιήλθαν στο Δημόσιο και χρηματοδοτούνται ή επιδοτούνται από αυτό,**
- (ε) τραπεζικές ή άλλες ανώνυμες εταιρίες, στις οποίες είτε τα κατά τις προηγούμενες περιπτώσεις νομικά πρόσωπα έχουν το σύνολο ή την πλειοψηφία των μετοχών του εταιρικού κεφαλαίου, είτε έχουν κρατικό προνόμιο ή κρατική**

επιχορήγηση, όπως η Τράπεζα της Ελλάδος, η Αγροτική Τράπεζα, η Εθνική Τράπεζα, η Κτηματική Τράπεζα, η Εμπορική Τράπεζα, η Ελληνική Τράπεζα Βιομηχανικής Αναπτύξεως, και άλλες,

(στ) τα κρατικά νομικά πρόσωπα που έχουν χαρακτηριστεί από το νόμο ή τα δικαστήρια ως Νομικά Πρόσωπα Ιδιωτικού Δικαίου, όπως ο Οργανισμός Συγκοινωνιών Ελλάδος, ο Αυτόνομος Σταφιδικός Οργανισμός και άλλα που χρηματοδοτούνται ή επιχορηγούνται από οποιοδήποτε των προαναφερόμενων νομικών προσώπων,

(ζ) οι θυγατρικές ανώνυμες εταιρίες των προαναφερθέντων νομικών προσώπων που ελέγχονται άμεσα ή έμμεσα από αυτά.

Παρά τον εμπειρικό και συχνά ασαφή χαρακτήρα της, η τυπολογία των φορέων του δημόσιου τομέα του ν. 1256/82 αφορά προφανώς και κατά κύριο λόγο τις δημόσιες επιχειρήσεις υπό την ευρύτερη έννοια του όρου. Με την έννοια αυτή οι επιχειρήσεις του δημόσιου τομέα είναι : όλα τα νομικά πρόσωπα, ανεξάρτητα από τον νομικό τους τύπο και μορφή (Ν.Π.Δ.Δ., Ν.Π.Ι.Δ., κάθε τύπου δημόσιες επιχειρήσεις, ιδρύματα και άλλες μορφές.) που ασκούν επιχείρηση παραγωγής οικονομικών αγαθών ή υπηρεσιών, είτε είναι κοινής ωφέλειας είτε όχι, εφόσον ο έλεγχος της ιδιοκτησίας και της διοίκησης των μέσων παραγωγής ανήκει άμεσα ή έμμεσα στο Κράτος.

1.3. Τα δημόσια αγαθά και ο ρόλος των δημόσιων επιχειρήσεων:

Τα αγαθά διακρίνονται σε πολλές κατηγορίες ανάλογα με το χαρακτήρα τους, τη χρησιμότητα τους, τη διαιρετότητα ή αδιαιρετότητά τους στην κατανάλωση, τη δυνατότητα αποκλεισμού από την κατανάλωση τους και άλλα.. Οι αγορές δεν οδηγούν κατ' ανάγκη σε δίκαιη διανομή του εισοδήματος.(Samuelson-Nordhaus,Οικονομική,16^η Διεθνής Έκδοση, Α' Τόμος, Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα 2000, σελ. 140-150).Μια οικονομία της αγοράς μπορεί να οδηγεί σε απαράδεκτα υψηλά επίπεδα ανισότητας εισοδήματος και κατανάλωσης. Στο παρόν πόνημα θα εξεταστεί η διάκριση των αγαθών αποκλειστικά σε δημόσια, γνήσια και μη γνήσια.

α) Δημόσιο αγαθό είναι το αγαθό το οποίο, από το στιγμή που υπάρχει σε μια κοινωνία, ο καθένας, ξεχωριστά, μπορεί να αποκομίζει συγχρόνως υπηρεσία ίσης ποσότητας και ίδιας ποιότητας με τη συνολικά παρεχόμενη από το αγαθό. *Τα γνήσια δημόσια αγαθά έχουν δυο κρίσιμες ιδιότητες. Η πρώτη είναι ότι δεν είναι εφικτό να περιοριστεί η χρήση τους. Η δεύτερη είναι ότι δεν είναι επιθυμητό να περιοριστεί η χρήση τους.*(Joseph Stiglitz,

Οικονομική του δημόσιου τομέα, εκδόσεις κριτική επιστημονική βιβλιοθήκη, σελ. 161-171). Όλα τα μέλη της κοινωνίας μπορούν συγχρόνως να χρησιμοποιούν και να ικανοποιούνται εξίσου από αυτό, χωρίς η ικανοποίηση του ενός να μειώνει την ικανοποίηση του άλλου. Τα δημόσια αγαθά χρησιμοποιούνται ταυτόχρονα από πολλούς ανθρώπους και κανένας δεν μπορεί να αποκλεισθεί από τη χρήση τους. Μπορεί να αναφερθεί ως παράδειγμα η εθνική άμυνα που είναι από τα λίγα γνήσια δημόσια αγαθά, που ικανοποιεί και τις δυο συνθήκες : το ανέφικτο και το ανεπιθύμητο ενός αποκλεισμού. Επίσης, τα αντιπλημμυρικά έργα και οι δρόμοι των πόλεων. Το παρακάτω παράδειγμα του Δ. Καραγιωργα κάνει πιο κατανοητό τον ορισμό του δημόσιου αγαθού. Έστω ότι σε μια κοινωνία που αποτελείται από τους Α και Β, υπάρχει Χ συνολική ποσότητα ενός αγαθού. Το αγαθό αυτό είναι δημόσιο αν ο καθένας έχει στη διάθεση του για κατανάλωση ποσότητα ίση με τη συνολική:

$$X_A = X_B = X$$

Το δημόσιο αγαθό χαρακτηρίζεται από τα παρακάτω δύο στοιχεία ή τουλάχιστον από το ένα από αυτά:

- Αδυναμία εφαρμογής της αρχής του αποκλεισμού.
- Αδιαιρετότητα στην κατανάλωση του.

Η εφαρμογή της *αρχής του αποκλεισμού* δεν είναι τεχνικά δυνατή στα δημόσια αγαθά που ο καθένας μπορεί να χρησιμοποιεί χωρίς συμφωνία και πληρωμή τιμής.. Υπάρχουν δημόσια αγαθά που παρουσιάζουν απόλυτη αδυναμία εφαρμογής της αρχής του αποκλεισμού. Στην κατηγορία αυτή ανήκουν η εθνική άμυνα, η δημόσια υγεία, η προστασία του περιβάλλοντος, η αντιπλημμυρική προστασία και άλλα. Πολλά αγαθά χαρακτηρίζονται από τεχνικές δυσκολίες αποκλεισμού από τις υπηρεσίες τους όσων δεν είναι διατεθειμένοι να πληρώνουν τιμή γι' αυτές. Τέτοιες τεχνικές δυσκολίες αποκλεισμού παρουσιάζουν η τηλεόραση και το ραδιόφωνο, οι φάροι, οι υπηρεσίες της αστυνομίας και της πυροσβεστικής υπηρεσίας, οι φωτεινοί σηματοδότες και άλλα.. Τέλος, υπάρχουν αγαθά που χαρακτηρίζονται από μερική αδυναμία εφαρμογής της αρχής του αποκλεισμού. Υπάρχουν πολλά αγαθά για τα οποία ο αποκλεισμός μέσω των τιμών είναι αδύνατος - ή ακριβέστερα εξαιρετικά δύσκολος - για ένα μέρος μόνο του οφέλους που παρέχουν, ενώ για ένα άλλο μέρος η είσπραξη τιμής, με εκούσιες συμφωνίες, είναι απόλυτα δυνατή. Η εκπαίδευση, η νοσοκομειακή και ιατροφαρμακευτική περίθαλψη, οι συγκοινωνίες και επικοινωνίες, η επιστημονική έρευνα αποτελούν μερικά χαρακτηριστικά παραδείγματα τέτοιων αγαθών. Τα γνήσια δημόσια αγαθά προσφέρονται αποτελεσματικά όταν το άθροισμα των

οριακών λόγων υποκατάστασης (όλων των ατόμων) ισούται με τον οριακό λόγο μετασχηματισμού. Ο οριακός λόγος υποκατάστασης ιδιωτικών αγαθών με δημόσια αγαθά υποδεικνύει ποια ποσότητα ιδιωτικού αγαθού διατίθεται να θυσιάσει ένα άτομο για να λάβει μια επιπλέον μονάδα του δημόσιου αγαθού.

Η έλλειψη δυνατότητας αποκλεισμού, οι αδιαιρετότητες στην κατανάλωση των αγαθών και άλλοι παράγοντες οδηγούν στην αδυναμία των ιδιωτικών επιχειρήσεων να επιτύχουν, μέσω του μηχανισμού της αγοράς, άριστο εφοδιασμό της κοινωνίας με δημόσια αγαθά, σύμφωνα με το κριτήριο βελτιστοποίησης του Pareto. (Στέργιος Μπαμπανάσης, Δημόσιες Επιχειρήσεις-Οργάνωση και Διοίκηση, Εκδόσεις Παπαζήση, σελ.47-50). Οι εξωτερικές οικονομίες σε παραγωγή μικρότερη από την κοινωνικά επιθυμητή, ενώ ο μη υπολογισμός των εξωτερικών επιβαρύνσεων οδηγεί σε παραγωγή μεγαλύτερη της βέλτιστης κατά Pareto παραγωγής.

Τα δημόσια αγαθά σημειώνουν *αυξητική τάση* στη σύγχρονη εποχή. Η διεύρυνσή τους οφείλεται σε πολλούς παράγοντες από τους οποίους οι κυριότεροι είναι οι εξής: **α)** Οι δημογραφικές και τεχνολογικές εξελίξεις οδηγούν στη δημιουργία νέων δημοσίων αγαθών. Η αστυφιλία παραδείγματος χάριν οδηγεί στην αύξηση των συλλογικών αναγκών για μαζικές συγκοινωνίες, για επικοινωνίες, για πυρόσβεση και πολλά άλλα. **β)** Οι άνθρωποι δημιουργούν μόνοι τους δημόσια αγαθά, μετατρέπουν ιδιωτικά σε δημόσια επιρρίπτοντας το βάρος της χρηματοδότησης στο δημόσιο. Μεγάλο μέρος των αυξανόμενων δημοσίων *δαπανών* διατίθεται για τη δημόσια εκπαίδευση, τη δημόσια υγεία, τις μαζικές συγκοινωνίες, **γ)** Νέα δημόσια αγαθά δημιουργούνται για την προστασία του περιβάλλοντος, των σπάνιων κοινών αποθεμάτων (του αέρα, του νερού, των σπάνιων ζώων και άλλα). Υπάρχουν και αντίρροπες τάσεις μετατροπής δημοσίων σε ιδιωτικά αγαθά. Ο αποκωδικοποιητής για παράδειγμα καθιστά δυνατή την ατομική χρήση των τηλεοπτικών προγραμμάτων.

1.4. Το Δημόσιο ως Αγοραστής και Παραγωγός:

Ο παρακάτω πίνακας δείχνει ότι το δημόσιο στο σύνολο του απασχολεί περίπου το ένα πέμπτο του εργατικού δυναμικού και καταναλώνει περίπου το ένα πέμπτο του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος (ΑΕΠ) .Το ΑΕΠ είναι το μέτρο της αγοραίας αξίας όλων των τελικών αγαθών και υπηρεσιών (δημητριακών, μπίρας, αυτοκινήτων, μουσικών εκδηλώσεων, αεροπορικών ταξιδιών, φροντίδας υγείας και άλλων) που παράγονται σε μία χώρα στη διάρκεια του έτους. (Samuelson Nordhaus, Οικονομική Β' τόμος , Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα 2000, σελ. 32-39). Μεγάλο ποσοστό του προϊόντος που αγοράζει το δημόσιο, ουσιαστικά παράγεται από ιδιωτικές επιχειρήσεις

και τελικά αγοράζεται από το δημόσιο. Ο στρατιωτικός οπλισμός είναι ένα καλό παράδειγμα. Τα όπλα κατασκευασμένα κατά το μεγαλύτερο μέρος τους σε ιδιωτικά εργοστάσια θεωρούνται ως προϊόν του δημοσίου μόνο και μόνο γιατί το δημόσιο είναι ο τελικός αγοραστής ενός πυραύλου ή ενός αεροπλάνου.

Πίνακας1: Μέγεθος του δημοσίου τομέα, στοιχεία που αφορούν το έτος 1982. Το δημόσιο αγοράζει περίπου το ένα πέμπτο του προϊόντος.

	Ποσοστό επι του συνόλου
Προϊόν παραγόμενο από το Δημόσιο	11
Ατομικά εισοδήματα πληρωνόμενα από το Δημόσιο	26
Απασχολούμενοι από το δημόσιο	16
Προϊόν αγοραζόμενο από το δημόσιο	21

Η ποσότητα του προϊόντος που παράγεται απευθείας από το δημόσιο είναι πολύ μικρότερη από εκείνη που αγοράζεται από αυτό. Αλλά το είδος του προϊόντος που παράγεται είναι πολύ σημαντικό, όπως δείχνει ο πίνακας που παρουσιάζεται στην επόμενη σελίδα. Από τα στοιχεία μπορούν να γίνουν αντιληπτά τα εξής:

Πρώτο, ότι η λέξη «δημόσιο» στα οικονομικά δεν σημαίνει μόνο την κρατική διοίκηση και τις υπηρεσίες της. Όπως μπορεί να κατανοηθεί, η κρατική διοίκηση παίζει κρίσιμο ρόλο, όταν παίρνει μέτρα για να μεταβάλει την πορεία των οικονομικών δεδομένων, αλλά αν θεωρηθεί το δημόσιο, ως βασικός οικονομικός θεσμός - εργοδότης και άμεσος παραγωγός - τότε οι πολιτειακές και τοπικές διοικήσεις είναι πολύ πιο σημαντικές από την κρατική.

Δεύτερο, η ποικιλία του προϊόντος του δημοσίου μας δείχνει ότι το δημόσιο δεν είναι απλά και μόνο νεκρό βάρος για την οικονομία, όπως τόσοι πολλοί φαίνεται να νομίζουν. Καθένας που κάποτε πήγε σε δημόσιο σχολείο, ή θεραπεύθηκε σε δημόσιο νοσοκομείο, ή ταξίδεψε σε δημόσιο δρόμο, ή πέταξε με αεροπλάνο κατευθυνόμενο από το δημόσιο σύστημα ραδιοβοηθημάτων, έχει εξυπηρετηθεί από τις υπηρεσίες του δημοσίου και ξέρει πόσο ζωτικής σημασίας μπορεί να είναι το προϊόν του δημοσίου. Ακόμα και εκείνοι που διαμαρτύρονται για την εξαντλητική γραφειοκρατία ή για την αναποτελεσματικότητα της δημόσιας δραστηριότητας (αν και οι δύο αυτές ιδιότητες δεν αποτελούν μονοπώλιο του δημοσίου), θα πρέπει να θυμούνται ότι κι αυτό το ίδιο το σύστημα των ιδιωτικών επιχειρήσεων εξαρτάται από το άυλο προϊόν της επιβολής της εννόμου τάξεως, στην οποία στηρίζεται αυτό το οικονομικό σύστημα, όπως και όλα

τα οικονομικά συστήματα.

Πίνακας 2. Κλάδοι αμέσου προϊόντος του δημοσίου όπως φαίνεται από την απασχόληση στο δημόσιο το έτος 1982. Οι περισσότεροι δημόσιοι υπάλληλοι εργάζονται στις πολιτειακές υπηρεσίες και στην τοπική αυτοδιοίκηση και όχι στις κρατικές υπηρεσίες. Ο αριθμός των υπαλλήλων εθνικής άμυνας αφορά μόνο πολιτικούς υπαλλήλους και όχι το στρατιωτικό προσωπικό, που φτάνει στα δύο εκατομμύρια.

	Υπηρεσίες		
	Ομοσπονδιακές	Πολιτειακές	Τοπικής αυτοδιοικήσεως
Εθνική άμυνα	1415		
Ταχυδρομεία	666		
Εκπαίδευση	20	1260	4367
Υπεραστικό οδικό δίκτυο	5	291	315
Υγεία	217	570	549
Αστυνομία	34	63	484
Πυροσβεστική υπηρεσία	-	-	276
Υγειονομική υπηρεσία	-	-	195
Φυσικοί πόροι και αναψυχή	228	159	209
Δημοσιονομικές υπηρεσίες	101	98	153
Διάφορες	109	535	1325
Σύνολο	2795	2937	7872

Στην Ελλάδα έχει εκδηλωθεί ο προστατευτισμός (πατερναλισμός) από την εποχή ανάμεσα στους δυο παγκόσμιους πολέμους, όταν είχε χρησιμοποιηθεί για να παρέχει εργασία στους πρόσφυγες και αυτούς που είχαν εκδιωχθεί κατά τη διάρκεια της Κατοχής. Howard S. Ellis, Research Monograph Series-Industrial Capital in Greek development, Athens 1964, σελ.320-335). Η πρακτική του πατερναλισμού συνεχίζεται ανεμπόδιστη έκτοτε, εκτός ίσως από την κρίση πληθωρισμού του 1953 όπου υπήρξαν περισσότεροι ποσοτικοί περιορισμοί. Το αποτέλεσμα αυτού του ισχυρού πατερναλισμού υπήρξε η δικαιολογία άνθησης των μονοπωλίων. Οι υπέρογκοι δασμοί που υπήρχαν για την εισαγωγή προϊόντων από το εξωτερικό, υπήρξαν τροχοπέδη στην ανάπτυξη της ελληνικής βιομηχανίας. Ακόμα και στις δημόσιες επιχειρήσεις, δηλαδή στη δημοσιονομική πολιτική, άργησε να επέλθει ανάπτυξη δεδομένης της συμπεριφοράς του κράτους απέναντι στο δημόσιο τομέα σαν ένα καθεστώς το οποίο δε μπορεί να υποστεί αλλαγές.

Όπως είναι ευνόητο, οι άνθρωποι χρειάζονται για τη απόκτηση συνεργασιακών ωφελειών κανόνες και θεσμούς που τους επιτρέπουν να αντιμετωπίσουν τα δύσκολα

προβλήματα των διλημάτων των κοινωνικών διαδράσεων. (Πέτρος Γέμος, Οικονομία και Δίκαιο, Εκδόσεις Σάκκουλα Αντ., Αθήνα 2003, σελ. 172-3). Γενική είναι η αντίληψη σήμερα ότι κανόνες και θεσμοί είναι ανθρώπινο έργο και ότι σε δημοκρατικές κοινωνίες νομιμοποιούνται, αν έχουν τη συναίνεση όλων των ενδιαφερομένων. Οι σημαντικότερες περιοχές κρατικής δραστηριότητας είναι η διασφάλιση της κοινωνικής ειρήνης μέσω της καθιέρωσης και εφαρμογής περιουσιακών δικαιωμάτων, η διασφάλιση της λειτουργίας ανταγωνιστικών αγορών και η δημιουργία ανθρώπινου κεφαλαίου.

1.5. Αποτελεσματικό κράτος ως δημόσιο αγαθό:

Ένα από τα πλέον σημαντικά δημόσια αγαθά είναι η διαχείριση του κράτους. Όλοι επωφελοούνται αν το κράτος είναι καλύτερο, αποτελεσματικότερο, πιο δραστήριο. Πράγματι, το «καλό κράτος» έχει και τις δυο ιδιότητες των δημόσιων αγαθών που αναφέρθηκαν προηγουμένως. Επομένως είναι δύσκολο και ανεπιθύμητο να αποκλειστεί κάποιο άτομο από τα οφέλη ενός καλύτερου κράτους. Αν το κράτος είναι σε θέση να γίνει πιο αποτελεσματικό και να μειώσει τους φόρους χωρίς να μειώνει το επίπεδο των κρατικών υπηρεσιών, τότε επωφελείται όλο το κοινωνικό σύνολο.

Επειδή λοιπόν, η ιδιωτική προσφορά δημόσιων αγαθών είναι γενικά ανεπαρκής, το κράτος οφείλει να παρέμβει ενθαρρύνοντας με αυτό τον τρόπο την παραγωγή δημόσιων αγαθών. (Samuelson-Nordhaus, Οικονομική, τόμος Α' εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα 2000, σελ. 136-140). Αγοράζοντας δημόσια αγαθά, όπως η εθνική άμυνα ή οι φάροι, το δημόσιο συμπεριφέρεται με τον ίδιο ακριβώς τρόπο όπως και κάθε άλλος μεγάλος καταναλωτής. Κατευθύνοντας επαρκή χρηματικά ποσά προς ορισμένους τομείς, το κράτος αναγκάζει τους πόρους να συρρεύσουν εκεί. Από τη στιγμή που «ρίχνονται» οι χρηματικές ψήφοι ο μηχανισμός της αγοράς αναλαμβάνει δράση και διοχετεύει πόρους σε επιχειρήσεις που κατασκευάζουν φάρους και άρματα μάχης.

1.6. Έκταση δραστηριοτήτων δημοσίου τομέα:

Η έκταση του δημόσιου τομέα με τη στενότερη έννοια μπορεί να μετρηθεί με *το μέγεθος των δημοσίων δαπανών*. Η έκταση των δραστηριοτήτων των δημόσιων επιχειρήσεων μπορεί να μετρηθεί με πολλούς δείκτες εκ των οποίων οι κυριότεροι είναι οι εξής : η αξία του ΑΕΠ (Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν) που παράγουν οι δημόσιες επιχειρήσεις, ο αριθμός των απασχολούμενων στις δημόσιες επιχειρήσεις, η αξία των κεφαλαίων των δημόσιων επιχειρήσεων και οι επενδύσεις τους. Μεγάλο

μέρος της επέκτασης της οικονομικής δραστηριότητας του κράτους μπορεί να εξηγηθεί από την άνοδο των μεγάλων εταιρειών και την παρακμή των μικρών ανταγωνιστικών παραγωγών.

Η μεταπολεμική αύξηση των δημόσιων δαπανών ενίσχυσε σημαντικά την ικανότητα της κυβέρνησης να ρυθμίζει την απασχόληση. Μερικές δημόσιες δαπάνες (όπως τα επιδόματα ανεργίας) ενεργούν ως ενσωματωμένοι σταθεροποιητές. (Samuel Bowles-Richard Edwards, Κατανοώντας τον Καπιταλισμό, εκδόσεις Gutenberg, Αθήνα 2002, σελ.210-220). Οι δαπάνες αυξάνονται αυτόματα όταν η οικονομία επιβραδύνεται, με αποτέλεσμα να διατηρείται η συνολική ζήτηση σε αρκετά υψηλά επίπεδα, ώστε να αποφεύγονται οι σοβαρές υφέσεις. Μια, ακόμα πιο συνειδητή, μακροοικονομική ρύθμιση της οικονομίας μπορεί μάλιστα να αντιστρέψει την τάση της οικονομίας ώστε να μη μπορεί να προσφέρει αρκετές θέσεις εργασίας.

Η εξέλιξη του δημόσιου τομέα πέρασε από πολλές φάσεις με κύρια τάση τη διεύρυνσή του. Το ποσοστό του εθνικού εισοδήματος που συγκέντρωνε το κράτος στον προϋπολογισμό στη δεκαετία του 1880 ήταν περίπου 10%. Στη συνέχεια αυξήθηκε σταδιακά με αποτέλεσμα τα συνολικά φορολογικά έσοδα ως ποσοστό του ΑΕΠ (Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν) στον Ο.Ο.Σ.Α (Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης) να φτάσουν το 1965 το 26,7%, το 1975 το 32,7% και το 1988 το 38,4% του ΑΕΠ. Ήταν ακόμα πιο γρήγορη η αύξηση των δημοσίων δαπανών ως ποσοστό στο ΑΕΠ, μέχρι τη δεκαετία του 1990 όπου ενισχύονται οι πτωτικές τάσεις.

Τα ιστορικά στοιχεία οδηγούν στο συμπέρασμα ότι στην περίοδο μετά τον Α' και Β' Παγκόσμιο Πόλεμο, δημιουργήθηκε σε παγκόσμιο επίπεδο ένας σημαντικός δημόσιος τομέας της οικονομίας. Στις περισσότερες χώρες του κόσμου αποτελεί δημόσια ιδιοκτησία μεγάλο μέρος της γης, των δασών, των φυσικών πόρων, των κοιτασμάτων και των υποδομών (infrastructures). Ο επιχειρηματικός δημόσιος τομέας είναι πιο εκτεταμένος στις ανατολικές χώρες και πιο περιορισμένος στις δυτικές χώρες. Η συμμετοχή του κράτους στην παραγωγή στην περίοδο 1982-86 έφτανε στις ανατολικές χώρες το 65-97% ενώ στις δυτικές χώρες περιοριζόταν στο 1,5-25%. Το ποσοστό των απασχολούμενων στις δημόσιες επιχειρήσεις κυμαινόταν από 70-94% στις ανατολικές χώρες και από 2%-27% στις δυτικές χώρες.

1.7. Η δημιουργία των δημόσιων επιχειρήσεων:

Οι δημόσιες επιχειρήσεις δημιουργούνται με πολλούς τρόπους από τους οποίους ο πιο διαδεδομένος είναι ο εξής:

- α) *Η ίδρυση δημόσιας επιχείρησης με νόμο.*
- β) *Η ίδρυση δημόσιας επιχείρησης με απόφαση διοικητικού συμβουλίου.*
- γ) *Η δημιουργία δημόσιας επιχείρησης με κρατικοποίηση.*

Η δημόσια επιχείρηση μπορεί να ιδρυθεί από το κράτος με νομοθετική πράξη ή με κανονιστική πράξη που εκδίδεται κατά νομοθετική εξουσιοδότηση. Πολλές μεγάλες δημόσιες επιχειρήσεις έχουν ιδρυθεί με νόμο που ψήφισε η Βουλή (για παράδειγμα ο Ο.Τ.Ε., η ΔΕΗ στην Ελλάδα). Στους ιδρυτικούς νόμους των δημόσιων επιχειρήσεων περιλαμβάνονται διατάξεις για τη σκοπιμότητα ίδρυσης της δημόσιας επιχείρησης, για τους σκοπούς της και τα μέσα επίτευξής τους, για τους τομείς και τις δραστηριότητες που μπορεί να αναπτύξει, για την οργάνωση και διοίκηση της δημόσιας επιχείρησης, για τις αρχές λειτουργίας της και για τη σχέση της δημόσιας επιχείρησης με το κράτος, τις άλλες επιχειρήσεις και τους καταναλωτές. Προβλέπεται ακόμα η προικοδότηση της δημόσιας επιχείρησης με το αρχικό κεφάλαιο.

Χαρακτηριστική περίπτωση πάγιας εξουσιοδότησης είναι αυτή που περιέχεται στον Δημοτικό και Κοινοτικό Κώδικα (ν.1065/80, άρθρα 205-212, όπως τροποποιήθηκε μεταγενέστερα με το ν.1416/84) για τη δημιουργία δημοτικών και κοινοτικών επιχειρήσεων ή τοπικών επιχειρήσεων μικτής οικονομίας. Η σχετική απόφαση λαμβάνεται από το οικείο Δημοτικό ή Κοινοτικό Συμβούλιο με την απόλυτη πλειοψηφία των μελών του και επικυρώνεται με απόφαση του Υπουργού Εξωτερικών (και όχι με διάταγμα), όπως προβλέπεται από το άρθρο 35 του ν.1416/84 που τροποποίησε σχετικά το άρθρο 205 του ν.1065/80.

Με αποφάσεις του διοικητικού συμβουλίου ιδρύονται κατά κανόνα οι θυγατρικές εταιρίες των μητρικών δημόσιων επιχειρήσεων. Στις σχετικές αποφάσεις καθορίζονται οι τομείς και οι δραστηριότητες των θυγατρικών επιχειρήσεων, η σκοπιμότητα ίδρυσης τους, οι στόχοι και τα μέσα επίτευξής τους, η οργάνωση και διοίκηση τους και οι σχέσεις μεταξύ μητρικής εταιρίας, θυγατρικής εταιρίας και άλλων επιχειρήσεων. Εξασφαλίζεται το αρχικό κεφάλαιο για τη λειτουργία της θυγατρικής εταιρίας. Τα παραπάνω μπορεί να διατυπωθούν και με τη μορφή καταστατικού της επιχείρησης.

Μια από τις μορφές συμμετοχής του κράτους σε επιχειρήσεις είναι η *αγορά μετοχών*. Με αυτό τον τρόπο το κράτος και οι δημόσιες επιχειρήσεις αποκτούν μερίδια σε ιδιωτικές επιχειρήσεις. Εάν τα μερίδια του κράτους υπερβαίνουν το 50% των μετοχών, τότε η

επιχείρηση θεωρείται δημόσια, όπως αναφέρθηκε και παραπάνω .

Στο ελληνικό δίκαιο των δημοσίων επιχειρήσεων, λόγω της μονοσήμαντης αρχικά ανάπτυξης του θεσμού, έχει επικρατήσει ένας στενός ορισμός της δημόσιας επιχείρησης ως ιδιότυπου δημοσίου νομικού προσώπου. Ωστόσο, ο ορισμός αυτός της δημόσιας επιχείρησης υπό στενή έννοια πολύ απέχει από το να περιλαμβάνει όλες τις μορφές φορέων της δημόσιας επιχειρηματικής δραστηριότητας. Ήδη όμως η θεσμοθέτηση και στην ελληνική νομική πράξη της ευρύτερης έννοιας του δημόσιου τομέα επιβάλλει την διευρυμένη και με ουσιαστικά κριτήρια θεώρηση της δημόσιας επιχείρησης ως της επιχείρησης του δημόσιου τομέα. Στην έννοια δε της επιχείρησης του δημόσιου τομέα (δηλαδή της δημόσιας επιχείρησης υπό ευρεία έννοια) περιλαμβάνονται τόσο οι δημόσιες επιχειρήσεις - δημόσια νομικά πρόσωπα, όσο και οι ελεγχόμενες επιχειρήσεις από το κράτος ή και άλλα δημόσια νομικά πρόσωπα.

Αναλυτικότερα, κατά την ίδια άποψη, ο όρος δημοσία επιχείρηση έχει δύο έννοιες :

α) *οικονομική* και σημαίνει μία οργανωτική μονάδα, αποτελούμενη από παραγωγικά μέσα διατιθέμενα από το κράτος ή από άλλο δημόσιο νομικό πρόσωπο και ίδιο προσωπικό, η οποία ασκεί ορισμένη επιχειρηματική δραστηριότητα και β) *οργανική*, οπότε σημαίνει μία κατηγορία δημοσίων νομικών προσώπων, τα οποία είναι νομικά υποκείμενα ορισμένων επιχειρήσεων υπό οικονομική έννοια. Νομικά υποκείμενα δημοσίων επιχειρήσεων υπό οικονομική έννοια μπορούν να είναι και αυτοτελείς δημόσιες υπηρεσίες (όπως το Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο), Ν.Π.Δ.Δ. (παραδείγματος χάριν ο Οργανισμός Λιμένος Πειραιώς) ή δημόσια εταιρία (όπως η Δημοσία Επιχείρηση Πετρελαίου). *Ο όρος δημόσια επιχείρηση χρησιμοποιείται συνήθως στο Σύνταγμα (άρθρα 56 παρ. 1 και 3, 57 παρ. 4, 104 παρ. 1 υπό την οργανική έννοια).*

Είναι προφανές ότι, παρά τον εκ πρώτης όψεως θεωρητικό χαρακτήρα της διάκρισης «υπό στενή» και «υπό ευρεία» έννοια - αντίστοιχα οργανική και ουσιαστική «οικονομική» έννοια της δημόσιας επιχείρησης - εδώ εστιάζεται το όλο εννοιολογικό πρόβλημα από το οποίο εξαρτάται ο νομικός χαρακτηρισμός της δημόσιας επιχείρησης.

Η κοινωνικοποίηση των επιχειρήσεων του δημόσιου τομέα σημαίνει, όπως γράφει ο Γ. Κασιμάτης : *κοινωνικοποίηση της διοίκησης, των εξουσιών που απορρέουν από τον ιδιοκτησιακό έλεγχο της επιχείρησης και των ιδιοκτησιακών δικαιωμάτων πάνω στη δημοσιοποιημένη ομάδα περιουσίας (δηλαδή στην ομάδα κεφαλαίου) που αποτελεί τη βάση του ιδιοκτησιακού ελέγχου της επιχείρησης.*

Πέρα όμως από την κοινωνικοποίηση σαν κοινωνική συμμετοχή, η κοινωνικοποίηση αποτελεί και τρόπο μεταβίβασης της ιδιοκτησίας των επιχειρήσεων από τους ιδιώτες στο Δημόσιο ή άλλα νομικά πρόσωπα του δημόσιου τομέα. Σε αυτή τη μορφή κοινωνικοποίησης που ταυτίζεται με την εθνικοποίηση ή κρατικοποίηση (με τονισμένο όμως το στοιχείο της κοινωνικής συμμετοχής) αναφέρεται και η Διακήρυξη Κυβερνητικής Πολιτικής του ΠΑΣΟΚ. Σύμφωνα με τη διακήρυξη προβλέπεται να κοινωνικοποιηθούν : το πιστωτικό σύστημα και οι ασφαλιστικές εταιρίες, η ενέργεια και οι επιχειρήσεις κοινής ωφελείας, οι μαζικές μεταφορές και συγκοινωνίες, το μεγάλο εξαγωγικό και εισαγωγικό εμπόριο, οι μεγάλες επιχειρήσεις εκμετάλλευσης του ορυκτού πλούτου, τα μεγάλα ναυπηγεία, οι βιομηχανίες χάλυβος, τσιμέντων και λιπασμάτων, η φαρμακοβιομηχανία, καθώς και όσες μονάδες αφορούν άμεσα στην εθνική άμυνα. Προς την κατεύθυνση αυτή η πρόσφατη ελληνική νομοθεσία προβλέπει την κοινωνικοποίηση ιδιωτικών υπερχρεωμένων επιχειρήσεων, σαν αποτέλεσμα της εξυγίανσης τους βάσει του ν.1386/83. *Οι φορείς της δημόσιας επιχειρηματικής δραστηριότητας, υπό συνθήκες ορθολογικής διαχείρισης, έχουν θετικές επιπτώσεις στην εθνική οικονομία, αν μάλιστα ληφθούν υπ' όψη οι πολλαπλές - και όχι μόνο στενά οικονομικές - λειτουργίες τους. Ταυτόχρονα αποτελούν σημαντικά όργανα κρατικής πολιτικής.*

1.8. Η ταξινόμηση των δημοσίων επιχειρήσεων κατά βασικές κατηγορίες:

Πριν διατυπωθούν τα συστήματα εποπτείας και ελέγχου των επιχειρήσεων του δημόσιου τομέα, είναι σκόπιμο να ταξινομηθούν οι επιχειρήσεις αυτές σε βασικές κατηγορίες. Στη συνέχεια μπορούν να θεσπιστούν ευκολότερα πλαίσια και κανόνες λειτουργίας, κοινά για κάθε ομάδα επιχειρήσεων. Κριτήρια ταξινόμησης είναι τα ακόλουθα:

α. Επιχειρήσεις των οποίων ο ρόλος τους χαρακτηρίζεται εθνικής σημασίας και δεν θεωρείται ασφαλές, η ανάπτυξη τους να αφεθεί στην ιδιωτική πρωτοβουλία, όπως ΕΒΟ, ΕΑΒ, ΕΛΒΟ και άλλες. Οι επιχειρήσεις αυτές είναι απαραίτητες για να τροφοδοτούν τις αμυντικές ανάγκες της χώρας, πλην όμως η εγχώρια αγορά είναι μικρή για την αυτοδύναμη οικονομική τους λειτουργία και ίσως θα πρέπει να στραφούν και σε εξωτερικές αγορές. Στην περίπτωση αυτή θα μπορούσε να ειπωθεί ότι ο έλεγχος θα πρέπει να υπακούει σε κριτήρια εθνικής ασφάλειας αλλά και παραγωγικότητας για να είναι ανταγωνιστικές στις ξένες αγορές.

β. Επιχειρήσεις στρατηγικής σημασίας για την οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη της χώρας, δηλαδή επιχειρήσεις για τη δημιουργία της αναγκαίας αναπτυξιακής υποδομής, που αποτελεί προϋπόθεση και για την ανάπτυξη του ιδιωτικού τομέα όπως, ΔΕΗ, ΟΤΕ, ΟΣΕ, ΕΛΤΑ, ΟΑΣ, ΕΟΤ, ΟΛΠ, ΔΕΠΟΣ, ΕΟΜΜΕΧ, ΟΠΕ, ΔΕΠ και άλλες. Στην περίπτωση αυτή ο έλεγχος πρέπει να υπακούει σε κριτήρια της ελαχιστοποίησης του κοινωνικού κόστους.

γ. Επιχειρήσεις που λειτουργούν σε κλάδους οικονομικής δραστηριότητας μαζί ή παράλληλα με τον ιδιωτικό τομέα, δηλαδή αγορές που χαρακτηρίζονται από ανταγωνιστικές συνθήκες όπως, οι ξενοδοχειακές επιχειρήσεις του ΕΟΤ (Ελληνικός Οργανισμός Τουρισμού), οι προβληματικές επιχειρήσεις του ΟΑΕ (Οργανισμός Ανασυγκρότησης Επιχειρήσεων), οι Ασφαλιστικές εταιρίες, οι Εταιρίες πετρελαίου, τα Ναυπηγεία, και άλλες. Πρόκειται για χώρο όπου η κλαδική αναπτυξιακή πολιτική παρουσιάζεται ως δεδομένη και η τεχνολογία δεν παρουσιάζει ιδιαίτερα προβλήματα.

Η διάκρισή τους από τις αντίστοιχες επιχειρήσεις της ιδιωτικής πρωτοβουλίας βρίσκεται στο ιδιοκτησιακό καθεστώς και στη διανομή και χρήση των κερδών. Ο ιδιώτης επιχειρηματίας μπορεί μέσα στα πλαίσια του νόμου να χρησιμοποιήσει τα κέρδη του όπως θέλει, ενώ η δημόσια επιχείρηση θα τα χρησιμοποιήσει για να παίξει ένα ευρύτερο οικονομικό και κοινωνικό ρόλο, όπως προκύπτει από ίδια την φιλοσοφία της ίδρυσης της. Ο έλεγχος στις επιχειρήσεις της κατηγορίας αυτής πρέπει να εξασφαλίζει τη λειτουργία του σύμφωνα με τους ίδιους κανόνες που επιβάλλει η ανταγωνιστική λειτουργία της αγοράς και τη σωστή διαχείριση της περιουσίας τους.

δ. Τέλος, *οι κρατικές Τράπεζες* θα πρέπει να θεωρηθούν σαν ξεχωριστή κατηγορία δεδομένου ότι στην Ελλάδα καλύπτουν το μεγαλύτερο τμήμα των τραπεζικών δραστηριοτήτων, μολονότι η απελευθέρωση του τραπεζικού συστήματος στα πλαίσια της Ευρωπαϊκής Κοινότητας εκθέτει τις τράπεζες στον ανταγωνισμό. Το ζήτημα εδώ είναι πως οι τράπεζες που διαχειρίζονται τους κοινωνικούς πόρους, θα γίνουν ανταγωνιστικές αλλά παράλληλα θα είναι ευαίσθητες στις εθνικές αναπτυξιακές ανάγκες και στις κυβερνητικές προτεραιότητες.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

ΟΙ ΜΟΡΦΕΣ ΤΩΝ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

Εισαγωγή:

Η ελληνική οικονομία είναι μια μικτή οικονομία όπου συνυπάρχουν ο ιδιωτικός και ο δημόσιος τομέας. Στο σύστημα αυτό ο θεσμός της δημόσιας επιχείρησης έρχεται να συμπληρώσει το μηχανισμό της αγοράς που έχει γίνει αποδεκτός ως το βασικό οργανωτικό σχήμα με το οποίο πραγματοποιούνται οι οικονομικοί στόχοι που θέτει η κοινωνία. Το δημόσιο είναι ιδιοκτήτης ή ασκεί έλεγχο σε επιχειρήσεις με διαφορετικά χαρακτηριστικά, όπως νομική μορφή, εργατικό καθεστώς, ιδιοκτησιακό καθεστώς, στόχους και αλλά. Πριν όμως διατυπωθούν οποιεσδήποτε απόψεις γύρω από ένα σύστημα εποπτείας και ελέγχου θα πρέπει να δοθούν απαντήσεις σε ορισμένα ζητήματα, όπως ο χαρακτήρας των επιχειρήσεων αυτών, ο σκοπός και οι αιτίες δημιουργίας τους, καθώς και το ιδεολογικό-πολιτικό και οικονομικό περιβάλλον μέσα στο οποίο έγιναν οι επιλογές δημιουργίας τους ή ένταξής τους στο δημόσιο τομέα. Μια βασική λογική που διέπει τα πλαίσια διαχωρισμού της δημόσιας και της ιδιωτικής οικονομικής δραστηριότητας συνίσταται στο εξής: Σε τομείς οικονομικής δραστηριότητας που προσφέρονται για ικανοποιητικά κέρδη αναπτύσσεται ή διευκολύνεται να αναπτυχθεί ο ιδιωτικός τομέας, ενώ σε τομείς που τα κέρδη είναι οριακά ή αρνητικά αναπτύσσεται η δημόσια επιχείρηση. Ακόμα επιχειρήσεις του ιδιωτικού τομέα, οι οποίες στα πλαίσια του ανταγωνισμού έχουν καταστεί οριακές ή ζημιογόνες μεταπηδούν στο δημόσιο τομέα, εφόσον τα παραγόμενα από αυτές αγαθά ή υπηρεσίες είναι αναγκαία για το κοινωνικό σύνολο και συνεχίζουν να αναπτύσσουν την επιχειρηματική δραστηριότητα τους κοινωνικοποιώντας τα όποια ζημιογόνα αποτελέσματα.

Εκτός από το παραπάνω γενικό πλαίσιο διάκρισης του δημόσιου και ιδιωτικού τομέα οικονομικής δραστηριότητας στην Ελλάδα, όπως και σε άλλες χώρες με παρόμοιες κοινωνικοοικονομικές και πολιτικές συνθήκες, ένας μεγάλος αριθμός επιχειρήσεων του ιδιωτικού τομέα, έχουν περάσει στον δημόσιο τομέα. Είναι δε αποτέλεσμα της σχέσης ανάμεσα στο τραπεζικό και το βιομηχανικό κεφάλαιο, την παρεμβολή του πολιτικοοικονομικού παράγοντα στην επιλογή και στρατολόγηση επιχειρηματικών φορέων που με κριτήρια καθαρά ιδιωτικοοικονομικά δεν θα έπρεπε να προωθούνται. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αυτής της περίπτωσης είναι

οι προβληματικές επιχειρήσεις που υπήχθησαν στον Οργανισμό Ανασυγκρότησης Επιχειρήσεων (ΟΑΕ). Η υπαγωγή τους στον ΟΑΕ έγινε με κριτήριο ότι είναι βιώσιμες και αφού εξυγιανθούν μπορούν να συνεχίσουν τη δραστηριότητα τους αφού προηγουμένως κοινωνικοποιηθεί το κόστος εξυγίανσης.

Τέλος θα πρέπει να διευκρινιστεί, ότι δεν εμπλέκονται οι Δημόσιοι Οργανισμοί Κοινωνικής Ασφάλισης (ΙΚΑ, ΟΓΑ, ΝΑΤ, ΤΕΒΕ και άλλοι). Οι οργανισμοί αυτοί ασκούν καθαρά κοινωνική πολιτική και αποτελούν ξεχωριστή περίπτωση.

2.1. Κριτήρια ταξινόμησης των δημόσιων επιχειρήσεων:

Η ταξινόμηση των δημόσιων επιχειρήσεων μπορεί να γίνει με διάφορα κριτήρια. Με βάση τα κριτήρια που εφαρμόζονται, διακρίνονται πολλές μορφές δημόσιων επιχειρήσεων.

α) Στην πρώτη ομάδα κριτηρίων ανήκουν τα *οικονομικά κριτήρια*: οι σχέσεις ιδιοκτησίας, ο τρόπος χρηματοδότησης, η οικονομική αποδοτικότητα λειτουργίας, ο χαρακτήρας της αγοράς στην οποία λειτουργούν (μονοπωλιακή ή ολιγοπωλιακή αγορά, πλήρης ανταγωνισμός, εθνική ή διεθνής αγορά, πατερναλισμός ή ελεύθερη αγορά).

β) Οι δημόσιες επιχειρήσεις μπορεί να ταξινομηθούν με βάση κριτήρια που συνδέονται με την *αυτονομία* τους από το κράτος και τις εποπτεύουσες αρχές του. Έτσι διακρίνονται σε αυτόνομες, ημιαυτόνομες, ανεξάρτητες και εξαρτημένες, πατερναλιστικές δημόσιες επιχειρήσεις.

γ) Στην τρίτη ομάδα ανήκουν τα *νομικά κριτήρια*. Μεταξύ των δημόσιων επιχειρήσεων και οργανισμών υπάρχουν Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου (Ν.Π.Δ.Δ.), Νομικά Πρόσωπα Ιδιωτικού Δικαίου (Ν.Π.Ι.Δ.), Ανώνυμες Εταιρίες (ΑΕ), θυγατρικές Εταιρίες, Όμιλοι Εταιριών και άλλες.

δ) Υπάρχουν διάφορες μορφές δημόσιων επιχειρήσεων που διακρίνονται με βάση οργανωτικά διοικητικά κριτήρια. Ορισμένες από αυτές εφαρμόζουν διοίκηση δημοσίου ενώ άλλες διοίκηση ιδιωτικού δικαίου.

ε) Οι δημόσιες επιχειρήσεις μπορεί να διακριθούν με βάση τους κλάδους και τους τομείς. Έτσι υπάρχουν δημόσιες επιχειρήσεις που λειτουργούν στον πρωτογενή, δευτερογενή και τριτογενή τομέα, σε διάφορους κλάδους της βιομηχανίας, των υπηρεσιών και άλλους..

στ) Οι σκοποί και οι αρχές λειτουργίας των δημόσιων επιχειρήσεων αποτελούν επίσης κριτήρια ταξινόμησης τους. Οι δημόσιες επιχειρήσεις και οργανισμοί διαφέρουν μεταξύ

τους ανάλογα με τους σκοπούς που επιδιώκουν, οι οποίοι μπορεί να είναι κοινωνικοί, εθνικοί, αναπτυξιακοί, οικονομικοί και επιχειρηματικοί- ανάλογα με τις αρχές, τα κριτήρια λειτουργίας που εφαρμόζουν και που μπορεί να είναι κοινωνικά, ιδιωτικοοικονομικά, επιχειρηματικά κριτήρια και μικτά .

ζ) Τέλος, η ταξινόμηση των δημοσίων επιχειρήσεων μπορεί να γίνει με *συνδυασμένα κριτήρια*.

2.2. Αμιγείς και μικτές δημόσιες επιχειρήσεις:

Με βάση το κριτήριο της ιδιοκτησίας μπορούν να διακριθούν δυο βασικές μορφές δημόσιων επιχειρήσεων : οι αμιγείς και οι δημόσιες επιχειρήσεις.

Αμιγείς δημόσιες επιχειρήσεις αποκαλούνται οι επιχειρήσεις, στις οποίες το κράτος είναι ο μοναδικός ιδιοκτήτης και κατέχει το 100% του κεφαλαίου. Χωρίζονται σε δύο κατηγορίες:

α) Σε αμιγείς δημόσιες επιχειρήσεις που έχουν περιορισμένο βαθμό αυτονομίας και ελέγχονται άμεσα από το κράτος και β) Σε αμιγείς δημόσιες επιχειρήσεις που έχουν υψηλή οικονομική και διοικητική αυτονομία.

Μικτές δημόσιες επιχειρήσεις είναι οι επιχειρήσεις, στις οποίες υπάρχει μικτή ιδιοκτησία δημόσιων και ιδιωτικών φορέων. Ιδιοκτήτες μπορεί να είναι το ίδιο το κράτος, οι κρατικές τράπεζες, Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου, άλλες δημόσιες επιχειρήσεις και οργανισμοί καθώς και ιδιωτικές επιχειρήσεις ή ιδιώτες επενδυτές. Για να θεωρηθεί μια επιχείρηση δημόσια πρέπει να υπάρξει πλειοψηφική δημόσια συμμετοχή και μειοψηφική ιδιωτική συμμετοχή. Στις στατιστικές απογραφές και αναλύσεις, μικτές δημόσιες επιχειρήσεις θεωρούνται, κατά κανόνα, οι επιχειρήσεις στις οποίες το κράτος κατέχει πάνω από το 50% του μετοχικού κεφαλαίου. Μικτές επιχειρήσεις μπορεί να είναι οι μητρικές εταιρίες ή οι θυγατρικές εταιρίες.

2.3. Αυτόνομες και ημιαυτόνομες δημόσιες επιχειρήσεις:

Με βάση το κριτήριο της αυτονομίας διακρίνονται οι εξής μορφές δημόσιων επιχειρήσεων :

- i) Δημόσιες επιχειρήσεις με πλήρη αυτονομία.
- ii) Δημόσιες επιχειρήσεις με πλήρη εξάρτηση από το κράτος.
- iii) Δημόσιες επιχειρήσεις με μερική εξάρτηση από το κράτος.

Οι τελευταίες μπορεί να θεωρηθούν ημιαυτόνομες εταιρίες.

Ο καθηγητής *Σπύρος Λιούκας* με βάση το συνδυασμό του κριτηρίου της ιδιοκτησίας και του κριτηρίου της αυτονομίας, διακρίνει τις παρακάτω τέσσερις μορφές δημόσιων επιχειρήσεων και οργανισμών (Δ.Ε.Κ.Ο.) :

1. *Αμιγείς Δ.Ε.Κ.Ο. άμεσα ελεγχόμενες από την κεντρική διοίκηση, με μικρό βαθμό αυτονομίας.* Οι Δ.Ε.Κ.Ο. που λειτουργούν βάσει διατάξεων του διοικητικού δικαίου και του δημοσίου λογιστικού που ισχύουν για όλους τους κλάδους της διοίκησης υπάγονται στη κατηγορία αυτή (Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου). Ο προϋπολογισμός τους ενσωματώνεται στο κρατικό προϋπολογισμό, ενώ οι σημαντικές αποφάσεις λαμβάνονται ουσιαστικά από τη δημόσια διοίκηση. Ως παραδείγματα μπορούν να παρουσιαστούν το Ίδρυμα Κρατικών Ασφαλίσεων (Ι.Κ.Α.), ο Οργανισμός Διαχείρισης Δημοσίου Υλικού (Ο.Δ.Δ.Υ.), το Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων, και όλα τα Ν.Π.Δ.Δ. Επίσης, στην κατηγορία αυτή μπορούν να υπαχθούν και επιχειρήσεις ιδιωτικού δικαίου με μικρό βαθμό αυτονομίας, όπως ο Οργανισμός Σιδηροδρόμων (ΟΣΕ), η Επιχείρηση Αστικών Συγκοινωνιών (ΕΑΣ), οι Ηλεκτρικοί Σιδηρόδρομοι Αθηνών-Πειραιώς (Η.Σ.Α.Π.), τα Ελληνικά Ταχυδρομεία (ΕΛ.ΤΑ.).

2. *Αμιγείς Δ.Ε.Κ.Ο. με σχετικά ευρεία διοικητική και οικονομική αυτοτέλεια.* Οι Δ.Ε.Κ.Ο. λειτουργούν κατά τους κανόνες ιδιωτικής οικονομίας προς χάριν του δημοσίου συμφέροντος. Διέπονται από τις διατάξεις του ιδιωτικού δικαίου (Νομικά Πρόσωπα Ιδιωτικού Δικαίου) και έχουν συνήθως την νομική μορφή της Ανωνύμου Εταιρίας. Η μεγάλη αυτονομία όμως δεν σημαίνει ότι δεν υπάρχουν έλεγχοι και περιορισμοί από την Κυβέρνηση. Επιχειρήσεις όπως τα Ελληνικά Ναυπηγεία, η ΕΚΟ (Ελληνικά Καύσιμα, Ορυκτέλαια), η Ελληνική Βιομηχανία Οπλών (ΕΒΟ) και ίσως η Ολυμπιακή Αεροπορία (Ο.Α.) και τα Ελληνικά Διυλιστήρια (ΕΑΔΑ) θα μπορούσαν να υπαχθούν στην κατηγορία αυτή.

3. *Μικτές επιχειρήσεις με μικρή αυτονομία που λειτουργούν κατά τους κανόνες του ιδιωτικού δικαίου.* Στην κατηγορία αυτή μπορούν να υπαχθούν μερικές από τις «προβληματικές» επιχειρήσεις όπως ήταν η ΠΥΡΚΑΛ, όπως ήταν η Πειραϊκή-Πατραϊκή και άλλες.

4. *Μικτές επιχειρήσεις, σχετικά ανεξάρτητες με μεγάλη διοικητική αυτοτέλεια.* Για παράδειγμα μερικές επιχειρήσεις που εποπτεύονται από τις τράπεζες θα μπορούσαν να καταταγούν στην κατηγορία αυτή. Χρησιμοποιούν νομικές μορφές ιδιωτικού δικαίου όπως η ανώνυμη εταιρία και η ΕΠΕ (Εταιρία Περιορισμένης Ευθύνης). Τέτοιες εταιρίες είναι οι ασφαλιστικές επιχειρήσεις (Εθνική Ασφαλιστική), ίσως η ΛΑΡΚΟ και η Ελληνική Βιομηχανία Οχημάτων (ΕΛ.Β.Ο), καθώς και άλλες θυγατρικές.

2.4. Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου, Νομικά Πρόσωπα Ιδιωτικού Δικαίου και Ανώνυμες Εταιρίες:

Ο Καθηγητής *Αναστόπουλος* προσδιορίζει τα Ν.Π.Δ.Δ. και τα Ν.Π.Ι.Δ. ως εξής: *Δημόσιες επιχειρήσεις με νομική προσωπικότητα δημοσίου δικαίου (Ν.Π.Δ.Δ.)*. Πρόκειται για εμπορικές, βιομηχανικές και άλλες δραστηριότητες του δημοσίου τομέα που έχουν ανατεθεί σε φορείς με νομική προσωπικότητα δημοσίου δικαίου. Χαρακτηριστικό γνώρισμα τους είναι ότι επιδιώκουν διοικητικούς σκοπούς με μεθόδους δημόσιας εξουσίας (που επισύρουν την εφαρμογή του διοικητικού δικαίου), η ανάθεση σε αυτά της διεξαγωγής επιχειρηματικής δραστηριότητας οδηγεί σε αλλοίωση της φύσης τους και την εφαρμογή μικτού νομικού καθεστώτος. Χαρακτηριστικό παράδειγμα Ν.Π.Δ.Δ. μικτού τύπου αποτελεί ο Οργανισμός Κεντρικής Λαχαναγοράς Αθηνών και Θεσσαλονίκης. Θα μπορούσε να αναφερθούν ακόμα ως παραδείγματα το Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων και ο Οργανισμός Λιμένος Πειραιώς (Ο.Λ.Π.).

Δημόσιες επιχειρήσεις ως Ν.Π.Ι.Δ.: Στην κατηγορία αυτή εντάσσονται τα νομικά πρόσωπα που ιδρύονται με νόμο ή κατ' εξουσιοδότηση νόμου για την άσκηση βιομηχανικής ή εμπορικής δραστηριότητας και υπάγονται σε οργανωτικές μορφές και αρχές λειτουργίας και συναλλαγών του ιδιωτικού δικαίου. Η διαφορά τους από τα Ν.Π.Δ.Δ. έγκειται στο ότι δεν ενεργούν με μεθόδους δημόσιας εξουσίας, αλλά λειτουργούν σύμφωνα με τις αρχές της ιδιωτικής οικονομίας και τους κανόνες του ιδιωτικού δικαίου. Στην κατηγορία αυτή εντάσσεται η πλειοψηφία των δημοσίων εταιριών (ΔΕΗ, ΑΤΕ, ΟΣΕ, ΕΛ.ΤΑ., Ε.Τ.Β.Α., Δ.Ε.Π., ΕΑΠ, Ο.Α. και άλλες).

Δημόσιες Ανώνυμες Εταιρίες. Πρόκειται για δημόσιες εταιρίες που το κεφάλαιο τους διαιρείται σε μετοχές και όλοι οι μέτοχοι ευθύνονται μόνο μέχρι του ποσού της εισφοράς τους. *Λειτουργούν με βάση τους κανόνες των νόμων για τις ανώνυμες εταιρίες εφαρμόζοντας παρόμοια κριτήρια με εκείνα των ιδιωτικών επιχειρήσεων* (επιχειρηματικά κριτήρια και άλλα). Η νεότερη τάση είναι η μετατροπή των δημοσίων επιχειρήσεων σε ανώνυμες εταιρίες.

2.5. Κρατικοί όμιλοι και θυγατρικές εταιρίες:

Πολλές δημόσιες επιχειρήσεις αποτελούν ομίλους με θυγατρικές εταιρίες. Ο όμιλος έχει ως βασική επιδίωξη την ίδρυση θυγατρικών εταιριών ή την απόκτηση μεγάλου αριθμού μετοχών άλλων εταιριών, εξασφαλίζοντας έτσι τον έλεγχο της

δραστηριότητας τους.

Τις τελευταίες δεκαετίες έχει αναπτυχθεί ένα δίκτυο ιδιοκτησιακών σχέσεων σύμφωνα με το οποίο κρατικοί όμιλοι, ή επιχειρήσεις οι οποίες ανήκουν εξολοκλήρου ή εν μέρει στον ευρύτερο δημόσιο τομέα, συμμετέχουν στο κεφάλαιο άλλων επιχειρήσεων. Το πλέγμα αυτό ιδιοκτησιακών σχέσεων μέσω του οποίου το κράτος εντείνει τον έλεγχο του στον επιχειρηματικό τομέα γίνεται πολύπλοκο καθώς σε πολλές περιπτώσεις περισσότεροι του ενός όμιλοι ή άλλοι δημόσιοι οργανισμοί συμμετέχουν στο κεφάλαιο της ίδιας επιχείρησης με επιμέρους ποσοστά συμμετοχής είτε μειοψηφίας είτε πλειοψηφίας.

Θυγατρική εταιρία, με τη στενότερη έννοια, θεωρείται η εταιρία που ανήκει μόνιμα σε μια άλλη εταιρία ως πλειοψηφούντα μέτοχο της. Με την ευρύτερη έννοια περιλαμβάνει τις κάθε μορφής ελεγχόμενες εταιρίες. Οι μεγάλες δημόσιες επιχειρήσεις λειτουργούν, κατά κανόνα, ως όμιλοι με πολλές θυγατρικές εταιρίες οι οποίες εξειδικεύονται σε διάφορους τομείς δραστηριοτήτων. Οι δραστηριότητες τους συνδέονται άμεσα ή έμμεσα, με την κύρια δραστηριότητα των μητρικών εταιριών. Η σχέση μητρικών και θυγατρικών εταιριών στις δημόσιες επιχειρήσεις είναι όμοιες με εκείνες των ιδιωτικών επιχειρήσεων.

2.6. Κερδοφόρες και ελλειμματικές δημόσιες επιχειρήσεις:

Με βάση το κριτήριο της οικονομικής αποδοτικότητας διακρίνονται δύο βασικές κατηγορίες δημοσίων επιχειρήσεων (Δ.Ε.) :

α) Στην πρώτη κατηγορία ανήκουν οι *κερδοφόρες δημόσιες επιχειρήσεις*, δηλαδή οι επιχειρήσεις που θεωρούν βασικό στόχο το κέρδος και έχουν τις προϋποθέσεις για την επίτευξη του.

β) Στη δεύτερη κατηγορία κατατάσσονται οι *ελλειμματικές δημόσιες επιχειρήσεις*, δηλαδή οι επιχειρήσεις που δεν είναι σε θέση να καλύψουν τα έξοδα τους από τα έσοδα που προέρχονται από τις πωλήσεις τους και παρουσιάζουν ελλείμματα. Τα ελλείμματα μπορεί να οφείλονται στην κοινωνική πολιτική, σε χαμηλή αποδοτικότητα και σε άλλους παράγοντες. Οι περισσότερες ελλειμματικές δημόσιες επιχειρήσεις είναι προσανατολισμένες στην εκπλήρωση κοινωνικών στόχων.

Στην πρώτη κατηγορία ανήκουν οι Δ.Ε. που παρουσιάζουν θετικά οικονομικά αποτελέσματα και παράλληλα λειτουργούν σε ανταγωνιστικό

περιβάλλον (ΕΛΔΑ, ΕΚΟ και άλλες). Στην κατηγορία αυτή των επιχειρήσεων αρμόζει περισσότερο μια διοίκηση τύπου ιδιωτικής επιχείρησης. Με τον όρο αυτό υπονοείται ότι η Δ.Ε.:

- ♦ θα λειτουργεί με καθαρά ιδιωτικοοικονομικά κριτήρια
- ♦ θα είναι περισσότερο δεκτική σε καινοτομίες.
- ♦ θα απολαμβάνει μια σημαντική αυτονομία από τους εποπτεύοντες φορείς (τόσο σε στρατηγικής φύσεως θέματα, όσο και σε θέματα διαχείρισης ανθρώπινου δυναμικού και χρηματοοικονομικών πόρων).
- ♦ θα είναι στελεχωμένη με το κατάλληλο εξειδικευμένο διοικητικό προσωπικό (κάτι που κατά κανόνα λείπει από τις Δ.Ε.).
- ♦ θα εφαρμόζει σύγχρονες μεθόδους και τεχνικές marketing.
- ♦ δεν θα δέχεται καμία μορφή προστατευτισμού από τους εποπτεύοντες φορείς.

Η τέταρτη από αυτές τις κατηγορίες περιλαμβάνει τις Δ.Ε. που λειτουργούν σε μονοπωλιακή αγορά (όπως ΔΕΗ) και έχουν ελλείμματα. Στην κατηγορία αυτή σύμφωνα με τον *N. Nwoko*, αρμόζει μια διοίκηση με μεγάλη εργασιακή εξασφάλιση, προσανατολισμό προς τη λειτουργία με κοινωνικά κριτήρια και όχι κριτήρια κέρδους, ανάληψη έργων με θετικές εξωτερικές οικονομίες, που όμως εμπεριέχουν σημαντικούς χρηματοοικονομικούς κινδύνους και άλλα.

Τέλος οι κατηγορίες 2, 3 θεωρούνται ενδιάμεσες κατηγορίες, με ανάλογα χαρακτηριστικά διοίκησης των δύο προηγούμενων κατηγοριών.

Οι ελλειμματικές δημόσιες επιχειρήσεις επιδοτούνται και ελέγχονται από το κράτος. Ο κρατικός έλεγχος είναι μερικός ή πλήρης. Οι κερδοφόρες δημόσιες επιχειρήσεις δεν επιδοτούνται καθόλου ή επιδοτούνται μερικά από το κράτος και έχουν περιορισμένο κρατικό έλεγχο.

2.7. Άλλες μορφές δημόσιων επιχειρήσεων:

Η ταξινόμηση των επιχειρήσεων μπορεί να γίνει με εθνικά, αναπτυξιακά και οικονομικά κριτήρια. Με βάση αυτά τα κριτήρια ο *Γ. Ζυγογιάννης* διακρίνει τρεις μορφές επιχειρήσεων:

α) *Δημόσιες επιχειρήσεις εθνικής σημασίας* που είναι απαραίτητες για την κάλυψη των αμυντικών αναγκών μιας χώρας. Στην κατηγορία αυτή ανήκουν οι επιχειρήσεις της αμυντικής βιομηχανίας.

β) *Δημόσιες επιχειρήσεις στρατηγικής σημασίας* για την ανάπτυξη μιας χώρας. Στην

κατηγορία αυτή κατατάσσονται οι εταιρίες στον τομέα της αναπτυξιακής υποδομής.

γ) *Δημόσιες επιχειρήσεις που λειτουργούν στον ανταγωνιστικό τομέα της οικονομίας*, παράλληλα με τις ιδιωτικές επιχειρήσεις και με ίσους όρους ανταγωνισμού.

2.8. Όρια επιχειρηματικότητας δημοσίου:

Το κριτήριο του επιτρεπτού της δημόσιας επιχειρηματικής δραστηριότητας είναι *η τήρηση της αρχής της επικουρικότητας* από την οποία απορρέουν η υποχρέωση μη ανταγωνισμού των ιδιωτών από το κράτος και η απαγόρευση της επιδίωξης κέρδους ως σκοπού της κρατικής επιχειρηματικής δραστηριότητας. Η αρχή της επικουρικότητας ορίζεται στο άρθρο 5 της συνθήκης για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας. Σκοπός της αρχής αυτής είναι να εξασφαλίζεται ότι οι αποφάσεις λαμβάνονται όσο το δυνατόν πλησιέστερα στον πολίτη. Ως εκ τούτου, ελέγχεται αν η δράση που πρόκειται να αναληφθεί σε κοινοτικό επίπεδο δικαιολογείται σε σχέση με τις δυνατότητες που υπάρχουν σε εθνικό, περιφερειακό ή τοπικό επίπεδο. Συγκεκριμένα, πρόκειται για αρχή σύμφωνα με την οποία η Ένωση, στους τομείς που δεν υπάγονται στην αποκλειστική της αρμοδιότητα, δρα μόνο όταν η δράση της είναι πιο αποτελεσματική από αντίστοιχα μέτρα εθνικής, περιφερειακής ή τοπικής εμβέλειας. Η αρχή της επικουρικότητας συνδέεται στενά με τις αρχές της αναλογικότητας και της αναγκαιότητας, σύμφωνα με τις οποίες η δράση της Ένωσης δεν πρέπει να υπερβαίνει τα απαραίτητα για την επίτευξη των στόχων της συνθήκης όρια. (http://europa.eu/scadplus/glossary/subsidiarity_el.htm). Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Εδιμβούργου του Δεκεμβρίου του 1992 εξέδωσε δήλωση για την αρχή της επικουρικότητας, όπου καθορίζει τους κανόνες εφαρμογής της. Η προσέγγιση που απορρέει από τη δήλωση αυτή περιλαμβάνεται στη συνθήκη του Άμστερνταμ με τη μορφή πρωτοκόλλου σχετικά με την εφαρμογή των αρχών της επικουρικότητας και της αναλογικότητας, το οποίο προσαρτήθηκε στη συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας. Το πρωτόκολλο αυτό καθιερώνει, μεταξύ άλλων, τη συστηματική ανάλυση του αντίκτυπου των νομοθετικών προτάσεων στην αρχή της επικουρικότητας και τη χρήση, όπου είναι δυνατόν, άλλων, λιγότερο δεσμευτικών κοινοτικών μέτρων. Η επικουρική επέμβαση του κράτους στην οικονομική παραγωγή γίνεται αποδεκτή ακριβώς διότι ενισχύει την εθνική οικονομία συνολικά και συνεπώς και το ίδιο το οικονομικό σύστημα στο οποίο αναγνωρίζεται η προτεραιότητα της ιδιωτικής πρωτοβουλίας.

Εξάλλου, η ευρύτατη συναίνεση για την παροχή από το κράτος υπηρεσιών για την ικανοποίηση υπαρκτών αναγκών και ζωτικής πρόνοιας, οδήγησε σε μια διεύρυνση του πεδίου κρατικής ρύθμισης. Η αναγωγή επομένως της παραγωγής οικονομικών αγαθών σε αντικείμενο δημόσιας υπηρεσίας- με πρωτοβουλία του νομοθέτη αποτελούσε ικανή θεμελίωση της δημόσιας βιομηχανικής και εμπορικής δραστηριότητας. Δεν αποτελεί τυχαίο γεγονός λοιπόν η πρόσφατη τάση στον ευρωπαϊκό χώρο για ιδιωτικοποίηση και απορρύθμιση βάσει κατά της ίδιας της έννοιας της δημόσιας υπηρεσίας, ταυτίζοντάς την με περιορισμό της ελευθερίας αρχής γενομένης από την επιχειρηματική ελευθερία.

Ο γαλλικός νόμος της 26.7.1983 για τον εκδημοκρατισμό του δημόσιου τομέα, με την επαναθέσπιση της αρχής της τριμερούς συμμετοχής, και ιδίως με την εξασφάλιση σημαντικής εκπροσώπησης των εργαζομένων στα αποφασιστικά όργανα των δημοσίων επιχειρήσεων, επεδίωξε την εκ νέου εμπέδωση της οικονομικής δημοκρατίας. Αντίστοιχοι είναι οι στόχοι του ελληνικού νόμου 1365/83 για την κοινωνικοποίηση των επιχειρήσεων δημόσιου χαρακτήρα και κοινής ωφέλειας. Ενδιαφέρον είναι να παρατηρηθεί πάντως ότι η κοινωνικοποίηση των επιχειρήσεων του δημόσιου τομέα δεν έρχεται σαν συνέπεια ενός κύματος εθνικοποιήσεων, αλλά αποτελεί προϊόν του κοινού μόχθου (Πρόγραμμα του Εθνικού Συμβουλίου της Αντίστασης της Γαλλίας, 1944). Έτσι, η αντί-καπιταλιστική ιδεολογία των εθνικοποιήσεων συμπληρώνεται και από ένα εμφανή αντικρατικισμό. Οι εθνικοποιήσεις δεν αποβλέπουν στη δημιουργία επιπλέον θέσεων απασχόλησης στην κρατική γραφειοκρατία, αλλά γίνονται προκειμένου να εξυπηρετηθεί καλύτερα το εθνικό οικονομικό συμφέρον, με την εξασφάλιση της οικονομικής δημοκρατίας, που συμπληρώνει το τρίπτυχο **πολιτική, κοινωνική, οικονομική δημοκρατία**.

2.9. Στόχοι δημοσίων επιχειρήσεων:

Σκοπός της δημιουργίας των Δ.Ε.Κ.Ο. είναι η εξυπηρέτηση του κοινωνικού συνόλου με προσφορά ικανοποιητικών υπηρεσιών σε χαμηλό κόστος, η ανάπτυξη της οικονομικής και κοινωνικής υποδομής για την αναπτυξιακή προσπάθεια της χώρας, η δημιουργία εξωτερικών οικονομιών σε όφελος άλλων τομέων της οικονομίας και η συμπλήρωση επενδυτικών κενών που απορούν να δημιουργηθούν στις περιπτώσεις εκείνες που οι ιδιώτες επιχειρηματίες δεν ενδιαφέρονται για επενδυτική δραστηριότητα, είτε λόγω του μεγέθους του έργου είτε λόγω του ότι δεν προβλέπεται αξιόλογο κέρδος, παρά το γεγονός ότι το έργο, από γενικότερη κοινωνικοοικονομική άποψη, μπορεί να θεωρείται αναγκαίο. (Α.Θ. Μπαλφούσιας, Δημοσιονομικές Εξελίξεις στη δεκαετία του

1980, Αθήνα 1993, σελ. 182-196).

Τα τελευταία χρόνια οι Δ.Ε.Κ.Ο. συμβάλλουν σημαντικά στο ακαθάριστο εγχώριο προϊόν (15-20%), συμμετέχουν με αξιόλογο ποσοστό στο σχηματισμό των συνολικών ακαθάριστων πάγιων επενδύσεων της οικονομίας (20-25% περίπου), απασχολούν σημαντικό αριθμό εργατοϋπαλληλικού προσωπικού (το 10-12% της συνολικής απασχόλησης του αστικού τομέα της οικονομίας), συμβάλλουν κατά τρεις έως πέντε ποσοστιαίες μονάδες περίπου στο ακαθάριστο έλλειμμα του ευρύτερου δημόσιου τομέα και απορροφούν το 18-20% των πιστώσεων του Νομισματοπιστωτικού Προγράμματος της οικονομίας. Εξάλλου, οι τιμολογιακές αναπροσαρμογές των αγαθών και υπηρεσιών που παράγουν οι Δ.Ε.Κ.Ο. μπορούν να επηρεάσουν αισθητά το γενικό δείκτη τιμών καταναλωτή (ΔΤΚ), ενώ επίσης είναι δυνατόν να επηρεαστεί σε σημαντικό βαθμό το ισοζύγιο των πληρωμών αυξάνοντας τις εξαγωγές των Δ.Ε.Κ.Ο. ή υποκαθιστώντας τις εισαγωγές.

Οι Δ.Ε.Κ.Ο. που βρίσκονται κάτω από την άμεση εποπτεία της Γενικής Γραμματείας Δ.Ε.Κ.Ο./ΥΠ.ΕΘ.Ο. στη δεκαετία του 1990 ανέρχονταν σε 50. Το σύστημα ουσιαστικού ελέγχου και εποπτείας εφαρμόστηκε καταρχήν το 1981 για τις είκοσι κυριότερες Δ.Ε.Κ.Ο. Το 1983 στο σύστημα αυτό εντάχθηκαν ακόμη 21 Δ.Ε.Κ.Ο., ενώ το 1984 οι υπόλοιπες 9. Σημειώνεται ότι πέραν των προαναφερόμενων, υπάρχει ακόμη ένας μεγάλος αριθμός τέτοιων επιχειρήσεων που είναι είτε άμεσα ελεγχόμενες από το Δημόσιο (όπως ΕΚΕΤΕ, ΔΕΠΑΝΟΜ, ΟΑΔΥΚ, ΑΣΟ και άλλες) είτε έμμεσα. Οι τελευταίες αποτελούν κυρίως θυγατρικές επιχειρήσεις του πιστωτικού τομέα της οικονομίας, που όμως για διάφορους λόγους δεν έχουν ενταχθεί στο σύστημα εποπτείας και ελέγχου της Γ.Γ.(Γενικής Γραμματείας) Δ.Ε.Κ.Ο./ΥΠ.ΕΘ.Ο.

Τα κριτήρια ένταξης των Δ.Ε.Κ.Ο. στο σύστημα ελέγχου και εποπτείας ήταν διαφορετικά για καθεμιά από αυτές. Γενικά όμως ελήφθη υπόψη η οικονομική και κοινωνική σπουδαιότητα της επιχείρησης, η ελλειμματικότητα ή πλεονασματικότητα της διαχειριστικής λειτουργίας της, το ύψος των επενδύσεων και το μέγεθος της απασχόλησης που πραγματοποιεί.

Χαρακτηριστική περίπτωση, στο ελληνικό δίκαιο, δημόσιας επιχείρησης με αποφασιστική επιρροή του κράτους - θεσμικής και όχι ιδιοκτησιακής μορφής - αποτελεί η Τράπεζα της Ελλάδος. Η ίδρυσή της με τον νόμο 3224 της 7.12.1997, η πρόβλεψη του διορισμού του Διοικητή και των Υποδιοικητών με απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου αρκούν για τον χαρακτηρισμό ως επιχείρησης δημοσίου

χαρακτήρα. Και αυτό απορρέει, παρά τη ρητή πρόβλεψη του άρθρου 8 του Καταστατικού της, σύμφωνα με το οποίο το Δημόσιο και άλλοι δημόσιοι φορείς δεν μπορούν να κατέχουν άμεσα ή έμμεσα μετοχές της Τραπέζης της Ελλάδος «κατά ποσό υπερβαίνουν στο σύνολο το ένα δέκατο του εκδιδόμενου ονομαστικού κεφαλαίου».

Οι στόχοι που επιδιώκονται με την δημιουργία δημοσίων επιχειρήσεων, είναι κυρίως οι εξής : (Αναστόπουλος Ι.Δ., Οι Δημόσιες Επιχειρήσεις, Εκδόσεις Σάκκουλα Αντ., Αθήνα – Κομοτηνή 1987, σελ. 24 -32).

— ο οικονομικός εκσυγχρονισμός, με την πραγματοποίηση επενδύσεων υψηλού κόστους και την εξασφάλιση σύγχρονης τεχνολογίας και με τη βελτίωση της οικονομικής και τεχνολογικής απόδοσης των επιχειρήσεων αυτών. *Αποτέλεσμα του εκσυγχρονισμού και της καθετοποίησης της παραγωγής είναι η επίτευξη οικονομικής κλίμακας και συνεπώς η μείωση του κόστους και των τιμών.*

— η εξασφάλιση του εφοδιασμού σε καταναλωτικά αγαθά ή πρώτες ύλες (όπως πετρελαιοειδή) ή σε οικονομικό εξοπλισμό στρατηγικής σημασίας, καθώς και η παροχή υπηρεσιών με κοινές προδιαγραφές και ίδια τιμολόγια για όλες τις περιοχές της επικράτειας (και ενδεχομένως η επιδότηση ορισμένων περιοχών ή κοινωνικών κατηγοριών).

Η αποφυγή των δυσμενών συνεπειών από την εκμετάλλευση της εξουσίας που συνεπάγονται τα ελεγχόμενα από ιδιώτες φυσικά μονοπώλια. Η εθνικοποίηση ή κρατικοποίηση ή κοινωνικοποίηση επιτρέπουν την καθετοποίηση της παραγωγής, χωρίς τους κινδύνους της μονοπωλιακής εκμετάλλευσης ιδίως όσον αφορά την επιλογή των επενδύσεων και τον καθορισμό των τιμών. Εξάλλου, εκλογικεύεται η αγορά με την αποφυγή δημιουργίας υπερκερδών ως αποτέλεσμα олиγοπωλιακών καταστάσεων, ή αντίθετα, με την άσκηση ανταγωνισμού που συνεπάγεται απορρυθμιστικές πιέσεις στην αγορά.

— η αναδιανεμητική λειτουργία των δημοσίων επιχειρήσεων, με την ανακατανομή εισοδήματος σε ιδιώτες και περιοχές. Αυτό επιτυγχάνεται με την διαφοροποίηση των τιμολογίων ή την δωρεάν παροχή υπηρεσιών σε οικονομικά ασθενέστερες ομάδες του πληθυσμού και την πραγματοποίηση επενδύσεων στις λιγότερο αναπτυγμένες περιοχές.

— η πολιτική απασχόλησης, με την δημιουργία νέων θέσεων εργασίας και την προστασία των ήδη απασχολούμενων σε προβληματικές, αλλά βιώσιμες, επιχειρήσεις. Εξάλλου, οι δημόσιες επιχειρήσεις αποτελούν συχνά πεδίο κοινωνικού πειραματισμού για νέες μορφές εργασιακών σχέσεων και συμμετοχής των εργαζομένων στη διοίκηση

τους. Οπωσδήποτε, οι δημόσιες επιχειρήσεις ασκούν εξωτερικές επιδράσεις, άμεσες ή έμμεσες, για το σύνολο της οικονομίας, ενώ ορισμένες από αυτές έχουν ως αντικείμενο δραστηριότητας την πλαισίωση, διαρρύθμιση και ενίσχυση των επιχειρήσεων του ιδιωτικού τομέα (στον χρηματοδοτικό τομέα ή στον τομέα της ενίσχυσης των ιδιωτικών επιχειρήσεων όπως στο πλαίσιο της πολιτικής προμηθειών των νομικών προσώπων του δημόσιου τομέα).

Περαιτέρω, οι δημόσιες επιχειρήσεις αποτελούν σημαντικά όργανα οικονομικής πολιτικής σε στρατηγικούς τομείς της οικονομίας. Αλλά και γενικότερα με τον έλεγχο των αποφάσεων των δημοσίων επιχειρήσεων σε θέματα όπως οι επενδύσεις, η τιμολογιακή πολιτική, η πολιτική απασχόλησης, οι προμήθειες, ο δανεισμός, η πολιτική απέναντι στις ιδιωτικές προβληματικές επιχειρήσεις, το κράτος διαθέτει ένα κινητήριο-αναπτυξιακό ή σταθεροποιητικό όργανο για την άσκηση διαρθρωτικής ή βραχυπρόθεσμης πολιτικής.

Ωστόσο, η χρησιμοποίηση των δημοσίων επιχειρήσεων ως οργάνων της κρατικής πολιτικής με αντίστοιχη μείωση της διαχειριστικής αυτονομίας τους, έχει επιπτώσεις πάνω στην οικονομική τους αποδοτικότητα. Έτσι, η χρησιμοποίηση κατά τη δεκαετία του 70 των δημοσίων επιχειρήσεων ως οργάνων βραχυπρόθεσμης πολιτικής - με τη δέσμευση των τιμολογίων τους, ή την επιβολή συγκεκριμένης εμπορικής πολιτικής ή πολιτικής απασχόλησης - ή για την διάσωση προβληματικών επιχειρήσεων, οδήγησε σε επιδείνωση των οικονομικών τους αποτελεσμάτων, σε υπερχρέωση και σε πτώση της ανταγωνιστικότητας του βιομηχανικού δημοσίου τομέα.

Στην Ελλάδα, μετά την μεταπολίτευση, ο δημόσιος τομέας έχει γνωρίσει συνεχή επέκταση, η αντιμετώπιση των προβλημάτων των δημοσίων επιχειρήσεων αναζητήθηκε προς την κατεύθυνση της βελτίωσης της λειτουργίας τους. Τελευταία, μάλιστα, έχουν αναληφθεί προσπάθειες για την οικονομική εξυγίανση (κυρίως τη μείωση των ελλειμμάτων) των δημοσίων επιχειρήσεων και οργανισμών.

Επομένως, στο ελληνικό δίκαιο, σήμερα, δύο είναι τα κριτήρια του ορισμού της (υπό ευρεία έννοια) δημόσιας επιχείρησης :

— Η ένταξη στον δημόσιο τομέα, δηλαδή ο ιδιοκτησιακός έλεγχος από το κράτος ή άλλο νομικό πρόσωπο του δημόσιου τομέα. Περιλαμβάνονται έτσι στην έννοια της δημόσιας επιχείρησης οι θυγατρικές εταιρίες και οι ελεγχόμενες εταιρίες των δημοσίων επιχειρήσεων και οι επιχειρήσεις μικτής οικονομίας που ελέγχονται πλειοψηφικά από το κράτος ή άλλα νομικά πρόσωπα του δημόσιου τομέα. Εννοείται ότι αποτελούν μέρος του ελληνικού δημόσιου τομέα και οι δημοτικές ή κοινοτικές επιχειρήσεις τις

οποίες ο νόμος 1256/82 δεν έχει αναλύσει. Η ύπαρξη αυτοτελούς επιχειρηματικού φορέα που αποτελεί ιδιαίτερο νομικό πρόσωπο (με την εξαίρεση των οριακών περιπτώσεων δημοσίων υπηρεσιών - φορέων επιχειρηματικής δραστηριότητας). Οι δημόσιες επιχειρήσεις υπό ευρεία έννοια αποτελούν χαρακτηριστικές περιπτώσεις νομικών προσώπων του δημόσιου τομέα.

Τέλος, η θεσμοθέτηση της έννοιας του νομικού προσώπου του δημόσιου τομέα - στην οποία εμπίπτουν οι επιχειρήσεις του τομέα αυτού - επιτρέπει την επιβολή κοινών δεσμεύσεων για το σύνολο των φορέων του δημόσιου τομέα, πράγμα που οδηγεί σε μία επιπλέον προσέγγιση των υπό στενή και ευρεία έννοια δημοσίων επιχειρήσεων.

Η διευρυμένη έννοια της δημόσιας επιχείρησης ως επιχείρησης του δημόσιου τομέα έχει επικρατήσει στην επιστήμη, στη νομολογία και τη νομοθεσία των ευρωπαϊκών χωρών με ανεπτυγμένο δημόσιο τομέα.

Επομένως, το Σ.τ.Ε.(Συμβούλιο της Επικράτειας) έχει κρίνει ότι δεν αποτελούν δημόσιες επιχειρήσεις, η Α.Ε. Ελληνικές Εξαγωγές, έστω και υπό τη εκδοχή ότι, όπως ισχυρίστηκε η προηγούμενη εταιρία, το κεφάλαιο της ανήκει στην ΕΤΒΑ που έχει ιδρυθεί από κοινού από την ΑΤΕ και το ελληνικό Δημόσιο.

Επιπλέον χαρακτηριστικό γνώρισμα της δημόσιας επιχείρησης υπό στενή έννοια είναι ότι αποτελεί δημόσιο νομικό πρόσωπο που διέπεται καταρχήν από το ιδιωτικό δίκαιο, ως συνέπεια της επιλογής του νομοθέτη να του προσδώσει τη μορφή Ν.Π.Ι.Δ. ή Α.Ε.

Προφανώς, το πρότυπο της υπό στενής έννοιας δημόσιας επιχείρησης στο ελληνικό δίκαιο είναι η ΔΕΗ, και πριν από αυτήν ο ΑΣΟ και η ΑΤΕ, δηλαδή ο δημόσιος οργανισμός μη μετοχικού χαρακτήρα που υπάγεται καταρχήν στο ιδιωτικό δίκαιο. Το πλησιέστερο παράδειγμα στη συγκριτική ευρωπαϊκή εμπειρία, με εντονότερη όμως την υπαγωγή στους κανόνες του διοικητικού δικαίου, είναι ο δημόσιος οργανισμός βιομηχανικού και εμπορικού χαρακτήρα του γαλλικού δικαίου.

Βέβαια, μετά την προτίμηση του Έλληνα νομοθέτη να προσδίδει τη μορφή της ανώνυμης εταιρίας στις ιδρυόμενες από αυτόν δημόσιες επιχειρήσεις (όπως για παράδειγμα ΟΤΕ, ΟΣΕ, ΕΛΤΑ, ΕΡΤ, ΔΕΠ, ΕΟΜΜΕΧ, ΕΥΔΑΠ), **η έννοια της δημόσιας επιχείρησης διευρύνθηκε έτσι ώστε να περιλαμβάνει εφεξής και τους δημόσιους φορείς που έχουν ενδυθεί τον τύπο της ανώνυμης εταιρίας αλλά με πολλές αποκλίσεις από την εμπορική νομοθεσία και με μοναδικό μέτοχο το Δημόσιο.** Η δημόσια εταιρία με τα χαρακτηριστικά αυτά δεν μπορεί να

διαφοροποιηθεί από την έννοια της δημόσιας επιχείρησης. Έτσι, ο ΕΟΜΜΕΧ που έχει τη μορφή ανώνυμης εταιρίας εμπίπτει στην έννοια της δημόσιας επιχείρησης, όπως αυτή αναφέρεται στο άρθρο 56 του Συντάγματος.

Ως επιχείρηση η δημόσια οικονομική μονάδα αποτελεί ένα αυτόνομο οικονομικό οργανισμό που έχει ως αντικείμενο την διεξαγωγή δραστηριοτήτων οικονομικού χαρακτήρα. Ως επιχείρηση θα ορισθεί ο οικονομικός οργανισμός που επιδιώκει συγκεκριμένο αποτέλεσμα με την άσκηση παραγωγικής δραστηριότητας, ενώ ο δημόσιος χαρακτήρας - στις δημόσιες επιχειρήσεις υπό ευρεία έννοια - προκύπτει από το ότι το οικονομικό υποκείμενο της επιχείρησης είναι το κράτος ή άλλοι φορείς του δημόσιου τομέα. Με τον δημόσιο χαρακτήρα των εν λόγω επιχειρηματικών μονάδων συνδέεται και η επιδίωξη σκοπών γενικότερου (δημοσίου) συμφέροντος.

2.10. Επιδίωξη σκοπών δημόσιου συμφέροντος:

Οι δημόσιες επιχειρήσεις ιδρύονται και λειτουργούν χάριν του δημόσιου συμφέροντος. Οι σκοποί δημοσίου συμφέροντος που ικανοποιούνται με τους φορείς της δημόσιας επιχειρηματικής πρωτοβουλίας μπορούν να καταταχθούν σε δύο μεγάλες κατηγορίες: αφενός, άσκηση δημοσίων υπηρεσιών υπό λειτουργική έννοια, δηλαδή κοινωφελών και ρυθμιστικών-παρεμβατικών υπηρεσιών (προς τις οποίες εξομοιώνεται και η εξυπηρέτηση σκοπών εθνικής άμυνας) και αφετέρου, άσκηση πραγματικής επίδρασης επί της εθνικής οικονομίας με τη δημιουργία επενδύσεων και τον τονισμό του ανταγωνισμού.

Οι σκοποί της πρώτης κατηγορίας εντάσσονται στη σφαίρα της παροχικής ή και της ρυθμιστικής διοίκησης, ενώ οι σκοποί της δεύτερης κατηγορίας επιδιώκονται στο πλαίσιο της συναλλακτικής διοίκησης. Κοινωφελείς είναι οι σκοποί που αποβλέπουν στην εξυπηρέτηση βασικών αναγκών του κοινωνικού συνόλου. Σύμφωνα με τον ορισμό του ν.1264/82 (αριθ. 19 παρ. 2), αποτελούν δημόσιους σκοπούς κοινωφελούς χαρακτήρα: η διύλιση και διανομή ύδατος, η παραγωγή και διανομή ηλεκτρικού ρεύματος ή καυσίμου αερίου, η μεταφορά προσώπων και αγαθών, οι τηλεπικοινωνίες, τα ταχυδρομεία, η ραδιοφωνία και τηλεόραση, η αποχέτευση, η φορτοεκφόρτωση και αποθήκευση εμπορευμάτων στους λιμένες και η παροχή τραπεζικών υπηρεσιών. Βέβαια, ο όρος κοινή ωφέλεια δεν έχει αυστηρό περιεχόμενο: έτσι, ο ν.696/77 ορίζει ότι η Ελληνική Αεροπορική Βιομηχανία αποτελεί επιχείρηση κοινής ωφέλειας. Εν γένει, δεν παρατηρείται η τάση στον ελληνικό χώρο να χρησιμοποιείται ο όρος «οργανισμοί κοινής ωφέλειας» ως συνώνυμος της δημόσιας επιχείρησης πράγμα που

υποδηλώνει μια συρρικνωτική και οπωσδήποτε ξεπερασμένη ιστορικά αντίληψη περί δημοσίων επιχειρήσεων.

Τέλος, σύμφωνα με τα όσα προαναφέρθηκαν, ως κοινωφελείς μπορούν να χαρακτηρισθούν στο ελληνικό δίκαιο των δημοσίων επιχειρήσεων, οι εξής οργανισμοί: ΔΕΗ, ΟΤΕ, ΕΛΤΑ, ΟΣΕ, ΗΛΠΑΠ, ΗΛΣΑΠ, ΕΑΣ, ΕΡΤ, ΕΥΔΑΠ, ΟΛΠ, Ολυμπιακή, Αερολιμένας Αθηνών, καθώς και οι δημοτικές και κοινοτικές επιχειρήσεις παροχικού χαρακτήρα.

Σκοπούς ρυθμιστικής ή κατευθυντήριας οικονομικής παρέμβασης - ταυτόχρονα ενδεχομένως και παροχικές δραστηριότητες - ασκούν σειρά δημοσίων επιχειρήσεων. Πρόκειται για τις δημόσιες επιχειρήσεις των τομέων της χρηματοδότησης και ασφάλισης (ΑΤΕ, ΕΤΒΑ, ΟΑΕ), της πολεοδομικής παρέμβασης (ΔΕΠΟΣ), της ενεργειακής πολιτικής (ΔΕΠ), της γεωργικής παρέμβασης (ΑΣΟ), της ενίσχυσης των μεταποιητικών δραστηριοτήτων και της βιοτεχνίας (ΕΟΜΜΕΧ) και των εξαγωγών (ΟΠΕ) ή της εμπορικής παρέμβασης (ΕΜΠΟ). Εν προκειμένω, η επιδίωξη κατά κύριο λόγο ρυθμιστικών ή κατευθυντηρίων οικονομικών σκοπών από τους εν λόγω φορείς έχει δημιουργήσει αμφιβολίες όσον αφορά τον χαρακτηρισμό τους ως δημοσίων επιχειρήσεων. Ωστόσο, μετά την απόφαση του Α.Ε.Δ. για τον ΕΟΜΜΕΧ, επιτρέπεται η κατάταξη των ανωτέρω δημοσίων Ν.Π.Ι.Δ. στην κατηγορία των δημοσίων επιχειρήσεων.

Κοινό χαρακτηριστικό των δημοσίων επιχειρήσεων που επιδιώκουν σκοπούς δημόσιας υπηρεσίας (υπό λειτουργική έννοια) είναι ότι η άσκηση των δραστηριοτήτων τους αποτελεί νομικό μονοπώλιο και αντίστροφα η καθιέρωση μονοπωλίου υπέρ των δραστηριοτήτων αυτών καθιστά τον φορέα τους υποκείμενο δημόσιας υπηρεσίας. Και πάλι εδώ αναφαίνεται η συγγένεια των θεσμών της παραχώρησης δημόσιας υπηρεσίας σε ανάδοχο ιδιώτη και η ανάθεση των σχετικών καθηκόντων σε δημόσια επιχείρηση.

Πρέπει να σημειωθεί ότι ο συχνά χρησιμοποιούμενος στην ελληνική πράξη όρος (δημόσιος) οργανισμός είτε από τη νομοθεσία για τα νομικά πρόσωπα του δημοσίου τομέα, είτε ως στοιχείο της επωνυμίας συγκεκριμένων δημοσίων φορέων, παραπέμπει κατά κανόνα σε εκείνες τις δημόσιες επιχειρήσεις που έχουν ως αντικείμενο δραστηριότητας την παροχή κοινωφελών υπηρεσιών ή την άσκηση ρυθμιστικών αρμοδιοτήτων στον

οικονομικό και κοινωνικό τομέα.

Ιδιαίτερη είναι η περίπτωση των δημοσίων επιχειρήσεων που είναι επιφορτισμένες με την άσκηση δημοσιονομικών ή εμπορικών μονοπωλίων. Εδώ οι σκοποί δημοσίου συμφέροντος συνίστανται ταυτόχρονα στην είσπραξη δημοσίων εσόδων και στην επέμβαση στην αγορά για τον κανονικό εφοδιασμό βασικών προϊόντων κοινωνικής ανάγκης. Στην Ελλάδα πάντως τα σχετικά μονοπώλια δεν αποτέλεσαν ποτέ δημόσια επιχείρηση, αλλά μέχρι την κατάργησή τους από 1.1.1986 βάσει της Πράξεως Προσχωρήσεως της Ελλάδος στις Ευρωπαϊκές Κοινότητες, είχαν παραχωρηθεί σε ανάδοχο ιδιωτική επιχείρηση, την Εταιρία Διαχειρίσεως Ειδών Μονοπωλίου (Ε.Δ.Ε.Μ.Ε.Δ.).

Τόσο στον ελληνικό, όσο και στον υπόλοιπο ευρωπαϊκό χώρο, οι δημόσιες επιχειρήσεις του ανταγωνιστικού τομέα της οικονομίας αναπτύσσουν δράση στον μεταποιητικό τομέα της οικονομίας (βιομηχανία, αγροτική μεταποίηση, εξόρυξη), στον τραπεζικό και ασφαλιστικό τομέα, στον τομέα των υπηρεσιών (ξενοδοχειακή υποδομή) και του εμπορίου. Στην Ελλάδα, η ανάπτυξη των φορέων της δημόσιας επιχειρηματικής πρωτοβουλίας ενόψει της συμμετοχής στον ανταγωνιστικό τομέα της οικονομίας ανάγεται στην τελευταία περίοδο μετά την αποκατάσταση της Δημοκρατίας, το 1974. Σημαντικός είναι εδώ ο ρόλος των υπό δημόσιο έλεγχο εμπορικών τραπεζών (ιδίως μετά την υπαγωγή στον δημόσιο τομέα το 1976 της Εμπορικής και της τότε Ιονικής-Λαϊκής) καθώς και των παρεμβατικών τραπεζικών οργανισμών (ΕΤΒΑ, ΑΤΕ) και των πολλών και ποικίλων θυγατρικών τους. Εν γένει η συμμετοχή στον ανταγωνιστικό τομέα της οικονομίας, και στον ευρωπαϊκό χώρο, εξασφαλίζεται αφενός με τη δημιουργία νέων δημοσίων επιχειρήσεων ή την εθνικοποίηση ιδιωτικών επιχειρήσεων αφετέρου, με την απόκτηση του οικονομικού ελέγχου των ιδιωτικών επιχειρήσεων μέσω των κρατικών συμμετοχών. Στο πλαίσιο αυτό παρατηρείται εξάλλου η τάση δημιουργίας ομίλων δημοσίων επιχειρήσεων και κοινών επιχειρήσεων του δημόσιου τομέα.

Τέλος, υπάρχει και η ενδιάμεση κατηγορία των δημοσίων επιχειρήσεων οι οποίες ενεργούν με συναλλακτικές μεθόδους, αλλά απολαμβάνουν πραγματικών ή νομικών προνομίων χωρίς όμως να είναι επιφορτισμένες με την άσκηση ουσιαστικής δημόσιας υπηρεσίας. Ο επιδιωκόμενος σκοπός δημοσίου συμφέροντος είναι εν προκειμένω η πραγματοποίηση εσόδων που αποδίδονται στο Δημόσιο ή τους ΟΤΑ ή η διαχείριση και αξιοποίηση της δημόσιας περιουσίας. Στην κατηγορία αυτή εντάσσονται, στην

Ελλάδα, ο Οργανισμός Διαχείρισεως Δημοσίου Υλικού (ΟΔΔΥ), η Εταιρία Αφορολογήτων Ειδών που πωλούνται σε αεροδρόμια και άλλα σημεία των συνόρων και η Κτηματική Εταιρία του Δημοσίου.

Οι δημόσιες επιχειρήσεις του ανταγωνιστικού τομέα της οικονομίας αποτελούν την κατ' εξοχήν εκδήλωση της συναλλακτικής διοίκησης, είτε έχουν ιδρυθεί ως δημόσια νομικά πρόσωπα είτε εμπίπτουν στην έννοια των νομικών προσώπων του δημόσιου τομέα. Αν και οι σχετικές δραστηριότητες δεν συνδέονται με την έννοια της δημόσιας υπηρεσίας, οι δημόσιες επιχειρήσεις της κατηγορίας αυτής αποτελούν έκφραση της δημόσιας οικονομικής πρωτοβουλίας και ένα - εκτός των παραδοσιακών μεθόδων διοικητικής δράσης - τρόπο δημόσιας επέμβασης στην κοινωνική πραγματικότητα.

Συνθετότερα, θα μπορούσε να προταθεί η εξής βασική διάκριση των δημοσίων επιχειρηματικών φορέων βάσει των σκοπών που επιδιώκουν : *πρώτον, δημόσιες επιχειρήσεις, στις οποίες προέχει ο κοινωφελής και ο παρεμβατικός σκοπός, δεύτερον, δημόσιες επιχειρήσεις στις οποίες προέχει η συναλλακτική δραστηριότητα, χωρίς να υπάρχει αναφορά σε καθήκοντα παροχικής διοίκησης.* Η ελληνική νομολογία απαλλάσσει τα δημόσια νομικά πρόσωπα επιχειρηματικού χαρακτήρα που είναι επιφορτισμένα με την άσκηση κοινωφελών ή παρεμβατικών δραστηριοτήτων από τις δεσμεύσεις της δημόσιας υπηρεσίας και την εφαρμογή των αρχών της χρηστής διοίκησης, σαν να επρόκειτο για απλούς φορείς συναλλακτικής δραστηριότητας. Είναι επομένως αναγκαίο να υπάρξει μια νομοθετική πρόβλεψη εν προκειμένω στο πλαίσιο του εκσυγχρονισμού και της εκλογίκευσης του θεσμού.

Αυτό που διακρίνει τη δημόσια επιχείρηση από τη δημόσια υπηρεσία , είναι ότι η τελευταία δεν επιδιώκει ίδια δράση, αλλά περιορίζεται στην εξυπηρέτηση των δημοσίων σκοπών που τάσσει ο νόμος με τα μέσα που παρέχονται από το κράτος. Αντίθετα, **η δημόσια επιχείρηση** δεν είναι απλώς ένας τρόπος άσκησης της δημόσιας διοίκησης, αλλά **μια νέα μη διοικητική μέθοδος διαρρύθμισης των συλλογικών λειτουργιών.** Ωστόσο είναι τέτοια η έκταση της κρατικής πλαισίωσης, παρακολούθησης και επέμβασης στη λειτουργία των δημοσίων επιχειρήσεων που οδηγεί συχνά σε ουσιαστική εξομοίωση δημοσίων επιχειρήσεων και δημοσίων υπηρεσιών.

Η διάκριση δημοσίων και ιδιωτικών επιχειρήσεων παρουσιάζεται καταρχήν απόλυτη και στηρίζεται στη διαφοροποίηση του οικονομικού υποκειμένου τους : ιδιωτικές επιχειρήσεις είναι εκείνες των οποίων οικονομικά υποκείμενα είναι ιδιώτες, ενώ δημόσιες επιχειρήσεις είναι οι επιχειρήσεις των οποίων οικονομικό υποκείμενο

είναι το κράτος ή άλλα δημόσια πρόσωπα. Παρατηρούνται ωστόσο, τόσο σε εννοιολογικό όσο και σε πρακτικό επίπεδο, σημεία επαφής μεταξύ δημοσίων και ιδιωτικών επιχειρήσεων.

2.11. Σύστημα Εποπτείας και Ελέγχου των Δημοσίων Επιχειρήσεων:

Σχέσεις, πολιτικής εξουσίας, δημόσιας διοίκησης-δημοσίων επιχειρήσεων:

Οι σχέσεις των δημοσίων επιχειρήσεων με το κράτος είναι ένα πολύπλοκο ζήτημα. Από το ένα μέρος υπάρχει καθημερινή παρέμβαση της πολιτείας και της Κυβέρνησης, σε θέματα που θα έπρεπε να είναι αποκεντρωμένα και να αποτελούν ευθύνη και μέλημα των διοικήσεων των επιχειρήσεων. Από το άλλο, οι δημόσιες επιχειρήσεις σε ορισμένα ουσιαστικά ζητήματα έχουν αυτονομηθεί, κατά τρόπο που να ακολουθούν ένα δρόμο δικό τους που δεν είναι καθόλου σύννομος με την οικονομική πολιτική της Κυβέρνησης. (Ν. Τάσος, Τα Δημόσια Οικονομικά στην Ελλάδα, Εκδόσεις Σμπίλιας, Αθήνα 1994, σελ. 289-301).

Οι καταστάσεις αυτές ευδοκιμούν επειδή δεν έχουν καθοριστεί:

- α.** ο ρόλος και η δομή της διοίκησης της επιχείρησης,
- β.** το πλαίσιο των στόχων και των επιδιώξεων μέσα στο οποίο θα κινηθούν οι δημόσιες επιχειρήσεις και
- γ.** τα κριτήρια (δείκτες) αξιολόγησης της απόδοσης των εν λόγω επιχειρήσεων.

Έτσι, σπάνια οι στόχοι που μπαίνουν από την πολιτεία είναι σαφείς, ενώ μερικές φορές μπαίνουν πολλαπλοί στόχοι αλληλοσυγκρουόμενοι, με αποτέλεσμα οι διοικήσεις των επιχειρήσεων να δικαιολογούν πολλές φορές την δική τους αποτυχία καλυπτόμενοι από την ασάφεια, προβάλλοντας παράλληλα και τον κοινωνικό ρόλο της επιχείρησης.

Οι περισσότερες δημόσιες επιχειρήσεις έχουν περιβληθεί τον τύπο του νομικού προσώπου ιδιωτικού δικαίου (ανώνυμη εταιρία). Το νομικό όμως αυτό σχήμα ισχύει μόνο τυπικά και δεν τους εξασφαλίζει γνώση του οικονομικού και οργανωτικού πλαισίου στο οποίο θα λειτουργήσουν. Τα πλαίσια αυτά θα αποτελέσουν παράλληλα και κριτήρια αξιολόγησης και ελέγχου της λειτουργίας των δημοσίων επιχειρήσεων.

Με βάση την ταξινόμηση των δημοσίων επιχειρήσεων σε βασικές κατηγορίες μπορούν να καταρτιστούν δύο ευρύτερες ομάδες:

Η πρώτη ομάδα περιλαμβάνει όλες τις επιχειρήσεις εθνικής σημασίας, στρατηγικής σημασίας και τις κρατικές τράπεζες.

Η δεύτερη ομάδα περιλαμβάνει όλες τις επιχειρήσεις που λειτουργούν σε αγορές που χαρακτηρίζονται από συνθήκες πλήρους ή ολιγοπωλιακού ανταγωνισμού.

Για τις επιχειρήσεις που ανήκουν στην πρώτη ομάδα, το οικονομικό πλαίσιο θα πρέπει να παρέχει τις κατευθυντήριες γραμμές σε θέματα στρατηγικής και προγραμματισμού της δραστηριότητάς τους. Το πλαίσιο αυτό θα αποτελέσει τις σταθερές βάσεις για τις σχέσεις Κυβέρνησης και δημόσιων επιχειρήσεων εξασφαλίζοντας μεγαλύτερη ευκαμψία και ορθολογισμό στη λειτουργία τους αλλά και αυξημένη υπευθυνότητα εκ μέρους της διοίκησης των επιχειρήσεων. Η Κυβέρνηση επεμβαίνει στη διαμόρφωση του προγράμματος σε ορισμένα βασικά ζητήματα όπως, επενδύσεις, τιμολογιακή πολιτική, δανεισμό, κοινωνική πολιτική.

Όσον αφορά το θέμα των *επενδύσεων* η πολιτεία συνήθως μέσα από τις επενδύσεις των δημόσιων επιχειρήσεων ασκεί αναπτυξιακή και βιομηχανική πολιτική. Αξίζει να αναφερθεί ότι σύμφωνα με την εισηγητική έκθεση του Προϋπολογισμού για το έτος 1989, είχαν προγραμματισθεί από τις 45 δημόσιες επιχειρήσεις, επενδύσεις ύψους 320 δισ. δραχμές περίπου (από τις οποίες τα 105 δισ. δρχ. είναι της ΔΕΗ), ενώ ολόκληρο το πρόγραμμα δημόσιων επενδύσεων για το 1989 ανερχόταν σε 431 δισ. δραχμές (περιλαμβανομένης και της επιχορήγησης προς τις δημόσιες επιχειρήσεις ύψους 106 δισ. Δρχ. περίπου).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

ΑΝΑΛΥΣΗ ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΩΝ ΚΑΙ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΧΡΗΣΗΣ:

Εισαγωγή :

Η υποχρέωση των Α.Ε και Ε.Π.Ε να δημοσιεύουν κάθε χρόνο τον ισολογισμό και την κατάσταση αποτελεσμάτων χρήσης που θεσμοθετήθηκε στις αρχές του εικοστού αιώνα, αποτέλεσε σημαντικό βήμα στην προσπάθεια της κοινωνίας να εισχωρήσει στα εσωτερικά των επιχειρήσεων. (Αργύρης Λεων. Αβραμίδης, Ανάλυση Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων, Β' Έκδοση, εκδόσεις University Studio Press, Θεσσαλονίκη 2008, σελ. 21-101).

Η ανάλυση των ισολογισμών αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για τη διάγνωση της χρηματοοικονομικής κατάστασης των επιχειρήσεων και τη λήψη ορθολογικών επενδυτικών αποφάσεων. Εκείνος που γνωρίζει να ερμηνεύει και να αξιολογεί τα στοιχεία που περιέχει ο ισολογισμός μιας επιχείρησης αποκτά διαγνωστική ικανότητα ανάλογη με εκείνη του γιατρού που μπορεί να αντλεί σωστή πληροφόρηση από τις ακτινογραφίες των ασθενών του και να την ερμηνεύει.

Μέχρι πριν από λίγα χρόνια στη χώρα μας το ενδιαφέρον για ανάλυση των ισολογισμών των επιχειρήσεων ήταν πολύ περιορισμένο. Η συντριπτική πλειοψηφία των επιχειρήσεων είχαν οικογενειακό χαρακτήρα και οι μετοχές τους δεν ήταν εισηγμένες στο χρηματιστήριο το οποίο, έτσι και αλλιώς, λειτουργούσε σχεδόν εμβρυακά. Οι ισολογισμοί ενδιέφεραν συνήθως αποκλειστικά τους ίδιους τους επιχειρηματίες, τις τράπεζες που τους δανειοδοτούσαν και ενδεχομένως και ορισμένους μεγάλους προμηθευτές τους που ενδιαφέρονταν να γνωρίζουν πόσο οικονομικά εύρωστοι είναι οι πελάτες τους.

Εδώ και σχετικά μικρό χρονικό διάστημα, η κατάσταση έχει αρχίσει να αλλάζει δραστικά. Η απότομη έξαρση του ενδιαφέροντος των Ελλήνων για τις χρηματιστηριακές συναλλαγές που είχε ως αποτέλεσμα τη μεγάλη αύξηση της συνολικής ημερήσιας αξίας, η εισαγωγή των μετοχών πολλών επιχειρήσεων στο χρηματιστήριο, η δημιουργία αρκετών νέων χρηματιστηριακών εταιρειών, εταιρειών επενδύσεων χαρτοφυλακίου και εταιρειών αμοιβαίων κεφαλαίων, καθώς και η έντονη τάση για εξαγορές επιχειρήσεων, για συγχωνεύσεις και για πώληση σε ιδιώτες μέχρι τώρα ελεγχόμενων από το κράτος εταιρειών, έχουν συντελέσει στο να αυξηθεί απότομα το ενδιαφέρον για τη χρησιμοποίηση της ανάλυσης των ισολογισμών ως

διαγνωστικού εργαλείου της οικονομικής ευρωστίας των επιχειρήσεων.

Με τον εκσυγχρονισμό και τη διεθνοποίηση της ελληνικής οικονομίας που αναπόφευκτα θα επιφέρει η ενοποίηση της κοινοτικής αγοράς η πιο πάνω τάση δεν μπορεί παρά να ενισχυθεί στο μέλλον. *Η μελέτη και ανάλυση του ισολογισμού μιας επιχείρησης θα πρέπει στο εξής να αποτελεί το πρώτο βασικό βήμα για την άντληση υπεύθυνης πληροφόρησης από όποιον ενδιαφέρεται για την εξαγορά της, τη συγχώνευση με αυτήν ή απλώς για την αγορά μετοχών της.* Όλοι όσοι ασχολούνται με το χρηματιστήριο, είτε ως χρηματιστές είτε ως στελέχη χρηματιστηριακών εταιρειών, εταιρειών επενδύσεων χαρτοφυλακίου, εταιρειών αμοιβαίων κεφαλαίων ή και τραπεζών που θα προσφέρουν ανάλογες υπηρεσίες στους πελάτες τους, επιστημονικά πια και συστηματικά θα πρέπει να αναλύουν τους ισολογισμούς των διαφόρων επιχειρήσεων και να παρακολουθούν τις διαχρονικές μεταβολές των επιμέρους στοιχείων τους. Μόνον έτσι θα είναι σε θέση να συγκεντρώσουν τις πληροφορίες που χρειάζονται για να βοηθήσουν αποτελεσματικά τους πελάτες τους στη λήψη ορθολογικών αποφάσεων. Η περίοδος που οι αποφάσεις αυτές μπορούσαν να στηρίζονται σε κάποιες φήμες, ακριτομυθίες ή προσωπικές επαφές ήδη βρίσκεται προς το τέλος της. Θα πρέπει δε να τονιστεί η σημασία που έχει η ανάλυση των ισολογισμών και για τα επιμέρους άτομα που επενδύουν τα δικά τους χρήματα στο χρηματιστήριο. Καλό θα είναι να συνηθίσουν να μελετούν με τη σειρά τους, τους ισολογισμούς των εταιρειών των οποίων αγοράζουν μετοχές.

Στη σύγχρονη οικονομική ζωή και σύμφωνα με την κρατούσα αντίληψη, είναι απαραίτητη η καλύτερη δυνατή γνώση όσων συμβαίνουν σε μια οικονομική μονάδα γιατί η έρευνα και η γνώση του αν και κατά πόσο αυτή έχει διασφαλίσει την οικονομική της πορεία, δεν είναι προνόμιο και αποκλειστικότητα μόνον ορισμένων ειδικών αλλά κάθε ενδιαφερομένου, που πρέπει να έχει τη δυνατότητα να ελέγχει τις πράξεις αυτών, που διευθύνουν την κάθε επιχείρηση. (Αναστάσιος Γεώργιος Σιαφάκας Χρηματιστός, *Ανάλυση Ισολογισμών*, Β' Έκδοση, Εκδόσεις Κ. Σμπίλιας «Το οικονομικό», Αθήνα 1991, σελ. 9-41).

Σε ορισμένες μάλιστα χώρες η δυνατότητα αυτή έχει κατοχυρωθεί νομοθετικά και παρέχεται κάθε διευκόλυνση στους ενδιαφερομένους ώστε να πληροφορούνται όσο το δυνατό περισσότερα και ακριβέστερα στοιχεία σχετικά με τις δραστηριότητες της επιχείρησης, για την οποία έχουν οποιοδήποτε ενδιαφέρον.

Εδώ βέβαια θα πρέπει να τονιστεί ότι η δυνατότητα ανάλυσης των στοιχείων της χρηματοοικονομικής πολιτικής και των χρηματοοικονομικών προγραμμάτων της

επιχείρησης από εσωτερική πηγή διαφέρει τελείως από τη δυνατότητα, που μπορεί να έχει κάποιος τρίτος, που θα διερευνήσει αυτήν από εξωτερική σκοπιά.

Πρέπει να γίνει αντιληπτό ότι η χρηματοοικονομική ανάλυση μιας επιχείρησης, όταν γίνεται από τα διατεταγμένα όργανα της, έχει σα σκοπό την εξαγωγή συμπεράσματος, που θα χρησιμοποιηθούν από τη διοίκηση της στη χάραξη της γενικότερης πολιτικής της επιχείρησης. Έτσι, ο αρμόδιος γι' αυτή τη δουλειά ελεγκτής βρίσκεται σε προνομιακή θέση σε σχέση με κάθε άλλον ενδιαφερόμενο. Γιατί η γνώση των εσωτερικών προβλημάτων της επιχείρησης και των μελλοντικών αποφάσεων της Διοίκησης της, του επιτρέπουν να κάνει τον έλεγχο με βάση τα πραγματικά δεδομένα και με λεπτομερείς αναλύσεις κι έτσι, περιορίζονται στο ελάχιστο δυνατόν τα τυχόν λάθη από την εκτίμηση των χρηματοοικονομικών στοιχείων.

Διαφορετικός είναι, όμως, ο τρόπος, με τον οποίο κάθε τρίτος, ξένος προς την επιχείρηση, προσπαθεί να αναλύσει τη γενική της κατάσταση. Τα στοιχεία, που έχει στη διάθεση του, δεν πλησιάζουν καν τον όγκο των πληροφοριών, που διαθέτει ο εσωτερικός ελεγκτής, έτσι ο εξωτερικός αναλυτής περιορίζεται στο να χρησιμοποιεί μόνον τις πληροφορίες, που δημοσιεύει η επιχείρηση, είτε από δική της πρωτοβουλία είτε από νομική της υποχρέωση. Εννοείται ότι ο σκοπός για τον οποίο διενεργεί ο ενδιαφερόμενος τρίτος την ανάλυση των χρηματοοικονομικών στοιχείων μιας επιχείρησης έχει άμεση σχέση με την επιλογή του τρόπου που θα γίνει αυτή.

Η ανάλυση και ερμηνεία των Ισολογισμών έχει σαν σκοπό την εξαγωγή σωστών συμπερασμάτων. Υπάρχει όμως η πιθανότητα οι πληροφορίες και τα στοιχεία των Ισολογισμών να είναι ανακριβή ή ελλιπή. Υπαίτιος για αυτό είναι ο διαφορετικός χαρακτήρας των οικονομικών εγγράφων, ο οποίος οφείλεται στην έλλειψη τυποποιημένης ορολογίας και στην ανομοιογένεια των κανόνων αποτίμησης. Έτσι, τα στοιχεία, που προσφέρει ο Ισολογισμός, είναι βέβαια για τον αναλυτή υλικό πολύτιμο, το οποίο όμως, λόγω των ασαφειών και των δυσκολιών, που περιέχει, απαιτεί επεξεργασία και αξιοποίηση τέτοια ώστε να υπάρχουν τα ποθητά αποτελέσματα. Εδώ η Λογιστική παραχωρεί τη θέση της στη Μελέτη και Ανάλυση του Ισολογισμού.

Η ανάλυση του Ισολογισμού περιλαμβάνει δύο φάσεις :

A. Τη μελέτη των διαφόρων θέσεων ή λογαριασμών μεμονωμένα αλλά και σε αμοιβαίο συσχετισμό και

B. Την ερμηνεία, από οικονομική άποψη, των αριθμητικών δεδομένων, που συλλέγονται.

Στην πρώτη φάση εφαρμόζονται οι συνηθισμένοι λογιστικοί κανόνες, που αφορούν τη σωστή διαχείριση των επιχειρήσεων ενώ στη δεύτερη απαιτούνται πολυπλοκότερες μέθοδοι. Η ζωή μιας επιχείρησης εξελίσσεται συνεχώς. Επομένως, οι θέσεις ενός Ισολογισμού, που είναι στιγμιαία απεικόνιση στοιχείων και αριθμών, είναι ανίσχυρες να εκφράσουν τη συνεχή αυτή εξέλιξη. Είναι άλλωστε μεγάλη απαίτηση να ζητούνται από τους αριθμούς πολλά, αφού ο προορισμός τους είναι να εκφράσουν μόνον ότι συνέβη, επομένως η εξέταση και παραβολή σειράς Ισολογισμών είναι ανίσχυρη να δείξει αυτό, που δεν καταχωρήθηκε από τη Λογιστική και το οποίο πρέπει να εκφράζει την ουσία, που όμως δεν καταχωρήθηκε στα λογιστικά έγγραφα. Η ουσία όμως πρέπει πάντα να λαμβάνεται υπόψη στην ανάλυση της χρηματοοικονομικής θέσης μιας επιχείρησης.

Η μελέτη και ανάλυση ενός Ισολογισμού δεν εξαρτάται αποκλειστικά και μόνο από τη γνώση και την εφαρμογή τεχνικών κανόνων ανάλυσης. Εξαρτάται και από την ερμηνεία των οικονομικών και λογιστικών εγγράφων και από την τέχνη της εφαρμογής επιστημονικών και τεχνικών δεδομένων ανάλογων με την περίπτωση. Ο αναλυτής πρέπει να ανακαλύψει και να εκφράσει αυτό, που δεν διαφαίνεται στον Ισολογισμό. Για να επιτύχει σε αυτήν του την προσπάθεια πρέπει να διαθέτει πείρα και άλλα προσόντα. Αυτά επικουρούν στο να διακρίνει μέσα από τη σχετικότητα των αριθμών τις ειδικές και γενικές οικονομικές περιστάσεις, που επικρατούν στον τόπο, που δρα η οικονομική μονάδα, την εποχή της ανάλυσης. **Ο ερευνητής και αναλυτής του Ισολογισμού μετά τη σε βάθος ανάλυση πρέπει να συνεχίσει την προσπάθεια του διερευνώντας και τα παρακάτω στοιχεία:**

- 1) Τον έλεγχο της διαχείρισης.**
- 2) Τη χρηματοδότηση.**
- 3) Την ορθή αποτίμηση της επιχείρησης.**
- 4) Την οικονομική εξυγίανση της επιχείρησης.**

5) Το λογαριασμό εκμετάλλευσης.

Ενώ ο Ισολογισμός μας πληροφορεί αποκλειστικά για την περιουσιακή θέση και κατάσταση της επιχείρησης, ο λογαριασμός εκμετάλλευσης είναι ο μόνος, που μπορεί να δώσει πληροφορίες σχετικά με την προέλευση των αποτελεσμάτων και η γνώση του από πού και πώς προήλθαν αυτά και πώς εξελίχθηκαν στο να είναι το ασφαλέστερο στοιχείο για την ορθή εκτίμηση της επιχείρησης.

Ο ισολογισμός που δίνει τη σύνθεση της περιουσιακής κατάστασης της επιχείρησης και των αποτελεσμάτων της σε μια συγκεκριμένη στιγμή, είναι σίγουρα το απαραίτητο έγγραφο, το οποίο λύνει τις πολλαπλές απορίες, που αφορούν στη χρηματοδότηση και στον υπολογισμό της παραγωγικότητας και της αποδοτικότητας της επιχείρησης. Περαιτέρω, ο ισολογισμός απεικονίζει με ακρίβεια τις αξίες, που απέκτησε η επιχείρηση στη διάρκεια μιας περιόδου. Η εκτίμηση των αξιών αυτών δυσχεραίνει την ανάλυση, γιατί σχετικά με αυτήν επικρατεί υποκειμενική αντίληψη, που οδηγεί σε διαφωνία και διάσταση. Πριν να αρχίσει το έργο του ο αναλυτής του Ισολογισμού πρέπει οπωσδήποτε να γνωρίζει τι είναι Ισολογισμός και πώς πρέπει να συντάσσεται.

Ισολογισμός:

Είναι ένας πίνακας όπου καταχωρούνται με συνθετικό τρόπο τα αποτελέσματα, τα οποία πραγματοποίησε μια επιχείρηση σε μια συγκεκριμένη στιγμή τη λήξη μιας ορισμένης περιόδου. Είναι ο λογαριασμός της περιουσίας της επιχείρησης, ο οποίος παρουσιάζει το πώς αυτή χρησιμοποιήθηκε όπως επίσης και το αποτέλεσμα, που προκύπτει. Συνιστά πληροφοριακό έγγραφο, μέσω του οποίου οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να εξακριβώσουν το έργο, τους στόχους, την οικονομική κατάσταση της επιχείρησης. Η ομαδοποίηση των στοιχείων του με βάση οικονομικά και λογιστικά κριτήρια αποτελεί προϋπόθεση για την ανάλυση του.

Ο Ισολογισμός, επειδή είναι η ειλικρινής έκφραση της οικονομικής θέσης μιας επιχείρησης, είναι πληροφοριακό έγγραφο, στο οποίο καθορίζονται οι στόχοι, το έργο και η εξέλιξη της επιχείρησης και το οποίο συμβουλευονται όλοι όσοι επιθυμούν να τοποθετήσουν κεφάλαια σε μια επιχείρηση, περιορίζοντας στο ελάχιστο δυνατό τους κινδύνους.

Οι σκοποί της ανάλυσης ενός Ισολογισμού πρέπει να είναι:

- 1) Η ανάλυση της κεφαλαιακής δομής.**
- 2) Η ανάλυση της χρηματοπιστωτικής οικονομίας.**
- 3) Η ανάλυση της αποδοτικότητας.**
- 4) Η ανάλυση της ρευστότητας.**
- 5) Η ανάλυση της καταχρέωσης.**
- 6) Η ανάλυση των επενδύσεων και αποσβέσεων.**
- 7) Η ανάλυση του κύκλου εργασιών.**
- 8) Η ανάλυση της θέσης και της αποδοτικότητας του προσωπικού.**
- 9) Η ανάλυση της σύνθεσης των δαπανών και της σύνθεσης των προσόδων των επιχειρήσεων.**
- 10) Η ανάλυση των κερδών και της διάθεσής τους.**

Επίσης χρειάζονται και άλλες ειδικές αναλύσεις, που διερευνούν τις δραστηριότητες της επιχείρησης. Όπως φάνηκε από τα παραπάνω, ο Ισολογισμός είναι ένα όργανο, που καλύπτει διάφορους σκοπούς. Ο ενδιαφερόμενος, είτε είναι πιστωτής, είτε πραγματογνώμονας, είτε εταίρος πρέπει να κάνει μια κριτική εξέταση του Ισολογισμού στο σύνολο του. Τα στοιχεία του Ενεργητικού και του Παθητικού πρέπει να εξετασθούν λεπτομερώς. Πρέπει να ληφθεί, επίσης, υπόψη ο τρόπος και οι μέθοδοι, που εφαρμόστηκαν κατά την αποτίμηση των στοιχείων αυτών δηλαδή πρέπει να μελετηθεί ο τρόπος συνάρθρωσής τους, το ύψος τους και οι ειδικές καταστάσεις, που εμφανίζουν. Έτσι θα διαπιστωθεί η πολιτική, που ακολουθήθηκε από την επιχείρηση και κατά συνέπεια θα κατανοηθεί η σημασία της ανάλυσης των Ισολογισμών.

3.1. Γενικά στοιχεία για τον Ισολογισμό:

Σκοπός της Λογιστικής είναι η πληροφόρηση της διοικήσεως των επιχειρήσεων για τη σωστή και κερδοφόρα διαχείριση τους μέσω της συγκεντρώσεως, καταγραφής, ταξινομήσεως και μελέτης των οικονομικών γεγονότων, που συνθέτουν τη δραστηριότητα τους. Άμεσα ενδιαφερόμενοι για τις λογιστικές πληροφορίες είναι οι διευθύνοντες την επιχείρηση και οι μέτοχοι, αλλά και πολλοί άλλοι έξω από αυτή, όπως πιστωτές, ανταγωνιστές, δημόσιο και άλλοι.

Για όλους τους παραπάνω βασική πηγή πληροφοριών είναι τα λογιστικά έγγραφα που υποχρεωτικά δημοσιοποιούνται σύμφωνα με τον νόμο, δηλαδή ο ισολογισμός, η

κατάσταση αποτελεσμάτων χρήσεως, ο πίνακας διαθέσεως των αποτελεσμάτων και το προσάρτημα. Κοινή ονομασία των λογιστικών αυτών εγγράφων που συντάσσονται από τις επιχειρήσεις στο τέλος κάθε χρήσεως και εμφανίζουν την περιουσία και τα οικονομικά αποτελέσματα της δραστηριότητας τους, είναι λογιστικές καταστάσεις ή οικονομικές καταστάσεις ή χρηματοοικονομικές καταστάσεις ή απλά ισολογισμοί, γι' αυτό και στα επόμενα γίνεται συχνή χρήση όλων αυτών των ονομασιών και ιδίως της τελευταίας. Όπως αναφέρθηκε και παραπάνω, η πλατιά χρήση του όρου ισολογισμός στο χώρο των επιχειρήσεων αλλά και έξω από αυτόν οφείλεται στο γεγονός ότι το λογιστικό αυτό έγγραφο είναι το παλαιότερο μεταξύ των λογιστικών καταστάσεων και πριν μερικές δεκαετίες θεωρείτο και το σπουδαιότερο. Τα τελευταία όμως χρόνια όλο και μεγαλύτερη σημασία αποκτά ο λογαριασμός αποτελεσμάτων χρήσεως, πράγμα που φαίνεται ότι επεσήμανε πρώτος στις αρχές του 20ου αιώνα ο Γερμανός *E.Schmalenbach* με τη γνωστή θεωρία του δυναμικού ισολογισμού, η οποία παρατίθεται παρακάτω.

Η θεωρία του δυναμικού ισολογισμού:

Η θεωρία του δυναμικού ισολογισμού, της οποίας θεμελιωτής είναι ο *E. Schmalenbach*, θεωρεί ως πρωταρχικό σκοπό του ισολογισμού, τον προσδιορισμό του οικονομικού αποτελέσματος της επιχειρήσεως σε ορισμένο χρονικό διάστημα. Γι' αυτό η αξία της επιχειρήσεως δεν εξαρτάται από την απλή αποτίμηση των περιουσιακών της στοιχείων, όπως δέχεται η θεωρία του στατικού ισολογισμού, αλλά πρώτιστα από την αποδοτικότητα της, δηλαδή από το μέγεθος των κερδών ή των ζημιών της σε σχέση με τα κεφάλαια της.

3.2. Κοινό απήχησης του Ισολογισμού:

Παρά το γεγονός, ότι βασική πηγή πληροφοριών για την οικονομική κατάσταση μιας επιχειρήσεως παραμένει ο ισολογισμός και ο λογαριασμός αποτελεσμάτων χρήσεως, που τον συνοδεύει, οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να σχηματίσουν κάποια γνώμη για αυτήν παίρνοντας πληροφορίες και από άλλες πηγές, όπως παραδείγματος χάριν από ενημερωτικά άρθρα των οικονομικών εφημερίδων και περιοδικών, από υπαλλήλους της επιχειρήσεως, από τράπεζες, χρηματιστήρια, επιμελητήρια και άλλα, δεδομένου ότι ο μέσος άνθρωπος με τις συνηθισμένες οικονομικές γνώσεις δεν είναι σε θέση να αντλήσει συμπεράσματα από τη μελέτη του ισολογισμού. Αλλά ακόμη και οι ειδικοί μελετητές των

ισολογισμών, πολλές φορές, αδυνατούν να καταλήξουν σε πειστικά συμπεράσματα για διαφόρους λόγους. Θα πρέπει να σημειωθεί εδώ, ότι πληροφορίες για την οικονομική κατάσταση μιας επιχειρήσεως δεν παρέχει ένας οποιοσδήποτε ισολογισμός (όπως ισολογισμός διαλύσεως, συγχωνεύσεως), αλλά ο ισολογισμός τέλους χρήσεως, όπως ονομάζεται, ο οποίος συνοδεύεται και από την κατάσταση αποτελεσμάτων της χρήσεως.

Αν και η δημοσίευση του ισολογισμού μέσω του τύπου αποσκοπεί βασικά στην ενημέρωση κάθε ενδιαφερόμενου για την πορεία της επιχειρήσεως, λίγοι είναι εκείνοι, όπως ειπώθηκε προηγουμένως, που έχουν την δυνατότητα να μελετήσουν τα στοιχεία του ισολογισμού και της καταστάσεως των οικονομικών αποτελεσμάτων. Τα στοιχεία του ισολογισμού ενδιαφέρουν κατά κύριο λόγο τον επιχειρηματία, ο οποίος θα στηριχθεί σε αυτά για να αξιολογήσει την απόδοση της επιχειρήσεως του και να λάβει αποφάσεις για τον προγραμματισμό της περαιτέρω δράσεως της. Για τον σκοπό αυτό υπάρχουν ειδικευμένοι υπάλληλοι, οι οποίοι έχοντας στη διάθεση τους και πολλά συμπληρωματικά πληροφοριακά στοιχεία, οι οποίοι είναι σε θέση να μελετήσουν τον ισολογισμό σε βάθος και να δώσουν στον επιχειρηματία σαφή εικόνα της πορείας της επιχειρήσεως και της οικονομικής της καταστάσεως.

Εκτός από τον επιχειρηματία, για την οικονομική κατάσταση της επιχειρήσεως ενδιαφέρονται συνήθως και οι τράπεζες, οι οποίες χορηγούν δάνεια προς αυτή, συνήθως βραχυπρόθεσμα, αλλά όχι σπάνια και μακροπρόθεσμα. Τα τελευταία συνεπάγονται μεγαλύτερους κινδύνους γι' αυτήν. Βασική πηγή πληροφοριών των τραπεζών για την ικανότητα της επιχειρήσεως να ανταποκριθεί στις υποχρεώσεις της είναι ο ισολογισμός και η κατάσταση αποτελεσμάτων, που συνοδεύει τον ισολογισμό.

Άλλοι ενδιαφερόμενοι για τα στοιχεία του ισολογισμού είναι διάφοροι κάτοχοι μετοχών ή ομολογιών υποψήφιοι αγοραστές τέτοιων τίτλων, οι οποίοι αποβλέπουν σε εξασφάλιση των χρημάτων τους, αλλά και σε όσο το δυνατό μεγαλύτερη απόδοση των τίτλων που κατέχουν ή που πρόκειται να αγοράσουν.

Οι προμηθευτές που συναλλάσσονται με την επιχείρηση και χορηγούν εμπορικές πιστώσεις προς αυτή, ενδιαφέρονται επίσης για τα στοιχεία του ισολογισμού της, όχι μόνο για να εξασφαλίσουν τις απαιτήσεις τους, αλλά και για πιθανή μελλοντική επέκταση των πιστώσεων αυτών, αν τα αποτελέσματα τους από τη μελέτη του ισολογισμού είναι ευοίωνα για την επιχείρηση. Επίσης οι

ανταγωνιστικές επιχειρήσεις προσπαθούν να αντλήσουν χρήσιμες πληροφορίες από τους δημοσιευόμενους ισολογισμούς αντιπάλων επιχειρήσεων για να τα χρησιμοποιήσουν προς όφελος τους και για να ενισχύσουν τη θέση τους στην αγορά.

Το Δημόσιο με τις διάφορες υπηρεσίες του παρακολουθεί τις δραστηριότητες των επιχειρήσεων, ασκεί τη φορολογική πολιτική, ελέγχει την λειτουργία τους, συγκεντρώνει πληροφορίες για την άσκηση της κατάλληλης οικονομικής και κοινωνικής πολιτικής. Οι συνδικαλιστικές ενώσεις των εργαζομένων, αλλά και των εργοδοτών αντλούν χρήσιμα στοιχεία από τις δημοσιευόμενες χρηματοοικονομικές καταστάσεις και καθορίζουν ανάλογα τη στάση τους στις μεταξύ τους διαπραγματεύσεις και στις τυχόν διεκδικήσεις τους έναντι του δημοσίου. Διάφορα επιμελητήρια (όπως εμπορικο-βιομηχανικό, επαγγελματικό-βιοτεχνικό, Ξενοδοχειακό, Τεχνικό, Οικονομικό και άλλα) συλλέγουν πληροφορίες από διάφορες πηγές, αλλά και από τους δημοσιευόμενους ισολογισμούς για να ενημερώσουν τα μέλη τους και να υποστηρίξουν μελλοντικά τα συμφέροντά τους.

Τέλος, τα Χρηματιστήρια, τα χρηματιστικά γραφεία, οι εταιρίες των ελεγκτών-λογιστών και οι εταιρίες συμβούλων επιχειρήσεων δείχνουν ως εκ της φύσεως των εργασιών τους ενδιαφέρον για τους δημοσιευόμενους ισολογισμούς είτε για να συμβουλέψουν πελάτες τους είτε για να εμπλουτίσουν τα στατιστικά τους στοιχεία.

3.3. Βασικές αρχές που πρέπει να διέπουν την σύνταξη των ισολογισμών:

Σκοπός του ισολογισμού είναι να δώσει πληροφορίες στους μελετητές του για την κατάσταση της επιχείρησης. Για να συναχθούν όμως ακριβή και ορθά συμπεράσματα είναι απαραίτητο ο ισολογισμός να συντάσσεται με βάση ορισμένες αρχές, που έχουν σχέση με τη δομή του, την ακρίβεια και το περιεχόμενο των στοιχείων του.

Ο Νόμος 2190/1920 με το άρθρο 42, όπως συμπληρώθηκε και με όσα σχετικά αναφέρονται στην 4η Οδηγία της Ευρωπαϊκής Ενώσεως και το Ελληνικό Γενικό Λογιστικό Σχέδιο (ΕΓΛΣ), καθορίζει ρητά τον τρόπο συντάξεως και τη δομή των χρηματοοικονομικών καταστάσεων στη χώρα μας.

Παρακάτω αναφέρονται εν συντομία οι πιο σημαντικές από τις αρχές, που

καθορίζει ο Ν.2190/1920 σχετικά με την σύνταξη των ισολογισμών.

α. Η σαφήνεια:

Οι ονομασίες των λογαριασμών ή ομάδων λογαριασμών πρέπει να αποδίδουν όσο το δυνατόν πιο πιστά το περιεχόμενο των λογαριασμών αυτών, ώστε να αποφεύγονται παραπλανητικές εντυπώσεις. Η ομαδοποίηση των επιμέρους λογαριασμών πρέπει να γίνεται με βάση το περιεχόμενο των στοιχείων και η κατάταξη τους με βάση τη ρευστότητα για το ενεργητικό και τη ληκτότητα των υποχρεώσεων για το παθητικό.

β. Η δομή και το σχήμα:

Η αρχή αυτή αναφέρεται στη δομή και το σχήμα των χρηματοοικονομικών καταστάσεων. **Οι λογαριασμοί του ισολογισμού πρέπει να τοποθετούνται σε δύο στήλες η μία δίπλα στην άλλη με τα στοιχεία του ενεργητικού αριστερά και τα στοιχεία του παθητικού δεξιά**, όπως ορίζεται στο Π.Δ.(Προεδρικό Διάταγμα). 1123/1980 σχετικό με την εφαρμογή του Ελληνικού Γενικού Λογιστικού Σχεδίου.

Τα στοιχεία του λογαριασμού Αποτελέσματα Χρήσεως πρέπει να τοποθετούνται σε κάθετη διάταξη σύμφωνα με το πιο πάνω προεδρικό διάταγμα. Στο ίδιο Π.Δ. ορίζεται και η δομή του πίνακα διαθέσεως των αποτελεσμάτων.

γ. Η ειλικρίνεια και ακρίβεια:

Οι χρηματοοικονομικές καταστάσεις σύμφωνα με το άρθρο 42 του Ν. 2190/1920 πρέπει να εμφανίζουν την πραγματική εικόνα της περιουσιακής διαρθρώσεως, της χρηματοοικονομικής θέσεως και των αποτελεσμάτων της χρήσεως της επιχειρήσεως. Τα στοιχεία που εμφανίζονται σ' αυτές πρέπει να είναι υπαρκτά και να μην παραλείπονται κάποια από αυτά. Επίσης, πρέπει να είναι ακριβή, δηλαδή να εμφανίζονται με την πραγματική τους αξία. *Πολλές φορές η αρχή αυτή παραβιάζεται, όταν διενεργούνται σκόπιμα ή αθέλητα ανακριβείς απογραφές, παραδείγματος χάριν αποθεμάτων, με αποτέλεσμα την παραποίηση των οικονομικών αποτελεσμάτων.*

δ. Η συνέχεια και ομοιομορφία:

Οι χρηματοοικονομικές καταστάσεις πρέπει να συντάσσονται ομοιόμορφα κάθε χρόνο χωρίς να μεταβάλλεται η μορφή της εμφανίσεως τους. Παρέκκλιση από την παραπάνω αρχή είναι δυνατή μόνο, αν συντρέχουν εξαιρετικοί λόγοι, οι

οποίοι να μνημονεύονται στο προσάρτημα (Ν. 2190/1920, άρθρο 42). Είναι ευνόητο, ότι η αρχή αυτή έχει εφαρμογή και στις μεθόδους αποτιμήσεως και αποσβέσεων, οι οποίες δεν πρέπει να αλλάζουν από χρήση σε χρήση. **Η αρχή της συνέχειας και ομοιομορφίας ενισχύει τη συγκρισιμότητα των ισολογισμών και διευκολύνει σημαντικά τη μελέτη τους.**

Στο άρθρο 43 του ίδιου νόμου ορίζεται, ότι τα ποσά ανοίγματος των λογαριασμών της χρήσεως πρέπει να συμφωνούν απόλυτα με εκείνα του ισολογισμού κλεισίματος της προηγούμενης χρήσεως. Με τη διάταξη αυτή, που αφορά σε εφαρμογή της 4ης Οδηγίας της Ευρωπαϊκής Ενώσεως, καθιερώνεται η αρχή της συνέχειας του ισολογισμού.

ε. Συγκριτική παράθεση των στοιχείων της προηγούμενης χρήσεως:

Σύμφωνα με την αρχή αυτή, που ορίζεται από το άρθρο 42 του Ν. 2190/1920, παράλληλα με τα στοιχεία της κλεισμένης χρήσεως πρέπει να παρατίθενται και εκείνα της προηγούμενης, ώστε να είναι δυνατή η σύγκριση τους.

3.4. Δυσχέρειες στην ακριβή εκτίμηση των λογιστικών μεγεθών:

Μερικοί από τους πιο σημαντικούς παράγοντες που επηρεάζουν την ακρίβεια των λογιστικών στοιχείων αναφέρονται παρακάτω.

α. Η αστάθεια της νομισματικής μονάδας:

Η μέτρηση της αξίας της περιουσίας, των υποχρεώσεων και των εσόδων-εξόδων γίνεται μέσω της νομισματικής μονάδας, η οποία όπως είναι γνωστό, δεν παραμένει σταθερή ένεκα συνήθως του πληθωρισμού. Έτσι η τρέχουσα αξία τους σπάνια συμφωνεί με την αξία, που αναγράφεται στους λογαριασμούς των επιχειρήσεων.

β. Η σχετικότητα της λογιστικής χρήσεως:

Το οικονομικό αποτέλεσμα που εμφανίζεται στις οικονομικές καταστάσεις έχει σχετική ακρίβεια, αφού εξάγεται ως σχέση εσόδων-εξόδων μικρών σχετικά χρονικών περιόδων, των διαχειριστικών χρήσεων. Το πραγματικό οικονομικό αποτέλεσμα μπορεί να εξαχθεί μόνο μετά την ρευστοποίηση της περιουσίας της επιχείρησης σε τρέχουσες τιμές.

γ. Η υποκειμενικότητα στη συσχέτιση των εσόδων και εξόδων:

Η ακρίβεια του οικονομικού αποτελέσματος επηρεάζεται σε κάποιο βαθμό και από την αυθαίρετη συσχέτιση των εσόδων και εξόδων, όταν παρεμβαίνει ο υποκειμενικός παράγοντας του καθορισμού των χρονικών περιόδων, που πραγματοποιούνται αυτά. Έτσι παραδείγματος χάριν, συχνά υπάρχουν διαφωνίες ως προς τη διάρκεια ζωής ενός πάγιου στοιχείου και επομένως και ως προς τις διαχειριστικές χρήσεις, που θα επιβαρυνθούν με τις αποσβέσεις του.

δ. Λογιστικά μεγέθη μη επιδεκτικά αποτιμήσεως:

Πολλά σημαντικά στοιχεία δεν εμφανίζονται στους λογαριασμούς, επειδή δεν είναι δυνατόν να μετρηθούν μέσω της νομισματικής μονάδας. Τέτοια στοιχεία είναι η ικανότητα των υπαλλήλων και των διοικούντων στην επιχείρηση, το όνομα και η αξιοπιστία της στην αγορά.

3.5. Ειδικές περιπτώσεις ισολογισμών:

Η σύνταξη του ισολογισμού αποβλέπει σε ορισμένο σκοπό που γενικά είναι ο προσδιορισμός της περιουσιακής κατάστασης της επιχείρησης σε δεδομένη στιγμή και των οικονομικών αποτελεσμάτων ορισμένης χρονικής περιόδου. Άλλοι ισολογισμοί συντάσσονται πολλές φορές για να εξυπηρετήσουν και διάφορους άλλους σκοπούς όπως ίδρυση, εκκαθάριση, συγχώνευση, εκχώρηση και πολλά άλλα. Στις περιπτώσεις αυτές ο τρόπος συντάξεως, τα μέσα που θα χρησιμοποιηθούν, οι μέθοδοι αποτιμήσεως μπορεί να διαφέρουν και εξαρτώνται από τον σκοπό, που πρόκειται να εκπληρώσει ο ισολογισμός. Βασικοί τύποι ισολογισμών που συντάσσονται για την εξυπηρέτηση διαφόρων σκοπών είναι οι εξής:

α. Ο ιδρυτικός ισολογισμός:

Καταρτίζεται κατά την έναρξη των εργασιών της επιχείρησης. **Ο ισολογισμός αυτός εμφανίζει την περιουσιακή κατάσταση της επιχείρησης τη στιγμή της συστάσεως της και γι' αυτό μπορεί να χαρακτηριστεί σαν στατικός.**

β. Ο ισολογισμός εκκαθαρίσεως:

Έχει ορισμένα κοινά χαρακτηριστικά με τον ιδρυτικό ισολογισμό (παραδείγματος χάρι είναι **στατικός**), αλλά διαφέρει στο ότι ο ισολογισμός εκκαθαρίσεως εμφανίζει τα περιουσιακά στοιχεία της επιχείρησης με αξία, που βρίσκεται πολύ κοντά στην πραγματική, ενώ δεν συμβαίνει το ίδιο με τον ιδρυτικό

ισολογισμό. Έτσι παραδείγματος χάριν η αξία του στοιχείου «Φήμη και Πελατεία» στον ισολογισμό εκκαθαρίσεως μπορεί να έχει μικρότερη ή μηδαμινή αξία σε σχέση με την αξία, που του αποδίδει ο ιδρυτικός ισολογισμός.

γ. Ο ισολογισμός συγχωνεύσεως:

Ο ισολογισμός συγχωνεύσεως εμφανίζει την αξία των περιουσιακών στοιχείων δύο ή περισσοτέρων επιχειρήσεων, οι οποίες συγχωνεύονται σε μία. Για τη σύνταξη του ισολογισμού συγχωνεύσεως ακολουθείται ορισμένη διαδικασία σε ότι αφορά κυρίως την αποτίμηση των περιουσιακών στοιχείων των επιχειρήσεων.

δ. Ο ενδιάμεσος ισολογισμός:

Αυτός συντάσσεται κατά ενδιάμεσα χρονικά διαστήματα της διαχειριστικής χρήσεως, παραδείγματος χάριν στο τέλος κάθε μήνα ή τριμήνου και αποβλέπει στην απεικόνιση της οικονομικής καταστάσεως της επιχειρήσεως σε ορισμένο χρονικό σημείο και των οικονομικών αποτελεσμάτων σε συγκεκριμένη χρονική περίοδο.

ε. Ο προϋπολογιστικός ή ισολογισμός προβλέψεως:

Ο προϋπολογιστικός ισολογισμός ή ισολογισμός προβλέψεως αποσκοπεί στην απεικόνιση της πιθανής περιουσιακής καταστάσεως και των αποτελεσμάτων της επιχειρήσεως σε μελλοντικά χρονικά σημεία και περιόδους. Η σύνταξη αυτού του ισολογισμού προσφέρει σημαντικές υπηρεσίες στον επιχειρηματία και χρησιμοποιείται από αυτόν σαν εργαλείο ελέγχου της πορείας της επιχειρήσεως διευκολύνοντας τον να προλαμβάνει πιθανές δυσμενείς εξελίξεις.

στ. Ο φορολογικός ισολογισμός:

Η σύνταξη του φορολογικού ισολογισμού εξυπηρετεί φορολογικές ανάγκες και λαμβάνει υπόψη τις απαιτήσεις της φορολογικής νομοθεσίας. Στη χώρα μας, όπου η τήρηση των λογιστικών βιβλίων γίνεται μέσα στα πλαίσια, που καθορίζουν οι φορολογικοί νόμοι, η σύνταξη του ισολογισμού στο τέλος της χρήσεως εξυπηρετεί και τις φορολογικές αρχές. Εξαιτίας αυτού του πλαισίου, δεν υπάρχει ανάγκη συντάξεως ειδικού φορολογικού ισολογισμού.

ζ. Ο ισολογισμός τέλους χρήσεως:

Ο ισολογισμός αυτός συντάσσεται στο τέλος της διαχειριστικής χρήσεως και αποβλέπει στον προσδιορισμό της οικονομικής καταστάσεως και των οικονομικών

αποτελεσμάτων της επιχειρήσεως. Όσα αναπτύσσονται στη συνέχεια, αφορούν βασικά αυτού του τύπου τον ισολογισμό. Το συγκεκριμένο είδος θα αναφερθεί εκτεταμένα στο συγκεκριμένο πόνημα.

3.6. Μορφές του ισολογισμού:

α. Γενικά:

Σκοπός του ισολογισμού, όπως αναφέρθηκε ήδη, είναι η πληροφόρηση σχετικά με την οικονομική κατάσταση της επιχειρήσεως. Αν και κατά πόσο επιτυγχάνεται ο σκοπός αυτός, εξαρτάται κατά μεγάλο μέρος από την τήρηση των γενικών αρχών, που διέπουν τη σύνταξη του, αλλά και από τη συνειδητή προσπάθεια του συντάκτη του να τον καταστήσει πηγή πληροφοριών.

Όπως είναι γνωστό, ο ισολογισμός αποτελεί μία συγκεντρωτική εικόνα του ισοζυγίου, το οποίο με το πλήθος των λογαριασμών του είναι ακατάλληλο να πληροφορήσει ικανοποιητικά τον ενδιαφερόμενο. Στον ισολογισμό, το μειονέκτημα αυτό του ισοζυγίου εξουδετερώνεται σημαντικά, με την ορθολογική συγκέντρωση των λογαριασμών σε κατάλληλες ομάδες με ενιαίο περιεχόμενο, ώστε να απλουστεύεται η ανάγνωση και η συσχέτιση των πληροφοριών.

Ένας σύντομος τρόπος ομαδοποίησης των λογαριασμών του ισοζυγίου είναι η διαίρεση τους στις παρακάτω κατηγορίες:

(1) στοιχεία του ενεργητικού: πάγια, κυκλοφορούντα,

(2) στοιχεία του παθητικού: ίδια κεφάλαια, ξένα κεφάλαια.

Η παρουσίαση όμως των λογαριασμών του ισοζυγίου κάτω από τέσσερα μόνο κονδύλια, παρά το ότι δίνει ορισμένες πολύ γενικές πληροφορίες στον αναγνώστη, δεν ικανοποιεί. Χρειάζεται κάποια αναλυτικότερη κατάταξη των στοιχείων, η οποία να παρέχει μία πληρέστερη εικόνα για την σύνθεση της περιουσίας της επιχειρήσεως και για τις πηγές χρηματοδότησεως της. Γεννιέται επομένως το θέμα των κριτηρίων, με τα οποία πρέπει να γίνεται η ομαδοποίηση των λογαριασμών και της κατατάξεως τους μέσα στον ισολογισμό, δηλαδή το θέμα της τυποποίησης του ισολογισμού.

β. Τυποποίηση του ισολογισμού:

Το θέμα της τυποποίησης του ισολογισμού απασχόλησε κατά καιρούς λογιστές, θεωρητικούς, τράπεζες και κυβερνήσεις χωρίς μέχρι σήμερα να έχει βρεθεί ικανοποιητική λύση. Η δημιουργία ενός γενικού υποδείγματος

ισολογισμού γενικής εφαρμογής δεν θα ήταν πρακτικά χρήσιμη εξαιτίας των διαφορετικών αναγκών, που αντιμετωπίζει κάθε κλάδος επιχειρήσεων και των διαφορετικών πληροφοριών, που ζητούνται απ' αυτόν. Γι' αυτό πολλές νομοθεσίες χωρών προσπάθησαν να δημιουργήσουν τύπους ισολογισμών κατάλληλους για διάφορες κατηγορίες επιχειρήσεων. Στο ζήτημα του τρόπου κατατάξεως των στοιχείων του ισολογισμού δεν υπάρχει πλήρης ομοφωνία μεταξύ των ειδικών, γι' αυτό και αντιμετωπίστηκε διαφορετικά στις διάφορες χώρες. Έτσι στη Μεγάλη Βρετανία η κατάταξη των στοιχείων του ενεργητικού και του παθητικού γίνεται με τελείως διαφορετική σειρά, απ' ότι στις άλλες χώρες της Ευρώπης και της Αμερικής. *Όλα τα στοιχεία τοποθετούνται κάθετα, δηλαδή επάνω τα καθαρά πάγια (πάγια μείον αποσβέσεις) και τα καθαρά κυκλοφορούντα (κυκλοφορούντα μείον βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις) και κάτω το μετοχικό κεφάλαιο, τα αποθεματικά και οι μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις.* Θα πρέπει να σημειωθεί, ότι το πρόβλημα της τυποποίησης του ισολογισμού συνδέεται άμεσα και με την ύπαρξη ή μη λογιστικού σχεδίου σε μια χώρα, το οποίο διευκολύνει σημαντικά τον νομοθέτη στη θέσπιση κανόνων ενιαίου τύπου ισολογισμού.

Επίσης, η δημιουργία χωριστών υποδειγμάτων ισολογισμών για κάθε κατηγορία ομοειδών επιχειρήσεων κρίνεται σκόπιμη εξαιτίας των ειδικών συνθηκών λειτουργίας τους. Θα πρέπει να υπογραμμιστεί εδώ, ότι η σύνταξη πρότυπων ισολογισμών αφορά πρώτιστα τους προς δημοσίευση ισολογισμούς, οι οποίοι αποσκοπούν στην πληροφόρηση του κοινού, τράπεζες, χρηματιστήρια, και επενδυτές, ενώ για τη διοίκηση των επιχειρήσεων μπορούν να συνταχθούν πιο σύνθετοι ισολογισμοί, που να ικανοποιούν τις ειδικές ανάγκες των ανώτερων στελεχών τους.

Σχετικά με την κατάταξη των κονδυλίων του ενεργητικού και του παθητικού στον ισολογισμό τα κριτήρια, που συνήθως λαμβάνονται υπόψη είναι:

(1) Κατάταξη των στοιχείων του ισολογισμού με βάση το περιεχόμενο:

Το κριτήριο αυτό κατατάξεως των στοιχείων του ισολογισμού αντικατοπτρίζει την ανάγκη ομαδοποίησης των διαφόρων κονδυλίων κατά ομοειδείς κατηγορίες, ώστε να διευκολύνεται η μελέτη τους και να είναι δυνατή η σύγκριση τους με τα υπόλοιπα στοιχεία του ενεργητικού και του παθητικού.

(2) Κατάταξη των στοιχείων του ισολογισμού με βάση το βαθμό ρευστότητας:

Ο βαθμός ρευστότητας των περιουσιακών στοιχείων σε συσχετισμό με τη ληκτότητα των υποχρεώσεων της επιχειρήσεως καθορίζουν την ικανότητα της να ανταποκρίνεται έγκαιρα σε αυτές, αλλά και την αξιοπιστία της στην αγορά. Αυτός είναι ο λόγος, που σήμερα η κατάταξη των στοιχείων με βάση το βαθμό ρευστότητας έχει γενικευθεί σε όλες τις χώρες. Δεν είναι μόνο η διοίκηση της επιχειρήσεως, που ενδιαφέρεται για το βαθμό ρευστότητας, αλλά και πολλοί άλλοι έξω από αυτή, όπως τράπεζες, προμηθευτές, χρηματιστές, ελεγκτές, δανειστές, αποταμιευτές.

Το κριτήριο αυτό κατατάξεως των στοιχείων μαζί με το προηγούμενο της ομαδοποιήσεως με βάση το περιεχόμενο, χρησιμοποιείται παντού σήμερα για τη σύνταξη των ισολογισμών. Φυσικά, οι επιχειρήσεις πολλές φορές συντάσσουν ισολογισμούς και με διαφορετικά κριτήρια αποβλέποντας στην παροχή ειδικών πληροφοριών προς τη διοίκηση.

γ. Η μορφή του ισολογισμού που ισχύει σήμερα στη χώρα μας:

Από το 1980 μέχρι το 1986 συντελέστηκε μία σημαντική νομοθετική εργασία για την βελτίωση και τον εκσυγχρονισμό της λογιστικής υποδομής της χώρας μας με την έκδοση μιας σειράς προεδρικών διαταγμάτων.

3.7. Η ιστορική εξέλιξη και διαμόρφωση του ισολογισμού:

Μεταξύ των τεσσάρων λογιστικών εγγράφων, δηλαδή του ισολογισμού, της καταστάσεως των αποτελεσμάτων χρήσεως, του πίνακα διαθέσεως αποτελεσμάτων και του προσαρτήματος, των οποίων ο νόμος επιβάλλει την δημοσιοποίηση, ο ισολογισμός είναι το παλαιότερο. Μέχρι τα χρόνια του μεσοπολέμου θεωρείτο και το πιο σημαντικό από άποψη πληροφόρησης έγγραφο, γι' αυτό ακόμη και σήμερα ο όρος ισολογισμός επικράτησε να σημαίνει συχνά και τα τέσσερα μαζί έγγραφα. Το επιβεβαιώνει η συχνή χρήση των όρων ανάλυση ισολογισμών, ενοποιημένοι ισολογισμοί, δημοσιεύσεις ισολογισμών και άλλα. Στο εξής θα γίνεται συχνή χρήση του όρου ισολογισμός τόσο με τη στενή, όσο και με την ευρεία του έννοια. Εδώ εξετάζεται η έννοια του ισολογισμού με την έννοια του λογιστικού εγγράφου που εμφανίζει, την περιουσία και τις υποχρεώσεις της επιχειρήσεως σε δεδομένη στιγμή. Σύμφωνα με την ελληνική νομοθεσία η περιουσία περιλαμβάνει τρεις κυρίως ομάδες στοιχείων, πάγια, κυκλοφορούντα και διαθέσιμα, ενώ οι υποχρεώσεις χωρίζονται σε μακροπρόθεσμες και βραχυπρόθεσμες. Η διαφορά

ανάμεσα στην περιουσία και τις υποχρεώσεις της επιχείρησης δίνει την καθαρή περιουσία της, ή αλλιώς τα ίδια κεφάλαια. Στον στοιχειώδη ισολογισμό παρακάτω φαίνεται η θέση των διαφόρων περιουσιακών στοιχείων, των υποχρεώσεων και της καθαρής περιουσίας.

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ	ΠΑΘΗΤΙΚΟ
Πάγια	Ίδια Κεφάλαια (Καθαρή Περιουσία)
Κυκλοφορούντα	Μακροπρόθεσμες Υποχρεώσεις
Διαθέσιμα	Βραχυπρόθεσμες Υποχρεώσεις
Σύνολο	Σύνολο

Τόσο η ομαδοποίηση, όσο και η σειρά τοποθέτησής των στοιχείων του ενεργητικού και παθητικού αποσκοπούν στην καλύτερη πληροφόρηση του αναγνώστη του ισολογισμού. Στο ενεργητικό η ομαδοποίηση σε πάγια, κυκλοφορούντα και διαθέσιμα στοχεύει στο να διαχωρίσει τα περιουσιακά στοιχεία σε εκείνα, που προορίζονται για μόνιμη χρήση μέσα στην επιχείρηση, όπως ακίνητα, μηχανήματα (πάγια), σε εκείνα που προορίζονται για πώληση ή έχουν άμεση σχέση με την πώληση, όπως εμπορεύματα και απαιτήσεις (κυκλοφορούντα) και σε εκείνα που προορίζονται για πληρωμές, όπως μετρητά και καταθέσεις σε τράπεζες (διαθέσιμα). **Αλλά η παραπάνω διαίρεση και θέση των περιουσιακών στοιχείων προσδίδει άλλο ένα σημαντικό χαρακτηριστικό σ' αυτά, τον βαθμό ρευστότητας και κινητικότητάς τους.**

Με την ίδια λογική είναι ομαδοποιημένα και τοποθετημένα τα στοιχεία του παθητικού. Η καθαρή θέση εκφράζει πάγιες υποχρεώσεις της επιχείρησης προς τον επιχειρηματία, ενώ οι μακροπρόθεσμες και βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις δίνουν χρονολογικά τις υποχρεώσεις με διάρκεια μεγαλύτερη και μικρότερη του έτους αντίστοιχα.

Για τον μελετητή του ισολογισμού ιδιαίτερη σημασία έχει και η διάταξη των στοιχείων του ενεργητικού σε σχέση με εκείνα του παθητικού. Τα πάγια στοιχεία στο ενεργητικό έχουν απέναντί τους την καθαρή θέση και τις μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις στο παθητικό, δίνοντας εμμέσως στον αναγνώστη του ισολογισμού το βαθμό της χρηματοδοτικής των καλύψεως από μακροπρόθεσμες πηγές χρηματοδότησεως, αλλά κατά κάποιον τρόπο και τον βαθμό της μακροπρόθεσμης ρευστότητας της επιχείρησης. Με την ίδια έννοια απέναντι στα κυκλοφορούντα και τα διαθέσιμα βρίσκονται οι βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις, που η σχέση τους

δίνει τον βαθμό της βραχυπρόθεσμης ρευστότητας της επιχείρησης.

Η νομοθεσία μας κάνει λόγο και για μια πιο συγκεντρωτική μορφή ισολογισμού, τον συνοπτικό ισολογισμό. **Συνοπτικός ισολογισμός είναι εκείνος, που δικαιούνται να συντάσσουν και δημοσιεύουν μικρές επιχειρήσεις σύμφωνα με ορισμένες προϋποθέσεις του νόμου.** Μικρές εταιρίες κατά το άρθρο 42 του Ν. 2190/1920 χαρακτηρίζονται εκείνες που κατά το κλείσιμο του πρώτου ισολογισμού τους μετά την 1-1-1987 δεν υπερβαίνουν τα ποσοτικά όρια σε δύο από τις παρακάτω προϋποθέσεις:

- σύνολο ισολογισμού 130.000.000 δραχμές (390 εκατ. Ευρώ)
- κύκλος εργασιών 260.000.000 δραχμές (780 εκατ. Ευρώ)
- μέσος όρος προσωπικού κατά τη διάρκεια της χρήσεως 50 άτομα.

3.8. Ο Λογαριασμός Αποτελεσμάτων της Χρήσεως:

Το οικονομικό αποτέλεσμα κατά τον *E.Schmalenbach* είναι εκείνο, που βαρύνει στην εκτίμηση της αξίας της περιουσίας της επιχείρησης. Πράγματι, τα κονδύλια του ενεργητικού δεν εκφράζουν τίποτε περισσότερο από μία αξία, της οποίας η ακρίβεια είναι σχετική, αφού μόνο η ρευστοποίηση της σε τρέχουσες τιμές θα μπορούσε να δώσει την αληθινή της αξία. Έτσι παραδείγματος χάριν, η ρευστοποίηση των μηχανημάτων της επιχείρησης δεν θα απέδιδε ίσως τίποτε περισσότερο, απ' ό,τι η πώληση παλαιών σιδηρικών ίσου βάρους, ενώ το κονδύλιο έξοδα οργανώσεως δεν θα απέφερε απολύτως τίποτε. Αντίθετα, η αξία της επιχείρησης σαν ζωντανό κερδοφόρο σύνολο μπορεί να αποτιμηθεί πολύ ψηλότερα από την αξία των περιουσιακών της στοιχείων, που εξαρτάται πρώτιστα από τη μέση αποδοτικότητα της τα τελευταία χρόνια.

Η αναγνώριση της σημασίας του λογαριασμού αποτελεσμάτων και η τοποθέτηση του μεταξύ των λογιστικών εγγράφων τέλους χρήσεως έγινε για πρώτη φορά στις Η.Π.Α. στα χρόνια του πρώτου παγκοσμίου πολέμου (1917). Παρόλα αυτά ακόμη και σήμερα για πολλούς ο ρόλος του λογαριασμού αυτού βρίσκεται σε δεύτερη μοίρα, αφού θεωρείται ως απλό συμπλήρωμα του ισολογισμού, αλλά και διότι στην πράξη έχει επικρατήσει ο όρος ισολογισμός να περικλείει και τον λογαριασμό αποτελεσμάτων.

Στη χώρα μας η εμφάνιση του λογαριασμού αυτού μεταξύ των λογιστικών εγγράφων τέλους χρήσεως, που έγινε στο χρονικό διάστημα μεταξύ των δύο παγκοσμίων πολέμων, δεν ήταν ικανοποιητική, αφού η μορφή του περιλάμβανε

ελάχιστα πληροφοριακά στοιχεία. Γι' αυτό και από πολλούς θεωρήθηκε ως ακατάλληλος για συναγωγή αξιόπιστων συμπερασμάτων. *Η μορφή του ήταν εκείνη του γράμματος T και εμφάνιζε το υπόλοιπο του λογαριασμού εκμεταλλεύσεως, το αποτέλεσμα προηγούμενων χρήσεων, διάφορα έξοδα γενικής φύσεως και έσοδα και έξοδα από δραστηριότητες άσχετες από το κύριο αντικείμενο απασχολήσεως της επιχείρησης.* Η περιληπτική αυτή εμφάνιση του λογαριασμού αποτελεσμάτων χρησιμοποιήθηκε μέχρι πρόσφατα (1986) από πολλές ελληνικές επιχειρήσεις. Πιο κάτω δίνεται η γενική μορφή του λογαριασμού αυτού.

ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΣ ΚΕΡΔΗ ή ΖΗΜΙΕΣ	
Ζημίες	Κέρδη
Ζημία εκμεταλλεύσεως χρήσεως	Κέρδος εκμεταλλεύσεως χρήσεως ...
Ζημίες προηγούμενων χρήσεων	Κέρδη προηγούμενων χρήσεων
Έκτακτες ζημίες	Έκτακτα κέρδη
Φόροι επί των κερδών	
Καθαρό κέρδος	Καθαρή ζημία

Το άρθρο 42 του Ν. 2190/1920 καθορίζει την ισχύουσα σήμερα μορφή του λογαριασμού αποτελεσμάτων χρήσεως, που είναι υποχρεωτική για όλες τις ελληνικές επιχειρήσεις. **Η μορφή αυτή είναι σύμφωνη με το Ε.Γ.Λ.Σ (Ενιαίο Γενικό Λογιστικό Σχέδιο) και με τα οριζόμενα στην 4η Οδηγία της Ευρωπαϊκής Ενώσεως.**

3.9. Ο Πίνακας διαθέσεως των αποτελεσμάτων:

Ο πίνακας διαθέσεως των αποτελεσμάτων είναι το τρίτο στη σειρά λογιστικό έγγραφο τέλους χρήσεως, το οποίο κατά την ελληνική νομοθεσία (Ν. 2190/ 920, άρθρο 42) συντάσσεται και δημοσιεύεται από τις ελληνικές επιχειρήσεις. Η σύνταξη και δημοσίευση είναι υποχρεωτική, όταν γίνεται διάθεση αποτελεσμάτων.

Στην περίπτωση που υπάρχουν ζημίες προηγούμενων χρήσεων, δεν είναι δυνατή η διανομή οποιουδήποτε ποσού, αν δεν εξαλειφθούν αυτές είτε με κέρδη είτε με αποθεματικά. Μέχρι το 1986 δεν υπήρχε υποχρέωση συντάξεως ενιαίου τύπου πίνακα διαθέσεως αποτελεσμάτων και η κάθε επιχείρηση μπορούσε να συντάξει και δημοσιεύσει τον τύπο της δικής της επιλογής.

Σύμφωνα με τον Ν. 2190/1920 και το Π.Δ. 1123/80 η μορφή του πίνακα διαθέσεως αποτελεσμάτων, που πρέπει να συντάσσουν και δημοσιεύουν οι ελληνικές

επιχειρήσεις, είναι εκείνη του Ελληνικού Γενικού Λογιστικού Σχεδίου.

3.10. Το προσάρτημα του ισολογισμού και των αποτελεσμάτων χρήσεως:

Το προσάρτημα του ισολογισμού και των αποτελεσμάτων περιέχει διάφορες πρόσθετες πληροφορίες και επεξηγήσεις σε ότι αφορά τη σύνταξη και το περιεχόμενο του ισολογισμού και της καταστάσεως των αποτελεσμάτων, όπως πληροφορίες σχετικές με τις αποτιμήσεις των περιουσιακών στοιχείων και τις αποσβέσεις.

Το προσάρτημα αποτελεί μέρος του ισολογισμού με την ευρεία του έννοια ή αλλιώς των χρηματοοικονομικών καταστάσεων που συντάσσεται και δημοσιοποιείται υποχρεωτικά με την καταχώρηση του στο Μητρώο Ανωνύμων Εταιριών και Εταιριών Περιορισμένης Ευθύνης του Υπουργείου Εμπορίου. Δεν δημοσιεύεται όμως στις εφημερίδες, όπως συμβαίνει με τις λοιπές καταστάσεις.

Πιο αναλυτικά το προσάρτημα δίνει πληροφορίες της επιχειρήσεως για:

- α. Τη σύνταξη και δομή των χρηματοοικονομικών καταστάσεων, όπως τυχόν αλλαγές στη μορφή, δομή και ονομασίες των λογαριασμών.
- β. Τις μεθόδους αποτιμήσεως των περιουσιακών στοιχείων, τις μεθόδους αποσβέσεων των παγίων και τις γινόμενες αναπροσαρμογές των παγίων.
- γ. Τις συμμετοχές στο κεφάλαιο άλλων επιχειρήσεων.
- δ. Το μετοχικό κεφάλαιο.
- ε. Τα ποσά των υποχρεώσεων, δεσμεύσεων, εγγυήσεων, προβλέψεων.
- στ. Τον κύκλο εργασιών, τα έκτακτα έσοδα και έξοδα και εκείνα που αφορούν παρελθούσες διαχειριστικές χρήσεις.
- ζ. Το μέσο όρο του αριθμού των απασχοληθέντων ατόμων στη διάρκεια της χρήσεως.

3.11. Ενοποιημένοι Ισολογισμοί:

Η σύνταξη ενοποιημένων ισολογισμών (Consolidated Financial Statements) προκύπτει σαν αποτέλεσμα της ανάγκης ενιαίας εμφανίσεως της περιουσιακής καταστάσεως μιας ομάδας επιχειρήσεων, που συνδέονται μεταξύ τους μέσω κοινής οικονομικής διοικήσεως. Στην περίπτωση αυτή ο όμιλος εμφανίζεται ως μία επιχείρηση με δικό της ισολογισμό.

Η περίπτωση ομάδων ή συγκροτημάτων επιχειρήσεων είναι συνηθισμένη σήμερα, γιατί προσφέρει αναμφισβήτητα οικονομικά και φορολογικά

πλεονεκτήματα σε αυτές. Νομικά οι συνασπιζόμενες εταιρίες διατηρούν την αυτονομία τους, οικονομικά όμως είναι εξαρτημένες από μία διοίκηση, η οποία καθορίζει τη γενική πολιτική του συγκροτήματος. Μία από τις επιχειρήσεις του συγκροτήματος συγκεντρώνει την πλειοψηφία των μετοχών των λοιπών επιχειρήσεων και μέσω αυτής της πλειοψηφίας ασκεί τον έλεγχο της πάνω στις άλλες. *Η επιχείρηση, που κατέχει την πλειοψηφία των μετοχών των λοιπών επιχειρήσεων ονομάζεται μητρική ή ελέγχουσα, ή ιθύνουσα, ενώ οι κάτω από τον έλεγχο της ονομάζονται θυγατρικές ή ελεγχόμενες ή εξαρτημένες (subsidiaries).* Ο σκοπός αυτού του ελέγχου μπορεί να είναι η επένδυση κεφαλαίων και ακόμη ο συντονισμός και η συνεργασία των συνασπιζομένων επιχειρήσεων για την αντιμετώπιση κοινών προβλημάτων, την αποφυγή ζημιολόγων ανταγωνιστικών ενεργειών, τη συμπλήρωση των αντικειμένων της δραστηριότητας τους, τον έλεγχο της αγοράς, και πολλές άλλες δραστηριότητες. Μία άλλη μορφή συγκροτήματος επιχειρήσεων είναι η εταιρία χαρτοφυλακίου. Αυτή δεν έχει δική της εκμετάλλευση, αλλά ασκεί έλεγχο πάνω στις θυγατρικές μέσω της πλειοψηφίας των τίτλων, που κατέχει.

Τα λογιστικά προβλήματα που δημιουργούνται από την ανάγκη ενιαίας εμφανίσεως της περιουσίας και των υποχρεώσεων των εταιριών ενός ομίλου αντιμετωπίστηκαν αρχικά στις Η.Π.Α. στις αρχές του 20ου αιώνα. Στη χώρα μας για πρώτη φορά γίνεται προσπάθεια νομοθετικής ρυθμίσεως των θεμάτων, που αφορούν την ενοποίηση των ισολογισμών, με την προσαρμογή της νομοθεσίας μας προς την 7η οδηγία της Ευρωπαϊκής Ενώσεως με την έκδοση του Ν.Δ. 498/ 1987 και την συμπλήρωση και τροποποίηση του Ν. 2190/1920 (άρθρα 90 έως 109) καθώς επίσης και με την προσαρμογή του Ελληνικού Γενικού Λογιστικού Σχεδίου και του Κώδικα Βιβλίων και Στοιχείων προς την Κοινοτική νομοθεσία.

Η σύνταξη ενοποιημένων ισολογισμών εκτός από την ενημέρωση της διοικήσεως του συγκροτήματος, αποβλέπει και σε άλλους σκοπούς, κυρίως όμως στην εμφάνιση μεγάλης οικονομικής επιφάνειας, που εμπνέει μεγαλύτερη εμπιστοσύνη και ασφάλεια σε δανειστές, επενδυτές, προμηθευτές και άλλους.

3.12. Μορφές συμμετοχής:

Η πιο απλή μορφή συμμετοχής, η οποία δικαιολογεί σύνταξη ενοποιημένου ισολογισμού, είναι, όταν η μητρική εταιρία κατέχει το σύνολο του κεφαλαίου της θυγατρικής ή το μεγαλύτερο μέρος του (άνω του 50%).

Υπάρχουν όμως και πιο σύνθετες περιπτώσεις συμμετοχής, όπως οι παρακάτω:

- **Συμμετοχή πολλαπλή ή παράλληλη**, όταν π.χ. η εταιρία Α ελέγχει παράλληλα την Β, την Γ, την Δ και άλλες κατέχοντας την πλειοψηφία των μετοχών των κεφαλαίων τους.
- **Συμμετοχή αλυσοειδής ή κάθετη**, όταν π.χ. η εταιρία Α συμμετέχει στην Β κατά 60%, η Β συμμετέχει στην Γ κατά 75%, η Γ συμμετέχει στην Δ κατά 55% και ούτω καθεξής. Η Α ελέγχει την Γ μέσω της Β και την Δ μέσω των Β και Γ .
- **Κυκλική συμμετοχή ή κλειστού κυκλώματος**, όταν η Α συμμετέχει στην Β, η Β στην Γ, η Γ στην Δ και η Δ στην Α .
- **Αμοιβαία συμμετοχή**, όταν η Α συμμετέχει στην Β και η Β στην Α .
- **Σύνθετη μορφή συμμετοχής**, όταν έχουμε συνδυασμό των παραπάνω μορφών.

3.13. Απαιτούμενες προϋποθέσεις για τη σύνταξη ενοποιημένων Ισολογισμών :

Ο νόμος 2190/1920 ο οποίος τροποποιήθηκε και συμπληρώθηκε σύμφωνα προς τα οριζόμενα στην 7η Οδηγία της Ευρωπαϊκής Ενώσεως (83/349) καθορίζει για τη χώρα μας όλα τα σχετικά με την σύνταξη ενοποιημένων ισολογισμών. Επομένως:

- η μητρική επιχείρηση είναι υποχρεωμένη να συντάσσει ενοποιημένους ισολογισμούς, εφόσον αυτή διέπεται από το ελληνικό δίκαιο και είτε η ίδια είτε μία ή περισσότερες από τις θυγατρικές έχουν την μορφή της ανώνυμης εταιρίας ή της εταιρίας περιορισμένης ευθύνης ή της ετερόρρυθμης κατά μετοχές εταιρίας.
- Να ισχύουν δύο τουλάχιστον από τα παρακάτω κριτήρια:

I. Το σύνολο της αξίας του ισολογισμού που θα προκύψει από την ενοποίηση, να υπερβαίνει την αξία των 3,5 εκατομμυρίων Ευρώ. Το σύνολο του καθαρού κύκλου εργασιών να υπερβαίνει την αξία των 7 εκατομμυρίων Ευρώ.

II. Ο μέσος όρος προσωπικού όλων των επιχειρήσεων κατά τη διάρκεια της χρήσεως να υπερβαίνει τον αριθμό των 500 εργαζομένων. Τα παραπάνω μεγέθη για την πρώτη δεκαετία εφαρμογής των ενοποιημένων ισολογισμών μπορούν να μειωθούν με απόφαση του Υπουργού Εμπορίου. Πέραν των όσων αναφέρθηκαν προηγουμένως, ως προϋποθέσεις συντάξεως ενοποιημένων ισολογισμών αναγνωρίζονται γενικά και οι παρακάτω:

α. Άσκηση τυπικού και ουσιαστικού ελέγχου της μητρικής επιχειρήσεως επί της θυγατρικής:

Η προϋπόθεση αυτή θεωρείται θεμελιώδης, γιατί δεν νοείται ενοποίηση των ισολογισμών δύο ή περισσότερων επιχειρήσεων, αν δεν υπάρχει το στοιχείο της εξαρτήσεως μεταξύ τους. Πέραν αυτού, δεν αρκεί για την ελέγχουσα η κατοχή της απόλυτης πλειοψηφίας των μετοχών της ελεγχόμενης (τυπικός έλεγχος), αν η πρώτη δεν ασκεί και ουσιαστικό έλεγχο στη δεύτερη. Δηλαδή είναι απαραίτητο, για τη μητρική επιχείρηση, εκτός από το διορισμό εκπροσώπου της στη θυγατρική, να επιδεικνύει και πραγματικό ενδιαφέρον για την οικονομική εξέλιξη της τελευταίας και να ρυθμίζει σοβαρά τη δραστηριότητα της.

β. Υπαρξη συγγένειας στα αντικείμενα εκμεταλλεύσεως:

Για την σύνταξη ενοποιημένου ισολογισμού είναι βασικό να υπάρχει κάποια συγγένεια ή ομοιότητα στα αντικείμενα των εκμεταλλεύσεων της μητρικής και θυγατρικής. Έτσι, παραδείγματος χάριν, δεν δικαιολογείται η σύνταξη ενοποιημένου ισολογισμού μεταξύ μιας τράπεζας και μιας βιομηχανίας απορρυπαντικών, η οποία ελέγχεται πλήρως από την τράπεζα.

γ. Καθορισμός ενιαίας ημερομηνίας συντάξεως των ισολογισμών:

Για διάφορους λόγους, που έχουν σχέση με τα ειδικά προβλήματα κάθε επιχειρήσεως, **είναι δυνατό, η ημερομηνία συντάξεως των ισολογισμών τους να μη συμπίπτει με την ημερομηνία συντάξεως του ισολογισμού της μητρικής.** Στην περίπτωση αυτή πρέπει να καθορισθεί μία ημερομηνία, η ίδια για όλες τις επιχειρήσεις, συντάξεως των μερικών ισολογισμών, από την ενοποίηση των οποίων θα προκύψει ο ενοποιημένος ισολογισμός του συγκροτήματος.

δ. Εφαρμογή ενιαίου σχεδίου λογαριασμών:

Η σύνταξη ενός ισολογισμού, σαν αποτέλεσμα της προσθέσεως των κονδυλίων των μερικών ισολογισμών των επιχειρήσεων, προϋποθέτει, ότι τα κονδύλια αυτά είναι ομοιογενή και είναι καταχωρημένα στους ίδιους λογαριασμούς αντίστοιχα για κάθε επιχείρηση. Αυτό σημαίνει εφαρμογή σε όλες τις επιχειρήσεις ενιαίου λογιστικού σχεδίου, στο οποίο θα ενταχθούν οι λογαριασμοί.

ε. Χρήση των ίδιων μεθόδων αποτιμήσεως:

Η ακρίβεια των στοιχείων ενός ισολογισμού, όπως αναφέρθηκε και προηγουμένως, μπορεί να επηρεασθεί από τον τρόπο αποτιμήσεως τους, όταν παραδείγματος χάριν δεν χρησιμοποιείται σταθερά η ίδια μέθοδος. Γι' αυτό μία

μόνο μέθοδος αποτιμήσεως πρέπει να χρησιμοποιείται από όλες τις επιχειρήσεις του συγκροτήματος.

στ. Συγχρονισμός και ομοιομορφία καταχωρήσεως των λογιστικών εγγραφών:

Η προϋπόθεση αυτή αφορά βασικά το συγχρονισμό στη διενέργεια των λογιστικών καταχωρήσεων, που σχετίζονται με τις μεταξύ τους συναλλαγές, αλλά και την ομοιομορφία στον τρόπο χειρισμού τους. Έτσι μία συναλλαγή, που έγινε στο τέλος του μήνα από μία θυγατρική και αφορά την μητρική επιχείρηση, πρέπει να εμφανισθεί λογιστικά την ίδια ημερομηνία ή τουλάχιστον μέσα στον ίδιο μήνα και από τις δύο επιχειρήσεις.

ζ. Ύπαρξη δυνατότητας ενοποιήσεως:

Πολλές φορές οι επικρατούσες συνθήκες είναι τέτοιες, που δεν επιτρέπουν ή δεν δικαιολογούν την σύνταξη ενοποιημένων ισολογισμών. Έτσι παραδείγματος χάριν, η επιβολή συναλλαγματικών περιορισμών σε χώρες, που είναι εγκαταστημένες θυγατρικές, δεν επιτρέπουν την εξαγωγή του μερίσματος ή την ρευστοποίηση των υποχρεώσεων των θυγατρικών προς τις μητρικές. Το ίδιο συμβαίνει συχνά σε περίπτωση εμπόλεμης καταστάσεως σε χώρες, που εδρεύουν θυγατρικές. Επιπλέον, όταν οι θυγατρικές που είναι εγκατεστημένες στο εξωτερικό κατά τον χρόνο της συντάξεως του ενοποιημένου ισολογισμού, βρίσκονται σε κατάσταση εκκαθαρίσεως, δεν δικαιολογείται η σύνταξη ενοποιημένου ισολογισμού.

3.14. Ανάλυση των Στοιχείων του Ισολογισμού:

Ο ισολογισμός, όπως έχει ήδη αναφερθεί σε αρκετά σημεία, έχει ως βασικό σκοπό να δώσει πληροφορίες στον αναγνώστη. Με μια πρώτη ανάγνωση ο μελετητής του έχει αμέσως τις πηγές των κεφαλαίων της επιχειρήσεως, αλλά και την περιουσία της, στην οποία έχουν διατεθεί τα κεφάλαια αυτά. Επίσης, αμέσως έχει τη διάρθρωση των κεφαλαίων σε ίδια και ξένα (τα ξένα διαχωρισμένα σε μακροπρόθεσμα και βραχυπρόθεσμα), ενώ της περιουσίας σε στοιχεία που χρησιμοποιεί η ίδια η επιχείρηση και σε άλλα που εμπορεύεται. Μία τρίτη ομάδα της περιουσίας εμφανίζει τα ρευστά διαθέσιμα της, που τα χρησιμοποιεί για άμεση τακτοποίηση των υποχρεώσεων της.

Εξάλλου, ο λογαριασμός των αποτελεσμάτων χρήσεως χωρίς ιδιαίτερη μελέτη

δίνει το καθαρό αποτέλεσμα της χρήσεως και αν ο αναγνώστης επιθυμεί να διαθέσει περισσότερο χρόνο, μπορεί να έχει και τις πωλήσεις, το κόστος των πωλήσεων και τα λειτουργικά έξοδα της χρήσεως. Ο πίνακας διαθέσεως των αποτελεσμάτων που και αυτός είναι διαθέσιμος στον αναγνώστη, δίνει πρόσθετες πληροφορίες για το πώς η διοίκηση της επιχειρήσεως χειρίστηκε τα κέρδη της χρήσεως διανέμοντας τα πιθανώς κατά ένα μέρος στους μετόχους με τη μορφή μερισμάτων και κατά ένα άλλο μέρος στην ίδια την επιχείρηση με τη μορφή αποθεματικών. Όλες οι παραπάνω και πολλές ακόμη πληροφορίες είναι αμέσως διαθέσιμες στον μη ειδικό στους ισολογισμούς αναγνώστη, αλλά το ερώτημα είναι σε ποιο βαθμό τον ικανοποιούν.

Οι πιο ενημερωμένοι στα θέματα των επιχειρήσεων και με κάποιες γνώσεις λογιστικής μπορούν να αντλήσουν πρόσθετες πληροφορίες από τον συσχετισμό των διαφόρων στοιχείων του ισολογισμού, των αποτελεσμάτων και του πίνακα διανομής των. Έτσι η συσχέτιση των κερδών και των ιδίων κεφαλαίων μπορεί να δώσει το βαθμό αποδοτικότητας της επιχειρήσεως, ενώ η συσχέτιση των ξένων και των ιδίων κεφαλαίων το βαθμό φερεγγυότητας της προς το ξένο κεφάλαιο. Όταν τέτοιοι συσχετισμοί αφορούν σε μία σειρά ετών του πρόσφατου παρελθόντος, μπορούν να συναχθούν χρήσιμα συμπεράσματα για την πορεία της επιχειρήσεως, ενώ η σύγκριση τους προς όμοια μεγέθη άλλων ομοειδών επιχειρήσεων μπορούν να δώσουν το στίγμα της μέσα στον κλάδο. Παρακάτω επιχειρείται μια σύντομη και απλοποιημένη σκιαγράφηση των πιο σημαντικών από τα στοιχεία των οικονομικών καταστάσεων και των μεθόδων αποτιμήσεώς τους.

3.14.1. Τα στοιχεία του ενεργητικού:

Το ενεργητικό περιλαμβάνει, όπως αναφέρθηκε ήδη, περιουσιακά στοιχεία, που είτε η ίδια επιχείρηση χρησιμοποιεί εσωτερικά (κτίρια, μηχανήματα, εργαλεία) για διαρκή και μόνιμη χρήση είτε τα χρησιμοποιεί στις συναλλαγές της με τον έξω κόσμο (εμπορεύματα, διάφορες απαιτήσεις, ρευστά διαθέσιμα). Περιλαμβάνει ακόμη και άλλα κονδύλια που εξυπηρετούν διαφορετικούς σκοπούς (τοποθετήσεις κεφαλαίων σε μετοχές συγγενικών επιχειρήσεων, δικαιώματα από ευρεσιτεχνίες, δαπάνες εγκαταστάσεως και άλλα). Για όλα αυτά τα κονδύλια θα γίνει λόγος πιο κάτω με τη σειρά που εμφανίζονται στον ισολογισμό, σύμφωνα με το Ελληνικό Γενικό Λογιστικό Σχέδιο (Ε.Γ.Λ.Σ.). Οι βασικές ομάδες των κονδυλίων αυτών είναι:

- ♦ Οφειλόμενο κεφάλαιο.

- ♦ Έξοδα εγκαταστάσεως.
- ♦ Πάγιο ενεργητικό.
- ♦ Κυκλοφορούν ενεργητικό.
- ♦ Μεταβατικοί λογαριασμοί ενεργητικού.

3.14.1.2. Οφειλόμενο κεφάλαιο:

Πρόκειται για έναν λογαριασμό που δεν εμφανίζεται συχνά στους ισολογισμούς, που δημοσιεύονται. Αφορά στο κεφάλαιο της επιχειρήσεως, το οποίο έχει καλυφθεί, αλλά δεν έχει καταβληθεί ακόμη. Αυτό θα καταβληθεί μετά το τέλος της επόμενης χρήσεως.

3.14.1.3. Έξοδα εγκαταστάσεως:

Τα έξοδα εγκαταστάσεως ή έξοδα ιδρύσεως και οργάνωσης είναι εκείνα που γίνονται για να αποκτήσει η επιχείρηση νομική προσωπικότητα. Κατά ορισμένους συγγραφείς, τα έξοδα αυτά συμβάλλουν έμμεσα αλλά θετικά στην αύξηση της υπεραξίας της επιχειρήσεως, δεδομένου ότι μπορεί να περιλαμβάνουν πολλές φορές σημαντικές δαπάνες δημοσιότητας, πριν ακόμη αρχίσει να λειτουργεί, όπως διανομή διαφημιστικών δώρων, δεξιώσεις, ενίσχυση φιλανθρωπικών, αθλητικών και άλλων σωματείων και λοιπά.

Η αξία των εξόδων εγκαταστάσεως είναι υποκειμενική με την έννοια ότι το περιουσιακό αυτό στοιχείο έξω από την επιχείρηση δεν έχει καμιά χρησιμότητα και επομένως δεν μπορεί να πουληθεί. Στον ισολογισμό καταλαμβάνει θέση πάνω από το πάγιο ενεργητικό ως το στοιχείο με τη μικρότερη ή μηδενική ρευστότητα.

Η διάρκεια της ζωής του κανονικά είναι όση και η ζωή της επιχειρήσεως, υπόκειται όμως ανάλογα με το είδος του εξόδου είτε σε πολυετή απόσβεση (συναλλαγματικές διαφορές και τόκοι δανείων κατασκευαστικής περιόδου) είτε σε πενταετή ή ακόμη και εφάπαξ απόσβεση (έξοδα ιδρύσεως και πρώτης εγκαταστάσεως).

Σύμφωνα με το άρθρο 43 του Ν. 2190/1920 μέχρι την πλήρη απόσβεση όλων των εξόδων εγκαταστάσεως απαγορεύεται οποιαδήποτε διανομή κερδών, εκτός αν το αναπόσβεστο υπόλοιπο των εξόδων αυτών είναι μικρότερο από το άθροισμα των προαιρετικών αποθεματικών και του υπολοίπου των κερδών εις νέο.

Οι ειδικότερες ομάδες εξόδων που περιλαμβάνονται στα έξοδα εγκαταστάσεως κατά το Ε.Γ.Λ.Σ. είναι:

- Έξοδα ιδρύσεως και πρώτης εγκαταστάσεως.
- Συναλλαγματικές διαφορές δανείων για κτήσεις πάγιων στοιχείων.
- Τόκοι δανείων κατασκευαστικής περιόδου.
- Λοιπά έξοδα εγκαταστάσεως.

3.14.1.4. Πάγιο Ενεργητικό:

Κατά τον Ν. 2190/1920, άρθρο 42 «στο πάγιο ενεργητικό περιλαμβάνεται το σύνολο των αγαθών, αξιών και δικαιωμάτων, που προορίζονται να παραμείνουν μακροχρόνια και με την ίδια περίπου μορφή στην εταιρία, με στόχο να χρησιμοποιούνται για την επίτευξη των σκοπών της».

Πρόκειται για περιουσιακά στοιχεία, τα οποία συνήθως καταλαμβάνουν σημαντικό μέρος του ενεργητικού των επιχειρήσεων ανάλογα με το είδος της εκμεταλλεύσεως. Στις μεταποιητικές επιχειρήσεις κατά κανόνα είναι μεγάλο, ενώ στις εμπορικές είναι μικρό.

Το μέγεθος τους για κάθε κλάδο επιχειρήσεων βρίσκεται σε στενή σχέση με τον κύκλο εργασιών (πωλήσεις), γι' αυτό και πριν από την αγορά τους πρέπει να προηγείται ακριβής, κατά το δυνατόν, οικονομοτεχνική μελέτη. Εάν μετά την αγορά τους, δεν πραγματοποιείται ο προβλεπόμενος κύκλος εργασιών, αυτό θα σημαίνει για την επιχείρηση μεγαλύτερες των κανονικών αποσβέσεις, συντηρήσεις και επισκευές, που θα οφείλονται στα περισσότερα των όσων πραγματικά απαιτούνται πάγια. Από στατιστικές, που έχουν διενεργηθεί σχετικά με την αναλογία των παγίων μέσα στο ενεργητικό των επιχειρήσεων διαφόρων κλάδων, προκύπτει ότι η αναλογία αυτή -που μπορεί να κυμαίνεται σε αρκετά ευρέα όρια- εμφανίζεται ενδεικτικά, ως εξής:

- ♦ Σιδηρουργία 68%
- ♦ Τσιμεντοβιομηχανία 70%
- ♦ Τράπεζες 10%
- ♦ Βιομηχανία αυτοκινήτων 50%
- ♦ Ξενοδοχεία 90%
- ♦ Εμπορικές επιχειρήσεις 30%.

Πρέπει όμως να σημειωθεί, ότι η διακύμανση της συμμετοχής των παγίων στο σύνολο του ενεργητικού των επιχειρήσεων επηρεάζεται αρκετά και από ένα πρόσθετο παράγοντα, τον βαθμό της μηχανοποιήσεως και αυτοματοποιήσεως της

παραγωγής και γενικά της λειτουργίας τους. Έτσι παραδείγματος χάριν, για μία τράπεζα- που χαρακτηρίζεται ως επιχείρηση εντάσεως εργασίας- το σχετικό ποσοστό απασχολήσεως παγίων στοιχείων μπορεί να αυξηθεί σημαντικά, αν αποφασισθεί να γίνει πλήρης μηχανοργάνωση και αυτοματοποίηση της λειτουργίας των διαφόρων υπηρεσιών. Αντίθετα, μία βιομηχανική επιχείρηση εκμεταλλευόμενη το χαμηλό κόστος των εργατικών χεριών μπορεί να λειτουργεί με μικρή αναλογία παγίων, ενώ μία άλλη παρόμοια επιχείρηση εγκαταστημένη σε περιοχή με ακριβά εργατικά χέρια να λειτουργεί με μικρό αριθμό εργαζομένων και μεγάλες μηχανικές εγκαταστάσεις.

Τα παραπάνω σχήματα συναντώνται σήμερα αρκετά συχνά και οφείλονται κυρίως σε διαφορές στην αμοιβή της εργασίας και τεχνολογικής αναπτύξεως από τόπο σε τόπο. Ακίνητοποιημένα πάγια περιουσιακά στοιχεία, που για οποιαδήποτε λόγο δεν χρησιμοποιούνται παραγωγικά από την επιχείρηση (όπως γήπεδα που αγοράσθηκαν, αλλά λόγω απρόσφορων συνθηκών τελικά δεν χρησιμοποιούνται ή κτίρια που έχουν εγκαταλειφθεί), δεν πρέπει κανονικά να εμφανίζονται μαζί με τα εν λειτουργία πάγια.

Ακόμη, περιουσιακά στοιχεία ακίνητοποιημένα, τα οποία δεν είναι προς το παρόν έτοιμα να προσφέρουν υπηρεσία στην επιχείρηση, όπως ημιτελείς κτιριακές και μηχανολογικές εγκαταστάσεις, πρέπει να εμφανίζονται σε ιδιαίτερη κατηγορία στον ισολογισμό. Την ίδια μεταχείριση πρέπει να έχουν και τα πάγια στοιχεία, τα οποία έχουν αγορασθεί, όχι για χρήση μέσα στην επιχείρηση, αλλά για τοποθέτηση (επένδυση) χρημάτων με σκοπό την μεταπώληση τους σε ένα μεταγενέστερο στάδιο.

Αν και η παραπάνω διάκριση των παγίων περιουσιακών στοιχείων είναι σημαντική, δεν υπάρχει στη χώρα μας νομική υποχρέωση των επιχειρήσεων να εμφανίζουν χωριστά τα παραγωγικά από τα μη παραγωγικά (εκτός εκμεταλλεύσεως) στοιχεία.

Τα γενικά κριτήρια χαρακτηρισμού ενός περιουσιακού στοιχείου ως παγίου είναι:

- *προορισμός του για χρήση μέσα στην επιχείρηση και όχι για πώληση, χωρίς να αποκλείεται αυτή, όταν το πάγιο θεωρηθεί ακατάλληλο για τη χρήση, που αγοράσθηκε,*
- *σχετικά μακροχρόνια και συνεχής χρήση του από την επιχείρηση, χωρίς να αποκλείεται η απομάκρυνση του από την ενεργό υπηρεσία οποτεδήποτε, όταν για οποιοδήποτε λόγο (όπως η τεχνολογική απαρχαίωση του) κρίνεται, ότι δεν εξυπηρετεί τους σκοπούς της επιχειρήσεως.*

Με βάση τα παραπάνω, ένα διαμέρισμα που χρησιμοποιείται από μία επιχείρηση ως χώρος γραφείων της, θεωρείται πάγιο στοιχείο. Αντίθετα, ένα διαμέρισμα που προορίζεται για πώληση από μία οικοδομική επιχείρηση, είναι εμπόρευμα και κατατάσσεται στην κατηγορία του κυκλοφορούντος ενεργητικού. Ομοίως, ένα φορτηγό αυτοκίνητο ανάλογα με τη χρήση του μπορεί να χαρακτηρίζεται άλλοτε ως πάγιο (χρήση μέσα στην επιχείρηση) και άλλοτε ως κυκλοφορούν στοιχείο (για την εμπορική επιχείρηση που πωλεί φορτηγά αυτοκίνητα).

Το πάγιο ενεργητικό περιλαμβάνει τις επόμενες γενικές ομάδες περιουσιακών στοιχείων:

- Ασώματες ακινητοποιήσεις.
- Ενσώματες ακινητοποιήσεις.
- Συμμετοχές και άλλες μακροπρόθεσμες χρηματοοικονομικές απαιτήσεις.

α. Ασώματες ακινητοποιήσεις:

Βασικά χαρακτηριστικά των ασώματων ακινητοποιήσεων ή άυλων πάγιων ή ασώματων πάγιων είναι ότι δεν έχουν φυσική (υλική) ύπαρξη και παρέχουν δικαιώματα στον κάτοχο τους για σχετικά μεγάλο χρονικό διάστημα, μεγαλύτερο του έτους.

Σύμφωνα με το Ε.Γ.Λ.Σ., άυλα πάγια είναι ασώματα αγαθά δεκτικά χρηματικής αποτιμήσεως, που είναι δυνατόν να αποτελέσουν αντικείμενο συναλλαγής. Αποκτώνται με σκοπό να χρησιμοποιούνται για χρονικό διάστημα μεγαλύτερο από ένα έτος. Άλλο ένα ιδιαίτερο χαρακτηριστικό του άυλου πάγιου είναι ότι αγοράζεται ή δημιουργείται από την ίδια την επιχείρηση με δαπάνες της (άρθρο 42, Ν. 2190/1920). Αυτό αποτελεί και τη βασική προϋπόθεση για να εγγραφεί στα βιβλία της επιχειρήσεως ως περιουσιακό στοιχείο. Ως αξία καταχωρήσεως στο σχετικό λογαριασμό είναι εκείνη, που καταβλήθηκε από την επιχείρηση για την απόκτηση του μαζί με τις σχετικές δαπάνες αγοράς του ή η δαπάνη δημιουργίας του από την ίδια την επιχείρηση.

Σε περίπτωση εκποιήσεως ενός άυλου πάγιου, το αποτέλεσμα (κέρδος ή ζημία από την πώληση) καταχωρείται στο λογαριασμό «αποτελέσματα χρήσεως» ως έκτακτο κέρδος ή έκτακτη ζημία.

Η κατηγορία των ασώματων ακινητοποιήσεων περιλαμβάνει τις επόμενες ομάδες άυλων πάγιων:

- Έξοδα ερευνών και αναπτύξεως.

- Παραχωρήσεις και δικαιώματα βιομηχανικής ιδιοκτησίας.
- Υπεραξία επιχειρήσεως.
- Προκαταβολές κτήσεως ασώματων ακινητοποιήσεων.
- Λοιπές ασώματες ακινητοποιήσεις.

(1) Έξοδα ερευνών και αναπτύξεως:

Πρόκειται για δαπάνες που αφορούν προγράμματα για ανάπτυξη τεχνολογιών, βελτιώσεις στην παραγωγή προϊόντων ή στη δημιουργία νέων προϊόντων, αλλά και δαπάνες ερευνών για εκμετάλλευση ορυχείων με την ευρεία έννοια του όρου.

Σύμφωνα με τα αναφερόμενα στο Ε.Γ.Λ.Σ. η απόσβεση των παραπάνω εξόδων γίνεται είτε εφάπαξ είτε τμηματικά και ισόποσα σε μια πενταετία. Για τα έξοδα μεταλλευτικών ερευνών η σχετική νομοθεσία ορίζει, ότι η απόσβεση τους πραγματοποιείται είτε εφάπαξ είτε τμηματικά στα επόμενα τέσσερα χρόνια.

(2) Παραχωρήσεις και δικαιώματα βιομηχανικής ιδιοκτησίας:

Αφορούν σε δικαιώματα εκμεταλλεύσεως διαφόρων άυλων περιουσιακών στοιχείων, όπως ευρεσιτεχνίας, επωνυμίας, βιομηχανικού ή εμπορικού σήματος, προνομίων και άλλων τύπων δικαιώματα. Σύμφωνα με τον νόμο (Ν. 2190/1920) τα άυλα αυτά πάγια αποσβένονται με ισόποσες ετήσιες αποσβέσεις μέσα στο χρόνο της παραγωγικής χρησιμότητας τους και οπωσδήποτε μέσα στο χρόνο της από το νόμο παρεχόμενης προστασίας. Σύμφωνα με το νόμο τα διπλώματα ευρεσιτεχνίας έχουν περιορισμένο χρόνο ζωής, δηλαδή 15 χρόνια, ενώ τα σήματα 10 χρόνια, αλλά με δυνατότητα παρατάσεως τους κατόπιν αιτήσεως του κατόχου τους.

(3) Υπεραξία επιχειρήσεως (Φήμη και πελατεία):

Έχει ήδη γίνει λόγος για την επιχείρηση ως οργανωμένου συνόλου, που μπορεί να δημιουργεί κέρδη χρησιμοποιώντας κατάλληλα τα περιουσιακά του στοιχεία. Γι' αυτό δεν είναι σωστό η επιχείρηση να ταυτίζεται αποκλειστικά και μόνο είτε με το σύνολο της περιουσίας της είτε με το πρόσωπο του ιδιοκτήτη της. Η επιχείρηση αρχίζει να δημιουργεί τη δική της προσωπικότητα από τη στιγμή της ιδρύσεως της και αυτήν έχουν υπόψη τους οι πελάτες, οι δανειστές, οι επενδυτές και άλλοι. Αναλύοντας την προσωπικότητα της επιχειρήσεως μπορεί κανείς να εντοπίσει δύο βασικά στοιχεία, από τα οποία συντίθεται: ένα υλικό και ένα άυλο. Το υλικό μέρος αποτελούν τα πραγματικά περιουσιακά της στοιχεία, ενώ το άυλο αποτελούν ένα πλήθος στοιχείων, που δεν εμφανίζονται με συγκεκριμένη αξία

στον ισολογισμό της επιχειρήσεως. Τέτοια στοιχεία είναι η οργάνωση της, η τοποθεσία της, η ικανότητα των διαχειριστών της, ο μονοπωλιακός χαρακτήρας της, οι δημόσιες σχέσεις της, η φήμη των προϊόντων της, καθώς και άλλα στοιχεία. Τα άυλα αυτά στοιχεία συνθέτουν εκείνο που στο χώρο της αγοράς ονομάζεται φήμη και πελατεία, αέρας ή υπεραξία της επιχειρήσεως.

Η υπεραξία της επιχειρήσεως δεν εμφανίζεται στον ισολογισμό, εκτός εάν έχει αποκτηθεί με αγορά, οπότε επιδιώκεται η σύντομη απόσβεση του, δεδομένου ότι πρόκειται για ένα από τα πιο ασταθή περιουσιακά στοιχεία, θα ήταν αδικαιολόγητο για μία επιχείρηση να εμφανίζει στον ισολογισμό της το κονδύλιο της υπεραξίας της επιχειρήσεως, αν τα κέρδη που πραγματοποιεί, βρίσκονται σε επίπεδο χαμηλότερο του γενικά παραδεκτού στον κλάδο. **Σύμφωνα με την ελληνική νομοθεσία η υπεραξία μπορεί να αγορασθεί μόνο μαζί με την επιχείρηση, ενώ η απόσβεση της γίνεται είτε εφάπαξ είτε τμηματικά και ισόποσα σε περισσότερες από μία χρήσεις, που δεν μπορεί να υπερβαίνουν τα πέντε έτη.**

(4) Προκαταβολές κτήσεως ασώματων ακινητοποιήσεων:

Πρόκειται για προκαταβολές που αφορούν αγορά διαφόρων άυλων περιουσιακών στοιχείων.

(5) Λοιπές ασώματες ακινητοποιήσεις:

Αφορούν σε άλλα άυλα πάγια στοιχεία, όπως δικαιώματα χρήσεως ενσώματων πάγιων στοιχείων και μισθωτικά δικαιώματα.

β. Ενσώματες ακινητοποιήσεις:

Η κατηγορία αυτή του πάγιου ενεργητικού περιλαμβάνει τις επόμενες ομάδες στοιχείων βάσει του Ε.Γ.Λ.Σ.

- Γήπεδα, Οικόπεδα.
- Ορυχεία, Μεταλλεία, Λατομεία, Αγροί, Φυτείες, Δάση.
- Κτίρια και τεχνικά έργα.
- Μηχανήματα, Τεχνικές εγκαταστάσεις και λοιπός μηχανολογικός εξοπλισμός.
- Μεταφορικά μέσα.
- Έπιπλα και λοιπός εξοπλισμός.
- Ακινητοποιήσεις υπό εκτέλεση και προκαταβολές.

Σύμφωνα με τον Ν. 2190/1920, άρθρο 42 τα ενσώματα πάγια στοιχεία είναι υλικά

αγαθά, που αποκτώνται από την εταιρία για να τα χρησιμοποιεί για την εκπλήρωση του σκοπού της κατά τη διάρκεια της ωφέλιμης ζωής τους, η οποία οπωσδήποτε είναι μεγαλύτερη από ένα έτος.

Επομένως πρόκειται για στοιχεία που δεν προορίζονται για πώληση, αλλά για εσωτερική χρήση και μάλιστα για χρονική περίοδο μεγαλύτερη από ένα έτος. Η ανάλωση τους μέσα στην επιχείρηση και συνήθως σε μία σειρά διαχειριστικών χρήσεων σχετίζεται με το θέμα της κοστολογήσεώς τους και των αποσβέσεων, που θα εξετασθεί πιο κάτω σε άλλη θέση.

Στη λογιστική θεωρία τα πάγια πρέπει να χωρίζονται σε παραγωγικά και μη παραγωγικά. Από την άποψη αυτή ένα οικόπεδο, που χρησιμοποιείται ως χώρος σταθμεύσεως αυτοκινήτων της επιχείρησης, θεωρείται παραγωγικό στοιχείο, ενώ ένα άλλο που έστω και προσωρινά δεν χρησιμοποιείται για κανένα σκοπό, δεν είναι παραγωγικό.

Μία άλλη διάκριση των ενσώματων πάγιων στοιχείων είναι σε εκείνα που υπόκεινται σε απόσβεση (όπως μηχανήματα και κτίρια), σε εκείνα που υπόκεινται σε εξάντληση (όπως ορυχεία, μεταλλεία, λατομεία) και σε εκείνα που δεν υπόκεινται σε απόσβεση, εξάντληση (όπως γήπεδα και οικόπεδα).

(1) Γήπεδα, Οικόπεδα:

Σύμφωνα με τη λογιστική θεωρία στην ομάδα αυτή πρέπει να καταχωρούνται μόνο εκτάσεις γης, οι οποίες με κτίσματα ή χωρίς κτίσματα πάνω σ' αυτές χρησιμοποιούνται από την επιχείρηση για τους σκοπούς της λειτουργίας της. Η ελληνική νομοθεσία (Ε.Γ.Λ.Σ.) προβλέπει ειδικό λογαριασμό μέσα στην ίδια ομάδα για την παρακολούθηση των γηπέδων/οικοπέδων, που δεν χρησιμοποιούνται παραγωγικά από την επιχείρηση.

Ως αξία των γηπέδων και οικοπέδων θεωρείται η αξία αγοράς τους ή η προερχόμενη από νόμιμη αναπροσαρμογή της, καθώς επίσης και τα έξοδα διαμορφώσεως και βελτιώσεως των (όπως έξοδα κατεδαφίσεων, επιχωματώσεων, αποχετεύσεως, ηλεκτροδοτήσεως, υδρεύσεως και άλλα).

Τα γήπεδα και οικόπεδα από τη φύση τους δεν έχουν φθορές λόγω χρήσεως ή χρόνου και γι' αυτό δεν αποσβένονται, εκτός αν για διάφορους λόγους είναι δυνατόν, να χάσουν μέρος ή και ολόκληρη την αξία τους (όπως διέλευση μέσα από το οικόπεδο εθνικής οδού, αλλαγή πολεοδομικών σχεδίων και άλλα).

(2) Ορυχεία, Μεταλλεία, Λατομεία, Αγροί, Φυτείες, Δάση:

Τα ορυχεία, μεταλλεία, λατομεία είναι εκτάσεις γης ιδιοκτησίας της επιχειρήσεως, που με κατάλληλα τεχνικά μέσα γίνεται εξόρυξη του φυσικού πλούτου, όπως μεταλλευμάτων, μαρμάρων, πέτρας και άλλα. Οι αγροί, φυτείες, δάση είναι καλλιεργήσιμες εκτάσεις για παραγωγή διαφόρων γεωργικών προϊόντων. Για τα ορυχεία, μεταλλεία, λατομεία προβλέπεται απόσβεση τους λόγω της σταδιακής τους εξαντλήσεως, που προκαλείται από την εκμετάλλευσή τους.

(3) Κτίρια και τεχνικά έργα:

Η ομάδα αυτή περιλαμβάνει τα κτίρια, τις εγκαταστάσεις και τεχνικές κατασκευές, που ανεγείρονται σε ακίνητα της επιχειρήσεως. Ως κτίρια νοούνται οι οικοδομικές κατασκευές, ενώ ως εγκαταστάσεις οι ηλεκτρικές, υδραυλικές, μηχανολογικές, κλιματιστικές, τηλεπικοινωνιακές και άλλα, που είναι συνδεδεμένες με το κτίριο. Ως τεχνικά έργα θεωρούνται τεχνικές κατασκευές, με τις οποίες γίνονται αλλαγές στο φυσικό περιβάλλον για την εξυπηρέτηση των δραστηριοτήτων της επιχειρήσεως, όπως δρόμοι, περιφράξεις, γέφυρες, λιμάνια και άλλα.

Στο λογαριασμό αυτό εμφανίζεται η αξία κτήσεως των κτιρίων, των εγκαταστάσεων και των τεχνικών έργων προσαυξημένη με τις δαπάνες των προσθηκών, επεκτάσεων και βελτιώσεων, καθώς επίσης και η προερχόμενη από νόμιμη αναπροσαρμογή της. Τα εν λόγω περιουσιακά στοιχεία υπόκεινται σε απόσβεση, αφού υφίστανται σταδιακή φθορά ένεκα του χρόνου και της χρήσεως τους. Μείωση της αξίας τους μπορεί να προέλθει και εξαιτίας τεχνολογικής απαρχαιώσεώς τους.

(4) Μηχανήματα, τεχνικές εγκαταστάσεις και λοιπός μηχανολογικός εξοπλισμός:

Στην ομάδα αυτή ανήκουν διάφορα μηχανήματα, τεχνικές εγκαταστάσεις, φορητά μηχανήματα, εργαλεία και όργανα. Ως μηχανήματα νοούνται μηχανολογικές κατασκευές μόνιμα εγκατεστημένες, που χρησιμοποιούνται για την παραγωγή αγαθών και υπηρεσιών.

Τεχνικές εγκαταστάσεις είναι κατασκευές, που γίνονται για την μόνιμη εγκατάσταση των μηχανημάτων. Στην ίδια ομάδα καταχωρούνται και οι λοιπές βοηθητικές εγκαταστάσεις (ηλεκτρικές, υδραυλικές, θερμάνσεως του χώρου), έστω και αν δεν έχουν σχέση με την παραγωγική διαδικασία. Επίσης και τα διάφορα μικρότερα μηχανήματα, εργαλεία και όργανα περιλαμβάνονται στη ομάδα αυτή,

εφόσον ο χρόνος ζωής τους θεωρείται μεγαλύτερος του έτους. Η αξία της ομάδας αυτής προκύπτει από την αξία κτήσεως των περιουσιακών στοιχείων προσαυξημένη με τις επεκτάσεις, προσθήκες και βελτιώσεις τους, καθώς επίσης και την νόμιμη αναπροσαρμογή της αξίας τους. Λόγω της διαχρονικής και λειτουργικής φθοράς των στοιχείων της κατηγορίας αυτής και της σταδιακής μείωσης της αξίας τους, υπόκεινται σε απόσβεση.

γ. Συμμετοχές και άλλες μακροπρόθεσμες χρηματοοικονομικές απαιτήσεις:

Στην κατηγορία αυτή ανήκουν οι μακροπρόθεσμες συμμετοχές στο κεφάλαιο άλλων εταιριών, οι μακροπρόθεσμες επενδύσεις σε ομολογίες και έντοκα γραμμάτια του δημοσίου και άλλα χρεόγραφα και οι μακροπρόθεσμες απαιτήσεις (γραμμάτια εισπρακτέα μακροπρόθεσμης λήξεως και άλλα). Ως συμμετοχή στο κεφάλαιο άλλων εταιριών νοείται η αγορά μετοχών άλλων εταιριών με σκοπό τη διαρκή κατοχή τους. *Η συμμετοχή αυτή, σύμφωνα με τον Ν. 2190/1920, άρθρο 42, δεν πρέπει να είναι μικρότερη του 10% του κεφαλαίου κάθε μιας εταιρίας, αλλιώς οι μετοχές χαρακτηρίζονται σαν χρεόγραφα.* Εάν η κατοχή των μετοχών έχει βραχυπρόθεσμο χαρακτήρα, πρόκειται δηλαδή για προσωρινή τοποθέτηση χρημάτων, οι μετοχές αυτές πρέπει να εμφανίζονται στον ισολογισμό στην κατηγορία του κυκλοφορούντος ενεργητικού.

Μία άλλη μορφή μακροπρόθεσμης τοποθετήσεως (επενδύσεως) χρημάτων των επιχειρήσεων είναι η αγορά ομολογιών, που εκδίδουν άλλες επιχειρήσεις ή το δημόσιο. Στην ίδια ομάδα μπορούν να υπαχθούν ακόμη και άλλες μορφές χρεογράφων, όπως τα μερίδια αμοιβαίων κεφαλαίων, τα έντοκα γραμμάτια του δημοσίου και άλλα, εφόσον για κάποιο λόγο η ρευστοποίηση τους προβλέπεται μακροπρόθεσμα.

Στην κατηγορία των μακροπρόθεσμων απαιτήσεων ανήκουν σύμφωνα με το Ν. 2190/1920, άρθρο 42 οι απαιτήσεις, των οποίων η προθεσμία εξοφλήσεως λήγει μετά το τέλος της επόμενης χρήσεως. Όλες οι άλλες απαιτήσεις είναι βραχυπρόθεσμες και καταχωρούνται στους λογαριασμούς του κυκλοφορούντος ενεργητικού.

δ. Αποτίμηση των πάγιων στοιχείων:

Η θεωρία του στατικού ισολογισμού αποδίδει ιδιαίτερη σημασία στην ακριβή εμφάνιση της περιουσιακής καταστάσεως της επιχειρήσεως μέσω του

ισολογισμού. Η αποτίμηση όμως των πάγιων στοιχείων παρουσιάζει ιδιομορφίες, που δεν συναντώνται στην αποτίμηση των αναλώσιμων στοιχείων της (εμπορευμάτων, πρώτων υλών και άλλων).

Εκείνο που ξεχωρίζει καταρχήν το πάγιο στοιχείο από το αναλώσιμο, είναι ότι το πρώτο δεν προορίζεται για πώληση, αλλά για μακροχρόνια παραγωγική χρησιμοποίηση μέσα στην επιχείρηση, μέχρις ότου φθαρεί ή θεωρηθεί ακατάλληλο για παραπέρα χρήση. Βασικό χαρακτηριστικό του είναι η σταδιακή μείωση της ωφελιμότητάς του με την πάροδο του χρόνου και επομένως και της αξίας του.

Σχετικά με την αποτίμηση των πάγιων στοιχείων έχουν αναπτυχθεί διάφορες μέθοδοι, οι οποίες εξετάζονται αμέσως πιο κάτω.

(1) Η μέθοδος της τιμής κτήσεως:

Η μέθοδος αυτή στηρίζεται στις θεμελιώδεις λογιστικές αρχές του ιστορικού κόστους και της χρονικής συσχετίσεως των εσόδων και εξόδων. Έχει το πλεονέκτημα της απλότητας και αντικειμενικότητας στην εφαρμογή της, αφού τα πάγια αποτιμώνται στην τιμή, που κατέβαλε η επιχείρηση για την απόκτηση τους. Η αξία τους σε δεδομένη στιγμή υπολογίζεται με βάση την αρχική τιμή, δηλαδή την τιμή κτήσεως, αφού αφαιρεθούν οι γινόμενες στο μεταξύ αποσβέσεις.

Σαν μειονέκτημα της μεθόδου αυτής αναφέρεται η αποτίμηση όμοιων πραγμάτων με διαφορετικές τιμές, επειδή είναι δυνατόν να αποκτήθηκαν σε διαφορετικές χρονικές στιγμές. Πράγματι, σε περιόδους σχετικά ταχείας αυξήσεως των τιμών των αγαθών, είναι δυνατόν να αγορασθούν πάγια, των οποίων η τιμή είναι πολύ μεγαλύτερη από άλλα όμοια πάγια, που είχαν αποκτηθεί πριν λίγα χρόνια. Κατά τον χρόνο συντάξεως του ισολογισμού τα πάγια αυτά θα αποτιμηθούν με διαφορετικές αξίες.

Αλλά ακόμη και σε περιόδους σχετικής νομισματικής σταθερότητας, είναι γνωστό, ότι οι τιμές των γηπέδων δεν παραμένουν σταθερές, ιδίως εκείνων που βρίσκονται σε προνομιακή θέση.

(2) Η μέθοδος της τιμής αντικαταστάσεως:

Η μέθοδος αυτή αποτιμά τα πάγια στοιχεία με βάση την τρέχουσα τους τιμή (και όχι την τιμή που ίσχυε, όταν αποκτήθηκαν), αφού αφαιρεθούν οι γινόμενες αποσβέσεις. Η δικαιολογητική βάση της μεθόδου αυτής βρίσκεται στην ανάγκη προστασίας της περιουσίας της επιχείρησης, ιδίως σε περιόδους πληθωρισμού,

κατά τις οποίες οι αποσβέσεις με βάση την αρχική αξία (αξία κτήσεως) των παγίων δεν θα επαρκούσαν για την αντικατάστασή τους, αφού οι τιμές τους θα είχαν στο μεταξύ αυξηθεί σημαντικά. Αντίθετα, οι αποσβέσεις με βάση τις αυξημένες τιμές αντικαταστάσεως των παγίων (δηλαδή τις σημερινές τιμές, που ισχύουν στην αγορά) επιτρέπουν την ανανέωση τους, όταν παραστεί ανάγκη.

Όπως τονίστηκε και εκεί οι διαφορές αποτιμήσεως που προκύπτουν μεταξύ τιμής κτήσεως και τιμής αντικαταστάσεως, δεν είναι οικονομικό αποτέλεσμα, αφού ποσοτικά η περιουσία παραμένει αμετάβλητη. Οι μεταβολές αυτές καταχωρούνται σε ειδικό λογαριασμό μεταβολών κεφαλαίου.

(3) Η μέθοδος της αξίας αποδόσεως ή της τρέχουσας αξίας:

Όπως αναφέρθηκε προηγουμένως, ο σκοπός της αγοράς ενός πάγιου περιουσιακού στοιχείου δεν είναι η πώληση του, αλλά η παραγωγική του χρησιμοποίηση στην επιχείρηση, μέχρις ότου η απόδοση του μειωθεί σε βαθμό τέτοιο, που να δικαιολογείται η αντικατάστασή του.

Η αξία του σε δεδομένη στιγμή είναι συνάρτηση της παραγωγικής του ικανότητας μέσα στον προβλεπόμενο χρόνο ζωής. Έτσι, η αξία ενός μηχανήματος εκσκαφής εξαρτάται από την αξία του έργου (ή του εισοδήματος), που προβλέπεται ότι θα παράγει στον χρήσιμο χρόνο ζωής του, αφού κεφαλαιοποιηθεί με το τρέχον επιτόκιο. Το ίδιο συμβαίνει και με την αξία ενός ακινήτου, όπως ενός διαμερίσματος. Η αξία μιας ζωντανής επιχειρήσεως θα υπολογισθεί με βάση τον μέσο όρο των κερδών της σε μία σειρά ετών, κεφαλαιοποιημένο με το τρέχον επιτόκιο. Τα παραδείγματα είναι υπερβολικά απλοποιημένα, για να κατανοηθεί η μέθοδος της αξίας αποδόσεως, ή τρέχουσας αξίας. Στην πρακτική οι υπολογισμοί είναι αρκετά πολύπλοκοι και λαμβάνονται υπόψη πολλοί παράγοντες, οι οποίοι μπορούν να επηρεάσουν ευμενώς ή δυσμενώς το εισόδημα του παγίου και φυσικά την αποτίμηση της αξίας του.

Η κατ' αυτόν τον τρόπο υπολογιζόμενη αξία ενός παγίου ονομάζεται «αξία έμμεσης αποδόσεως», (δηλαδή αξίας που βασίζεται στην παραγόμενη από το πάγιο ωφέλεια), ενώ η αξία που θα προκύψει, αν πωληθεί το πάγιο, ονομάζεται «αξία άμεσης αποδόσεως».

Σχετική με τη μέθοδο της έμμεσης αποδόσεως είναι η θεωρία του δυναμικού ισολογισμού του. Σύμφωνα με τη θεωρία αυτή, η αξία μιας επιχειρήσεως δεν εξαρτάται τόσο από την αξία των περιουσιακών της στοιχείων, όπως εμφανίζεται

στον ισολογισμό της, όσο από την απόδοση της, δηλαδή το οικονομικό της αποτέλεσμα. Έτσι, σε περίπτωση πωλήσεως της, η αξία της μπορεί να καθορισθεί ψηλότερα ή χαμηλότερα από την αξία των περιουσιακών της στοιχείων, ανάλογα με το οικονομικό της αποτέλεσμα, που προβλέπεται να δημιουργήσει στα επόμενα χρόνια.

(4) Η μέθοδος της τιμής ρευστοποιήσεως:

Θα πρέπει να διαχωριστεί η περίπτωση της αξίας της άμεσης αποδόσεως, για την οποία έγινε λόγος προηγουμένως, από την περίπτωση πωλήσεως των περιουσιακών στοιχείων μιας επιχειρήσεως εξαιτίας διαλύσεως της. Στη δεύτερη περίπτωση η περιουσία της είναι δυνατόν να πουληθεί σε πολύ χαμηλότερη τιμή, από εκείνη που αναγράφεται στον ισολογισμό της, ένεκα των ειδικών συνθηκών, κάτω από τις οποίες πραγματοποιείται η ρευστοποίηση. Αντίθετα, η πώληση ολόκληρης της επιχειρήσεως σαν ζωντανού οργανισμού ικανού να αποφέρει κέρδη, θα απέδιδε καλύτερη τιμή. Το ίδιο θα συνέβαινε ακόμη και στην περίπτωση που η επιχείρηση αποφάσιζε να ρευστοποιήσει ένα ή περισσότερα από τα περιουσιακά της στοιχεία, όπως ένα κτίσμα που δεν της χρειάζεται, αλλά όχι υπό συνθήκες διαλύσεως. Γενικά, η τιμή ρευστοποιήσεως των περιουσιακών στοιχείων μιας επιχειρήσεως είναι η κατώτατη, στην οποία μπορούν να εκτιμηθούν αυτά.

ε. Αποσβέσεις των πάγιων στοιχείων:

Όπως έχει ήδη προαναφερθεί, τα πάγια περιουσιακά στοιχεία προορίζονται για παραγωγική χρήση μέσα στην επιχείρηση, για όσο χρονικό διάστημα είναι σε θέση να προσφέρουν τις υπηρεσίες τους. Ο χρόνος της ωφέλιμης ζωής ενός παγίου εξαρτάται από διάφορους παράγοντες, όπως τη φύση του, τον τρόπο χρησιμοποιήσεως του, την εξέλιξη της τεχνολογίας και άλλα. Τα γήπεδα γενικά θεωρούνται ως στοιχεία, που ο χρόνος ζωής τους είναι απεριόριστος.

Για να συνεχίσει η επιχείρηση την ομαλή λειτουργία της, είναι απαραίτητο να ανανεώνει σε τακτικά χρονικά διαστήματα τα φθιρόμενα πάγια περιουσιακά της στοιχεία και αυτό το επιτυγχάνει μέσω των αποσβέσεων. Στη Λογιστική οι αποσβέσεις, όπως είναι γνωστό, αντιπροσωπεύουν το ετήσιο κόστος, που αντιστοιχεί σε μία ισόποση φθορά ενός παγίου στοιχείου. Η επιβάρυνση του κόστους λειτουργίας της επιχειρήσεως με την ετήσια απόσβεση (δαπάνη) θα συνεχίζεται μέχρις ότου το συνολικό κόστος αποσβέσεως καλύψει πλήρως την αξία του στοιχείου. Η τμηματική ενσωμάτωση του κόστους αυτού κατόπιν στα προϊόντα ή

τις υπηρεσίες που θα πωληθούν, θα επιτρέψει στην επιχείρηση να επαναφέρει στο ταμείο της με την μορφή των εισπράξεων την αξία του φθαρέντος παγίου. Πρέπει όμως να σημειωθεί, ότι δεν αποκλείεται (αν στόχος των αποσβέσεων είναι η αναπλήρωση του φθαρέντος παγίου, πράγμα που δέχεται μέχρι σήμερα η Λογιστική), η αξία του παγίου να μην καλυφθεί τελικά, αν οι γινόμενες αποσβέσεις αποδειχθούν ανεπαρκείς, είτε γιατί δεν εκτιμήθηκε με ακρίβεια η διάρκεια ζωής του, είτε γιατί απρόβλεπτη αύξηση της τιμής του στην αγορά βρίσκει την επιχείρηση χρηματικά απροετοίμαστη να προβεί στην αναπλήρωσή του. *Το τελευταίο θεωρείται πολύ πιθανό σε περιόδους πληθωρισμού, όπως τονίστηκε στο κεφάλαιο των θεωριών του ισολογισμού και ειδικότερα στη θεωρία του οργανικού ισολογισμού.* Το μειονέκτημα αυτό θεραπεύεται είτε αποτιμώντας τα περιουσιακά στοιχεία με τη μέθοδο της τιμής αντικαταστάσεως, είτε αναπροσαρμόζοντας την αξία τους στο πραγματικό τους (σημερινό) επίπεδο μέσω των γνωστών μεθόδων αναπροσαρμογής.

στ. Η ελληνική νομοθεσία για τις αποσβέσεις:

Κατά τα στη χώρα μας ισχύοντα (Ε.Γ.Λ.Σ.), απόσβεση είναι η χρονική κατανομή της αποσβεσθείσα αξίας του πάγιου περιουσιακού στοιχείου, που υπολογίζεται με βάση την ωφέλιμη διάρκεια ζωής του και η λογιστική απεικόνιση και καταλογισμός της σε κάθε μία χρήση. Αλλά και ο Ν. 2190/1920, άρθρο 43 αναφέρει περίπου τα ίδια. Εξάλλου, σχετικά με την αποσβεσθείσα αξία των παγίων ο Ν. 2190/1920, άρθρο 43 ορίζει, ότι αποσβεσθείσα αξία είναι η αξία κτήσεως ή το κόστος ιδιοκατασκευής των πάγιων στοιχείων αυξημένα με τις δαπάνες προσθηκών και βελτιώσεων. Το Ε.Γ.Λ.Σ. ορίζει ως *αποσβεσθείσα αξία ενός παγίου το ιστορικό κόστος ή άλλο ποσό που αντικατέστησε νομότυπα το ιστορικό κόστος, μειωμένο κατά την υπολειμματική του αξία.*

Κατά το Ε.Γ.Λ.Σ. υπολειμματική αξία είναι η καθαρή ρευστοποιήσιμη αξία ενός παγίου, που υπολογίζεται να πραγματοποιηθεί κατά το τέλος της ωφέλιμης ζωής του. Σύμφωνα επομένως με τα παραπάνω, η αποσβεσθείσα αξία ενός παγίου στοιχείου υπολογίζεται με βάση την αξία κτήσεως του, την υπολειμματική του αξία και τον χρόνο της ωφέλιμης ζωής του. Σχετικά με την εμφάνιση των αποσβέσεων στον ισολογισμό ο Ν. 2190/ 1920, άρθρο 42, ορίζει ότι οι αποσβέσεις του πάγιου ενεργητικού και των εξόδων εγκαταστάσεως καταχωρούνται στο ενεργητικό αφαιρετικά από την αξία κτήσεως ή

ιδιοκατασκευής του κάθε στοιχείου, ώστε να εμφανίζεται η αξία κτήσεως ή ιδιοκατασκευής, οι σωρευμένες μέχρι τη λήξη της χρήσεως αποσβέσεις και η αναπόσβεστη αξία του στοιχείου.

3.14.1.5. Κυκλοφορούν ενεργητικό:

Με τον όρο «κυκλοφορούν ενεργητικό» χαρακτηρίζεται μία κατηγορία περιουσιακών στοιχείων του ενεργητικού, τα οποία παρουσιάζουν μεγαλύτερη κινητικότητα και ευκολία ρευστοποιήσεως σε σχέση με τα πάγια. Τα μετρητά θεωρούνται ως το πλέον ρευστοποιήσιμο και κινητικό στοιχείο του ενεργητικού, ενώ άλλα όπως τα εμπορεύματα και οι απαιτήσεις χρειάζονται κάποιο χρονικό διάστημα για την μετατροπή τους σε μετρητά. Μεγαλύτερο χρόνο απαιτούν οι πρώτες ύλες και τα υλικά συσκευασίας για να μετατραπούν σε ρευστό σε σχέση με τα υπόλοιπα στοιχεία του κυκλοφορούντος ενεργητικού. Γενικά ο βαθμός της κινητικότητας του κυκλοφορούντος ενεργητικού ή αλλιώς της ταχύτητας κυκλοφορίας του επηρεάζεται αποφασιστικά από το είδος των εργασιών της επιχειρήσεως. Συνήθως η ταχύτητα κυκλοφορίας των στοιχείων αυτών είναι μεγαλύτερη στις εμπορικές επιχειρήσεις παρά στις βιομηχανικές, στις οποίες ο κύκλος «χρήμα → προϊόν → χρήμα» διαρκεί μεγαλύτερο χρόνο.

Βασικές ομάδες στοιχείων του κυκλοφορούντος ενεργητικού σύμφωνα με το Ε.Γ.Λ.Σ. είναι οι παρακάτω:

- Αποθέματα.
- Απαιτήσεις.
- Χρεόγραφα.
- Διαθέσιμα.

3.14.1.5.1. Αποθέματα:

Στα αποθέματα (Inventories) περιλαμβάνονται κυρίως οι πρώτες ύλες, τα ημιτελή ή ημικατεργασμένα προϊόντα, τα έτοιμα προϊόντα, τα εμπορεύματα, τα υλικά συσκευασίας, τα υλικά συντηρήσεως και άλλες ύλες και υλικά δευτερεύουσας σημασίας. Για μία εμπορική επιχείρηση σαν αποθέματα νοούνται τα ευρισκόμενα στην αποθήκη προς πώληση εμπορεύματα και αυτά που βρίσκονται καθ' οδόν και των οποίων η κυριότητα είναι στα χέρια της επιχειρήσεως. Εμπορεύματα που έχουν υποστεί ζημία και δεν είναι δυνατό να πωληθούν σε αυτή την κατάσταση, δεν πρέπει να περιληφθούν στο κονδύλιο των αποθεμάτων.

Μία βιομηχανική επιχείρηση περιλαμβάνει στα αποθέματα της τέσσερες βασικές κατηγορίες υλών:

- *πρώτες ύλες.*
- *ημικατεργασμένα (ημιτελή) προϊόντα.*
- *έτοιμα προϊόντα.*
- *υλικά συντηρήσεως και λειτουργίας.*

Τα τελευταία δεν προορίζονται για βιομηχανοποίηση και πώληση, αλλά για κατανάλωση είτε στη συντήρηση των εγκαταστάσεων παραγωγής είτε στη λειτουργία τους. Άλλη μία κατηγορία υλικών, που μπορεί να υπάρχει στα αποθέματα μιας βιομηχανικής επιχείρησης είναι τα υλικά συσκευασίας, αλλά αυτό δεν είναι απαραίτητο.

Για τον εμπειρογνώμονα ή τον αναλυτή είναι σημαντικό, όταν μελετά την ομάδα των αποθεμάτων σ' έναν ισολογισμό, να γνωρίζει λεπτομερώς τα επιμέρους υλικά, που απαρτίζουν το κονδύλιο των αποθεμάτων, την μέθοδο αποτιμήσεως τους, αν συμβαίνει να είναι ενεχυριασμένα για κάλυψη τυχόν ληφθέντων δανείων και ακόμη, αν η αξία τους βρίσκεται κοντά στην πραγματικότητα. Σύμφωνα με την ελληνική νομοθεσία, ορισμένες από τις προαναφερθείσες πληροφορίες πρέπει να αναφέρονται στο προσάρτημα του ισολογισμού.

Η σημασία των αποθεμάτων έγκειται όχι μόνο στο γεγονός, ότι κατά κανόνα καταλαμβάνουν μεγάλο μέρος του ενεργητικού απασχολώντας έτσι σημαντικά κεφάλαια της επιχείρησης, αλλά και στο ότι υπεισέρχονται αποφασιστικά στο κύκλωμα, που διαμορφώνει το οικονομικό αποτέλεσμα. Ακόμη, ο αναλυτής πρέπει να έχει υπόψη του, ότι συνήθως ο ισολογισμός, τον οποίο μελετά, έχει συνταχθεί προ αρκετών μηνών και επομένως τα πραγματικά στοιχεία της επιχείρησης ίσως έχουν αλλάξει σημαντικά.

Από την άποψη της σημασίας των αποθεμάτων στον καθορισμό του οικονομικού αποτελέσματος, είναι απαραίτητο να λεχθεί, ότι ο τρόπος αποτιμήσεως τους παίζει καθοριστικό ρόλο, δεδομένου ότι χρησιμοποιώντας διαφορετικές μεθόδους, είναι δυνατό να γίνει υπερεκτίμηση των αποθεμάτων και υποεκτίμηση του κόστους των πωληθέντων ή το αντίθετο με άμεση επίδραση στο οικονομικό αποτέλεσμα. Τα παραπάνω επιβάλλουν να μελετηθεί προηγουμένως προσεκτικά το θέμα των στοιχείων, που απαρτίζουν το κόστος των αποθεμάτων, πριν γίνει οποιαδήποτε ανάπτυξη των μεθόδων αποτιμήσεως.

Όπως είναι γνωστό, στην εμπορική επιχείρηση, η οποία απλώς αγοράζει και

πουλά εμπορεύματα, το κόστος των αποθεμάτων της απαρτίζεται βασικά από το κόστος αγοράς τους, τα μεταφορικά, τα ασφάλιστρα κατά την μεταφορά, μέρος του κόστους της υπηρεσίας προμηθειών, το κόστος αποθηκεύσεως και διατηρήσεως τους στην αποθήκη και ακόμη πιθανώς δασμούς και φόρους. Τα στοιχεία αυτά του κόστους, με εξαίρεση του κόστους αγοράς και των μεταφορικών, επιβαρύνουν συνήθως έμμεσα το κόστος αποθεμάτων και υπολογίζονται με διαφόρους τρόπους.

Στην βιομηχανική επιχείρηση έχουμε το άμεσο κόστος παραγωγής, αλλά και το έμμεσο, δηλαδή τα γενικά βιομηχανικά έξοδα, που περιλαμβάνουν ένα πλήθος από ανόμοια στοιχεία και που ορισμένα από αυτά πρέπει να επιβαρύνουν τα αποθέματα των πρώτων υλών, των βοηθητικών υλικών, των υλικών συσκευασίας, των έτοιμων προϊόντων και άλλα.

Το πρόβλημα στην περίπτωση του έμμεσου κόστους δεν είναι μόνον, τι πρέπει να περιλαμβάνεται σ' αυτό, αλλά και πως θα επιβαρύνει τα αποθέματα, θα πρέπει να σημειωθεί ακόμη, ότι στην πρακτική σήμερα πολλές επιχειρήσεις, για διαφόρους λόγους, αποφεύγουν να επιβαρύνουν τα αποθέματα τους. Μερικοί από τους λόγους αυτούς είναι η αποφυγή πρόσθετης απασχολήσεως των λογιστών, άγνοια και αδιαφορία του επιχειρηματία, αλλά ίσως ο βασικότερος λόγος είναι, ότι με τον τρόπο αυτό επιδιώκουν να επιβαρύνουν κατευθείαν τα οικονομικά αποτελέσματα της τρέχουσας χρήσεως, αντί της επομένης, αν καλώς ή κακώς προβλέπουν μη ανάλωση ή πώληση των αποθεμάτων τους μέσα στην ίδια χρήση.

Τα αποθέματα κατά το Ε.Γ.Λ.Σ.:

Κατά το Ε.Γ.Λ.Σ. τα αποθέματα στον ισολογισμό κατατάσσονται με αντίθετη σειρά ρευστότητας, απ' ότι όλα τα άλλα περιουσιακά στοιχεία του ενεργητικού, όπως πιο κάτω:

- *Εμπορεύματα.*
- *Προϊόντα έτοιμα και ημιτελή, Υποπροϊόντα και Υπολείμματα.*
- *Παραγωγή σε εξέλιξη.*
- *Πρώτες και βοηθητικές ύλες, αναλώσιμα υλικά, ανταλλακτικά και είδη συσκευασίας.*
- *Προκαταβολές για αγορές αποθεμάτων.*

(1) Εμπορεύματα:

Πρόκειται για υλικά που προορισμός τους είναι να μεταπωληθούν στην

κατάσταση, που αγοράστηκαν από την επιχείρηση, χωρίς δηλαδή να υποστούν οποιαδήποτε μεταβολή. Εμπορεύματα που έχουν υποστεί ζημία ή αλλοίωση και δεν είναι δυνατόν εξαιτίας του λόγου αυτού να πωληθούν, πρέπει να απομακρύνονται από την κατηγορία αυτή. Τα εμπορεύματα για την επιχείρηση αποτελούν την βασικότερη πηγή εσόδων από πωλήσεις κι ένα από τα κονδύλια που επηρεάζουν αποφασιστικά τη ρευστότητα της.

(2) Προϊόντα έτοιμα και ημιτελή, Υποπροϊόντα και Υπολείμματα:

Η ομάδα αυτή των αποθεμάτων αφορά σε αγαθά που υφίστανται μικρή ή μεγάλη μεταποίηση, πριν πωληθούν. Αποτέλεσμα της μεταποίησής ή επεξεργασίας μπορεί να είναι η παραγωγή έτοιμων προϊόντων, ημιτελών προϊόντων, υποπροϊόντων και υπολειμμάτων.

- **Έτοιμα προϊόντα** είναι εκείνα που δεν χρειάζονται καμία πρόσθετη επεξεργασία ή προσθήκη πριν πωληθούν.
- **Ημιτελή** είναι εκείνα των οποίων η επεξεργασία δεν έχει ολοκληρωθεί, αλλά μπορούν να πωληθούν στην κατάσταση αυτή.
- **Υποπροϊόντα** είναι αγαθά που παράγονται παράλληλα με τα έτοιμα προϊόντα ως αποτέλεσμα της βασικής επεξεργασίας, τα οποία είτε ως έχουν είτε μετά από πρόσθετη μεταποίηση, είναι δυνατόν να χρησιμοποιηθούν από την ίδια την επιχείρηση ή να πωληθούν (όπως για παράδειγμα το πίτουρο στην περίπτωση της αλευροβιομηχανίας).
- **Υπολείμματα** θεωρούνται τα κατάλοιπα της επεξεργασίας, τα οποία είτε ως έχουν είτε μετά από μεταποίηση μπορούν να χρησιμοποιηθούν από την ίδια την επιχείρηση (ως καύσιμη ύλη) ή να πωληθούν (όπως τα πριονίδια και ροκανίδια στην περίπτωση της βιομηχανίας ξύλου).

(3) Παραγωγή σε εξέλιξη:

Περιλαμβάνει ένα σύνολο από πρώτες ύλες, βοηθητικά και άλλα υλικά, εργατικά και γενικά βιομηχανικά έξοδα, που την ημέρα της απογραφής βρίσκεται σε ενδιάμεσο στάδιο κατεργασίας.

(4) Πρώτες και βοηθητικές ύλες, αναλώσιμα υλικά, ανταλλακτικά και είδη συσκευασίας:

Στην ομάδα αυτή περιλαμβάνονται τελείως ανόμοια μεταξύ τους είδη υλικών.

- *Πρώτες ύλες:*

Πρόκειται γενικά για υλικά που αποτελούν τη βάση της παραγωγής του προϊόντος (όπως τα ζαχαρότευτλα στη βιομηχανία ζάχαρης).

- *Βοηθητικές ύλες:*

Είναι υλικά που χρησιμοποιούνται στη διαδικασία της παραγωγής χωρίς τα ίδια να αποτελούν μέρος του προϊόντος (όπως διάφορες χημικές ουσίες για την επεξεργασία της ζάχαρης στη βιομηχανία ζάχαρης).

- *Αναλώσιμα υλικά:*

Πρόκειται για διάφορα υλικά αναγκαία για την ομαλή λειτουργία των διαφόρων τμημάτων της επιχείρησης (όπως είναι η γραφική ύλη, τα υλικά για την καθαριότητα, και άλλα).

- *Ανταλλακτικά:*

Πρόκειται για διάφορα εξαρτήματα που χρησιμοποιούνται στη συντήρηση και επισκευή των μηχανικών εγκαταστάσεων, των κτιρίων και των λοιπών παγίων της επιχείρησης (όπως. ιμάντες, ρουλεμάν, και άλλα εξαρτήματα).

- *Είδη συσκευασίας:*

Είναι συνήθως σάκοι, δοχεία, κουτιά από πλαστική ύλη, μέταλλο, χαρτί, ξύλο, γυαλί, που χρησιμοποιούνται για τη συσκευασία του προϊόντος. Ορισμένα είδη συσκευασίας, όπως βαρέλια, φιάλες μπίρας και αναψυκτικών, ποτών, υγραερίων, και άλλα μπορούν να επιστρέφονται μετά την πώληση του προϊόντος για να χρησιμοποιηθούν και πάλι στην συσκευασία του.

(5) Προκαταβολές για αγορές αποθεμάτων:

Είναι ποσά που προκαταβάλλει η επιχείρηση συνήθως σε προμηθευτές για την αγορά διαφόρων αποθεμάτων (όπως εμπορευμάτων, πρώτων υλών, και άλλων) ως εγγύηση για την επιστροφή της συσκευασίας τους, για την τήρηση των όρων παραγγελίας και άλλους.

3.14.1.5.2. Απαιτήσεις:

Οι απαιτήσεις σαν ομάδα μέσα στο κυκλοφορούν ενεργητικό αντιπροσωπεύουν σημαντικό ποσοστό της συνολικής του αξίας και προέρχονται κυρίως από τις επί πιστώσει πωλήσεις εμπορευμάτων ή υπηρεσιών της κανονικής δραστηριότητας και δευτερευόντως από άλλες αιτίες. Με τη σειρά τους, οι πωλήσεις με πίστωση θεωρούνται αναγκαίο κακό, που οφείλεται στην προσπάθεια των επιχειρήσεων να κερδίσουν νέους και να κρατήσουν τους παλιούς τους πελάτες, έστω και αν αυτό

συχνά συνεπάγεται απώλειες από επισφαλείς απαιτήσεις, αλλά και χειροτέρευση της ρευστότητας. Από την σκοπιά του χρηματοοικονομικού αναλυτή, αποκτά ιδιαίτερη σπουδαιότητα ο χρόνος εισπράξεως των απαιτήσεων αυτών, που σε συσχετισμό με τον χρόνο πληρωμής των υποχρεώσεων της επιχειρήσεως σκιαγραφεί την ικανότητα της να δημιουργεί θετική ροή χρηματικών διαθεσίμων, αλλά και την πιστοληπτική της εικόνα στα μάτια των δανειστών και επενδυτών.

Κατά την ελληνική νομοθεσία στο κυκλοφορούν ενεργητικό πρέπει να καταχωρούνται οι απαιτήσεις, που λήγουν μέχρι το τέλος της επόμενης διαχειριστικής χρήσεως (Ν. 2190/1920, άρθρο 42 και Ε.Γ.Λ.Σ.), ανεξάρτητα από τη διάρκεια του συναλλακτικού ή παραγωγικού κύκλου της επιχειρήσεως. Αυτό σημαίνει, ότι για μία επί παραδείγματι οικοδομική επιχείρηση που κατασκευάζει πολυκατοικίες, και οι απαιτήσεις της από πωλήσεις διαμερισμάτων έχουν διάρκεια μεγαλύτερη του έτους κατά τα οριζόμενα πιο πάνω, δεν μπορούν να εμφανισθούν στο κυκλοφορούν ενεργητικό. Από λογιστική άποψη, οι απαιτήσεις μπορούν να διακριθούν σε: Εμπορικές και μη εμπορικές, βραχυπρόθεσμες και μακροπρόθεσμες και ασφαλείς και επισφαλείς.

Εμπορικές απαιτήσεις είναι εκείνες που δημιουργούνται από πωλήσεις εμπορευμάτων ή υπηρεσιών της κανονικής δραστηριότητας, ενώ μη εμπορικές εκείνες που οφείλονται σε άλλους λόγους, π.χ. πώληση οικοπέδου ή κτίσματος της επιχειρήσεως, ενώ αντικείμενο της δραστηριότητας της είναι η αγοραπωλησία λαχανικών και φρούτων.

Βραχυπρόθεσμες απαιτήσεις κατά τα προηγουμένως εκτιθέντα είναι εκείνες, που έχουν διάρκεια μικρότερη ενός έτους. Όλες οι άλλες θεωρούνται μακροπρόθεσμες και πρέπει να εμφανίζονται στην κατηγορία των παγίων, εκτός εκείνων από τις μακροπρόθεσμες που λήγουν μέσα στην επόμενη διαχειριστική χρήση.

Ασφαλείς χαρακτηρίζονται οι απαιτήσεις, των οποίων η είσπραξη κατά την περίοδο συντάξεως του ισολογισμού θεωρείται βεβαία μέσα στον κανονικό χρόνο λήξεως τους. **Επισφαλείς** είναι εκείνες των οποίων η είσπραξη για διαφόρους λόγους κρίνεται ως αβέβαια. Αυτές σύμφωνα με την ελληνική νομοθεσία καταχωρούνται στον ισολογισμό μόνο με το ποσό, που πιστεύεται ότι μπορεί να εισπραχθεί, ενώ για τις υπόλοιπες ανοίγεται πρόβλεψη.

Οι λογαριασμοί απαιτήσεων που εμφανίζονται στον ισολογισμό κατά το Ε.Γ.Λ.Σ. είναι οι ακόλουθοι: πελάτες, γραμμάτια εισπρακτέα, γραμμάτια σε

καθυστέρηση, κεφάλαιο εισπρακτέο στην επόμενη χρήση, βραχυπρόθεσμες απαιτήσεις κατά συνδεμένων επιχειρήσεων, βραχυπρόθεσμες απαιτήσεις κατά λοιπών συμμετοχικού ενδιαφέροντος επιχειρήσεων, απαιτήσεις κατά οργάνων διοικήσεως, δεσμευμένοι λογαριασμοί καταθέσεων, μακροπρόθεσμες απαιτήσεις εισπρακτέες στην επόμενη χρήση, επισφαλείς, επίδικοι πελάτες και χρεωστές, χρεώστες διάφοροι και λογαριασμοί διαχειρίσεως προκαταβολών και πιστώσεων.

α. Πελάτες:

Η ομάδα αυτή περιλαμβάνει όλες τις απαιτήσεις από πωλήσεις σε ανοιχτό λογαριασμό εμπορευμάτων ή υπηρεσιών, που αφορούν στην κανονική δραστηριότητα της επιχείρησης. Απαιτήσεις από άλλες πωλήσεις άσχετες από τις τρέχουσες κανονικές συναλλαγές, πρέπει να καταχωρούνται σε άλλους λογαριασμούς. Για τον χρηματοοικονομικό αναλυτή, είναι σημαντικός ο διαχωρισμός αυτός, αφού έτσι είναι δυνατή η συσχέτιση των απαιτήσεων από πωλήσεις της κανονικής εκμεταλλεύσεως προς άλλα στοιχεία του ισολογισμού και του λογαριασμού αποτελεσμάτων χρήσεως για την εξαγωγή διαφόρων συμπερασμάτων. Θα μπορούσε να προστεθεί, όπως προαναφέρθηκε, ότι θα πρέπει να διαχωριστούν τα ποσά εκείνα που αφορούν επισφαλείς απαιτήσεις και εκείνα των οποίων η είσπραξη θα πραγματοποιηθεί όχι νωρίτερα από το τέλος της επόμενης διαχειριστικής χρήσεως και αν ακόμη ο συναλλακτικός κύκλος της επιχείρησης είναι μεγαλύτερος του έτους.

Είναι ζωτικής σημασίας για την επιχείρηση ο λογαριασμός αυτός να ρευστοποιείται σε κανονικά και κατά το δυνατόν σύντομα χρονικά διαστήματα, πράγμα που συμβάλλει ευνοϊκά στη δημιουργία θετικών ταμειακών ροών και στη ρευστότητα της επιχείρησης.

β. Γραμμάτια εισπρακτέα:

Στο λογαριασμό αυτόν περιλαμβάνονται τα γραμμάτια και οι συναλλαγματικές από πωλήσεις εμπορευμάτων ή υπηρεσιών της κανονικής εκμεταλλεύσεως της επιχείρησης. Όπως στον λογαριασμό «πελάτες», έτσι και σε αυτόν πρέπει να διαχωριστούν τα γραμμάτια και οι συναλλαγματικές που δεν έχουν άμεση σχέση με τις τρέχουσες κανονικές εμπορικές συναλλαγές (όπως οφειλές υπαλλήλων προς την επιχείρηση από χορηγηθέντα προς αυτούς δάνεια, και άλλες υποχρεώσεις) ή που η λήξη τους βρίσκεται πέραν της επομένης διαχειριστικής χρήσεως.

Σε ξεχωριστό λογαριασμό, είναι σκόπιμο να καταχωρούνται και τα γραμμάτια και οι συναλλαγματικές, που αφορούν απαιτήσεις συνεχώς ανανεωμένες και έχουν για το λόγο αυτό χάσει τον βραχυπρόθεσμο χαρακτήρα τους.

Παρά το ότι οι δύο λογαριασμοί «πελάτες» και «γραμμάτια εισπρακτέα» έχουν την ίδια βαρύτητα για τον χρηματοοικονομικό αναλυτή, πρέπει να σημειωθεί, ότι ο δεύτερος θεωρείται σαν πιο εύκολα και πιο γρήγορα ρευστοποιήσιμος, κυρίως μέσω της οδού της προεξοφλήσεως. Ακόμη τα γραμμάτια εισπρακτέα έχουν καθορισμένη λήξη και προστατεύονται περισσότερο από το νόμο και γι' αυτό θεωρούνται από τις πιο ασφαλείς απαιτήσεις. Επιπλέον, μπορούν να μεταβιβάζονται και να χρησιμοποιούνται πολλές φορές και ως μέσο πληρωμής και εξοφλήσεως υποχρεώσεων.

γ. Γραμμάτια σε καθυστέρηση:

Στο λογαριασμό αυτόν καταχωρούνται τα γραμμάτια που βρίσκονται στην επιχείρηση απλήρωτα, αν και έχουν λήξει. Τα γραμμάτια που δεν προβλέπεται να εισπραχθούν, πρέπει να μεταφέρονται στο λογαριασμό «επισφαλείς, επίδικοι πελάτες και χρεώστες».

δ. Κεφάλαιο εισπρακτέο στην επόμενη χρήση:

Σε αυτόν τον λογαριασμό πρέπει να καταχωρείται το μέρος του μετοχικού κεφαλαίου, που πρόκειται να καταβληθεί μέσα στην επόμενη διαχειριστική χρήση. Το υπόλοιπο μετοχικό κεφάλαιο εμφανίζεται στον λογαριασμό «οφειλόμενο κεφάλαιο».

ε. Βραχυπρόθεσμες απαιτήσεις κατά συνδεδεμένων επιχειρήσεων:

Ο λογαριασμός αυτός περιλαμβάνει απαιτήσεις από συνδεδεμένες επιχειρήσεις, που λήγουν στην επόμενη διαχειριστική χρήση και δεν έχουν σχέση με τις κανονικές εμπορικές συναλλαγές. Συνδεδεμένες θεωρούνται οι επιχειρήσεις εκείνες, που μεταξύ τους υπάρχει σχέση μητρικής/θυγατρικής, σύμφωνα με όσα έχουν αναπτυχθεί στο κεφάλαιο των ενοποιημένων ισολογισμών.

στ. Βραχυπρόθεσμες απαιτήσεις κατά λοιπών συμμετοχικού ενδιαφέροντος επιχειρήσεων:

Και στον λογαριασμό αυτόν, όπως και στον προηγούμενο, καταχωρούνται απαιτήσεις από συναλλαγές εκτός κανονικής εκμεταλλεύσεως, αλλά που αφορούν επιχειρήσεις συγγενείς. Δεν υπάρχει, δηλαδή, μεταξύ τους σχέση εξαρτήσεως

(μητρικής/θυγατρικής).

ζ. Απαιτήσεις κατά οργάνων διοικήσεως:

Ο λογαριασμός αυτός εμφανίζει απαιτήσεις της επιχειρήσεως κατά οργάνων της διοικήσεως (μελών του διοικητικού συμβουλίου, μετόχων, διευθυντών και άλλων) και έχουν σχέση με διαχείριση διαφόρων υποθέσεων της εταιρίας.

η. Δεσμευμένοι λογαριασμοί καταθέσεων:

Στο λογαριασμό αυτό καταχωρούνται καταθέσεις της επιχειρήσεως σε διάφορα πιστωτικά ιδρύματα και τελούν υπό δέσμευση για διαφόρους λόγους.

θ. Μακροπρόθεσμες απαιτήσεις εισπρακτέες στην επόμενη χρήση:

Τα ποσά των μακροπρόθεσμων απαιτήσεων που πρέπει να εισπραχθούν μέχρι το τέλος της επόμενης διαχειριστικής χρήσεως καταχωρούνται στο λογαριασμό αυτόν. Δεν καταχωρούνται στο λογαριασμό αυτόν οι μακροπρόθεσμες απαιτήσεις, των οποίων ολόκληρο το ποσό λήγει και θα εισπραχθεί μέσα στην επόμενη διαχειριστική χρήση. Οι απαιτήσεις αυτές όταν, κατά τη σύνταξη τού ισολογισμού, χαρακτηρισθούν ως ληξιπρόθεσμες, θα εμφανισθούν στους αντίστοιχους λογαριασμούς του κυκλοφορούντος ενεργητικού (όπως ένα μακροπρόθεσμο γραμμάτιο που ως τέτοιο καταχωρήθηκε αρχικά στις μακροπρόθεσμες απαιτήσεις, εφόσον πρόκειται να εισπραχθεί λόγω λήξεως του στην επόμενη διαχειριστική χρήση, θα εμφανισθεί στα γραμμάτια εισπρακτέα του κυκλοφορούντος ενεργητικού).

ι. Επισφαλείς, επίδικοι πελάτες και χρεώστες:

Στο λογαριασμό αυτό καταχωρούνται οι επισφαλείς απαιτήσεις και οι επίδικες απαιτήσεις κατά πελατών και χρεωστών, καθώς και κατά του δημοσίου ως πελάτη ή χρεώστη.

ια. Χρεώστες διάφοροι:

Όσες βραχυπρόθεσμες απαιτήσεις δεν εμφανίζονται στους πιο πάνω αναφερθέντες λογαριασμούς, εμφανίζονται στον παρόντα λογαριασμό. Τέτοιοι λογαριασμοί είναι για παράδειγμα, προκαταβολές προσωπικού, δάνεια προσωπικού, και άλλα).

ιβ. Λογαριασμοί διαχείρισεως προκαταβολών και πιστώσεων:

Στο λογαριασμό αυτόν καταχωρούνται απαιτήσεις της επιχειρήσεως από

υπαλλήλους της, οι οποίοι είχαν λάβει κάποιο ποσό για διεκπεραίωση υποθέσεων της (όπως εκτελωνισμοί, προκαταβολές σε διαχειριστές της επιχειρήσεως).

ιγ. Χρεόγραφα:

Με τον τίτλο αυτόν εννοούνται συνήθως προσωρινές, αλλά επικερδείς τοποθετήσεις πλεοναζόντων διαθεσίμων της επιχειρήσεως, που πιθανώς αργότερα θα επενδυθούν σε ακίνητα, εγκαταστάσεις, αλλά και περιουσιακά στοιχεία του κυκλοφορούντος ενεργητικού. Τέτοιες τοποθετήσεις κατά κανόνα είναι η αγορά μετοχών, ομολογίων, ομολόγων τραπεζών, και άλλων, που έχουν το γενικό χαρακτηριστικό, ότι οι τιμές τους διαμορφώνονται στην αγορά με βάση το νόμο της προσφοράς και ζήτησεως. Γενικά κριτήρια για τοποθέτηση χρημάτων σε χρεόγραφα είναι η απόδοση, ο χρηματοοικονομικός κίνδυνος, η δυνατότητα γρήγορης ρευστοποιήσεώς των, η φορολογία τους.

Μερικά από τα χρεόγραφα που αναφέρει ενδεικτικά το Ε.Γ.Λ.Σ. είναι:

- Μετοχές ανωνύμων εταιριών.
- Ομολογίες.
- Ομόλογα τραπεζών.
- Έντοκα γραμμάτια του δημοσίου.

3.14.1.5.3. Διαθέσιμα:

Ως διαθέσιμα θεωρούνται τα «μετρητά», οι καταθέσεις όψεως και οποιοδήποτε περιουσιακό στοιχείο μπορεί να μετατραπεί σε χρήμα αμέσως και να δώσει ισόποση με την ονομαστική του αξία. Θεωρούνται ως τα στοιχεία με τον μεγαλύτερο βαθμό ρευστότητας απ' όλα τα στοιχεία του ενεργητικού, αλλά κάτω από ορισμένες συνθήκες (όπως δέσμευση τραπεζικών καταθέσεων) είναι δυνατόν να χάσουν την αυξημένη ικανότητα ρευστοποιήσεως.

Από την άποψη της λειτουργίας της επιχειρήσεως τα διαθέσιμα αποτελούν την αρχή και το τέλος του λογιστικού κυκλώματος χρήμα→ εμπόρευμα→ πώληση→ χρήμα και πέραν αυτού την κινητήρια δύναμη της, χωρίς την οποία είναι αδύνατη η συνέχιση των εργασιών της. Χρηματοοικονομικά είναι σκόπιμο να διαχωρίζονται τα διαθέσιμα εκείνα, που προορίζονται για σκοπούς άλλους από τις τρέχουσες ανάγκες της, όπως για παράδειγμα τα ποσά για την αγορά παγίων περιουσιακών στοιχείων ή την εξόφληση μακροπρόθεσμων υποχρεώσεων, και άλλων. Χαρακτηριστικό των διαθεσίμων είναι η δυνατότητα άμεσης χρησιμοποίησεως τους

για οποιοδήποτε σκοπό χωρίς προκαθορισμένο περιορισμό.

Σύμφωνα με το Ε.Γ.Λ.Σ. μερικοί από τους λογαριασμούς που περιλαμβάνονται στα διαθέσιμα είναι:

- Ταμείο.
- Ληγμένα τοκομερίδια εισπρακτέα.
- Καταθέσεις όψεως και προθεσμίας.

α. Ταμείο:

Στο λογαριασμό αυτό ανήκει το ρευστό διαθέσιμο χρήμα ή μετρητά και πιο συγκεκριμένα ανήκουν:

- τα χαρτονομίσματα και τα κέρματα.
- επιταγές (πελατών, τραπεζικές, ταχυδρομικές).

β. Ληγμένα τοκομερίδια εισπρακτέα:

Πρόκειται για τα τοκομερίδια ομολογιών που έχουν λήξει και θεωρείται βεβαία η είσπραξη τους.

γ. Καταθέσεις όψεως και προθεσμίας:

Οι καταθέσεις όψεως είναι χρήματα που βρίσκονται κατατεθειμένα σε τράπεζες και είναι αμέσως διαθέσιμα στους δικαιούχους. Έχουν χαμηλότερο επιτόκιο από άλλες μορφές καταθέσεων, επειδή οι τράπεζες ενεργούν πληρωμές για λογαριασμό των καταθετών και παρέχουν και άλλες εξυπηρετήσεις. Οι καταθέσεις προθεσμίας αφορούν σε χρήματα κατατεθειμένα σε τράπεζες, αλλά είναι διαθέσιμα μετά ορισμένο χρονικό διάστημα, συνήθως όχι μικρότερο των τριών μηνών, γι' αυτό και το επιτόκιο είναι μεγαλύτερο, εξαρτώμενο από το χρόνο για τον οποίο κατατίθενται αυτά.

Είναι δυνατή η ανάληψη των χρημάτων από τον δικαιούχο νωρίτερα από την συμφωνημένη ημερομηνία, αλλά με μειωμένο επιτόκιο. Αυτή η δυνατότητα τοποθετεί τις προθεσμιακές καταθέσεις ανάμεσα στα διαθέσιμα.

3.14.1.6. Μεταβατικοί λογαριασμοί ενεργητικού:

Πρόκειται για έσοδα της τρέχουσας χρήσεως που κλείνει, αλλά θα εισπραχθούν σε επόμενες χρήσεις και έξοδα επομένων χρήσεων που πληρώθηκαν στην τρέχουσα χρήση. Σύμφωνα με το Ε.Γ.Λ.Σ. στην κατηγορία αυτή του ενεργητικού ανήκουν οι επόμενοι λογαριασμοί:

- Έξοδα επομένων χρήσεων.
- Έσοδα χρήσεως εισπρακτέα.
- Λοιποί μεταβατικοί λογαριασμοί ενεργητικού.

Η ιδιαίτερη εμφάνιση των μεταβατικών λογαριασμών βρίσκεται σε πλήρη συμφωνία με την αρχή του συσχετισμού εσόδων/εξόδων και της αυτοτέλειας των χρήσεων.

3.14.2. Τα στοιχεία του παθητικού:

Το παθητικό περιλαμβάνει τις υποχρεώσεις γενικά της επιχείρησης προς τον επιχειρηματία και τους τρίτους, ενώ από μία διαφορετική άποψη θεωρούμενο εμφανίζει τις πηγές χρηματοδότησεως των στοιχείων του ενεργητικού. Οι βασικές ομάδες λογαριασμών, που αποτελούν το παθητικό σύμφωνα με το Ε.Γ.Λ.Σ. είναι οι επόμενες: Ίδια κεφάλαια, προβλέψεις για κινδύνους και έξοδα, υποχρεώσεις και μεταβατικοί λογαριασμοί παθητικού. Στη συνέχεια γίνεται σύντομη αναφορά για κάθε μία ομάδα.

3.14.2.1. Ίδια κεφάλαια:

Από άποψη πηγών χρηματοδότησεως το παθητικό περιλαμβάνει τα ίδια κεφάλαια και τα ξένα κεφάλαια. *Ίδια* είναι εκείνα που προέρχονται από τους μετόχους ή τους ιδιοκτήτες γενικά της επιχείρησης, ενώ *ξένα* είναι τα προερχόμενα από τρίτους (δανειστές). Τα ίδια κεφάλαια αποτελούν την απαίτηση των φορέων χρηματοδότησης της επιχείρησης μέρους των περιουσιακών της στοιχείων. (Δημήτριος Κουκουλής-Κωνσταντίνος Ι.Στεφάνου, Χρηματοοικονομική Λογιστική, Β.Γκιούρδας Εκδοτική, Αθήνα 2004, σελ. 29-34). Το τμήμα αυτό ισούται με το υπόλοιπο της αξίας των περιουσιακών στοιχείων μετά την αφαίρεση των υποχρεώσεων της επιχείρησης προς τρίτους. Τα ίδια κεφάλαια διαμορφώνονται από την αρχική κατάθεση των φορέων για την ίδρυση της επιχείρησης και τα τυχόν παρακρατηθέντα κέρδη, τα οποία διανεμήθηκαν, τα οποία διανεμήθηκαν στους φορείς αλλά διαμόρφωσαν τα αποθέματα της επιχείρησης. Από την άλλη, τα *ξένα* κεφάλαια από πλευράς χρόνου στον οποίο γίνονται απαραίτητα σε μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις, όπως τα ομολογιακά και ενυπόθυτα δάνεια και στις βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις, όπως τα βραχυπρόθεσμα δάνεια τραπεζών και οι οφειλές σε προμηθευτές.

Σύμφωνα με το Ε.Γ.Λ.Σ. στα ίδια κεφάλαια ανήκουν τα εξής κονδύλια:

- Κεφάλαιο.

- Διαφορά από έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο.
- Διαφορές αναπροσαρμογής, επιχορηγήσεις επενδύσεων.
- Αποθεματικά κεφάλαια.
- Αποτελέσματα εις νέο.
- Ποσά προορισμένα για αύξηση κεφαλαίου.

α. Κεφάλαιο:

Ανάλογα με τη νομική μορφή κάθε επιχειρήσεως το κεφάλαιο παίρνει τη ιδιαίτερη ονομασία του. Έτσι στην ατομική επιχείρηση ονομάζεται απλώς «κεφάλαιο», στην προσωπική «εταιρικό κεφάλαιο» και στην ανώνυμη εταιρία «μετοχικό κεφάλαιο».

Από λογιστική άποψη το κεφάλαιο είναι μία υποχρέωση της επιχειρήσεως προς τους ιδιοκτήτες ή τους μετόχους, η οποία όμως είναι συνάρτηση της σχέσεως «ενεργητικό μείον απαιτητό παθητικό». Με άλλα λόγια, το κεφάλαιο που κατατέθηκε από τον επιχειρηματία κατά το ξεκίνημα της επιχειρήσεως μετατράπηκε σε περιουσιακά στοιχεία και υποχρεώσεις και ο ακριβής υπολογισμός του εξαρτάται από την ορθή αποτίμηση των περιουσιακών αυτών στοιχείων και των υποχρεώσεων.

Για τον χρηματοοικονομικό αναλυτή και τον πραγματογνώμονα το βασικό πρόβλημα είναι η διαπίστωση της τηρήσεως των διατάξεων του κανονισμού της εταιρίας, αλλά και των σχετικών νομικών και φορολογικών διατάξεων ως προς τη σύσταση, καταβολή και τις τυχόν αυξήσεις ή μειώσεις του κεφαλαίου.

Για την ανώνυμη εταιρία το ελάχιστο μετοχικό κεφάλαιο που απαιτεί ο νόμος (Ν. 2190/1920, άρθρο 8) είναι 15 χιλ. Ευρώ, εκτός αν πρόκειται να καλυφθεί με δημόσια εγγραφή, οπότε είναι 30 χιλ. Ευρώ. Ομοίως, 30 χιλ. Ευρώ. είναι και για τις εταιρίες τις εισαγμένες στο χρηματιστήριο, ενώ για κάποιους συγκεκριμένους κλάδους επιχειρήσεων, όπως τις ασφαλιστικές και τις τραπεζικές η ελληνική νομοθεσία απαιτεί μεγαλύτερα ποσά.

Το κεφάλαιο μπορεί να καταβάλλεται με τις εισφορές των μετόχων σε χρήμα ή σε είδος. Το κεφάλαιο της ανώνυμης εταιρίας αποτελείται από μετοχές, πάνω στις οποίες είναι γραμμένη η τιμή τους. Αυτή είναι η ονομαστική τιμή της μετοχής. Πραγματική τιμή μετοχής είναι εκείνη που υπολογίζεται από τη διαίρεση της πραγματικής καθαρής θέσεως της επιχειρήσεως δια του αριθμού των μετοχών. Η πραγματική καθαρή θέση μπορεί να υπολογισθεί με αποτίμηση των περιουσιακών

στοιχείων, αφού αφαιρεθούν οι υποχρεώσεις. Χρηματιστηριακή τιμή μετοχής είναι εκείνη, που διαμορφώνεται στο χρηματιστήριο κάτω από τον νόμο της προσφοράς και της ζήτησεως.

Το μετοχικό κεφάλαιο είναι δυνατόν να αυξηθεί με απόφαση της γενικής συνελεύσεως της εταιρίας, είτε με πρόσθετες εισφορές των μετόχων είτε με κεφαλαιοποίηση αποθεματικών είτε με κεφαλαιοποίηση κερδών είτε με κεφαλαιοποίηση υποχρεώσεων είτε με κεφαλαιοποίηση των διαφορών αναπροσαρμογής. Με την κεφαλαιοποίηση γίνεται η μετατροπή της αξίας ενός αποθεματικού, των κερδών, των υποχρεώσεων ή των διαφορών αναπροσαρμογής σε μετοχές ανάλογης αξίας.

Ο μέτοχος δικαιούται αναλογικά με τον αριθμό των μετοχών που κατέχει, να συμμετέχει στα κέρδη της εταιρίας και σε περίπτωση εκκαθαρίσεως στο προϊόν αυτής και ακόμη στις γενικές συνελεύσεις της με ψήφο. Όταν το μετοχικό κεφάλαιο αποτελείται από κοινές και προνομιούχες μετοχές, τα δικαιώματα μπορεί να είναι διαφορετικά για τους κατόχους των κοινών μετοχών από ότι τα δικαιώματα των κατόχων προνομιούχων μετοχών. Συνήθως, οι διαφορές αφορούν στο δικαίωμα ψήφου των κοινών μετοχών και στο δικαίωμα των προνομιούχων μετοχών να παίρνουν μέρος πριν από τις κοινές. Οι μετοχές μπορεί να είναι ανώνυμες, αν δεν αναγράφεται το όνομα του δικαιούχου πάνω σ' αυτές. Αντίθετα είναι ονομαστικές, αν φέρουν το όνομα του δικαιούχου.

β. Διαφορά από έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο:

Πρόκειται για τη διαφορά που προκύπτει, όταν οι μετοχές εκδίδονται σε τιμή μεγαλύτερη από εκείνη, που αναγράφεται πάνω σε αυτές, δηλαδή της ονομαστικής. Συνήθως η διαφορά αυτή αντικατοπτρίζει την αξία αφανών αποθεματικών της επιχειρήσεως, τη φήμη και πελατεία ή ακόμη την προβλεπόμενη καλή πορεία της στα προσεχή χρόνια.

γ. Διαφορές αναπροσαρμογή- Επιχορηγήσεις επενδύσεων:

Η κατηγορία αυτή των ιδίων κεφαλαίων περιλαμβάνει τους λογαριασμούς:

- **Διαφορές από αναπροσαρμογή αξίας συμμετοχών και χρεογράφων.**
- **Διαφορές από αναπροσαρμογή αξίας λοιπών περιουσιακών στοιχείων.**
- **Επιχορηγήσεις επενδύσεων πάγιου ενεργητικού.**

(1) Διαφορές από αναπροσαρμογή αξίας συμμετοχών και χρεογράφων:

Ο λογαριασμός αυτός περιλαμβάνει τις μετοχές και τα εταιρικά μερίδια άλλων επιχειρήσεων, στις οποίες συμμετέχει η εταιρία. Οι εν λόγω μετοχές και εταιρικά μερίδια προέρχονται είτε από αναπροσαρμογή ισολογισμών είτε από κεφαλαιοποίηση αποθεματικών των επιχειρήσεων αυτών.

(2) Διαφορές από αναπροσαρμογή αξίας λοιπών περιουσιακών στοιχείων:

Ο λογαριασμός εμφανίζει την διαφορά από την αναπροσαρμογή περιουσιακών στοιχείων της επιχείσεως.

(3) Επιχορηγήσεις επενδύσεων πάγιου ενεργητικού:

Ο λογαριασμός αυτός εμφανίζει τις επιχορηγήσεις που λαμβάνει η επιχείρηση από το Δημόσιο για την αγορά πάγιων περιουσιακών στοιχείων μετά την αφαίρεση των σχετικών αποσβέσεων και των τυχόν καταστροφών ή πωλήσεων των πάγιων αυτών στοιχείων (βλ. σχετικά στον αναπτυξιακό Ν. 1892/1990).

δ. Αποθεματικά κεφάλαια:

Τα αποθεματικά με τη λογιστική έννοια του όρου είναι κρατήσεις κερδών, οι οποίες γίνονται είτε σε επιταγή του νόμου είτε με πρωτοβουλία των μετόχων για χρηματοδοτικούς σκοπούς. Δεν αποκλείεται όμως να προέρχονται και από άλλες πηγές, όπως πωλήσεις παγίων περιουσιακών στοιχείων, πωλήσεις μετοχών υπέρ το άρτιο και άλλες, οι οποίες όμως εμπίπτουν ουσιαστικά στην κατηγορία των εκτάκτων κερδών.

Τα αποθεματικά, παρά την ομοιότητα τους προς τις αποσβέσεις και τις προβλέψεις, πρέπει να θεωρούνται ως κάτι το διαφορετικό, επειδή αποτελούν στην πραγματικότητα προέκταση του κεφαλαίου, γι' αυτό και ο νόμος τα εντάσσει στον ισολογισμό στην κατηγορία των ιδίων κεφαλαίων. Σε αντίθεση με τα αποθεματικά, που βασικός σκοπός τους είναι η αύξηση του κεφαλαίου, οι αποσβέσεις και οι προβλέψεις προορίζονται να καλύψουν συγκεκριμένες δαπάνες (όπως φθορές παγίων, αποζημιώσεις απολυόμενου προσωπικού και άλλα). Εξάλλου τα αποθεματικά, με κάποιες εξαιρέσεις, μπορούν να χρησιμοποιηθούν για διανομή κερδών, πράγμα που δεν είναι δυνατόν με τις αποσβέσεις και προβλέψεις. Με βάση διάφορα κριτήρια τα αποθεματικά διακρίνονται σε:

(1) Τακτικό αποθεματικό:

Το τακτικό αποθεματικό δημιουργείται με κράτηση 5% τουλάχιστον επί των

ετησίων καθαρών κερδών (άρθρο 44, Ν. 2190/1920). Η υποχρέωση αυτή υπάρχει, εφόσον η χρήση αφήνει κέρδη και διατηρείται μέχρι το αποθεματικό να φθάσει τουλάχιστον στο 1/3 του μετοχικού κεφαλαίου. Στο καταστατικό της επιχείρησης είναι δυνατόν να προβλεφθεί ποσοστό κρατήσεως από τα κέρδη μεγαλύτερο του 5% (όχι και μικρότερο) και η υποχρέωση αυτή να επεκταθεί και πέραν της συμπληρώσεως του ορίου του 1 /3 του μετοχικού κεφαλαίου, που ως ελάχιστα ορίζονται από το νόμο.

Σκοπός του τακτικού αποθεματικού σύμφωνα με τον ίδιο νόμο είναι η κάλυψη τυχόν ζημιών της χρήσεως.

(2) Έκτακτα αποθεματικά:

Έκτακτα ή προαιρετικά αποθεματικά είναι εκείνα, που αποφασίζονται από τη γενική συνέλευση των μετόχων και σχηματίζονται με διάφορες κρατήσεις επί των κερδών για αντιμετώπιση μελλοντικών, όχι υποχρεωτικά προκαθορισμένων αναγκών.

(3) Ειδικά αποθεματικά:

Ειδικά αποθεματικά μπορούν να δημιουργηθούν είτε από την ίδια την επιχείρηση (όπως από το καταστατικό ή τη γενική συνέλευση) είτε από το νόμο για εξυπηρέτηση ειδικών σκοπών, όπως το αποθεματικό για κάλυψη ζημιών από επισφαλείς πελάτες, αποθεματικό για συμψηφισμό ζημιών από πώληση χρεογράφων.

(4) Αφορολόγητα αποθεματικά:

Αφορολόγητα αποθεματικά είναι εκείνα που βάσει διατάξεων του νόμου δεν φορολογούνται. Η μη φορολόγηση των αποθεματικών αυτών συνήθως αποσκοπεί να ενισχύσει την οικονομική ανάπτυξη μέσω της δημιουργίας και διαθέσεως των σε νέες επενδύσεις (βλ. π.χ. τον αναπτυξιακό νόμο 1892/1990).

(5) Αφανή αποθεματικά:

Αφανή αποθεματικά είναι εκείνα που δεν εμφανίζονται λογιστικά στον ισολογισμό, όταν για παράδειγμα η λογιστική αξία ενός παγίου στοιχείου είναι μικρότερη της πραγματικής. Με τη δημιουργία αφανών αποθεματικών συνήθως η διοίκηση της επιχείρησης αποβλέπει σε φορολογικά και οικονομικά οφέλη.

Τα αποθεματικά δεν είναι απαραίτητο να διατηρούνται σε μορφή διαθεσίμων ή χρεογράφων, εκτός αν το καταστατικό ή ο νόμος το επιβάλλει. Αυτό γίνεται συνήθως, όταν προβλέπεται η χρηματοδότηση ορισμένου σκοπού, όπως για

παράδειγμα επέκταση των εγκαταστάσεων της επιχείρησης ή η εξόφληση δανείου, και άλλα. Κατά κανόνα, τα αποθεματικά βρίσκονται ενσωματωμένα μέσα στα διάφορα περιουσιακά στοιχεία του ενεργητικού, δηλαδή πάγια, κυκλοφορούντα, διαθέσιμα και εξυπηρετούν έτσι σκοπούς αυτοχρηματοδότησεως της επιχείρησης.

ε. Αποτελέσματα εις νέο:

Πρόκειται στην ουσία για αποθεματικό, που προέρχεται από μη διανεμηθέντα κέρδη και περιλαμβάνει τους λογαριασμούς:

- (1) Υπόλοιπο κερδών χρήσεως εις νέο.
- (2) Υπόλοιπο ζημιών χρήσεως εις νέο.
- (3) Υπόλοιπο ζημιών προηγούμενων χρήσεων.

στ. Ποσά προορισμένα για αύξηση κεφαλαίου:

Η κατηγορία αυτή περιλαμβάνει τους λογαριασμούς:

- (1) Καταθέσεις μετόχων ή εταίρων.
- (2) Διαθέσιμα μερίσματα χρήσεως για αύξηση μετοχικού κεφαλαίου.

3.14.2.2. Προβλέψεις για κινδύνους και έξοδα:

Σύμφωνα με τον Ν. 2190/1920, άρθρο 42 αλλά και το Ε.Γ.Α.Σ., προβλέψεις είναι κρατήσεις από τα οικονομικά αποτελέσματα για κάλυψη ζημιών ή δαπανών που διαφαίνονται ως πιθανές κατά την ημέρα συντάξεως του ισολογισμού, αλλά δεν είναι γνωστό το ακριβές μέγεθος τους και ο χρόνος πραγματοποίησεως τους.

Περιπτώσεις προβλέψεων θεωρούνται για παράδειγμα τα έξοδα για αποζημιώσεις απολυόμενου προσωπικού ή η ζημία από επισφαλείς απαιτήσεις ή ακόμη η ζημία από υποτιμήσεις και απαξιώσεις παγίων στοιχείων. Η δημιουργία των προβλέψεων είναι υποχρεωτική άσχετα από το τελικό οικονομικό αποτέλεσμα της χρήσεως.

Οι προβλέψεις για υποτιμήσεις και απαξιώσεις στα πάγια, καθώς και εκείνες για επισφαλείς απαιτήσεις εμφανίζονται αφαιρετικά στους αντίστοιχους λογαριασμούς του ενεργητικού. Αντίθετα, οι προβλέψεις για πιθανές αποζημιώσεις εξερχόμενου της υπηρεσίας προσωπικού, όπως και εκείνες των συναλλαγματικών διαφορών, εμφανίζονται στο παθητικό σε χωριστή ομάδα. Η ομάδα αυτή περιλαμβάνει τους παρακάτω δύο λογαριασμούς:

α. Προβλέψεις για αποζημίωση προσωπικού λόγω εξόδου από την υπηρεσία,

β. λοιπές προβλέψεις.

Ο πρώτος περιλαμβάνει, όπως είναι φανερό, τις προβλέψεις για τις αποζημιώσεις των αποχωρούντων λόγω συνταξιοδότησεως ή απολύσεως υπαλλήλων, ενώ ο δεύτερος, όλες τις άλλες πλην των εμφανιζομένων αφαιρετικά στους σχετικούς λογαριασμούς του ενεργητικού, όπως προβλέψεις για εξαιρετικούς κινδύνους και έκτακτα έξοδα, προβλέψεις προηγούμενων χρήσεων, προβλέψεις για συναλλαγματικές διαφορές.

3.14.2.3. Υποχρεώσεις:

Υποχρεώσεις είναι οφειλές της επιχειρήσεως που πηγάζουν από τις τρέχουσες συναλλαγές της και τη διευκολύνουν στην ομαλή διεξαγωγή των εργασιών της, όπως υποχρεώσεις από τραπεζικό δανεισμό, αγορές εμπορευμάτων, πρώτων υλών και εξοπλισμού από προμηθευτές με πίστωση.

Διακρίνονται σε μακροπρόθεσμες, μεσοπρόθεσμες και βραχυπρόθεσμες ανάλογα με το χρόνο λήξεως τους. Κατά το Ε.Γ.Λ.Σ. στον ισολογισμό εμφανίζονται δύο γενικές ομάδες υποχρεώσεων, δηλαδή μακροπρόθεσμες (που περιλαμβάνουν και τις μεσοπρόθεσμες) και βραχυπρόθεσμες.

Μακροπρόθεσμες θεωρούνται γενικά εκείνες που έχουν λήξη πέραν του έτους από την ημέρα κλεισίματος του ισολογισμού, ενώ βραχυπρόθεσμες εκείνες που λήγουν μέσα σε ένα έτος. **Βραχυπρόθεσμες** είναι και οι υποχρεώσεις από μακροπρόθεσμο δανεισμό, εφόσον η ημερομηνία λήξεως τους προβλέπεται σε μικρότερο χρονικό διάστημα από ένα έτος από την ημερομηνία κλεισίματος του ισολογισμού.

Από τη σκοπιά του αναλυτή και του εμπειρογνώμονα οι υποχρεώσεις, μακροπρόθεσμες και βραχυπρόθεσμες, αποτελούν το ξένο κεφάλαιο της επιχειρήσεως και παρουσιάζουν ιδιαίτερο χρηματοοικονομικό ενδιαφέρον. Η ομαλή λειτουργία της παραγωγής και των πωλήσεων, η πιστοληπτική της ικανότητα και η μελλοντική πορεία της επιχειρήσεως μπορούν να επηρεασθούν θετικά ή αρνητικά από τον τρόπο που δημιουργείται το ξένο κεφάλαιο, αλλά και από το μέγεθός του και τις σχέσεις του προς άλλα μεγέθη.

3.14.2.3.1. Μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις:

Όπως αναφέρθηκε πιο πάνω, ο νόμος θεωρεί μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις

εκείνες, που έχουν λήξη πέραν του έτους από την ημερομηνία κλεισίματος του ισολογισμού. Επομένως δεν εξαιρεί τις επιχειρήσεις, που λόγω αντικειμένου εκμεταλλεύσεως ο συναλλακτικός τους κύκλος (δηλαδή χρήμα - απόθεμα - παραγωγή - πώληση - χρήμα) διαρκεί περισσότερο του έτους, όπως για παράδειγμα οι επιχειρήσεις κατασκευής οικοδομικών έργων, οι ναυπηγικές και άλλες, των οποίων οι πέραν του έτους τρέχουσες υποχρεώσεις πρέπει να χαρακτηρίζονται ως μακροπρόθεσμες.

Συνήθως όμως οι μακροπρόθεσμες και μεσοπρόθεσμες υποχρεώσεις αποτελούνται κυρίως από δάνεια ομολογιακά, ενυπόθηκα, τοκοχρεωλυτικά και από γραμμάτια πληρωτέα με χρόνο λήξεως μεγαλύτερο του έτους. Αποσκοπούν στη χρηματοδότηση της αγοράς παραγωγικών μέσων και γενικά παγίων περιουσιακών στοιχείων. Για τον αναλυτή οι μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις ενδιαφέρουν κυρίως από την άποψη της ακριβούς εκτιμήσεως τους, του χρόνου λήξεως, του βάρους των τόκων, των εγγυήσεων που τυχόν έχουν δοθεί και ακόμη αν αφορούν στην κύρια ή άλλες εκτός εκμεταλλεύσεως δραστηριότητες.

Η συσχέτιση τους με άλλα μεγέθη, όπως με το ίδιο κεφάλαιο, με το κεφάλαιο κινήσεως, με το σύνολο του παθητικού, και άλλα διευκολύνει σημαντικά τον μελετητή του ισολογισμού στη συναγωγή πολύτιμων συμπερασμάτων για τη δυνατότητα επιστροφής του ξένου κεφαλαίου και τη μακροπρόθεσμη φερεγγυότητα της επιχειρήσεως. Στην κατηγορία των μακροπρόθεσμων υποχρεώσεων σύμφωνα με το Ε.Γ.Λ.Σ. περιλαμβάνονται οι επόμενοι λογαριασμοί:

- Ομολογιακά δάνεια.
- Δάνεια τραπεζών.
- Δάνεια ταμιευτηρίων.
- Μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις προς συνδεδεμένες επιχειρήσεις.
- Μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις προς λοιπές συμμετοχικού ενδιαφέροντος επιχειρήσεις.
- Τράπεζες, λογαριασμοί μακροπρόθεσμων χρηματοδοτήσεων με εγγύηση γραμματίων εισπρακτέων.
- Γραμμάτια πληρωτέα μακροπρόθεσμης λήξεως.
- Λοιπές μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις.

(1) Ομολογιακά δάνεια:

Πρόκειται για ένα είδος δανείου αποτελούμενου από τίτλους που εκδίδει η

δανειζόμενη εταιρία και διαθέτει στο κοινό έναντι του αναγραφόμενου συνήθως πάνω σε αυτούς ποσού (τιμή στο άρτιο) με την υποχρέωση να επιστρέψει στον οριζόμενο χρόνο στον κάτοχο του τίτλου το παραπάνω ποσό με τόκο. Οι ομολογίες είναι ονομαστικές ή μικτές, εις διαταγήν, εις τον κομιστήν, εκδόσεως στο άρτιο, υπέρ το άρτιο, υπό το άρτιο.

(2) Δάνεια τραπεζών:

Στην ομάδα αυτή καταχωρούνται τα μακροπρόθεσμα δάνεια από τράπεζες για αγορά συνήθως πάγιων περιουσιακών στοιχείων. Πρόκειται κατά κανόνα για ενυπόθηκα τοκοχρεωλυτικά δάνεια.

(3) Δάνεια ταμιευτηρίων:

Πρόκειται για όμοια προς τα προηγούμενα δάνεια, που αφορούν όμως δανεισμό από ταμιευτήρια.

(4) Μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις προς συνδεδεμένες επιχειρήσεις:

Είναι υποχρεώσεις προς επιχειρήσεις με τις οποίες υπάρχει σχέση μητρικής/θυγατρικής .

(5) Μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις προς λοιπές συμμετοχικού ενδιαφέροντος επιχειρήσεις:

Είναι υποχρεώσεις προς επιχειρήσεις, με τις οποίες δεν υπάρχει ο δεσμός της μητρικής/θυγατρικής, αλλά απλό συμμετοχικό ενδιαφέρον.

(6) Τράπεζες, λογαριασμοί μακροπρόθεσμων χρηματοδοτήσεων με εγγύηση γραμματίων εισπρακτέων:

Είναι μακροπρόθεσμα δάνεια από τράπεζες, για τη λήψη των οποίων η επιχείρηση παραχώρησε ως εγγύηση γραμμάτια εισπρακτέα μακροπρόθεσμης λήξεως.

(7) Γραμμάτια πληρωτέα μακροπρόθεσμης λήξεως:

Είναι μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις σε γραμμάτια πληρωτέα λήξεως πέραν του έτους από την ημερομηνία κλεισίματος του ισολογισμού.

(8) Λοιπές μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις:

Εδώ εμφανίζονται όλες οι άλλες μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις, που δεν εμφανίζονται στους προαναφερθέντες λογαριασμούς.

3.14.2.3.2. Βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις:

Η κατηγορία αυτή του παθητικού περιλαμβάνει υποχρεώσεις, των οποίων η λήξη δεν υπερβαίνει το ένα έτος από το κλείσιμο του ισολογισμού. Όπως και στην περίπτωση των μακροπρόθεσμων υποχρεώσεων και εδώ ο χρηματοοικονομικός αναλυτής είναι σκόπιμο να εξετάσει με ιδιαίτερη προσοχή κατά πόσο οι δημιουργηθείσες υποχρεώσεις αφορούν την κανονική δραστηριότητα της επιχειρήσεως ή άλλες δραστηριότητες, τον χρόνο λήξεώς τους, δεδομένου ότι μερικές φορές η λήξη τους παρατείνεται κατ' επανάληψη ή γίνεται ανανέωση τους και ακόμη, αν αφορούν επιχειρήσεις του ιδίου ομίλου, δηλαδή την μητρική ή τις θυγατρικές εταιρίες. Επίσης πρέπει να ερευνηθεί προσεκτικά η περίπτωση, κατά την οποία ορισμένες από τις υποχρεώσεις καλύπτονται με εγγύηση, αν και αυτό κανονικά πρέπει να μνημονεύεται στο προσάρτημα του ισολογισμού.

Για τον αναλυτή οι βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις παρουσιάζουν σημαντικό ενδιαφέρον κυρίως από την άποψη της επάρκειας του κεφαλαίου κινήσεως και της ρευστότητας και κατ' επέκταση της φερεγγυότητας της επιχειρήσεως, αλλά και της ομαλής διεξαγωγής των εργασιών της. Στη ομάδα αυτή του παθητικού ανήκουν, σύμφωνα με το Ε.Γ.Λ.Σ., οι επόμενοι λογαριασμοί:

- Προμηθευτές.
- Γραμμάτια πληρωτέα.
- Τράπεζες, λογαριασμοί βραχυπρόθεσμων υποχρεώσεων.
- Προκαταβολές πελατών.
- Υποχρεώσεις από φόρους, τέλη.
- Ασφαλιστικοί οργανισμοί.
- Μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις πληρωτέες στην επόμενη χρήση.
- Υποχρεώσεις προς συνδεδεμένες επιχειρήσεις.
- Υποχρεώσεις προς λοιπές συμμετοχικού ενδιαφέροντος επιχειρήσεις.
- Μέρισμα πληρωτέα.
- Πιστωτές διάφοροι.

(1) Προμηθευτές:

Ο λογαριασμός περιλαμβάνει κυρίως τις υποχρεώσεις προς τους προμηθευτές για αγορές εμπορευμάτων, πρώτων υλών και άλλων αγαθών και υπηρεσιών.

(2) Γραμμάτια πληρωτέα:

Ο λογαριασμός αυτός αφορά σε υποχρεώσεις από αγορές αγαθών και υπηρεσιών, για τις οποίες μεσολαβεί η έκδοση γραμματίων πληρωτέων με χρόνο λήξεως μικρότερο του έτους από το κλείσιμο του ισολογισμού.

(3) Τράπεζες, λογαριασμοί βραχυπρόθεσμων υποχρεώσεων:

Πρόκειται για υποχρεώσεις από βραχυπρόθεσμο τραπεζικό δανεισμό για τις τρέχουσες εργασίες της επιχείρησης.

(4) Προκαταβολές πελατών:

Πρόκειται για υποχρεώσεις από προκαταβολές των πελατών προς την επιχείρηση, που αφορούν συνήθως παραγγελίες τους, αξία ειδών συσκευασίας που πρέπει να επιστραφούν στην επιχείρηση, πιστωτικά υπόλοιπα των πελατών και άλλα.

(5) Υποχρεώσεις από φόρους, τέλη:

Εδώ εμφανίζονται οι υποχρεώσεις της επιχείρησης προς το Δημόσιο και άλλους οργανισμούς δημοσίου δικαίου από φόρους και τέλη.

(6) Ασφαλιστικοί οργανισμοί:

Στο λογαριασμό αυτό καταχωρούνται οι υποχρεώσεις της επιχείρησης προς διαφόρους ασφαλιστικούς οργανισμούς και αφορούν σε κρατήσεις της εταιρείας με την ιδιότητα του εργοδότη από τις αμοιβές των εργαζομένων.

(7) Μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις πληρωτέες στην επόμενη χρήση:

Αφορά στα ποσά εκείνα των μακροπρόθεσμων υποχρεώσεων που λήγουν και πρέπει να πληρωθούν μέσα στην επόμενη χρήση.

(8) Υποχρεώσεις προς συνδεδεμένες επιχειρήσεις:

Πρόκειται για λήγουσες μέσα στην επόμενη χρήση υποχρεώσεις προς συνδεδεμένες επιχειρήσεις (δηλαδή επιχειρήσεις με τις οποίες υπάρχει συγγενικός δεσμός μητρικής/θυγατρικής).

(9) Υποχρεώσεις προς λοιπές συμμετοχικού ενδιαφέροντος επιχειρήσεις:

Πρόκειται για λήγουσες μέσα στην επόμενη χρήση υποχρεώσεις προς συμμετοχικού ενδιαφέροντος επιχειρήσεις (δηλαδή επιχειρήσεις με τις οποίες δεν υπάρχει δεσμός μητρικής/θυγατρικής, αλλά απλό συμμετοχικό ενδιαφέρον).

(10) Μερίσματα πληρωτέα:

Στον λογαριασμό αυτό εμφανίζονται τα οφειλόμενα προς τους μετόχους μερίσματα.

(11) Πιστωτές διάφοροι:

Αφορά στις υπόλοιπες υποχρεώσεις που δεν εμφανίζονται στους προαναφερθέντες λογαριασμούς, όπως «αποδοχές προσωπικού πληρωτέες», «ομολογίες πληρωτέες», «βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις προς εταίρους», και άλλες υποχρεώσεις.

3.14.2.4. Μεταβατικοί λογαριασμοί παθητικού:

Η έννοια των μεταβατικών λογαριασμών παθητικού είναι ανάλογη προς όσα αναφέρθηκαν στην παράγραφο των μεταβατικών λογαριασμών ενεργητικού. Στην παρούσα περίπτωση των μεταβατικών λογαριασμών παθητικού πρόκειται για τα έσοδα που εισπράχθηκαν στην τρέχουσα (κλειόμενη) χρήση, αλλά αφορούν την επόμενη ή επόμενες και έξοδα -που έχουν ήδη πραγματοποιηθεί- της τρέχουσας (κλεισμένης) χρήσεως, που δεν πληρώθηκαν ή δεν πιστώθηκαν στους οικείους λογαριασμούς.

Σύμφωνα με το Ε.Γ.Λ.Σ. στην κατηγορία αυτή του παθητικού ανήκουν οι εξής λογαριασμοί:

- Έσοδα επομένων χρήσεων.
- Έξοδα χρήσεως δουλευμένα.
- Λοιποί μεταβατικοί λογαριασμοί.

α. Έσοδα επομένων χρήσεων:

Στο λογαριασμό αυτό ανήκουν τα εισπραχθέντα μέσα στην κλειόμενη χρήση έσοδα, που αφορούν όμως στην επόμενη ή επόμενες.

β. Έξοδα χρήσεως δουλευμένα:

Αφορά σε έξοδα της τρέχουσας (κλεισμένης) χρήσεως, αλλά δεν έχουν πληρωθεί μέσα σε αυτή.

γ. Λοιποί μεταβατικοί λογαριασμοί παθητικού:

Η ομάδα αυτή των λογαριασμών αφορά στους λοιπούς μεταβατικούς λογαριασμούς, που δεν ανήκουν σε ένα από τους προαναφερθέντες μεταβατικούς

λογαριασμούς του παθητικού.

3.15. Η κατάσταση αποτελεσμάτων χρήσης και η ανάλυση της:

Τα αποτελέσματα χρήσης αποτελούν τη σπουδαιότερη διάσταση για τον καθορισμό της αποδοτικότητας μιας επιχείρησης. (Δημήτριος Γκίκας, Η ανάλυση και οι χρήσεις των οικονομικών καταστάσεων, Εκδόσεις Γ. Μπένου, Αθήνα 2002, σελ. 87-96). Με βάση τα αποτελέσματα χρήσης καθορίζεται η (χρηματιστηριακή) αξία της επιχείρησης, κρίνεται η ποιότητα του έργου το οποίο επιτελεί η διοίκηση και μπορούν να χορηγηθούν αμοιβές ανάλογες με την επίδοση των εργαζομένων. Οι χρήσεις αυτές της κατάστασης αποτελεσμάτων χρήσης παρέχουν κίνητρα στη διοίκηση μιας επιχείρησης να επιδιώκει την επίτευξη υψηλών κερδών, γεγονός το οποίο μπορεί να παροτρύνει τη διοίκηση να καταφύγει σε ενέργειες κα: λογιστικές επιλογές οι οποίες δημιουργούν κέρδη χωρίς ανάλογη αύξηση των ταμειακών εισροών. Στις περιπτώσεις αυτές τίθεται θέμα ποιότητας των κερδών της τρέχουσας χρήσης η οποία επηρεάζει την ακριβέστερη πρόβλεψη των μελλοντικών κερδών και την ορθότερη αποτίμηση της επιχείρησης.

3.16. Γενικές Παρατηρήσεις για την Κατάσταση Αποτελεσμάτων Χρήσης:

Η κατάσταση αποτελεσμάτων χρήσης περιλαμβάνει, σύμφωνα με το Γενικό Λογιστικό Σχέδιο, δύο τμήματα: το αποτέλεσμα εκμετάλλευσης και το έκτακτο αποτέλεσμα. Το αποτέλεσμα εκμετάλλευσης, όμως, περιλαμβάνει το καθαυτού αποτέλεσμα της εκμετάλλευσης, το οποίο εμφανίζεται ως μερικό αποτέλεσμα εκμετάλλευσης στην κατάσταση αποτελεσμάτων χρήσης, και το χρηματοοικονομικό αποτελέσματα. Το τελευταίο περιλαμβάνει τα έσοδα από συμμετοχές και χρεόγραφα, τα κέρδη ή τις ζημίες από πωλήσεις συμμετοχών και χρεογράφων, τους τόκους έξοδα και τις διαφορές από την αποτίμηση συμμετοχών και χρεογράφων στη χαμηλότερη τιμή μεταξύ τιμής κτήσης και τρέχουσας τιμής. Ο διαχωρισμός του κατεξοχήν αποτελέσματος της εκμετάλλευσης από το χρηματοοικονομικό αποτέλεσμα είναι ιδιαίτερα απαραίτητος για το χρηματοοικονομικό αναλυτή, καθώς οι επιχειρήσεις μπορούν να επηρεάσουν το χρηματοοικονομικό αποτέλεσμα με την πώληση, για παράδειγμα, συμμετοχών και χρεογράφων σε τιμές οι οποίες διαφέρουν από το κόστος κτήσης τους, επηρεάζοντας έτσι το ολικό αποτέλεσμα της εκμετάλλευσης και τα καθαρά αποτελέσματα της χρήσης.

Στο αποτέλεσμα της εκμετάλλευσης, δηλαδή το κατεξοχήν λειτουργικό

αποτέλεσμα, θα πρέπει επίσης να περιληφθούν από έναν αναλυτή και ορισμένοι λογαριασμοί οι οποίοι εμφανίζονται, σύμφωνα με το Γενικό Λογιστικό Σχέδιο, στο έκτακτο αποτέλεσμα. Οι λογαριασμοί αυτοί είτε έχουν άμεση σχέση με τις λειτουργικές δραστηριότητες μιας επιχείρησης, όπως οι συναλλαγματικές διαφορές και οι προβλέψεις για επισφαλείς απαιτήσεις, είτε δεν αντιπροσωπεύουν έκτακτα γεγονότα αλλά γεγονότα τα οποία συμβαίνουν συχνά και είναι άμεσα συνδεδεμένα με τη λειτουργία της επιχείρησης, όπως τα κέρδη ή οι ζημίες από πωλήσεις παγίων. Μόνον τα κέρδη ή οι ζημίες που προκύπτουν από γεγονότα τα οποία συμβαίνουν σπάνια και τα οποία δεν σχετίζονται με τις λειτουργικές δραστηριότητες μιας επιχείρησης, όπως οι ζημίες από μια φυσική καταστροφή, θα πρέπει να θεωρούνται έκτακτα.

Θα πρέπει επίσης να ληφθεί υπόψη ότι από τα αποτελέσματα μιας χρήσης δεν έχουν αφαιρεθεί οι φόροι εισοδήματος, οι διάφορες φορολογικές επιβαρύνσεις, οι οποίες δεν περιλαμβάνονται στο λειτουργικό κόστος, οι αμοιβές μελών του διοικητικού συμβουλίου καθώς και οι αμοιβές των εργαζομένων που καθορίζονται ως ποσοστό των κερδών, δηλαδή αυτές οι οποίες προκύπτουν. Η διεθνής πρακτική θεωρεί αυτούς τους λογαριασμούς έξοδα και τους εμφανίζει στα αποτελέσματα χρήσης και όχι στην κατάσταση διάθεσης κερδών. Μία συντηρητική, βέβαια, εκτίμηση των αποτελεσμάτων χρήσης από έναν αναλυτή απαιτεί οπωσδήποτε την προσαρμογή τους, θεωρώντας τους λογαριασμούς των διαφόρων φόρων και αμοιβών που εμφανίζονται στην κατάσταση διάθεσης κερδών ως έξοδα τα οποία μειώνουν τα κέρδη.

3.17. Η εξέταση των βασικότερων κονδυλίων του λογαριασμού αποτελεσμάτων χρήσεως:

α. Κύκλος εργασιών (πωλήσεις):

Ο κύκλος εργασιών ή αλλιώς οι πωλήσεις αποτελούν τον βασικότερο δείκτη δυναμισμού και υγείας της επιχειρήσεως, αλλά και την πιο σημαντική πηγή εσόδων της, από την οποία αναμένεται να καλυφθούν οι δαπάνες παραγωγής, οι δαπάνες λειτουργίας των διαφόρων υπηρεσιών της, οι αποσβέσεις και να αυξηθεί η καθαρή της περιουσία. Το μήνυμα ότι οι πωλήσεις είναι η ψυχή κάθε επιχειρήσεως και ότι το επίπεδο της επιχείρησης θεωρείται καλό εάν οι πωλήσεις είναι ικανοποιητικές, δεν είναι άσχετο με τα παραπάνω.

Με τον όρο «πωλήσεις» εννοούνται οι καθαρές πωλήσεις, αυτές δηλαδή που

προκύπτουν μετά την αφαίρεση από τις ακαθάριστες πωλήσεις των επιστροφών, των εκπτώσεων και φόρων. Εάν το κονδύλιο των επιστροφών εμφανίζεται ασυνήθιστα υψηλό, αυτό πρέπει να βάλει σε σκέψεις τη διοίκηση της επιχειρήσεως, επειδή μπορεί να οφείλεται σε μειονεκτήματα του πωλουμένου προϊόντος. Εάν δεν ληφθούν μέτρα θεραπείας, η συνέχεια ενδεχομένως θα εκδηλωθεί με μείωση των πωλήσεων και όλες τις δυσάρεστες συνέπειες. Παράλληλα, πρέπει να μελετηθεί το επιπλέον κόστος μεταφοράς για την επιχείρηση από τις επιστροφές και επαναποστολές προϊόντων της. Αυτό ενδιαφέρει ιδιαίτερα, αν η κακή συσκευασία ή το φθηνό μέσο μεταφοράς προκαλούν αλλοιώσεις ή βλάβες στο προϊόν, το οποίο για το λόγο αυτό πιθανώς δεν γίνεται αποδεκτό από τους πελάτες.

Η σύνθεση των πωλήσεων, όταν σημαντικό μέρος τους αποτελείται από προϊόντα και υπηρεσίες εκτός κανονικής δραστηριότητας, υποπροϊόντα και άχρηστα υλικά μπορεί να αποτελέσει αντικείμενο μελέτης τόσο για τη διοίκηση της επιχειρήσεως, όσο και για τον αναλυτή. Συνδέεται στενά με αυτό που ορισμένοι αναλυτές ονομάζουν «ποιότητα πωλήσεων» ιδίως, όταν η επιχείρηση στηρίζει τα έσοδα της σε πηγές έξω από την κύρια εκμετάλλευση, που σημαίνει σημαντική οργανική αδυναμία και αβέβαιο μέλλον.

Ένα βασικό χαρακτηριστικό των πωλήσεων εξετάζοντας τις από την πλευρά της συνθέσεως τους, είναι η διάκριση τους σε πωλήσεις μετρητοίς και πωλήσεις με πίστωση. Είναι γνωστό, ότι για την επιχείρηση το «επί πιστώσει» μέρος των πωλήσεων αποτελεί αναγκαίο κακό και εν πολλοίς προβληματική περίπτωση, αφού και από μετρητά την στερεί για μεγάλα χρονικά διαστήματα και σε κινδύνους ζημιών από επισφαλείς πελάτες την εκθέτει. Γι' αυτό συχνά η ανάγκη βελτιώσεως της ρευστότητας αναγκάζει τους χρηματοοικονομικούς υπεύθυνους των επιχειρήσεων να προβαίνουν σε αύξηση του μετρητοίς σκέλους, αν και γνωρίζουν τις πιθανές δυσμενείς συνέπειες, που συνεπάγονται τέτοιες αποφάσεις στον συνολικό όγκο των πωλήσεων.

Για τον αναλυτή οι πωλήσεις αποτελούν το κλειδί για τον υπολογισμό μιας σειράς σημαντικών αριθμοδεικτών στη μελέτη της χρηματοοικονομικής καταστάσεως της επιχειρήσεως. Μεταξύ αυτών εξέχουσα θέση κατέχουν οι αριθμοδείκτες ταχύτητας κυκλοφορίας, που συμπληρώνουν τις αναλύσεις της αποδοτικότητας και ρευστότητας. Επίσης διάφορες αναλύσεις και χρηματοοικονομικές μελέτες, όπως η ανάλυση του νεκρού σημείου, η πρόβλεψη χρηματοδοτικών αναγκών, η σύνταξη των ετήσιων προϋπολογισμών της

επιχειρήσεως δεν νοούνται χωρίς τη συμμετοχή των πωλήσεων.

Για τους ομίλους εταιριών, είναι αυτονόητο, ότι στον υπολογισμό των συνολικών πωλήσεων δεν πρέπει να συμπεριλαμβάνονται εκείνες, που γίνονται μεταξύ των εταιριών, αφού σύμφωνα με όσα αναπτύχθηκαν στα περί ενοποιημένων ισολογισμών, δεν θεωρούνται πραγματικές και κατά συνέπεια και τα κέρδη που προέρχονται από αυτές.

Τέλος, στη μελέτη των πωλήσεων, ο αναλυτής δεν πρέπει να αγνοήσει τον παράγοντα του πληθωρισμού και την στρεβλωτική του επίδραση στην εμφάνιση των χρηματοοικονομικών καταστάσεων και ειδικά του λογαριασμού αποτελεσμάτων. Σημαντικό σκέλος των χρηματοοικονομικών καταστάσεων αποτελούν οι πωλήσεις και μια βασική παράμετρο τους θα εξεταστεί παρακάτω, το κόστος πωλήσεων (κόστος πωληθέντων).

β. Κόστος πωλήσεων (κόστος πωληθέντων):

Το κόστος πωληθέντων, το οποίο για μία εμπορική επιχείρηση καθορίζεται από το κόστος του αρχικού αποθέματος εμπορευμάτων συν το κόστος των αγορών (μετά την πρόσθεση των αναγκαίων μεταφορικών εξόδων και την αφαίρεση των σχετικών εκπτώσεων και επιστροφών επί των αγορασθέντων εμπορευμάτων) μείον το κόστος του τελικού αποθέματος. Το οικονομικό αποτέλεσμα, ως γνωστό, είναι συνάρτηση των πωλήσεων, του κόστους πωλήσεων και των λειτουργικών εξόδων σύμφωνα με τον ακόλουθο υπολογισμό:

$$\text{Πωλήσεις-Κόστος Πωλήσεων} = \text{Μικτό Αποτέλεσμα-Λειτουργικά Έξοδα} \\ = \text{Οικονομικό Αποτέλεσμα}$$

Όσο πιο μεγάλες είναι οι πωλήσεις και πιο μικρό το κόστος πωλήσεων και τα λειτουργικά έξοδα, τόσο μεγαλύτερο είναι το οικονομικό αποτέλεσμα. Για μία βιομηχανική επιχείρηση το κόστος των πωληθέντων περιλαμβάνει: το κόστος των πρώτων υλών και άμεσων εργατικών που έχουν χρησιμοποιηθεί για την παραγωγή των πωληθέντων προϊόντων καθώς και τα επιμερισθέντα γενικά βιομηχανικά έξοδα, όπως διάφορα υλικά, έμμεσα εργατικά, αποσβέσεις μηχανημάτων, ασφάλιστρα εργοστασίου, παροχές κοινής ωφέλειας και άλλα. Ο επιμερισμός αυτός των γενικών βιομηχανικών εξόδων σημαίνει βέβαια ότι και τα αποθέματα έτοιμων προϊόντων, τα οποία εμφανίζονται στον ισολογισμό, επίσης περιλαμβάνουν μέρος αυτών των εξόδων, δηλαδή το μέρος των γενικών βιομηχανικών εξόδων που αντιστοιχεί στις μονάδες οι οποίες παραμένουν στο τελικό απόθεμα, κεφαλαιοποιείται. Σύμφωνα με

πάγια λογιστική πρακτική, αλλά και με όσα το Ε.Γ.Λ.Σ. ορίζει, το κόστος των πωλήσεων ή κόστος πωληθέντων υπολογίζεται με βάση τα αποθέματα ενάρξεως της χρήσεως, στα οποία προστίθενται οι αγορές αποθεμάτων της χρήσεως και αφαιρούνται τα αποθέματα τέλους χρήσεως.

Ως αποθέματα για τις εμπορικές επιχειρήσεις κυρίως νοούνται τα εμπορεύματα, ενώ για τις βιομηχανικές η παραγωγή των έτοιμων προϊόντων, τα ημιτελή προϊόντα και οι πρώτες ύλες.

Ιδιαίτερη προσοχή πρέπει να δίνεται στον υπολογισμό της αξίας των αποθεμάτων τέλους χρήσεως, γιατί τυχόν υπερεκτίμηση ή υποεκτίμηση τους θα επηρεάσει προς τα πάνω ή προς τα κάτω το οικονομικό αποτέλεσμα κατά το ποσό της υπέρ ή υποεκτιμήσεως. Πρέπει να σημειωθεί ακόμη, ότι ενώ η επίδραση πάνω στην αξία των στοιχείων του κυκλοφορούντος ενεργητικού ενός τέτοιου σφάλματος θα είναι μάλλον αμελητέα, αντίθετα η επίδραση του στο τελικό οικονομικό αποτέλεσμα θα είναι σημαντική. Επειδή όμως τα αποθέματα τέλους χρήσεως λαμβάνονται ως αποθέματα αρχής της επομένης χρήσεως, τελικά θα υπάρξει και αντίστοιχη μείωση ή αύξηση του οικονομικού αποτελέσματος της χρήσεως αυτής κατά το ποσό του σφάλματος, σε τρόπο που το αποτέλεσμα σαν σύνολο για τις δύο διαδοχικές διαχειριστικές χρήσεις δεν θα επηρεασθεί.

Πάντως είναι σκόπιμο, να ερευνάται η ηθελημένη και κακόβουλη αλλαγή της μεθόδου αποτιμήσεως των αποθεμάτων, που σκοπεύει στην αλλοίωση του οικονομικού αποτελέσματος της συγκεκριμένης χρήσεως. *Με κάποιες εξαιρέσεις, η ελληνική νομοθεσία απαγορεύει την αλλαγή της μεθόδου αποτιμήσεως των αποθεμάτων (άρθρο 43, Ν. 2190/1920).*

Για τον αναλυτή ενδιαφέρον παρουσιάζουν οι μεταβολές του κόστους των πωληθέντων από χρήση σε χρήση, γιατί επηρεάζουν- όπως προαναφέρθηκε- άμεσα το μικτό αποτέλεσμα. Επειδή στόχος κάθε επιχειρήσεως είναι η αύξηση του μικτού (και κατά συνέπεια και του τελικού) αποτελέσματος είτε μέσω της μείωσης του κόστους πωληθέντων είτε μέσω της αύξησεως των πωλήσεων (που συνήθως οδηγεί στη μείωση του κόστους) είτε και των δύο μαζί, ο αναλυτής πρέπει να μελετά τις αυξομειώσεις του κόστους πωληθέντων πάντοτε σε σχέση με τις αυξομειώσεις των πωλήσεων μέσω του λόγου κόστος πωληθέντων/πωλήσεις. Για αυτό το λόγο, στις αναλύσεις του λογαριασμού των αποτελεσμάτων χρήσεως είναι σημαντικό, όλα τα μεγέθη του λογαριασμού αυτού να εξετάζονται σαν ποσοστά επί των πωλήσεων. Αυτό διευκολύνει και τις μεταξύ των μεγεθών αυτών

συγκρίσεις, αλλά και τις διαχρονικές και προπαντός τις διεπιχειρησιακές συγκρίσεις, δεδομένου ότι οι τελευταίες δεν είναι δυνατές με απόλυτα ποσά.

γ. Μικτά αποτελέσματα (κέρδη/ζημίες) εκμεταλλεύσεως:

Το μικτό αποτέλεσμα προκύπτει, αν από τις καθαρές πωλήσεις αφαιρεθεί το κόστος πωλήσεων (κόστος πωληθέντων προϊόντων). Για τον αναλυτή το μικτό αποτέλεσμα και ειδικότερα η σχέση του προς τις καθαρές πωλήσεις (μικτό αποτέλεσμα/καθαρές πωλήσεις) δείχνει σε ποσοστό το μέσο όρο του περιθωρίου κέρδους από την κάθε πωλούμενη μονάδα. Αν το ποσοστιαίο περιθώριο κέρδους είναι μικρό σε σχέση με εκείνο άλλων ομοειδών επιχειρήσεων, Ίσως αυτό να σημαίνει ότι η επιχείρηση πρέπει να μειώσει το κόστος των προϊόντων της ή να αυξήσει (αν οι συνθήκες του ανταγωνισμού στην αγορά το επιτρέπουν) την τιμή πωλήσεως των ή να αυξήσει τον αριθμό των πωλουμένων μονάδων, ώστε να μπορέσει να υπερκαλύψει τα έξοδα λειτουργίας της (έξοδα διοικήσεως, διαθέσεως, και λοιπά) και να δημιουργήσει κέρδη. Η μείωση του κόστους του προϊόντος είναι συνάρτηση της καλής ή κακής οργάνωσης και της χρησιμοποιούμενης τεχνολογίας στην παραγωγή, ενώ η αύξηση της τιμής του μπορεί να είναι αποτελεσματική, αν ο ανταγωνισμός των ομοειδών προϊόντων είναι χαλαρός ή αν συνδυασθεί με βελτίωση της ποιότητας και της εμφανίσεως του προϊόντος, ώστε το πλεονέκτημα της αύξησεως της τιμής να μην εξουδετερωθεί από πιθανή μείωση των πωλήσεων. Εξάλλου, η μείωση του κόστους των προϊόντων είναι δυνατή, μόνο αν υπάρχουν περιθώρια, ενώ η αύξηση των πωλήσεων είναι δυνατόν να επιτευχθεί είτε με μείωση της τιμής πωλήσεως του προϊόντος είτε με καλύτερη οργάνωση και διαφήμιση.

Οι μεταβολές στο μικτό αποτέλεσμα πρέπει να μελετούνται με προσοχή και να εντοπίζονται και αναλύονται τα αίτια. Εάν η επιχείρηση ασχολείται με την πώληση ή την παραγωγή και πώληση ενός μόνο προϊόντος, τη μελέτη διευκολύνει η λεγόμενη ανάλυση των αποκλίσεων, μέσω της οποίας εντοπίζεται το μέρος της μεταβολής, που οφείλεται στις μεταβολές των διαφόρων μεγεθών.

Αν η επιχείρηση πωλεί ή παράγει και πωλεί περισσότερα του ενός προϊόντα, απαιτείται χωριστή ανάλυση για κάθε προϊόν. Είναι ευνόητο, ότι μία τέτοια ανάλυση μπορεί να πραγματοποιηθεί μόνο από εσωτερικό αναλυτή, επειδή τα απαιτούμενα στοιχεία (μονάδες πωλουμένων προϊόντων, τιμές πωλήσεως, κόστος ανά μονάδα) δεν εμφανίζονται στους δημοσιευόμενους ισολογισμούς.

Ένα παράδειγμα αναλύσεως των μεταβολών του μικτού αποτελέσματος

ακολουθεί αμέσως πιο κάτω.

Η διοίκηση της επιχείρησης ΩΜΕΓΑ θεώρησε, ότι τα δεδομένα του έτους 19x5 μπορούσαν να βελτιωθούν τον επόμενο χρόνο 19x6, αν μείωνε την τιμή πώλησεως του προϊόντος κατά 4%. Αυτό θα αύξανε τις πωλήσεις και αλυσιδωτά θα μείωνε το ανά μονάδα κόστος πωληθέντων και θα αύξανε το μικτό αποτέλεσμα. Πράγματι, η μείωση της τιμής πώλησεως αύξησε τις πωληθείσες μονάδες κατά 50%, το τζίρο κατά 44%, το συνολικό μικτό αποτέλεσμα κατά 56% και το ανά μονάδα κατά 4% έναντι του 19x5. Το ποσοστιαίο επί των πωλήσεων κόστος πωληθέντων μειώθηκε κατά 4,2%, ενώ το ποσοστιαίο μικτό κέρδος αυξήθηκε κατά 4,2%.

δ. Έξοδα λειτουργίας:

Το μικτό αποτέλεσμα που εξετάσθηκε προηγουμένως, καθορίζει το πλαίσιο μέσα στο οποίο η επιχείρηση μπορεί να κινηθεί από πλευράς εξόδων λειτουργίας των διαφόρων τμημάτων της, όπως του προσωπικού, του λογιστηρίου, της μηχανογραφήσεως, των πωλήσεων και άλλα για να κλείσει η χρήση με κέρδη. Αν τα έξοδα αυτά, για οποιοδήποτε λόγο, υπερβούν το μικτό αποτέλεσμα, η χρήση θα κλείσει με ζημία, εκτός αν υπάρξουν έκτακτα έσοδα για να την καλύψουν. Ο περιορισμός των παραπάνω εξόδων στα απολύτως απαραίτητα και στα όρια του μικτού αποτελέσματος είναι ευθύνη της διοικήσεως της επιχείρησης, η οποία εν πολλοίς κρίνεται και από τη συνετή και συντηρητική διαχείριση των δαπανών αυτών. Τα λειτουργικά έξοδα, όπως εμφανίζονται στην κατάσταση του λογαριασμού αποτελεσμάτων σύμφωνα με το Ε.Γ.Λ.Σ. είναι τα επόμενα:

(1) Έξοδα διοικητικής λειτουργίας:

Τα έξοδα της **διοικητικής λειτουργίας**, τα οποία περιλαμβάνουν τις αμοιβές και τα έξοδα προσωπικού, τις αμοιβές τρίτων, τις παροχές τρίτων, τους φόρους και τα τέλη, τα αναλωθέντα υλικά και τις αποσβέσεις πάγιων ενεργητικών που χρησιμοποιεί η διοίκηση, αποτελούν μια άλλη κατηγορία εξόδων τα οποία εμφανίζονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων χρήσης. (Δημήτριος Γκίκας, Η ανάλυση και οι χρήσεις των οικονομικών καταστάσεων, Εκδόσεις Γ. Μπένου, Αθήνα 2002, σελ. 97-99). Ένα ερώτημα το οποίο πρέπει να απασχολεί κάθε αναλυτή όταν κρίνει την ποιότητα της διοίκησης μιας επιχείρησης είναι η αναγκαιότητα διεξαγωγής όλων των εξόδων διοίκησης της επιχείρησης και η συνεισφορά τους στη δημιουργία κερδών. Ένα υψηλό μέγεθος εξόδων διοίκησης δε συνεπάγεται κατά ανάγκη αποτελεσματική διοίκηση, καθώς μπορεί να είναι ενδεικτικό

υπερβολών ή αδυναμίας της διοίκησης να ελέγχει αυτά τα έξοδα.

(2) Έξοδα λειτουργίας ερευνών, ανάπτυξεως:

Τα έξοδα *έρευνας και ανάπτυξης*, τα οποία εμφανίζονται στα αποτελέσματα χρήσης, περιλαμβάνουν έξοδα τα οποία συμβαίνουν κατά τη διάρκεια ερευνητικών δραστηριοτήτων καθώς και δραστηριοτήτων που έχουν σχέση με την εφαρμογή των ερευνητικών ευρημάτων (όπως αμοιβές και έξοδα προσωπικού, αμοιβές τρίτων, παροχές τρίτων, αναλωθέντα υλικά και αποσβέσεις πάγιων ενεργητικών που χρησιμοποιούνται στην έρευνα) και από τα οποία δεν αναμένονται μακροχρόνια οφέλη. Τα έξοδα έρευνας και ανάπτυξης, όμως, τα οποία αναμένεται να αποφέρουν μακροχρόνια οφέλη εμφανίζονται στον ισολογισμό ως έξοδα πολυετούς απόσβεσης και μπορούν να αποσβεστούν είτε εξ ολοκλήρου το έτος πραγματοποίησης τους είτε κατά τη διάρκεια μιας περιόδου ετών, συνήθως πέντε κατά το Γενικό Λογιστικό Σχέδιο. Ο διαχωρισμός των εξόδων έρευνας και ανάπτυξης σε αυτά που πρόκειται να αποφέρουν μελλοντικά οφέλη, και επομένως εμφανίζονται στον ισολογισμό και σε αυτά από τα οποία δεν αναμένονται οφέλη και περνούν μέσα από τα αποτελέσματα χρήσης, επιτρέπει στη διοίκηση μιας επιχείρησης να επηρεάσει εύκολα τα κέρδη, καθώς μόνον αυτή γνωρίζει αν θα προκύψουν μελλοντικά οφέλη. Το Διεθνές Λογιστικό Πρότυπο Νο. 9 έχει σημαντικά περιορίσει αυτήν την τακτική και απαιτεί όλα τα έξοδα έρευνας να περνούν από τα αποτελέσματα χρήσης, ενώ από τα έξοδα ανάπτυξης να εμφανίζονται στον ισολογισμό μόνο όσα ικανοποιούν τα κριτήρια που αποδεικνύουν με βεβαιότητα ότι θα προκύψουν μελλοντικά οικονομικά οφέλη. Ο χειρισμός αυτός των εξόδων έρευνας και ανάπτυξης στηρίζεται στη δυσκολία συσχέτισης τους με τα μελλοντικά οικονομικά οφέλη που προκύπτουν από την έρευνα καθώς και στην αδυναμία μέτρησης των μελλοντικών μεγεθών.

(3) Έξοδα λειτουργίας διαθέσεως:

Τα *έξοδα διάθεσης* εμπορευμάτων διακρίνονται, κατά το Γενικό Λογιστικό Σχέδιο, σε δύο κατηγορίες: **άμεσα**, όπως τα έξοδα συσκευασίας, μεταφοράς, ασφάλειας κατά τη μεταφορά, φορτωεκφόρτωσης και προμήθειες πωλητών που αφορούν συγκεκριμένα προϊόντα, και **έμμεσα**, τα οποία περιλαμβάνουν όλα τα λοιπά κανονικά έξοδα πωλήσεων, όπως τα έξοδα λειτουργίας του τμήματος Marketing. Τα άμεσα έξοδα πωλήσεων είναι καθοριστικά του κόστους πωληθέντων και του μικτού κέρδους, ενώ τα έμμεσα καθορίζουν τα αποτελέσματα της χρήσης σύμφωνα με το Γενικό Λογιστικό Σχέδιο. Η

διάκριση αυτή των εξόδων διάθεσης σε δύο κατηγορίες καθώς και η ευχέρεια που παρέχεται στη διοίκηση να διαλέγει κατηγορία για ορισμένα ουσιώδη ποσά δυσχεραίνει τις διαχρονικές συγκρίσεις των σχετικών λογαριασμών καθώς και τη .αναγωγή συμπερασμάτων σχετικά με τα ακριβή ποσά που διατίθενται για την προώθηση των πωλήσεων.

(4) Διάφορα έσοδα και έξοδα:

Περιλαμβάνονται διάφορα οργανικά έσοδα από συμμετοχές σε άλλες επιχειρήσεις και χρεόγραφα, καθώς επίσης και πιστωτικούς τόκους από γραμμάτια εισπρακτέα, καταθέσεις σε τράπεζες και άλλες δραστηριότητες. Επίσης περιλαμβάνει έξοδα οργανικά από συμμετοχές και χρεόγραφα, τόκους χρεωστικούς, και άλλα. Για τον αναλυτή τα έξοδα λειτουργίας παρουσιάζουν σημαντικό ενδιαφέρον, αφού επηρεάζουν άμεσα το αποτέλεσμα εκμεταλλεύσεως, το οποίο όπως προαναφέρθηκε, προκύπτει ως διαφορά ανάμεσα στο μικτό αποτέλεσμα και τα έξοδα αυτά.

Πρέπει να σημειωθεί, ότι όχι σπάνια επιχειρήσεις με καλή οργάνωση παραγωγής και πωλήσεων και με υψηλό μικτό αποτέλεσμα κατέληξαν να είναι ζημιολόγες ένεκα κακής διαχείρισεως και σπατάλης των διοικητικών υπηρεσιών. Η συνετή διοίκηση παρακολουθεί στενά τα έξοδα αυτά με τη βοήθεια προϋπολογιστικών ελέγχων (Budgetary Control), αλλά και με συγκρίσεις προς άλλες ομοειδείς επιχειρήσεις, ώστε να τα διατηρεί σε λογικά επίπεδα.

Την παρακολούθηση και τον έλεγχο των λειτουργικών εξόδων διευκολύνουν οι διαχρονικές και διεπιχειρησιακές συγκρίσεις με τη βοήθεια αριθμοδεικτών. Όπως λέχθηκε και στην περίπτωση του κόστους πωληθέντων και του μικτού αποτελέσματος, η εργασία του χρηματοοικονομικού αναλυτή διευκολύνεται σημαντικά, αν αντί των απόλυτων ποσών των εξόδων αυτών, χρησιμοποιούνται τα ποσοστά τους επί των πωλήσεων. Τα ποσοστά αυτά δείχνουν, παραδείγματος χάριν τι έξοδα διοικήσεως αναλογούν σε κάθε 100 Ευρώ. πωλήσεων, η δε σύγκριση τους με αντίστοιχα ποσοστά άλλων ομοειδών επιχειρήσεων μπορεί να αποτελέσει την αιτία για σχετική έρευνα και προσπάθεια καλύτερης και οικονομικότερης οργανώσεως των διοικητικών υπηρεσιών.

ε. Αποτέλεσμα εκμεταλλεύσεως:

Το οικονομικό αποτέλεσμα από την εκμετάλλευση προκύπτει, αν από το μικτό αποτέλεσμα αφαιρεθούν οι δαπάνες λειτουργίας, δηλαδή τα έξοδα διοικήσεως, τα

έξοδα διαθέσεως και τα υπόλοιπα έξοδα, που προαναφέρθηκαν. Για τον αναλυτή ενδιαφέρον παρουσιάζουν οι διαχρονικές και διεπιχειρησιακές συγκρίσεις των ποσοστιαίων προς τις πωλήσεις περιθωρίων των κερδών εκμεταλλεύσεως. **Όταν για παράδειγμα η σχέση κέρδη εκμεταλλεύσεως/πωλήσεις μεταβάλλεται από χρόνο σε χρόνο, αυτό σημαίνει μεγαλύτερη συμμετοχή των κερδών εκμεταλλεύσεως στα έσοδα από τις πωλήσεις και πρέπει να αναλύονται και ερευνώνται τα αίτια (όπως αύξηση της τιμής πώλησεως ή βελτίωση της οργανώσεως και μείωση των λειτουργικών εξόδων ή και τα δύο μαζί).** Όταν η ίδια σχέση συγκρινόμενη με αντίστοιχες άλλων ομοειδών επιχειρήσεων διαφέρει σημαντικά, πρέπει να προβληματίζει τη διοίκηση της επιχείρησης. Μικρά ποσοστιαία περιθώρια κερδών εκμεταλλεύσεως δεν σημαίνουν οπωσδήποτε δυσμενή εξέλιξη, αν άλλοι σχετικοί δείκτες όπως για παράδειγμα δείκτες αποδοτικότητας του κεφαλαίου, (κέρδη εκμεταλλεύσεως για ίδιο κεφάλαιο), δεδομένου ότι συχνά εξαιρετικά κερδοφόρες επιχειρήσεις διατηρούν χαμηλά τα ποσοστιαία περιθώρια κερδών για να επιτυγχάνουν μεγάλες πωλήσεις και ανάλογα κέρδη επιβεβαιώνοντας έτσι τη γνωστή ρήση «εν τη καταναλώσει τα κέρδη».

στ. Έκτακτα και ανόργανα έσοδα και έξοδα:

Η ομάδα αυτή περιλαμβάνει έσοδα και έξοδα που δεν προέρχονται από την κανονική δραστηριότητα της επιχείρησης, αλλά από άλλες άσχετες αιτίες, όπως πωλήσεις παγίων στοιχείων, τυχεροί λαχνοί ομολογιακών δανείων, καταστροφές από πυρκαγιές, κλοπές, και άλλες περιπτώσεις. Ανάλογη ή και ταυτόσημη θα μπορούσε να θεωρηθεί και η έννοια των έκτακτων κερδών και ζημιών, αφού η διάκριση τους από τα έκτακτα έσοδα και έξοδα δεν θα εξυπηρετούσε κανένα πρακτικό σκοπό στην κατάσταση του λογαριασμού αποτελεσμάτων.

Η προσθαφαίρεση των έκτακτων εσόδων/εξόδων και των έκτακτων κερδών/ζημιών από το αποτέλεσμα εκμεταλλεύσεως δίνει το καθαρό αποτέλεσμα πριν αφαιρεθούν οι πρόσθετες αποσβέσεις και οι φόροι εισοδήματος.

ζ. Σύνολο αποσβέσεων πάγιων στοιχείων μείον οι από αυτές ενσωματωμένες στο λειτουργικό κόστος:

Δεν πρόκειται για τις κανονικές αποσβέσεις, οι οποίες ήδη έχουν ενσωματωθεί στο λειτουργικό κόστος, αλλά για τις πρόσθετες ή επιταχυνόμενες κυρίως αποσβέσεις.

η. Καθαρό αποτέλεσμα (κέρδη ή ζημίες) χρήσεως προ φόρων:

Μετά την αφαίρεση των έκτακτων εσόδων/εξόδων και των πρόσθετων αποσβέσεων από το αποτέλεσμα εκμεταλλεύσεως παρέχεται το καθαρό αποτέλεσμα χρήσεως προ φόρων. Συχνά η διαφορά μεταξύ του αποτελέσματος εκμεταλλεύσεως και του καθαρού αποτελέσματος προ φόρων είναι αμελητέα, ιδίως στις μικρές επιχειρήσεις. Άσχετα όμως από το μέγεθος του τελικού καθαρού αποτελέσματος που διαμορφώνεται από έκτακτους παράγοντες, η κρίση του αναλυτή για τον χαρακτηρισμό μιας επιχειρήσεως ως πετυχημένης ή μη θα πρέπει να στηριχθεί στο αποτέλεσμα εκμεταλλεύσεως.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΗΣ ΣΗΜΑΣΙΑΣ ΤΩΝ ΑΡΙΘΜΟΔΕΙΚΤΩΝ

Εισαγωγή :

Στη σημερινή εποχή τα μεγέθη, που έχουν δημιουργήσει οι οικονομικές μονάδες και οι ποικιλίες μέσα από τις οποίες αποτυπώνουν τη δραστηριότητα τους και τα αποτελέσματά τους, δημιουργούν ασφαλώς μεγάλο ενδιαφέρον για ανάλυση, με συνέπεια να αναζητούνται χρήσιμες και αξιόπιστες πληροφορίες, τις οποίες οι ενδιαφερόμενοι με διάφορους τρόπους αξιοποιούν και οδηγούνται σε σωστές απόψεις και αποφάσεις. Αυτήν την επιθυμία καλύπτει κατά ένα σημαντικό ποσοστό η χρηματοοικονομική ανάλυση, η οποία χρησιμοποιεί γι' αυτόν το σκοπό τους λογιστικούς αριθμοδείκτες. Η σημαντική συμβολή των λογιστικών αριθμοδεικτών στην ανάλυση των επιχειρήσεων δεν έχει επεκταθεί στη χώρα μας ούτε με θεωρητική καθιέρωση τους ούτε και με πρακτική εφαρμογή τους τόσο ώστε να γίνει ένα χρήσιμο εργαλείο στα χέρια των ενδιαφερομένων. Ο σημαντικότερος σκοπός της Λογιστικής Επιστήμης είναι η επεξεργασία των στοιχείων και η βάσει αυτών προσφορά πληροφοριών. Μια από τις κύριες πηγές είναι η ανάλυση των χρηματοοικονομικών καταστάσεων, που είναι οι πίνακες εκείνοι, που παρατίθενται με απλά αριθμητικά δεδομένα, τα οποία στη συνέχεια η Λογιστική αξιοποιεί και προς τούτο χρησιμοποιεί τους Λογιστικούς αριθμοδείκτες. Η ανάλυση και αξιοποίηση τους οδηγεί, κατά κανόνα, σε ένα ολοκληρωμένο αποτέλεσμα.

Αριθμοδείκτης είναι ένα κλάσμα του οποίου οι όροι ανταποκρίνονται σε λογιστικά στοιχεία, τα οποία εκφράζουν μια απόλυτη τιμή ή ένα ποσοστό. Το πηλίκο όμως του κλάσματος δίνει μια άλλη πληροφορία, την οποία δεν έδιναν οι όροι του κλάσματος. Βεβαίως, η πληροφορία που δίνει το πηλίκο, δηλαδή ο αριθμοδείκτης, έχει πολλαπλές ερμηνείες και εξαρτάται από τη θέση, που βρίσκεται ο ενδιαφερόμενος αναλυτής.

Η ανάλυση μέσω των αριθμοδεικτών είναι ασφαλώς χρήσιμη γιατί δίνει τη δυνατότητα της σύγκρισης μεταξύ δύο επιχειρηματικών περιόδων, είτε με την ίδια επιχείρηση, είτε με άλλες ομοειδείς είτε ακόμη και με την εξαγωγή μέσω αριθμοδεικτών για να διαπιστωθεί το ποσοστό απόκλισης της κάθε επιχείρησης, που παρουσιάζει ενδιαφέρον, από το σύνολο.

Ένας αριθμοδείκτης είναι σημαντικός, εάν η σχέση μεταξύ των δύο ποσών μπορεί να ερμηνευθεί, είναι δηλαδή μία λογική και κατανοητή σχέση, και εάν μπορεί να επηρεάσει τη λήψη κάποιων χρηματοοικονομικών αποφάσεων. Η σχέση, για παράδειγμα, μεταξύ κόστους πωληθέντων και πωλήσεων εκπληρώνει τις δύο αυτές προϋποθέσεις, γιατί δείχνει τι ποσοστό των πωλήσεων αντιπροσωπεύει το κόστος τους και γιατί μπορεί να χρησιμοποιηθεί σε κάποιες χρηματοοικονομικές αποφάσεις, όπως εισόδου σε κάποιον κλάδο, ενώ η σχέση μεταξύ χρεογράφων και εξόδων μεταφοράς δεν παρέχει καμία λογική πληροφορία στον αναλυτή και είναι αμφίβολο εάν μπορεί να βοηθήσει τη λήψη κάποιων αποφάσεων.

Η λήψη χρηματοοικονομικών αποφάσεων με τη βοήθεια αριθμοδεικτών γίνεται συνήθως μετά από διαχρονικές ή διαστρωματικές συγκρίσεις. Στις διαχρονικές συγκρίσεις ο αριθμοδείκτης ενός έτους συγκρίνεται με τις μετρήσεις του ίδιου αριθμοδείκτη παρελθόντων ετών και εξετάζεται η τάση και η διακύμανση του αριθμοδείκτη. Η τάση ενός αριθμοδείκτη μπορεί να εξεταστεί με την επιλογή ενός έτους ως βάσης και τη διαίρεση των μετρήσεων μεταγενεστέρων ετών με τη μέτρηση του έτους. Βάση, δηλαδή με μία διαδικασία ανάλογη αυτής η οποία εξετάζει την τάση των διαφόρων λογαριασμών στις καταστάσεις κοινών μεγεθών. Η διακύμανση μπορεί να εξεταστεί είτε με τη μέτρηση της τυπικής απόκλισης του αριθμοδείκτη είτε με τη μέτρηση της διαφοράς μεταξύ της μέγιστης και της ελάχιστης τιμής του αριθμοδείκτη εκφρασμένης ως ποσοστό της μέσης τιμής του. Στις διαστρωματικές συγκρίσεις ο αριθμοδείκτης μιας επιχείρησης συγκρίνεται με αυτόν μιας άλλης από τον ίδιο κλάδο ή με κάποια μέτρηση η οποία θεωρείται αντιπροσωπευτική του κλάδου, όπως με το μέσο όρο ή με τη διάμεσο της κατανομής του αριθμοδείκτη για τον κλάδο. Οι αναλυτές, οι οποίοι εργάζονται για ορισμένες χρηματοοικονομικές επιχειρήσεις, όπως για παράδειγμα τράπεζες, έχουν με βάση την εμπειρία τους σχηματίσει αποδεκτά διαστήματα διακύμανσης των διαφόρων αριθμοδεικτών κατά κλάδο, δηλαδή διαστήματα μέσα στα οποία πρέπει να βρίσκεται η μέτρηση ενός αριθμοδείκτη μιας επιχείρησης από κάποιο συγκεκριμένο κλάδο. Θα πρέπει να σημειωθεί, όμως, ότι δεν υπάρχουν θεωρητικά αποδεκτές μετρήσεις ή διαστήματα διακύμανσης των διαφόρων δεικτών και για αυτό το λόγο καταφεύγει κανείς στη διενέργεια συγκρίσεων για τη διαμόρφωση γνώμης σχετικά με το ύψος του αριθμοδείκτη και την έννοια που εκπροσωπεί.

Ένας σπουδαίος λόγος για την ευρεία χρήση των αριθμοδεικτών είναι ότι επιτρέπουν στον αναλυτή να απομακρύνει την επίδραση του παράγοντα «μέγεθος»,

τόσο κατά τις διαστρωματικές όσο και κατά τις διαχρονικές συγκρίσεις. Η χρήση όμως αριθμοδεικτών για την απομάκρυνση του παράγοντα «μέγεθος» βασίζεται στην υπόθεση ότι υπάρχει μία αυστηρά αναλογική σχέση μεταξύ αριθμητή και παρονομαστή του αριθμοδείκτη. Η αυστηρά καθορισμένη αναλογική σχέση μεταξύ αριθμητή και παρονομαστή του δείκτη αποκλείει την παρουσία μη γραμμικών σχέσεων ή γραμμικών σχέσεων με σταθερά, γιατί δεν είναι αυστηρά αναλογικές.

Ενδιαφέρον χαρακτηριστικό των αριθμοδεικτών είναι ότι επιτρέπουν στον αναλυτή την εύκολη προσαρμογή των λογιστικών αριθμών που περιέχονται στον αριθμητή και τον παρονομαστή του κάθε αριθμοδείκτη έτσι ώστε να περιέχουν ποσά τα οποία δεν έχουν αναγνωριστεί από τη λογιστική του ιστορικού κόστους. Τέτοιες προσαρμογές είναι αναγκαίες, αν ο αναλυτής έχει αξιόπιστες πληροφορίες ότι η τρέχουσα αξία στην αγορά των στοιχείων του ενεργητικού είναι κατά πολύ μεγαλύτερη από τη λογιστική τους αξία, οπότε υπάρχουν αποθεματικά τα οποία δεν εμφανίζονται στα ίδια κεφάλαια, τα λεγόμενα αφανή ή μυστικά αποθεματικά (Secret Reserves). Επίσης προσαρμογές στις λογιστικές αξίες που χρησιμοποιούνται για τον υπολογισμό αριθμοδεικτών είναι αναγκαίες, όταν ορισμένα στοιχεία του ενεργητικού δεν έχουν καμία αξία εάν πωληθούν, όπως οι συναλλαγματικές διαφορές από δάνεια για κτήση παγίων ή τα έξοδα ίδρυσης και οργάνωσης, ή έχουν μικρότερη ρευστοποιήσιμη αξία από τη λογιστική αξία, όπως εμπορεύματα τα οποία δεν έχουν πουληθεί για μία σειρά ετών. Προσαρμογές ποσών τα οποία χρησιμοποιούνται για τον υπολογισμό αριθμοδεικτών απαιτούνται επίσης και στην περίπτωση υποχρεώσεων οι οποίες είναι εκτός του ισολογισμού. Παραδείγματα τέτοιων υποχρεώσεων αποτελούν: οι υποχρεώσεις από χρηματοοικονομικές μισθώσεις, οι μακροχρόνιες υποχρεώσεις για τη συνταξιοδότηση του προσωπικού, οι ενδεχόμενες υποχρεώσεις που είναι λογικά πιθανό ότι υφίστανται και το ποσό τους μπορεί να καθοριστεί, οι πιθανές υποχρεώσεις από πωλήσεις απαιτήσεων ή από συμφωνίες πώλησης προϊόντων με την υποχρέωση επαναγοράς των ίδιων προϊόντων. Συχνά, βέβαια, προσαρμόζονται και τα αποτελέσματα χρήσης που περιέχονται σε αριθμοδείκτες για κέρδη ή ζημίες τα οποία δεν είναι λειτουργικά και δεν αναμένονται να επανεμφανιστούν στο προβλεπόμενο μέλλον, δηλαδή για κέρδη και ζημίες που προκύπτουν από ασυνήθιστα γεγονότα, καθώς και για ενδεχόμενες ζημίες οι οποίες δεν έχουν αναγνωριστεί.

Μειονέκτημα των αριθμοδεικτών είναι ότι η διοίκηση μιας επιχείρησης μπορεί να αναλάβει ενέργειες οι οποίες έχουν ως αποκλειστικό στόχο την επιρροή τους και

την εμφάνιση μιας επιθυμητής εικόνας στους χρήστες των λογιστικών καταστάσεων. Οι χρηματοοικονομικές και επενδυτικές αποφάσεις της διοίκησης καθώς και οι λογιστικές μέθοδοι που έχουν επιλεγεί μπορούν να επηρεάσουν σε μεγάλο βαθμό τους αριθμοδείκτες. Η αξιοπιστία όμως, των αριθμοδεικτών βασίζεται στην αξιοπιστία του συστήματος εσωτερικού ελέγχου, ενός τομέα ο οποίος εξετάζεται από τον εξωτερικό ελεγκτή. Συνεπώς, οι αριθμοδείκτες των επιχειρήσεων οι οποίες δεν έχουν ελεγχθεί από εξωτερικούς ελεγκτές θα πρέπει να αντιμετωπίζονται με πνεύμα ιδιαίτερου σκεπτικισμού, καθώς μπορούν να έχουν προκύψει μετά από προσπάθειες ωραιοποίησης των λογιστικών αριθμών.

Είναι αλήθεια, όμως, ότι οι αριθμοδείκτες **απομονωμένοι** δεν δίνουν σχεδόν καμιά αξιόπιστη πληροφορία και γι' αυτό η χρήση τους πρέπει να γίνεται κατά κανόνα με συνδυασμό πολλών. Η αλόγιστη, όμως χρήση των αριθμοδεικτών, χωρίς να υπάρχει επίγνωση της δυναμικής τους και κυρίως της σημασίας τους και την ευχέρεια και δυνατότητα των *συνδυασμών* τους, μπορεί να οδηγήσει σε πλήρη αποπροσανατολισμό μέχρι και σε σύγχυση και στη συνέχεια σε εσφαλμένα συμπεράσματα. Βεβαίως, πρώτα απ' όλα πρέπει ο καθένας να εντοπίσει τις «ειδικές» ανάγκες, που επιθυμεί να ικανοποιήσει. Οι ειδικές αυτές ανάγκες υποχρεώνουν να γίνει κατάλληλη επιλογή στη χρήση των αριθμοδεικτών και αντίστοιχη ταξινόμηση ανάλογα με τη σημασία τους.

Στο σημείο αυτό επισημαίνεται πόσο επικίνδυνο και παραπλανητικό μα και αποπροσανατολιστικό είναι το να χρησιμοποιεί κανείς ένα μόνο αριθμοδείκτη, φαινόμενο δυστυχώς που παρατηρείται στην Ελλάδα ακόμη και από επίσημους φορείς όπως είναι το Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών, οι εφημερίδες και τα περιοδικά. Χειρότερη πράγματι πληροφόρηση δεν μπορεί να γίνει, γιατί ο εντοπισμός ενός προβλήματος από τη χρησιμοποίηση ενός μεμονωμένου δείκτη αντιστοιχεί αποσπασματικά σε ένα μικρό μέρος της συνολικής εικόνας μιας επιχείρησης, με συνέπεια να αντιστρέφει μια μεταβολή από έναν άλλο δείκτη. Άμεσο παράδειγμα είναι το εξής: Αν απομονωθεί η κάποια αύξηση των μικτών κερδών δεν σημαίνει υποχρεωτικά αύξηση της αποδοτικότητας, αν συνοδεύεται παραδείγματος χάριν από ελάττωση των πωλήσεων ή αύξηση των επενδύσεων, δηλαδή δεν αρκεί η μελέτη ενός μόνο δείκτη για να διαπιστωθεί μια καλή ή κακή κατάσταση. Αντίθετα πρέπει ο αναλυτής να λαμβάνει υπόψη του μέσα στο συνολικό πλαίσιο της ανάλυσης το σωστό συνδυασμό διαφόρων αριθμοδεικτών, για να περιορίζεται η πιθανότητα αποπροσανατολισμού.

Στη χρησιμότητα της χρήσης των αριθμοδεικτών πρέπει να τονιστεί ότι αυτοί είναι ένα εύκολο εργαλείο με ένα ευρύ φάσμα εφαρμογών και αποτελούν ένα βασικό συστατικό για κάθε είδος χρηματοοικονομικής ανάλυσης. Όμως, από την ίδια τους τη φύση δεν δίνουν λύσεις αλλά αντίθετα η παρουσία τους στο χρηματοοικονομικό πεδίο δημιουργεί την ανάγκη για αναζήτηση λύσεων. Οι δείκτες είναι ασφαλώς παράγωγα των χρηματοοικονομικών μεγεθών κάθε επιχείρησης και απεικονίζουν την κατάσταση της σε μια συγκεκριμένη στιγμή. Πλην όμως η δραστηριότητα των επιχειρήσεων είναι μια ροή και ένας κύκλος μετασχηματισμού των περιουσιακών τους στοιχείων και μεγεθών, που αποτυπώνεται μέσω των εισροών και εκροών είτε προς αυτήν είτε και αντίστροφα. Αυτή η «ροή», σε συνδυασμό με τη «στατικότητα», αντιμετωπίζεται με τη σύγκριση των στοιχείων σε διαφορετικές χρονικές στιγμές. Η σύγκριση ασφαλώς αποτελεί και το χρήσιμο στοιχείο της χρήσης των αριθμοδεικτών, γιατί δίνει τη δυνατότητα της προσέγγισης της πραγματικότητας, που παρεμποδίζει η εμφάνιση των απολύτων μεγεθών, γιατί οι αριθμοδείκτες αποτελούν μια δυσπόστατη έκφραση, είναι δηλαδή και μαθηματικές εκφράσεις και λογιστικές έννοιες.

Συχνά στη βιβλιογραφία αναφέρεται ένας αρκετά μεγάλος αριθμός αριθμοδεικτών. Θα πρέπει να ληφθεί υπόψη, όμως, ότι πολλοί από τους αριθμοδείκτες βασίζονται σε κοινές λογιστικές πληροφορίες και συνεπώς θα πρέπει να αναμένεται μία υψηλή συσχέτιση μεταξύ τους. Επομένως, για τη διάγνωση μιας κατάστασης δεν απαιτείται ο υπολογισμός κάθε πιθανού αριθμοδείκτη, αλλά απλώς μιας αντιπροσωπευτικής ομάδας αριθμοδεικτών.

Το σπουδαιότερο ζήτημα στην ανάλυση ειδικά με αριθμοδείκτες, αλλά και γενικά με οποιοδήποτε άλλο μέσο, αποτελεί η ερμηνεία των δεικτών και η εξαγωγή συμπερασμάτων. Με βάση τα συμπεράσματα που εξάγονται η διοίκηση μιας επιχείρησης μπορεί να αναλάβει κάποιες ενέργειες οι οποίες μπορούν να επηρεάσουν τα μελλοντικά επίπεδα των αριθμοδεικτών. Ο αναλυτής θα πρέπει να προβλέψει την επίδραση των διαφόρων ενεργειών της διοίκησης στα μελλοντικά επίπεδα των δεικτών και να εξάγει τα κατάλληλα συμπεράσματα, γεγονός το οποίο αποτελεί το σπουδαιότερο βήμα στην ανάλυση λογιστικών καταστάσεων. Παρακάτω αναφέρονται ορισμένες βασικές κατηγορίες αριθμοδεικτών που μπορεί να συναντηθούν σε έργα διαφόρων συγγραφέων με τις ίδιες ή παραπλήσιες ονομασίες.

4.1. Δείκτες αποδοτικότητας:

Αυτοί οι δείκτες μετρούν την αποδοτικότητα της επιχείρησης, την δυναμικότητα των κερδών και την ικανότητα της διοίκησης. Η ανταμοιβή των επενδυτών - μετόχων εξαρτάται από την αποδοτικότητα της επένδυσης, που δείχνει την ικανότητα της επιχείρησης στο να πραγματοποιεί κέρδη. (<http://homepages.pathfinder.gr/ageorg/71.htm>).

Η ικανότητα δημιουργίας κερδών ενδιαφέρει τους μετόχους, τους πιστωτές, τη διοίκηση και γενικά τους εργαζόμενους σε μια επιχείρηση. Οι μέτοχοι ενδιαφέρονται να γνωρίζουν την αποδοτικότητα μιας επιχείρησης είτε για να επιλέξουν τις μετοχές της ως επένδυση είτε για να αποφασίσουν εάν θα τις διατηρήσουν στο χαρτοφυλάκιο τους, καθώς αυξήσεις της αποδοτικότητας μιας επιχείρησης σχετίζονται με αυξήσεις του πλούτου των μετόχων. Οι διάφοροι πιστωτές ενδιαφέρονται να γνωρίζουν την ικανότητα μιας επιχείρησης αν εξυπηρετεί τις υποχρεώσεις της προκειμένου να βοηθηθούν στις αποφάσεις χορήγησης πιστώσεων. Η διοίκηση μιας επιχείρησης συνήθως αμείβεται με βάση τις επιτεύξεις της. Την καλύτερη ένδειξη για τις επιτεύξεις της παρέχουν κατά κόρον οι αριθμοδείκτες αποδοτικότητας. Η διοίκηση επίσης θέτει στόχους για την επιλογή επενδυτικών προγραμμάτων, οι οποίοι συνήθως εκφράζονται με τη μορφή αναμενόμενης αποδοτικότητας των επενδύσεων, ο δε έλεγχος επίτευξης αυτών των στόχων εξετάζει αποκλίσεις από επιθυμητούς βαθμούς αποδοτικότητας. Γενικά, μια επιχείρηση μπορεί να χρησιμοποιεί αριθμοδείκτες αποδοτικότητας στις φάσεις προγραμματισμού των διαφόρων επενδύσεων, ελέγχου και αμοιβής των υπεύθυνων στελεχών. Όλες όμως οι κατηγορίες των εργαζομένων θα πρέπει να επιζητούν αυξήσεις των αμοιβών τους ανάλογες με την αύξηση της αποδοτικότητας της επιχείρησης όπου εργάζονται.

Συχνά η έννοια της αποδοτικότητας ταυτίζεται με την έννοια της αποτελεσματικότητας της διοίκησης μιας επιχείρησης. Την καλύτερη βέβαια ένδειξη για την αποτελεσματικότητα της διοίκησης παρέχει η μακροχρόνια αποδοτικότητα της επιχείρησης, και ιδιαίτερα όταν υπολογίζεται για έναν ολόκληρο οικονομικό κύκλο. Οι δείκτες αποδοτικότητας είναι οι δείκτες αυτοί που συνδέονται με την ικανότητα της επιχείρησης στο να κάνει πωλήσεις και επομένως να δημιουργεί κέρδη και διακρίνονται σε:

4.1.1. Δείκτες Περιθωρίου Κέρδους:

Στην κατηγορία αυτή περιλαμβάνονται το μικτό περιθώριο κέρδους και το καθαρό περιθώριο κέρδους. (Κωνσταντίνος Ζοπουνίδης, Βασικές Αρχές και Σύγχρονα Θέματα του Χρηματοοικονομικού Management, Εκδόσεις Κλειδάριθμος, Αθήνα 2003, σελ. 71-75).

4.1.1.1. Μικτό περιθώριο κέρδους:

Η διαφορά μεταξύ των πωληθέντων αγαθών και του κόστους πωλήσεων καλείται μικτό κέρδος επί των πωλήσεων ή μικτό περιθώριο επί των πωλήσεων. *Ο δείκτης αυτός δείχνει την λειτουργική αποτελεσματικότητα μιας επιχείρησης, καθώς και την πολιτική των τιμών που ακολουθεί.* Το μέγεθος αυτό είναι σημαντικής σημασίας, διότι θα πρέπει η επιχείρηση να πραγματοποιεί ένα ικανοποιητικό ύψος μικτού κέρδους, γιατί μόνο έτσι θα μπορεί να καλύψει τα λειτουργικά και άλλα έξοδα και να παρέχει ένα ικανοποιητικό καθαρό εισόδημα σε σχέση με τις καθαρές πωλήσεις και την καθαρή θέση. Ο αριθμοδείκτης αυτός, που αποτελεί ένδειξη της αποτελεσματικότητας των λειτουργιών της επιχείρησης και υπολογίζεται εάν διαιρεθεί το μικτό κέρδος με τις πωλήσεις, δηλαδή υπολογίζεται με βάση την ακόλουθη σχέση :

$$\frac{\text{Πωλήσεις} - \text{Κόστος Πωλήσεων}}{\text{Πωλήσεις}}$$

και δείχνει το ποσοστό του μικτού περιθωρίου που υπολείπεται μετά την αφαίρεση του κόστους των πωληθέντων αγαθών. Οι μεταβολές των πωλήσεων προς τα πάνω κατά κανόνα επηρεάζουν ευνοϊκά το μικτό αποτέλεσμα, αφού βελτιώνουν τη διαφορά μεταξύ πωλήσεων και κόστους πωληθέντων. Προς όφελος της επιχείρησης είναι να πουλάει ταχυκίνητα προϊόντα με σχετικά χαμηλό μικτό κέρδος αντί για αργοκίνητα προϊόντα με σχετικά υψηλό μικτό κέρδος. Ο ιδανικός συνδυασμός είναι η πώληση ταχυκίνητων προϊόντων με μεγάλο περιθώριο μικτού κέρδους. Εξάλλου, το κόστος πωληθέντων, που στο μεγαλύτερο του μέρος αποτελείται από μεταβλητά (σχεδόν αναλογικά) στοιχεία, ακολουθεί τις μεταβολές αυτές -όχι όμως πλήρως αναλογικά- γιατί εμπεριέχει και σταθερά (μη μεταβλητά) στοιχεία. Το σταθερό μέρος του κόστους πωληθέντων, είναι εκείνο που επηρεάζει ευνοϊκά το λόγο **Κόστος πωλήσεων / Πωλήσεις** με κάθε αύξηση των πωλήσεων, αφού τα σταθερά στοιχεία του κόστους κατανέμονται σε περισσότερες μονάδες

πωλήσεων και προκαλούν έτσι μείωση του κατά πωλούμενη μονάδα κόστους.

4.1.1.2. Καθαρό Περιθώριο Κέρδους:

Υπολογίζεται με βάση τη σχέση :
$$\frac{\text{Κέρδη Μετά Φόρων}}{\text{Πωλήσεις}}$$

Όπως διαφαίνεται πιο πάνω, οι αριθμοδείκτες περιθωρίου κέρδους δεν είναι παρά η έκφραση του κέρδους σαν ποσοστό του κύκλου εργασιών. Ο αριθμοδείκτης του καθαρού περιθωρίου ή καθαρού κέρδους είναι το ποσοστό του καθαρού κέρδους που πετυχαίνει η επιχείρηση στη διάρκεια της χρήσης από τις πραγματοποιούμενες πωλήσεις. Πολλαπλασιαζόμενος ο δείκτης αυτός επί τοις 100, δίνει το ποσοστό των κερδών που μένει στην επιχείρηση μετά την αφαίρεση από τις καθαρές πωλήσεις, το κόστος των πωληθέντων και των υπολοίπων εξόδων. *Ο αριθμοδείκτης περιθωρίου μικτού κέρδους είναι σημαντικός, διότι επηρεάζει τη διαμόρφωση του συγκεκριμένου αριθμοδείκτη.* Η μελέτη του πρέπει να αρχίζει πάντοτε από την εξέταση των πωλήσεων και στη συνέχεια του κόστους πωληθέντων, δύο παραγόντων που καθορίζουν το μικτό αποτέλεσμα.

4.1.1.3. Δείκτης περιθωρίου Κ.Π.Φ.Τ.:

Ο αριθμοδείκτης είναι το ποσοστό του καθαρού κέρδους προ φόρων και τόκων που πετυχαίνει η επιχείρηση στη διάρκεια της χρήσης από τις πραγματοποιούμενες πωλήσεις. Πολλαπλασιαζόμενος ο δείκτης αυτός επί τοις 100, δίνει το ποσοστό των κερδών που μένουν στην επιχείρηση. Εκφράζεται με τη σχέση :

$$\frac{\text{Κ.Π.Φ.Τ.}}{\text{Πωλήσεις}}$$

4.1.2. Απόδοση των επενδύσεων:

Στην κατηγορία αυτή περιλαμβάνονται η χρηματοοικονομική αποδοτικότητα και η βιομηχανική αποδοτικότητα.

4.1.2.1. Χρηματοοικονομική αποδοτικότητα:

Είναι η σύγκριση των κερδών προς τα από την επιχείρηση δεσμευμένα Ίδια Κεφάλαια για τον καθορισμό του ετήσιου ποσοστού κέρδους. Δείχνει σε ποσοστά το μέγεθος της γονιμότητας του Ίδιου Κεφαλαίου. Είναι δηλαδή το επιτόκιο του ετήσιου τοκισμού του κεφαλαίου και όσο μεγαλύτερος είναι από το δείκτη της προηγούμενης χρονιάς τόσο μεγαλύτερη ευημερία υπάρχει στην εταιρία. Σε περίπτωση μείωσης,

παρατηρείται πτώση της αποδοτικότητας της εταιρίας. Υπολογίζεται βάση της σχέσης :

$$\frac{\text{Κέρδη Μετά Φόρων}}{\text{Ίδια Κεφάλαια}}$$

και απεικονίζει την αποδοτικότητα των ιδίων κεφαλαίων της οικονομικής μονάδας.

(Αναστάσιος Γεώργιος Σιαφάκας Χρηματιστός, Ανάλυση Ισολογισμών, Β' Έκδοση, Εκδόσεις Κ. Σμπίλιας «Το οικονομικό», Αθήνα 1991 σελ. 108).

4.1.2.2. Βιομηχανική αποδοτικότητα:

Η βιομηχανική αποδοτικότητα ή αλλιώς ο αριθμοδείκτης αποδοτικότητας ενεργητικού υπολογίζεται με τον εξής λόγο :

$$\frac{\text{Κ.Π.Φ.Τ}}{\text{Σύνολο ενεργητικού}}$$

Εκφράζει την αποδοτικότητα ως προς τα κέρδη προ φόρων και τόκων. Είναι ο αριθμοδείκτης που μετρά την απόδοση των συνολικών περιουσιακών στοιχείων της επιχείρησης, καθώς και των επί μέρους τμημάτων αυτού. Στο σύνολο των περιουσιακών στοιχείων δεν περιλαμβάνονται οι συμμετοχές όπως και άλλες παρόμοιες επενδύσεις, δηλαδή αυτές που δεν συντελούν στη δημιουργία κερδών. Λόγω των υπάρχοντων αποσβέσεων και του πληθωρισμού πολλές φορές χρησιμοποιείται ως σύνολο ενεργητικού η μέση τιμή του, που είναι το ενεργητικό αρχής συν το ενεργητικό τέλους διαιρούμενο δια δύο . Έτσι υπολογίζεται το σύνολο των περιουσιακών στοιχείων που πράγματι απασχολήθηκε στην διάρκεια της χρήσης.

4.1.2.3. Δείκτης Απόδοσης Παγίων:

Είναι ο αριθμοδείκτης που μετρά την απόδοση των παγίων περιουσιακών στοιχείων της επιχείρησης σε σχέση με τα κέρδη προ φόρων και τόκων. Υψηλές τιμές του συγκεκριμένου δείκτη δείχνουν ότι η επιχείρηση βασίζει τα κέρδη της στην αποδοτικότητα των παγίων περιουσιακών στοιχείων της. Εκφράζεται με τη σχέση :

$$\frac{\text{Κ.Π.Φ.Τ}}{\text{Πάγιο Ενεργητικό}}$$

Από όσα ελέγχθησαν μέχρι τώρα για τους αριθμοδείκτες αποδοτικότητας και περιθωρίου κέρδους μπορεί να συνταχθεί το συμπέρασμα, ότι η αποδοτικότητα είναι συνάρτηση των ακόλουθων παραγόντων και είναι τόσο μεγαλύτερη:

- ◆ Όσο μεγαλύτερο είναι το κέρδος.
- ◆ Όσο μικρότερο είναι το κεφάλαιο.

- ♦ Όσο μεγαλύτερο είναι το περιθώριο κέρδους.
- ♦ Όσο μεγαλύτερη είναι η ταχύτητα κυκλοφορίας του κεφαλαίου (τζιράρισμα).

4.2. Ανακύκλωση Κεφαλαίου:

Στην κατηγορία αυτή ανήκουν ο δείκτης Κυκλοφορίας Ενεργητικού, ο δείκτης κυκλοφορίας Ίδιων Κεφαλαίων και ο δείκτης Κυκλοφορίας Υποχρεώσεων.

4.2.1. Δείκτης Κυκλοφορίας Ενεργητικού:

Ο αριθμοδείκτης αυτός δείχνει τη σχέση του κύκλου εργασιών και του κυκλοφορούντος ενεργητικού μαζί με τα πάγια στοιχεία και κατ' επέκταση την αποτελεσματικότητα της επιχειρήσεως να χρησιμοποιεί μικρή ή μεγάλη αξία του συνολικού ενεργητικού για να επιτυγχάνει ορισμένο όγκο πωλήσεων. Επιπλέον, παρέχει πληροφορίες και για την αποτελεσματική διαχείριση των διαφόρων στοιχείων του ενεργητικού από τη διοίκηση μιας επιχείρησης. Η αξιοπιστία του αριθμοδείκτη είναι μεγαλύτερη, όταν συσχετίζεται με αντίστοιχους αριθμοδείκτες προηγούμενων χρήσεων και άλλων ομοειδών επιχειρήσεων. Τέλος, είναι απαραίτητο να λαμβάνεται υπόψη η περίπτωση αλλοιώσεως του κύκλου εργασιών ένεκα αυξήσεως των τιμών, ενώ η αξία των παγίων παραμένει αμετάβλητη. Υπολογίζεται ως εξής:

$$\frac{\text{Πωλήσεις}}{\text{Σύνολο Ενεργητικού}}$$

4.2.2. Δείκτης κυκλοφορίας Ίδιων Κεφαλαίων:

Δίνει την ταχύτητα ανακυκλώσεως (περιστροφής) του ίδιου κεφαλαίου ή τον αριθμό των χρησιμοποιήσεών του μέσα σε μια διαχειριστική περίοδο. Υπό κανονικές συνθήκες, όσο μεγαλύτερος τόσο καλύτερος είναι, γιατί αυτό σημαίνει πιο εντατική εκμετάλλευση του κεφαλαίου. Παρουσιάζει παρόλα ταύτα μεγαλύτερη αξιοπιστία, όταν συσχετίζεται με τους άλλους αριθμοδείκτες αποδοτικότητας της ίδιας επιχειρήσεως και με αντίστοιχους αριθμοδείκτες άλλων επιχειρήσεων του κλάδου. (Αργύρης Λεων. Αβραμίδης, Ανάλυση Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων, Β' Έκδοση, εκδόσεις University Studio Press, Θεσσαλονίκη 2008 σελ. 238-243).

$$\text{Υπολογίζεται βάση της σχέσης : } \frac{\text{Πωλήσεις}}{\text{Ίδια Κεφάλαια}}$$

4.2.3. Δείκτης Κυκλοφορίας Υποχρεώσεων:

Εκφράζεται από τη σχέση :
$$\frac{\text{Πωλήσεις}}{\text{Σύνολο Υποχρώσεων}}$$

Ο αριθμοδείκτης δείχνει πόσες χρηματικές μονάδες του κύκλου εργασιών αντιστοιχούν σε κάθε μονάδα των υποχρεώσεων (βραχυπρόθεσμες και μακροπρόθεσμες) καθώς επίσης και την ένταση εκμεταλλεύσεώς τους. Για πιο αξιόπιστα συμπεράσματα, ο αναλυτής πρέπει να λαμβάνει υπόψη την περίπτωση αυξήσεως του κύκλου εργασιών ένεκα αυξήσεως των τιμών, ενώ ο αριθμός των πωλούμενων μονάδων παραμένει σταθερός ή μειώνεται.

4.3. Δείκτες Ρευστότητας:

Η διοίκηση της επιχείρησης, στην προσπάθεια της να διατηρήσει την παρούσα υγεία της χρηματοοικονομικής θέσης, καθώς επίσης και να πετύχει τη μελλοντική επιβίωση της επιχείρησης θα πρέπει να προσέξει ιδιαίτερα δύο σημαντικά χρηματοοικονομικά καθήκοντα της που αναφέρονται στη ρευστότητα και αποδοτικότητα των εργασιών της επιχείρησης. Οι έννοιες αυτές σχετίζονται, αυτό όμως δεν θα πρέπει σε καμιά περίπτωση να οδηγήσει στο να θεωρηθούν ταυτόσημες. (Δημήτρης Παπαδόπουλος, Ανάλυση Χρηματοοικονομικών καταστάσεων της επιχείρησης, Τόμος Β', Θεσσαλονίκη 1986, σελ. 197-216).

Μακροχρόνια η ρευστότητα εξαρτάται από τη μακροχρόνια αποδοτικότητα. Εάν μακροχρόνια η επιχείρηση δεν πραγματοποιεί κέρδη, τότε είναι σίγουρο ότι δεν θα υπάρχει στη διάθεση της κανένας τρόπος άντλησης κεφαλαίων για να εξοφλήσει τα χρέη της. Βραχυχρόνια όμως η ρευστότητα και αποδοτικότητα αποτελούν προβλήματα ανεξάρτητα μεταξύ τους. Κατ' αυτό τον τρόπο θα μπορούσε να ειπωθεί ότι αποτελούν ανταγωνιστικούς στόχους για τη διοίκηση της επιχείρησης. Από τα δύο αυτά προβλήματα προτεραιότητα επίλυσης βραχυχρόνια έχει το πρόβλημα της ρευστότητας. Και αυτό γιατί μια επιχείρηση που δεν πραγματοποιεί κέρδη βραχυχρόνια είναι δυνατό να διατηρεί ικανοποιητικό βαθμό ρευστότητας και έτσι να επιβιώσει στις δύσκολες καταστάσεις. Από την άλλη πλευρά όμως, επιχειρήσεις που πραγματοποιούν κέρδη μπορούν να αντιμετωπίσουν πρόβλημα έλλειψης μετρητών με αποτέλεσμα να αναγκασθούν να αναστείλουν τις δραστηριότητες τους.

Η ρευστότητα είναι ζήτημα βαθμού. Μια έλλειψη ρευστότητας μπορεί να σημαίνει ότι η επιχείρηση δεν είναι σε θέση να επωφεληθεί από τις ευνοϊκές εκπτώσεις που προσφέρονται από τους προμηθευτές, καθώς επίσης ότι δεν

είναι ικανή να επωφεληθεί από τις ευνοϊκές επιχειρηματικές ευκαιρίες καθώς παρουσιάζονται σε αυτήν. Στο στάδιο αυτό έλλειψη ρευστότητας συνεπάγεται έλλειψη ελευθερίας επιλογής, καθώς επίσης και περιορισμούς στην ελευθερία κινήσεων της διοίκησης της επιχείρησης. Μια πιο σοβαρή έλλειψη ρευστότητας σημαίνει ότι η επιχείρηση δεν είναι σε θέση να πληρώσει τα τρέχοντα χρέη της και τις υποχρεώσεις της. Αυτό μπορεί να οδηγήσει σε μια αναγκαστική εκποίηση μη κυκλοφοριακών περιουσιακών στοιχείων και στην πιο σοβαρή μορφή σε χρεοκοπία και πτώχευση. Σχετικά με τις επιμέρους ομάδες ατόμων που έχουν επενδύσει χρήματα στην επιχείρηση, αξίζει πρέπει να σημειωθεί ότι *για τους μετόχους της επιχείρησης μια έλλειψη ρευστότητας μπορεί να σημαίνει μειωμένη αποδοτικότητα ή μπορεί να σημαίνει απώλεια ελέγχου και μερική ή ολική απώλεια του επενδυθέντος κεφαλαίου*. Στην περίπτωση των φορέων της επιχείρησης που μετέχουν απεριόριστα σε όλες τις υποχρεώσεις της επιχείρησης, η ζημία τους μπορεί να επεκταθεί και πέρα από το αρχικό κεφάλαιο που επένδυσαν στην επιχείρηση. *Για τους πιστωτές, η έλλειψη ρευστότητας μπορεί να σημαίνει καθυστέρηση στην είσπραξη των τόκων και του κεφαλαίου που τους οφείλονται ή μπορεί να σημαίνει τη μερική ή ολική απώλεια των χρηματικών ποσών που τους οφείλονται*. Οι πελάτες, καθώς επίσης και οι *προμηθευτές των αγαθών και υπηρεσιών μιας επιχείρησης* μπορούν επίσης να επηρεασθούν από μια βραχυχρόνια χρηματοοικονομική κατάσταση της επιχείρησης. Τέτοιες επιδράσεις μπορούν να πάρουν τη μορφή της ανικανότητας της επιχείρησης να εκτελέσει τις υποχρεώσεις που απορρέουν από τις διάφορες συμβάσεις αγοραπωλησίας που έχει πραγματοποιήσει καθώς επίσης και της χειροτέρευσης των σχέσεων της με τους προμηθευτές. Από τα προαναφερθέντα γίνεται πλέον φανερό γιατί έχουν προταθεί τόσα πολλά μέτρα ρευστότητας και γιατί η μέτρηση της ρευστότητας καταλαμβάνει ένα μεγάλο μέρος της ανάλυσης αριθμοδεικτών και γενικότερα βέβαια της ανάλυσης χρηματοοικονομικών καταστάσεων.

4.3.1. Αριθμοδείκτης Κυκλοφοριακής Ρευστότητας ή Δείκτης Γενικής Ρευστότητας:

Υπολογίζεται με τη διαίρεση των κυκλοφορούντων περιουσιακών στοιχείων με τις βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις δηλαδή με βάση την παρακάτω σχέση :

Κυκλοφορούν Ενεργητικό Βραχυπρόθεσμες Υποχρεώσεις

Τα κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία και οι βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις είναι τα δύο συστατικά στοιχεία του υπολογισμού του καθαρού κεφαλαίου κίνησης, αφού όπως σημειώθηκε το καθαρό κεφάλαιο κίνησης είναι η διαφορά αυτών των δύο ομάδων στοιχείων. Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίον μερικές φορές ο δείκτης κυκλοφοριακής ρευστότητας αποκαλείται και αριθμοδείκτης κεφαλαίου κίνησης. Σχετικά με τις τιμές με τις οποίες μπορεί να πάρει θα πρέπει να σημειώσουμε τα ακόλουθα: τιμές μεγαλύτερες από τη μονάδα σημαίνουν ότι τα κυκλοφοριακά περιουσιακά στοιχεία είναι μεγαλύτερα από τις βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις (το καθαρό κεφάλαιο κίνησης είναι μεγαλύτερο του μηδενός) και αποτελούν ένδειξη ύπαρξης ρευστότητας από μέρους της επιχείρησης, ενώ τιμή ίση με τη μονάδα σημαίνει ότι τα κυκλοφοριακά στοιχεία είναι ίσα με τις βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις (το καθαρό κεφάλαιο κίνησης είναι ίσο με το μηδέν) και αποτελεί ένδειξη μιας κατάστασης αδιαφορίας από άποψης ρευστότητας αφού τα κυκλοφοριακά περιουσιακά στοιχεία καλύπτουν ακριβώς τις βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις. Τέλος, τιμές μικρότερες από τη μονάδα σημαίνουν ότι τα κυκλοφοριακά περιουσιακά στοιχεία είναι μικρότερα από τις βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις (το καθαρό κεφάλαιο κίνησης είναι μικρότερο του μηδενός) και αποτελούν ένδειξη της μη ύπαρξης ρευστότητας από μέρους της επιχείρησης.

Ο αριθμοδείκτης κυκλοφοριακής ρευστότητας είναι, κατά γενική ομολογία, το πιο πλατιά διαδεδομένο μέτρο της ρευστότητας και της βραχυχρόνιας χρηματοοικονομικής ευρωστίας της επιχείρησης. Οι βασικοί λόγοι που έχουν οδηγήσει στην πλατιά χρησιμοποίηση του αριθμοδείκτη αυτού ως μέτρου της ρευστότητας της επιχείρησης είναι οι ακόλουθοι:

1. Ο αριθμοδείκτης αυτός μετράει το βαθμό στον οποίο τα κυκλοφοριακά περιουσιακά στοιχεία καλύπτουν τις βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις. Όσο μεγαλύτερο είναι το ύψος των κυκλοφοριακών περιουσιακών στοιχείων σε σχέση με τις τρέχουσες υποχρεώσεις τόσο μεγαλύτερη είναι η εγγύηση ότι αυτές οι υποχρεώσεις θα μπορέσουν να ικανοποιηθούν από τα υπάρχοντα περιουσιακά στοιχεία. Γενικά μπορεί να ειπωθεί ότι μια υψηλή τιμή του αριθμοδείκτη αυτού συνεπάγεται μικρότερο κίνδυνο για τα άτομα που έχουν επενδύσει χρηματικά ποσά στην επιχείρηση.
2. Το πλεόνασμα των κυκλοφοριακών περιουσιακών στοιχείων πάνω από τις τρέχουσες υποχρεώσεις παρέχει ένα περιθώριο ασφάλειας ή με άλλα λόγια ένα «στρώμα» προστασίας

έναντι ζημιών που είναι δυνατό να πραγματοποιηθούν στην περίπτωση εκποίησης ή ρευστοποίησης κυκλοφοριακών περιουσιακών στοιχείων εκτός από τα μετρητά. Όσο πιο ουσιαστικό είναι αυτό το περιθώριο προστασίας τόσο ασφαλέστερη είναι η ικανοποίηση των πιστωτών, αφού τόσο πιο ευνοϊκή θα είναι η θέση της επιχείρησης σχετικά με την ικανότητα της:

- (1) να ικανοποιήσει τα τρέχοντα χρέη της, τις επιβαρύνσεις τόκων μονιμότερου χαρακτήρα, την καταβολή των μερισμάτων και
- (2) να απορροφήσει λειτουργικές ζημίες, μειώσεις στην αξία αντικατάστασης των αποθεμάτων, υπερβολική δέσμευση κεφαλαίων στις μη εισπρακτέες απαιτήσεις.

3. Ο αριθμοδείκτης αυτός μετράει το απόθεμα (περίσσειμα) των ρευστών κεφαλαίων πάνω από τις τρέχουσες υποχρεώσεις. Το απόθεμα αυτό είναι διαθέσιμο ως ένα περιθώριο ασφάλειας έναντι της αβεβαιότητας και των τυχαίων διαταραχών, στις οποίες υπόκεινται οι ροές των κεφαλαίων της επιχείρησης. Τυχαίες διαταραχές, όπως απεργίες, έκτακτες ζημίες και άλλα αβέβαια γεγονότα μπορούν προσωρινά και απροσδόκητα να μειώσουν και ακόμα να σταματήσουν την εισροή κεφαλαίων στην επιχείρηση.

Παρά το γεγονός αυτό προτού υπεισέλθουμε στη χρησιμοποίηση του θα πρέπει να γίνει αντιληπτό ότι ο αριθμοδείκτης αυτός παρουσιάζει σοβαρές θεωρητικές, καθώς επίσης και πρακτικές αδυναμίες και περιορισμούς. Πρέπει να σημειωθεί ότι εκφράζει *μια στατική αντίληψη* του ποιοι παραγωγικοί πόροι είναι διαθέσιμοι σε μια δεδομένη χρονική στιγμή για να ικανοποιήσουν τις υποχρεώσεις σε εκείνη τη χρονική στιγμή. Με άλλα λόγια, μετράει την ικανότητα των παρόντων κυκλοφοριακών περιουσιακών στοιχείων να εξοφλήσουν τις υπάρχουσες τρέχουσες υποχρεώσεις και θεωρεί το πλεόνασμα -εάν φυσικά υπάρχει- ως ένα απόθεμα ρευστών διαθέσιμο για την ικανοποίηση τυχόν διαταραχών στη ροή των κεφαλαίων και άλλων απρόοπτων γεγονότων. Τα παραπάνω κάνουν φανερό ότι ο αριθμοδείκτης αυτός αντικατοπτρίζει μια θεώρηση που αναφέρεται στην *κατάσταση ρευστοποίησης της επιχείρησης*, ενώ στη συνήθη κατάσταση της επιχείρησης *η φύση των κυκλοφοριακών περιουσιακών στοιχείων* είναι διαφορετική, μπορεί να λεχθεί ότι είναι *ανανεούμενου (επιστροφικού-revolving) χαρακτήρα*, όπως για παράδειγμα, οι απαιτήσεις που εισπράττονται αντικαθίστανται με νεοδημιουργούμενες, ενώ οι

τρέχουσες υποχρεώσεις είναι βασικά επαναχρηματοδοτικού χαρακτήρα, δηλαδή η εξόφληση της μιας ακολουθείται από την δημιουργία κάποιας άλλης.

4.3.2. Δείκτης Άμεσης Ρευστότητας:

Ο αριθμοδείκτης αυτός που μετράει την άμεση ρευστότητα συμπληρώνει τον αριθμοδείκτη κυκλοφοριακής ρευστότητας. Για τον υπολογισμό του αριθμοδείκτη αυτού θα πρέπει τα κυκλοφοριακά περιουσιακά στοιχεία να ομαδοποιηθούν σε δύο κατηγορίες. Η πρώτη κατηγορία περιλαμβάνει τα μετρητά και τα περιουσιακά στοιχεία που είναι ισοδύναμα με τα μετρητά. Τα περιουσιακά στοιχεία που είναι ισοδύναμα με τα μετρητά ή διαφορετικά τα σχετικά ρευστοποιήσιμα περιουσιακά στοιχεία είναι οι καταθέσεις, τα εμπορεύσιμα χρεόγραφα (που θεωρούνται προσωρινή επένδυση) και οι απαιτήσεις. Με άλλα λόγια, η ομάδα αυτή περιλαμβάνει τα στοιχεία που στην ελληνική πραγματικότητα εμφανίζονται στους ισολογισμούς στην ομάδα λογαριασμών με τίτλο: Απαιτήσεις και Διαθέσιμα. Τα στοιχεία της κατηγορίας αυτής είτε είναι άμεσα διαθέσιμα είτε μπορούν να γίνουν διαθέσιμα σε ένα εύλογο χρονικό διάστημα για την εξόφληση των βραχυπρόθεσμων υποχρεώσεων. Η δεύτερη κατηγορία περιλαμβάνει τα περιουσιακά στοιχεία με τη μικρότερη ρευστότητα, όπως τα αποθέματα και τα προπληρωθέντα έξοδα που κανονικά απαιτούν κάποιο χρονικό διάστημα για να μετατραπούν σε μετρητά. Στην ελληνική πραγματικότητα, τα αποθέματα στον ισολογισμό ταυτίζονται με το κυκλοφοριακό ενεργητικό, ενώ τα προπληρωθέντα έξοδα συμπεριλαμβάνονται στην ομάδα λογαριασμών Απαιτήσεις και Διαθέσιμα. Τα περιουσιακά στοιχεία αυτής της κατηγορίας, ειδικότερα τα αποθέματα, εκτός του ότι παρουσιάζουν μεταξύ των κυκλοφοριακών περιουσιακών στοιχείων τη μικρότερη ρευστότητα είναι συγχρόνως το περιουσιακό στοιχείο από τη ρευστοποίηση του οποίου είναι πολύ πιθανό να προκύψουν ζημίες. Με βάση τα παραπάνω, προκύπτει η παρακάτω σχέση :

$$\frac{\text{Κυκλοφορούν Ενεργητικό - Αποθέματα}}{\text{Βραχυπρόθεσμες Υποχρεώσεις}}$$

Σχετικά με τις τιμές τις οποίες μπορεί να πάρει ο αριθμοδείκτης θα πρέπει να σημειωθούν τα ακόλουθα: τιμές μεγαλύτερες από τη μονάδα σημαίνουν ότι τα μετρητά και τα ισοδύναμα μετρητών (περιουσιακά στοιχεία αμέσου ρευστότητας) είναι μεγαλύτερα από τις βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις και αποτελούν ένδειξη ύπαρξης ρευστότητας από μέρους της επιχείρησης, τιμή ίση με τη μονάδα σημαίνει ότι τα περιουσιακά στοιχεία αμέσου ρευστότητας είναι

ίσα με τις βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις και αποτελεί ένδειξη μιας κατάστασης αδιαφορίας από άποψη ρευστότητας αφού τα περιουσιακά στοιχεία αμέσου ρευστότητας καλύπτουν ακριβώς τις βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις. Τέλος, τιμές μικρότερες από τη μονάδα σημαίνουν ότι τα περιουσιακά στοιχεία αμέσου ρευστότητας είναι μικρότερα από τις βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις και αποτελούν ένδειξη της μη ύπαρξης ρευστότητας από μέρους της επιχείρησης. Η τιμή του αριθμοδείκτη άμεσης ρευστότητας όταν είναι το *λιγότερο ίση με τη μονάδα*, κατά την άποψη αρκετών αναλυτών καταστάσεων, θα πρέπει να θεωρείται ως *ένδειξη μιας αρκετά καλής τρέχουσας χρηματοοικονομικής κατάστασης*. Θα πρέπει να τονιστεί η μεγάλη προσοχή που χρειάζεται στην εξαγωγή συμπερασμάτων που βασίζονται σε ένα μεγάλο βαθμό στον αριθμοδείκτη άμεσης ρευστοποίησης που είναι ίσος με τη μονάδα ή οποιοδήποτε άλλο καθορισμένο ποσοστό χωρίς παραπέρα διερεύνηση. Και αυτό γιατί οι απαιτήσεις είναι δυνατό σε ορισμένες περιπτώσεις να είναι σχετικά μη ρευστοποιήσιμες, τα δε μετρητά είναι δυνατό να χρειάζονται άμεσα για να ανταπεξέλθει η επιχείρηση στα λειτουργικά έξοδα της.

4.3.3. Δείκτης Ταμειακής Ρευστότητας :

Δίνεται από τη σχέση :
$$\frac{\text{Διαθέσιμα}}{\text{Βραχυπρόθεσμες Υποχρεώσεις}}$$

Ο αριθμοδείκτης αυτός εμφανίζει την ικανότητα της επιχειρήσεως να ανταποκρίνεται αμέσως στις βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις της με τα μετρητά του ταμείου της και τους λογαριασμούς καταθέσεων όψεως των τραπεζών. Όσο μεγαλύτερος είναι ο αριθμοδείκτης, τόσο καλύτερος είναι ο βαθμός ρευστότητας. Πρέπει όμως να αναφερθεί ότι πολύ μεγάλος βαθμός ρευστότητας, δεν σημαίνει πάντοτε σωστή οικονομική διαχείριση, ιδίως όταν η επιχείρηση είναι σε θέση να ανταπεξέρχεται στις υποχρεώσεις της με μικρότερο βαθμό ρευστότητας. Επομένως το άριστο ύψος του αριθμοδείκτη αυτού πρέπει να κυμαίνεται σε ένα σημείο, το οποίο θα επιτρέπει στην επιχείρηση να ανταποκρίνεται στα βραχύχρονα χρέη της με σχετική άνεση, χωρίς όμως ένα σημαντικό μέρος των διαθέσιμων της να συσσωρεύεται στο ταμείο της και στις τράπεζες. Πρακτικά το επίπεδο του αριθμοδείκτη πρέπει να βρίσκεται πάντοτε κάτω από τη μονάδα

4.4 Δείκτες Φερεγγυότητας:

Εδώ ανήκουν κυρίως οι δείκτες δανειακής επιβάρυνσης. Η συνολική δανειακή επιβάρυνση (δηλαδή το σύνολο των υποχρεώσεων) επηρεάζει καθοριστικά τόσο την οικονομική αποδοτικότητα της επιχείρησης όσο και τη ρευστότητα. Η αποδοτικότητα επηρεάζεται λόγω της ανάγκης πληρωμής των τόκων. Αντίστοιχα, η ρευστότητα επηρεάζεται λόγω της ανάγκης εξόφλησης των δανείων. Έτσι, όσο μικρότερος είναι ο αριθμοδείκτης δανειακής επιβάρυνσης, τόσο ευνοϊκότερη είναι η θέση της επιχείρησης. Κανονικά, οι υποχρεώσεις δεν πρέπει να είναι μεγαλύτερες από το μισό του παθητικού. (Διπλωματική Εργασία Υάσιν Μπασέλ, Δημόσιες Επιχειρήσεις στην Ελλάδα, Πολυτεχνείο Κρήτης, Χανιά, 1992, σελ. 88-90).

4.4.1. Δείκτης Συνολικής Ικανότητας Δανεισμού ή Αριθμοδείκτης Ξένων προς Συνολικά Κεφάλαια:

Υπολογίζεται βάση της σχέσης :
$$\frac{\text{Σύνολο Υποχρεώσεων}}{\text{Σύνολο Ενεργητικού}}$$

Ο δείκτης αυτός δείχνει τι ποσοστό του συνόλου των κεφαλαίων ή του ενεργητικού αποτελούν οι υποχρεώσεις και είναι ενδεικτικός του βαθμού προστασίας των πιστωτών από το σύνολο των κεφαλαίων μιας επιχείρησης. Ένας σχετικά χαμηλός δείκτης υποχρεώσεων προς συνολικά κεφάλαια είναι επίσης ενδεικτικός της ικανότητας δανεισμού μιας επιχείρησης καθώς οι πιστωτές είναι συνήθως πρόθυμοι να χορηγήσουν πρόσθετες πιστώσεις μόνο όταν υπάρχει ένας σχετικά υψηλός βαθμός προστασίας τους από μια ενδεχόμενη χρεοκοπία.

4.4.2. Δείκτης Μακροπρόθεσμης Ικανότητας Δανεισμού:

Ο δείκτης αυτός δείχνει τι ποσοστό των ιδίων αποτελούν τα μακροχρόνια ξένα κεφάλαια και είναι ενδεικτικός του βαθμού προστασίας των μακροχρόνιων πιστωτών με τα ίδια κεφάλαια. (Δημήτριος Γκίκας, Η ανάλυση και οι χρήσεις των οικονομικών καταστάσεων, Εκδόσεις Γ. Μπένου, Αθήνα 2002, σελ 254-258). Η εξέταση της διαχρονικής συμπεριφοράς του αριθμοδείκτη των ιδίων κεφαλαίων προς τα μακροχρόνια ξένα και τα ίδια κεφάλαια ή του αριθμοδείκτη μακροπρόθεσμης ικανότητας δανεισμού, όπως συχνά αναφέρεται στη βιβλιογραφία, επιτρέπει στον αναλυτή να παρατηρήσει τι είδους ξένα κεφάλαια, μακροχρόνια ή βραχυχρόνια, επιλέγει η διοίκηση μιας επιχείρησης προκειμένου να χρηματοδοτεί τις δραστηριότητές της και ποιες είναι οι προσδοκίες της διοίκησης για το μελλοντικό

κόστος των ξένων κεφαλαίων. Εάν, για παράδειγμα, μία επιχείρηση αναμένει διαχρονική μείωση των επιτοκίων δανεισμού, τότε θα προτιμήσει να δανειστεί βραχυχρόνια και θα μειώσει τις μακροχρόνιες υποχρεώσεις της με την προοπτική να δανειστεί μακροχρόνια, όταν τα επιτόκια έχουν αγγίξει το χαμηλότερο σημείο. Εκφράζεται με τη σχέση :

$$\frac{\text{Ίδια Κεφάλαια}}{\text{Μακροπρόθεσμες Υποχρεώσεις} + \text{Ίδια Κεφάλαια}}$$

4.4.3. Δείκτης Βραχυπρόθεσμων Υποχρεώσεων προς Ενεργητικό:

Δείχνει το ποσοστό από το συνολικό ενεργητικό που χαραμίζεται για την τακτοποίηση των βραχυπρόθεσμων υποχρεώσεων. Υψηλές τιμές του δείκτη οδηγούν στο συμπέρασμα ότι μεγάλο ποσό του ενεργητικού σπαταλάτε για την πληρωμή βραχυχρόνιων δανείων. Σε περίπτωση χαμηλής τιμής του οι επιχειρήσεις τείνουν προς το μακροπρόθεσμο δανεισμό. Εκφράζεται με τη σχέση :

$$\frac{\text{Βραχυπρόθεσμες Υποχρεώσεις}}{\text{Σύνολο Ενεργητικού}}$$

4.5 Δείκτες Επίδοσης Διαχείρισης:

4.5.1. Αριθμοδείκτης Ταχύτητας Ρευστοποιήσεως Απαιτήσεων:

Υπολογίζεται σύμφωνα με τη σχέση : **(Απαιτήσεις / Πωλήσεις)** δίνει το χρόνο που διαρκεί η ρευστοποίηση των απαιτήσεων. Μια άλλη παραλλαγή του δείκτη είναι με τη μορφή : $\frac{365 * \text{Απαιτήσεις}}{\text{Πωλήσεις}}$ όπου οι απαιτήσεις είναι σύμφωνα με το Ε.Γ.Λ.Σ :

Απαιτήσεις Πελατών συν Γραμμάτια και Επιταγές εισπρακτέες συν Χρεωστές Διάφοροι και ονομάζεται δείκτης Ρευστοποίησης Απαιτήσεων (ημέρες) και δείχνει το χρόνο εισπράξεως των απαιτήσεων σε μέρες.

4.5.2. Μέση Περίοδος Εξόφλησης Πληρωτέων Λογαριασμών:

Εκφράζεται από τη σχέση : $\frac{365 * \text{Προμηθευτές}}{\text{Πωλήσεις}}$ όπου οι προμηθευτές είναι σύμφωνα με το Ε.Γ.Λ.Σ : **Προμηθευτές συν Γραμμάτια Πληρωτέα και Επιταγές συν Πιστωτές Διάφοροι.**

Κατά τη μελέτη της ρευστότητας συσχετίζονται και οι δείκτες ταχύτητας ρευστοποιήσεως απαιτήσεων και μέσης περιόδου εξόφλησης πληρωτέων

λογαριασμών, δεδομένου ότι οι επιχειρήσεις για να διευκολυνθούν στις πληρωμές τους, επιδιώκουν ώστε ο χρόνος εισπράξεως των απαιτήσεων να είναι μικρότερος εκείνου της πληρωμής των υποχρεώσεων. Όταν συμβαίνει το αντίθετο, δηλαδή οι πληρωμές γίνονται πιο γρήγορα από τις εισπράξεις, συνήθως ο δείκτης γενικής ρευστότητας είναι σχετικά υψηλός και δείχνει άνεση πληρωμών της επιχειρήσεως. Πολλαπλασιάζοντας επί 365 τον καθένα από τους δύο δείκτες λαμβάνεται ο χρόνος σε μέρες.

4.5.3. Δείκτης σημασίας λειτουργικών εξόδων ή δείκτης σημασίας γενικών και διοικητικών εξόδων:

Εκφράζεται με τη σχέση :
$$\frac{\text{Λοιπά Λειτουργικά Έξοδα}}{\text{Πωλήσεις}}$$

Η σχέση μεταξύ λειτουργικών εξόδων και πωλήσεων είναι μια σημαντική σχέση, η δε ανάλυση των επιμέρους στοιχείων των λειτουργικών εξόδων σε σχέση με τον όγκο πωλήσεων αντικατοπτρίζει την ικανότητα της διοίκησης της επιχείρησης να προσαρμόζει τα έξοδα στις μεταβαλλόμενες συνθήκες πωλήσεων. Όπως είναι γνωστό, ένας αριθμός εξόδων στις πωλήσεις, όπως τα έξοδα διαφήμισης και προώθησης πωλήσεων, τα έξοδα αποστολής των προϊόντων, οι μισθοί και οι προμήθειες των πωλητών και τα τηλεφωνικά έξοδα, συνήθως αυξάνονται ή μειώνονται εξαιτίας των μεταβολών στον όγκο πωλήσεων. Τα γενικά και τα διοικητικά έξοδα από την άλλη μεριά τείνουν να παραμένουν κατά προσέγγιση τα ίδια εκτός εάν οι πωλήσεις αυξάνονται ή μειώνονται κατά σημαντικό βαθμό ή εάν μεταβάλλεται το γενικό επίπεδο τιμών. Φυσικά θα πρέπει να αναμένεται οι λειτουργικές δαπάνες να διαφέρουν από την μια επιχείρηση στην άλλη ή από το ένα έτος στο άλλο για την ίδια επιχείρηση σύμφωνα με τις λειτουργικές μεθόδους, τις λειτουργίες και τις υπηρεσίες που εκτελούνται. Πιο συγκεκριμένα αυτά τα έξοδα εξαρτώνται από τον όγκο των πωλήσεων, τα κανάλια διαμέσου των οποίων γίνονται οι πωλήσεις, τα προγράμματα προώθησης των προϊόντων, την αποθήκευση, τη συσκευασία και την παράδοση, την παροχή πιστώσεων και άλλα. Η σχέση μεταξύ λειτουργικών εξόδων προς πωλήσεις μπορεί να μελετηθεί καλύτερα εάν για κάθε στοιχείο των λειτουργικών εξόδων σχηματιστεί ένα ξεχωριστό αριθμοδείκτη που υπολογίζεται εάν διαιρεθεί το ύψος του συγκεκριμένου λειτουργικού εξόδου με το ύψος των πωλήσεων. Οι αριθμοδείκτες αυτοί δείχνουν το ποσοστό των καθαρών πωλήσεων που αναλώθηκε από τα διάφορα λειτουργικά έξοδα. Αυτοί οι αριθμοδείκτες μπορούν να χρησιμοποιηθούν

για την πραγματοποίηση συγκριτικής ανάλυσης μεταξύ παρόμοιων επιχειρήσεων ή της ίδιας επιχείρησης πάνω σε διαχρονική βάση. Ο υπολογισμός αυτών των σχέσεων μεταξύ των λειτουργικών εξόδων και των πωλήσεων δεν διαφέρει από τα *ποσοστά κοινού μεγέθους*, όταν το μέγεθος αναφοράς είναι οι πωλήσεις. Συγχρόνως όμως κατά την ανάλυση μπορεί να ληφθεί υπόψη τα *ποσοστά τάσης*, τις ποσοστιαίες μεταβολές και τα απόλυτα μεγέθη. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι κατά την ανάλυση της σχέσης μεταξύ λειτουργικών εξόδων και πωλήσεων ο αναλυτής θα πρέπει να καθορίσει: (1) εάν ή όχι τα σταθερά έξοδα είναι τόσο υψηλά ώστε μια ελαφρά μείωση του όγκου πωλήσεων να οδηγήσει σε μια λειτουργική ζημία, (2) εάν οι μισθοί των εργαζομένων και των διευθυντικών στελεχών είναι πολύ μεγαλύτεροι από τους αντίστοιχους μισθούς άλλων επιχειρήσεων και (3) εάν οι πωλητές πληρώνονται με μισθό ή με προμήθεια. Εάν το επίπεδο των τιμών αυξάνει (ή μειώνεται), τα περισσότερα στοιχεία των εξόδων θα τείνουν να αυξάνουν (ή να μειώνονται) αναλογικά. Από αυτά η απόσβεση θα παραμένει στο ίδιο ύψος ή θα αυξάνει σε ένα πιο αργό ρυθμό. Αυτό βέβαια τείνει να παραποιεί την ανάλυση του αριθμοδείκτη των «λειτουργικών εξόδων ως ποσοστού των πωλήσεων».

4.5.4. Δείκτης Σημασίας Χρηματοοικονομικών Εξόδων:

Εκφράζεται με τη σχέση :
$$\frac{\text{Χρηματοοικονομικές Δαπάνες}}{\text{Πωλήσεις}}$$

Δείχνει το ποσοστό που καταλαμβάνουν οι χρεωστικοί τόκοι και τα συναφή έξοδα έναντι των πωλήσεων. Όσο μικρότερος είναι ο δείκτης αυτός τόσο καλύτερα είναι για την επιχείρηση.

4.5.5. Αριθμοδείκτης Χρόνου Παραμονής Αποθεμάτων:

Ο αριθμοδείκτης αυτός λέγεται και δείκτης αποθεμάτων με βάση τις πωλήσεις του έτους ή και μελλοντικός αριθμοδείκτης και απεικονίζει πόσων ημερών (αν πολλαπλασιαστεί με 365) πωλήσεις καλύπτουν τα υπάρχοντα αποθέματα αν δεν γίνει καμία αγορά ή σταματήσει η παραγωγή. (Διπλωματική Εργασία Υάσιν Μπασέλ, Δημόσιες Επιχειρήσεις στην Ελλάδα, Πολυτεχνείο Κρήτης, Χανιά 1992, σελ. 78). Ουσιαστικά δείχνει τη παραμονή των αποθεμάτων στην αποθήκη κατά τη διάρκεια μιας διαχειριστικής περιόδου. Επειδή τα αποθέματα αποτελούν την σπονδυλική στήλη του κεφαλαίου κίνησης των επιχειρήσεων, ενδιαφέρει άμεσα τη διοίκηση η δυνατότητα μετατροπής τους σε χρηματικά μέσα ώστε να διατηρείται πάντοτε ο επιθυμητός βαθμός ρευστότητας. Ο αναλυτής θα πρέπει να είναι επιφυλακτικός με τις

πιθανές ερμηνείες που μπορούν να προκύψουν από τον αριθμοδείκτη. Μικρός χρόνος παραμονής δε σημαίνει πάντοτε και ευχέρεια πωλήσεων, ούτε οικονομική απασχόληση των κεφαλαίων που είναι επενδυμένα στα αποθέματα. Ο μικρός χρόνος πιθανώς να οφείλεται σε διατήρηση πολύ χαμηλών αποθεμάτων ή ένεκα της εσφαλμένης αντίληψης, ότι τα μικρά αποθέματα συνεπάγονται οπωσδήποτε μικρότερο κόστος επενδυμένου κεφαλαίου. Οι νεότερες μέθοδοι διαχείρισεως αποθεμάτων αποβλέπουν στον άριστο συνδυασμό δύο βασικών δαπανών, που συνεπάγονται τα αποθέματα, δηλαδή της δαπάνης του επενδυμένου κεφαλαίου και της δαπάνης αναπληρώσεως των αποθεμάτων ώστε η συνολική δαπάνη να είναι η ελάχιστη δυνατή. Για περισσότερο αξιόπιστα συμπεράσματα πρέπει να συνδυάζεται με άλλους αριθμοδείκτες ομοειδών επιχειρήσεων.

Εκφράζεται με τη σχέση :
$$\frac{\text{Αποθέματα}}{\text{Πωλήσεις}}$$

4.5.6. Κυκλοφοριακή Ταχύτητα Ενεργητικού:

Εκφράζει το βαθμό χρησιμοποίησης του συνόλου των περιουσιακών στοιχείων της επιχείρησης σε σχέση με τις πωλήσεις της. Δείχνει εάν υπάρχει ή όχι υπερεπένδυση κεφαλαίων σε σχέση με το ύψος των πωλήσεων που πραγματοποιεί. Μια υψηλή τιμή του δείκτη σημαίνει ότι η επιχείρηση χρησιμοποιεί εντατικά τα περιουσιακά της στοιχεία προκειμένου να πραγματοποιεί πωλήσεις. Αντίθετα, μια χαμηλή τιμή αποτελεί ένδειξη μη εντατικής χρησιμοποίησης αυτών, όποτε θα πρέπει ή να αυξήσει το βαθμό χρησιμοποίησής τους ή να ρευστοποιήσει μέρος αυτών.

Υπολογίζεται ως εξής :
$$\frac{\text{Μικτό Κέρδος}}{\text{Σύνολο Ενεργητικού}}$$

4.6. Δείκτες Ποσοστιαίας Συνθέσεως Ενεργητικού:

Στην κατηγορία αυτή ανήκουν οι δείκτες εκφράζονται με τις σχέσεις:

$$\frac{\text{Αποθέματα} + \text{Εισπρακτέοι Λογαριασμοί}}{\text{Σύνολο Ενεργητικού}}, \frac{\text{Κυκλοφορούν Ενεργητικό}}{\text{Σύνολο Ενεργητικού}},$$

$$\frac{\text{Αποθέματα}}{\text{Σύνολο Ενεργητικού}}, \frac{\text{Διαθέσιμα}}{\text{Σύνολο ενεργητικού}}$$

Δείχνουν το ποσοστό που καταλαμβάνουν τα αποθέματα μαζί με τους εισπρακτέους λογαριασμούς, το κυκλοφορούν ενεργητικό, τα αποθέματα μόνα τους και τέλος τα διαθέσιμα σε σχέση με το σύνολο του ενεργητικού αντίστοιχα. Η σύνθεση του

ενεργητικού παρουσιάζει ενδιαφέρον γιατί δείχνει σε γενικές γραμμές το μέτρο ρευστότητας της περιουσίας. Επιπλέον, ξεχωρίζει κατά κάποιο τρόπο την εμπορική από τη βιομηχανική επιχείρηση, αφού όπως είναι γνωστό, η πρώτη κατά κανόνα δεν χρησιμοποιεί μεγάλη αναλογία παγίων σε αντίθεση με τη δεύτερη. Ορισμένοι κλάδοι όπως οι εμπορικές επιχειρήσεις, η βιομηχανία ηλεκτρικών συσκευών και η κλωστοϋφαντουργία απασχολούν σημαντικό ποσοστό κυκλοφορούντων. Οι εμπορικές επιχειρήσεις, όπως είναι φυσικό, απασχολούν μεγάλα αποθέματα εμπορευμάτων για μεταπώληση, ενώ η βιομηχανία ηλεκτρικών συσκευών και η κλωστοϋφαντουργία απασχολούν σημαντικά αποθέματα πρώτων υλών και μισοτελειωμένων προϊόντων στα διάφορα στάδια παραγωγής και ακόμη χαρακτηρίζονται περισσότερο σαν βιομηχανίες εντάσεως εργασίας, παρά εγκαταστάσεων. Ο χαρακτηρισμός όμως αυτός μπορεί να μεταβληθεί στο μέλλον λόγω προόδου της τεχνολογίας (για παράδειγμα αυτοματισμοί στην παραγωγή). Η διάρθρωση του ενεργητικού ενδιαφέρει κυρίως από την άποψη του βαθμού ρευστότητας των περιουσιακών στοιχείων, αφού όπως είναι γνωστό, ορισμένα από αυτά ρευστοποιούνται σχετικά εύκολα (εμπορεύματα, πρώτες ύλες, απαιτήσεις και άλλα). Η σημασία του βαθμού ρευστότητας των στοιχείων του ενεργητικού έγκειται στο ότι σε περιόδους υφέσεως επηρεάζει την ικανότητα της επιχείρησης να περιορίζει ανάλογα με τις ανάγκες της την αξία των κυκλοφορούντων και να εξοικονομεί με αυτόν τον τρόπο κεφάλαια, που αλλιώς δεν θα απέδιδαν τίποτα.

Όμως η χρησιμότητα των αριθμοδεικτών συνθέσεως των στοιχείων του ενεργητικού φαίνεται, όταν παρακολουθείται η εξέλιξη τους στη διάρκεια μιας χρονικής περιόδου. Τότε η μεταβολή προς το χειρότερο ορισμένων από αυτούς, μπορεί να κρούει τον κώδωνα του κινδύνου για επερχόμενες δυσμενείς εξελίξεις, ώστε να ληφθούν τα κατάλληλα προληπτικά μέτρα. Όταν μάλιστα η παρακολούθηση αυτή των αποθεμάτων γίνεται σε συνδυασμό με την συσχέτιση τους προς αντίστοιχους αριθμοδείκτες άλλων ομοειδών επιχειρήσεων, που θεωρούνται επιτυχημένες, η χρησιμότητα τους είναι ακόμη μεγαλύτερη.

4.7. Λογαριθμικοί αριθμοδείκτες:

Πολλές φορές στη βιβλιογραφία αναφέρονται οι λογαριθμικοί αριθμοδείκτες όπως ο λογάριθμος συνολικού Ενεργητικού ($\log T.A$), ο λογάριθμος συνολικών Υποχρεώσεων ($\log Dept$) και ο λογάριθμος Προσωπικού ($\log Personnel$) και οι οποίοι απλά παρουσιάζουν το μέγεθος του συνολικού Ενεργητικού, των Υποχρεώσεων και

του Προσωπικού αντίστοιχα.

4.8. Αριθμοδείκτης Προσωπικού:

Ο δείκτης αυτός ανήκει σε μια ευρεία κατηγορία αριθμοδεικτών στους αριθμοδείκτες παραγωγικότητας. Εκφράζεται με τη σχέση: $\frac{\text{Πωλήσεις}}{\text{Εργαζόμενοι}}$

και δείχνει την παραγωγικότητα των (πωλητών) ή εργαζομένων ή καλύτερα τις πωλήσεις ανά εργαζόμενο. *Ο αριθμοδείκτης αυτός είναι σημαντικά αποτελεσματικός όταν γίνονται συγκρίσεις επιχειρήσεων που ανήκουν στους ίδιους τομείς και δίνει σαφή εικόνα της παραγωγικότητας των εργαζομένων.* Πρέπει να σημειωθεί ότι υπάρχουν πολλοί παράγοντες που δυσχεραίνουν τις συγκρίσεις αυτές όπως η φυσική ικανότητα των πωλητών να πείθουν το πελάτη, διαφορές στις τοποθεσίες καταστημάτων και άλλα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

ΑΝΑΛΥΣΗ ΚΑΙ ΚΑΤΑΤΑΞΗ ΤΩΝ Δ.Ε.Κ.Ο.

Εισαγωγή:

Η απόφαση του υπουργού για πλήρη εφαρμογή του νόμου του 2005 περί ΔΕΚΟ από την μια, και η σταδιακή εφαρμογή των διεθνών λογιστικών προτύπων από την άλλη, προβλέπεται να αλλάξουν άρδην την παρούσα κατάσταση των ΔΕΚΟ, εφόσον οι αλλαγές θα είναι ιδιαίτερα εμφανείς. Ο προς εφαρμογή νόμος θα αλλάξει ριζικά τον τρόπο λειτουργίας των ΔΕΚΟ, εφόσον οι τελευταίες προβλέπεται να μετατρέψουν το «καθεστώς» τους έτσι ώστε αυτό να πλησιάζει το μοντέλο του ιδιωτικού τομέα.

Παράλληλα, η τεράστια ακίνητη περιουσία, μεγάλο ποσοστό της οποίας είναι μέχρι σήμερα πλήρως ανεκμετάλλευτο, αποτελεί σοβαρή «αιμορραγούσα πληγή» πόρων των ΔΕΚΟ. Τα τεράστιας αξίας ακίνητα, που έχουν οι περισσότερες δημόσιες επιχειρήσεις και οργανισμοί υπό την ιδιοκτησία τους, θα μπορούσαν να επιφέρουν αξιόλογα έσοδα, είτε χρησιμοποιούμενα από τις ίδιες, είτε μισθωμένα από τρίτους. Τα διεθνή λογιστικά πρότυπα, η εφαρμογή των οποίων έχει ήδη ξεκινήσει για κάποιες από τις ΔΕΚΟ και θεωρητικά θα έχει ολοκληρωθεί για όλες μέχρι το πέρας του 2008, αναμένεται να συντελέσουν αποφασιστικά στην αλλαγή της λογιστικής εικόνας των δημόσιων επιχειρήσεων και οργανισμών.

5.1. Ταξινόμηση των Δημόσιων Υπηρεσιών και Οργανισμών:

Οι δημόσιες υπηρεσίες μπορούν να διακριθούν σε τέσσερις κατηγορίες. Στην πρώτη και την πιο σημαντική ανήκουν εκείνες που λειτουργούν στο χώρο της κοινής ωφέλειας και ειδικότερα στην ενέργεια, την ύδρευση – αποχέτευση. Οι επιχειρήσεις αυτές αποτελούν τη σπονδυλική στήλη ολόκληρου του οικονομικού συστήματος, αφού παράγουν αγαθά και υπηρεσίες που είναι απαραίτητα για τη λειτουργία των υπόλοιπων τομέων της οικονομίας.

Στη δεύτερη σημαντική κατηγορία δημοσίων υπηρεσιών ανήκουν εκείνες που αποβλέπουν στην προώθηση του στόχου της οικονομικής ανάπτυξης. Στην κατηγορία αυτή των επιχειρήσεων, που αποτελούν ουσιαστικά αναπτυξιακούς φορείς, ανήκουν οργανισμοί μεταφορών και επικοινωνίας καθώς επίσης και επιχειρήσεις που λειτουργούν στο χώρο των υπηρεσιών. Σε μια τρίτη κατηγορία δημοσίων

επιχειρήσεων ταξινομούνται εκείνες που ασχολούνται με αμέσως παραγωγικές δραστηριότητες, στο χώρο κυρίως της βιομηχανίας. Στην Ελλάδα ένας μικρός σχετικά αριθμός δημόσιων επιχειρήσεων της παραπάνω κατηγορίας ελέγχεται άμεσα από το κράτος, ενώ ο έλεγχος επεκτείνεται έμμεσα σε ένα μεγάλο αριθμό μεταποιητικών μονάδων. Στον τρίτο αυτό τομέα περιλαμβάνονται και βιομηχανικές μονάδες που λειτουργούν ως Όμιλοι δηλαδή αποτελούνται από μητρικές εταιρίες και τις θυγατρικές τους, όπως για παράδειγμα τα Ελληνικά Αμυντικά Συστήματα ως μητρική εταιρία και τις θυγατρικές της, τη Μεταλλουργική Βιομηχανία Ηπείρου και την Ελληνική Βιομηχανία Όπλων. Σε μια τέταρτη, τέλος, κατηγορία θα μπορούσαν να καταταγούν ορισμένα πιστωτικά ιδρύματα και οι συγγενείς τους μονάδες, που ελέγχονται έμμεσα από το κράτος. Ακολουθεί η ταξινόμηση των δημόσιων επιχειρήσεων και οργανισμών κατά τομέα οικονομικής δραστηριότητας.

Ταξινόμηση των Δημόσιων Υπηρεσιών και Οργανισμών κατά τομέα οικονομικής δραστηριότητας:

A. Ενέργεια – Νερό:

Ενέργεια :

1. Δημόσια Επιχείρηση Ηλεκτρισμού Α.Ε.
2. Εταιρία Παροχής Αερίου Αττικής Α.Ε.
3. Δημόσια Επιχείρηση Αερίου (ΔΕΠΑ) Α.Ε.

Νερό :

4. Εταιρία Ύδρευσης και Αποχέτευσης Πρωτεύουσας Α.Ε.
5. Εταιρία Ύδρευσης και Αποχέτευσης Θεσσαλονίκης Α.Ε.

B. Μεταφορές και Επικοινωνίες:

Υπηρεσίες Μεταφορών :

1. Οργανισμός Λιμένος Πειραιώς
2. Οργανισμός Λιμένος Θεσσαλονίκης
3. Οργανισμός Λιμένος Πατρών
4. Οργανισμός Λιμένος Ηρακλείου
5. Οργανισμός Λιμένος Βόλου
6. Οργανισμός Λιμένος Ραφήνας
7. Οργανισμός Λιμένος Καβάλας
8. Οργανισμός Λιμένος Κέρκυρας
9. Ελληνικά Ταχυδρομεία (ΕΛΤΑ) Α.Ε.
10. Ολυμπιακή Αεροπορία – Υπηρεσίες Α.Ε.

Χερσαίες Μεταφορές :

11. Εταιρία Θερμικών Λεωφορείων (ΕΘΕΛ) Α.Ε.
12. Ηλεκτρικοί Σιδηρόδρομοι Αθηνών – Πειραιώς Α.Ε.
13. Οργανισμός Σιδηρόδρομων Ελλάδος (ΟΣΕ) Α.Ε.
14. Ηλεκτροκίνητα Λεωφορεία Περιοχής Αθηνών – Πειραιώς (ΗΛΠΑΠ) Α.Ε.
15. Οργανισμός Αστικών Συγκοινωνιών Αθηνών (ΟΑΣΑ) Α.Ε.

Τηλεπικοινωνίες :

16. Οργανισμός Τηλεπικοινωνιών Ελλάδος (ΟΤΕ) Α.Ε.
Ραδιοφωνικές - Τηλεοπτικές Επιχειρήσεις :

17. Ελληνική Ραδιοφωνία Τηλεόραση (ΕΡΤ) Α.Ε.

Γ. Μεταποίηση:

Βιομηχανία :

1. Ελληνικές Αλυκές Α.Ε.
2. Ντιαζόν - Πλαστικά Υλικά Συσκευασίας Α.Β. και Ε.Ε
3. Ελληνικά Αμυντικά Συστήματα Α.Β.Ε.Ε.
4. Ελληνική Βιομηχανία Όπλων (ΕΒΟ) Α.Ε.
5. Μεταλλουργική Βιομηχανία Ηπείρου Α.Ε.
6. Ελληνική Αεροπορική Βιομηχανία Α.Ε.
7. Ελληνικά Πετρέλαια Α.Ε.
8. Ολυμπιακή Αεροπλοΐα Α.Ε.
9. ΕΚΟ Α.Β.Ε.Ε

Δ. Εμπόριο και Υπηρεσίες:

Υπηρεσίες Προς Επιχειρήσεις :

1. Ελληνικός Οργανισμός Μικρομεσαίων Μεταποιητικών Επιχειρήσεων και Χειροτεχνίας (ΕΟΜΜΕΧ) Α.Ε.
2. Οργανισμός Κεντρικής Αγοράς Αθηνών Α.Ε.
3. Διεθνής Έκθεση Θεσσαλονίκης Α.Ε.
4. HELLEXPO Ελληνικές Εκθέσεις Α.Ε.
5. Αγροτουριστική Α.Ε.
6. Κοινωνία της Πληροφορίας Α.Ε.
7. ΕΛΟΤ Ελληνικός Οργανισμός Τυποποίησης Α.Ε.
8. Ελληνικός Οργανισμός Εξωτερικού Εμπορίου (ΟΠΕ) Α.Ε.

Χρηματοοικονομικές Υπηρεσίες :

9. Ελληνικό Κέντρο Επενδύσεων (ΕΛΚΕ) Α.Ε.

Ακίνητης Περιουσίας :

10. Κεντρική Αγορά Θεσσαλονίκης Α.Ε.
11. Εταιρία Τουριστικής Ανάπτυξης Α.Ε.
12. Κτηματική Εταιρία Του Δημοσίου Α.Ε.

Τεχνικές Οικοδομικές :

13. Οργανισμός Σχολικών Κτηρίων (ΟΣΚ) Α.Ε.
14. Ασπροφός Τεχνική Εταιρία Α.Ε.

Τυχρά παιχνίδια :

15. Οργανισμός Προγνωστικών Αγώνων Ποδοσφαίρου (ΟΠΑΠ) Α.Ε.
16. Οργανισμός Διεξαγωγής Ιπποδρομιών Ελλάδος (ΟΔΙΕ) Α.Ε.

Διάφορες Επιχειρήσεις :

17. Δημόσια Επιχείρηση Πολεοδόμησης Οικισμού και Στέγασης (ΔΕΠΟΣ) Α.Ε.
18. Οργανισμός Διαχείρισης Δημοσίου Υλικού (ΟΔΔΥ) Α.Ε.
19. Ελληνικό Φεστιβάλ Α.Ε.
20. Παρατηρητήριο Απασχόλησης και Ερευνητική Πληροφορία Α.Ε.
21. Επαγγελματική Κατάρτιση Α.Ε.

5.2. Μελέτη:

Στα πλαίσια της εκτίμησης των επιδόσεων των ΔΕΚΟ, λαμβάνοντας υπόψη ένα σύνολο αριθμοδεικτών (30 στο σύνολο) οι οποίοι έχουν εξεταστεί αναλυτικά στο κεφάλαιο 3 και αφορούν κερδοφορία, ρευστότητα, φερεγγυότητα, κυκλοφορία, μέγεθος και άλλοι αντίστοιχοι δείκτες πραγματοποιήθηκε μια πρώτη εκτίμηση για το επίπεδο της χρηματοοικονομική κατάστασης της κάθε επιχείρησης.

Τα στοιχεία που χρησιμοποιήθηκαν είναι βασισμένα στους Ισολογισμούς των αντίστοιχων επιχειρήσεων από τους οποίους υπολογίστηκαν οι συγκεκριμένοι αριθμοδείκτες. Ορισμένες χρηματοοικονομικές καταστάσεις προέρχονται από τη βάση δεδομένων της ICAP, ενώ άλλες προήλθαν από τις ίδιες τις επιχειρήσεις κατόπιν συνεννοήσεως. Η ανάλυση πραγματοποιείται για την τριετία 2005 έως 2007. Στη παρούσα μελέτη περιλαμβάνονται 48 Δημόσιες Υπηρεσίες και Οργανισμοί. Από την ανάλυση εξαιρέθηκαν η Ελληνική Βιομηχανία Όπλων (ΕΒΟ) Α.Ε., η οποία συγχωνεύτηκε με τα Ελληνικά Αμυντικά Συστήματα, η Ολυμπιακή Αεροπλοΐα Α.Ε. και η Ελληνική Αεροπορία-Υπηρεσίες Α.Ε., λόγω έλλειψης στοιχείων. Επιπρόσθετα, οι εταιρίες : Δημόσια Επιχείρηση Πολεοδόμησης Οικισμού και Στέγασης (ΔΕΠΟΣ) Α.Ε. η οποία εντάχθηκε στο Υπουργείο Οικονομίας καθώς επίσης και η Ελληνική Αεροπορική Βιομηχανία Α.Ε. συμμετέχουν μόνο στην ανάλυση και κατάταξη του 2005 και 2006, εφόσον δεν υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία των λογιστικών τους καταστάσεων για το έτος 2007 και αυτό οφείλεται στο ότι η πρώτη εταιρία δεν έχει δημοσιεύσει τον ισολογισμό της μέχρι το σημείο που έγινε η μελέτη και η δεύτερη λόγω άρνησης των υπηρεσιών τους..

5.3. Χρηματοοικονομική ανάλυση των ΔΕΚΟ με αριθμοδείκτες:

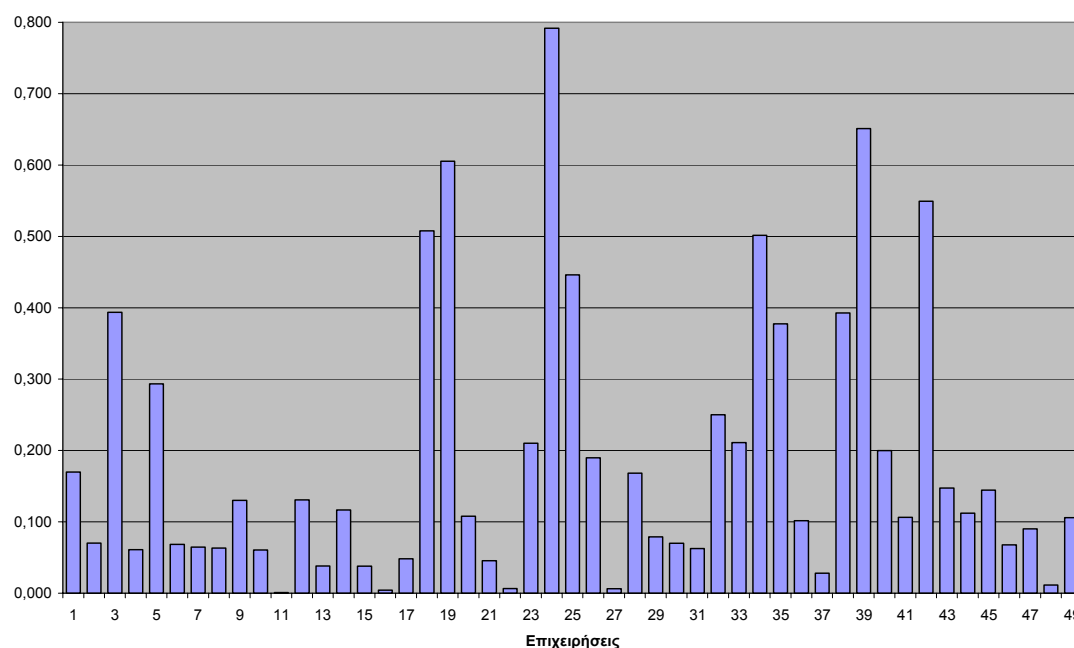
Οι εταιρίες που εξετάστηκαν είναι οι παρακάτω και είναι ταξινομημένες με φθίνουσα σειρά σύμφωνα με τον κωδικό τους στην ICAP. Τα στοιχεία που αποκομίστηκαν από τους Ισολογισμούς και τα Αποτελέσματα Χρήσης καθώς επίσης και ο υπολογισμός των Αριθμοδεικτών της τριετίας παρατίθενται σε πίνακες στο συνοδευόμενο CD.

8.437	1	ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΑΣ & ΣΤΕΓΑΣΗΣ (Δ.Ε.Π.Ο.Σ.) Α.Ε.
13.758	2	ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΑΕΡΙΟΥ (ΔΕΠΑ) Α.Ε.
25.577	3	ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΑΛΥΚΕΣ Α.Ε.
70.204	4	ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΛΙΜΕΝΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ Α.Ε.
72.287	5	ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΜΙΚΡΩΝ-ΜΕΣΑΙΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ & ΧΕΙΡΟΤΕΧΝΙΑΣ Α.Ε.
77.874	6	ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΛΙΜΕΝΟΣ ΚΑΒΑΛΑΣ Α.Ε.
80.740	7	ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΛΙΜΕΝΟΣ ΠΕΙΡΑΙΩΣ Α.Ε.
94.539	8	ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΠΡΟΓΝΩΣΤΙΚΩΝ ΑΓΩΝΩΝ ΠΟΔΟΣΦΑΙΡΟΥ (Ο.Π.Α.Π.) Α.Ε.
99.512	9	ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΛΙΜΕΝΟΣ ΒΟΛΟΥ Α.Ε.
131.980	10	ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΔΙΕΞΑΓΩΓΗΣ ΙΠΠΟΔΡΟΜΙΩΝ ΕΛΛΑΔΟΣ (Ο.Δ.Ι.Ε.) Α.Ε.
131.982	11	ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΚΤΙΡΙΩΝ (Ο.Σ.Κ.) Α.Ε.
135.494	12	ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΥΛΙΚΟΥ (Ο.Δ.Δ.Υ.) Α.Ε.
135.498	13	ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΑΓΟΡΑ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ Α.Ε.
213.668	14	Ε.ΘΕ.Λ. Α.Ε.
213.782	15	ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΑΣΤΙΚΩΝ ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΩΝ ΑΘΗΝΩΝ Α.Ε.
222.696	16	ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ (ΕΛΚΕ) Α.Ε.
229.050	17	ΝΤΙΑΞΟΝ Α.Β.&Ε.Ε.
229.204	18	ΕΚΟ Α.Β.Ε.Ε.
234.269	19	ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΦΕΣΤΙΒΑΛ Α.Ε.
234.479	20	ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ Α.Ε.
235.063	21	ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΑΓΟΡΑΣ ΑΘΗΝΩΝ Α.Ε.
237.578	22	ΔΙΕΘΝΗΣ ΕΚΘΕΣΗ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ Α.Ε.
237.908	23	ΕΥΑΘ Α.Ε.
239.365	24	ΗΕΛΕΧΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΕΚΘΕΣΕΙΣ Α.Ε.
246.341	25	ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ Α.Ε.
247.145	26	ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΛΙΜΕΝΟΣ ΡΑΦΗΝΑΣ Α.Ε.
247.673	27	ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΤΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ Α.Ε.
248.390	28	ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΛΙΜΕΝΟΣ ΚΕΡΚΥΡΑΣ Α.Ε.
248.928	29	ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΠΑΡΟΧΗΣ ΑΕΡΙΟΥ ΑΤΤΙΚΗΣ Α.Ε.
251.012	30	ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΛΙΜΕΝΟΣ ΠΑΤΡΩΝ Α.Ε.
252.223	31	ΠΑΡΑΤΗΡΗΤΗΡΙΟ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗ Α.Ε.
252.228	32	ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ Α.Ε.
252.764	33	ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΛΙΜΕΝΟΣ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ Α.Ε.
259.557	34	ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΑΜΥΝΤΙΚΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ Α.Β.Ε.Ε.
3.200.032	35	ΑΣΠΡΟΦΟΣ ΤΕΧΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ Α.Ε.
3.900.067	36	ΕΛΟΤ ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΤΥΠΟΠΟΙΗΣΗΣ Α.Ε.
3.930.950	37	ΚΤΗΜΑΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ Α.Ε.
3.938.000	38	ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΜΠΟΡΙΟΥ Ο.Π.Ε. Α.Ε.
8.516.800	39	ΜΕΤΑΛΛΟΥΡΓΙΚΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΗΠΕΙΡΟΥ Α.Ε.
9.209.200	40	ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΑΕΡΟΠΟΡΙΚΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ Α.Ε.
9.804.000	41	ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΗΛΕΚΤΡΙΣΜΟΥ Α.Ε.
9.806.000	42	ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΠΕΤΡΕΛΑΙΑ Α.Ε.
9.808.000	43	ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΡΑΔΙΟΦΩΝΙΑ ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ (ΕΡΤ) Α.Ε.
9.810.000	44	ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΤΑΧΥΔΡΟΜΕΙΑ (ΕΛΤΑ) Α.Ε.
9.812.000	45	ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΥΔΡΕΥΣΗΣ & ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗΣ ΠΡΩΤΕΥΟΥΣΗΣ Α.Ε.
9.813.000	46	ΗΛΕΚΤΡΙΚΟΙ ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΟΙ ΑΘΗΝΩΝ - ΠΕΙΡΑΙΩΣ (ΗΣΑΠ) Α.Ε.
9.813.300	47	ΗΛΠΑΠ Α.Ε.
9.813.900	48	ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΩΝ ΕΛΛΑΔΟΣ (Ο.Σ.Ε.) Α.Ε.
9.814.000	49	ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΤΗΛΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ ΕΛΛΑΔΟΣ Α.Ε.

Στη συνέχεια παρουσιάζονται τα διαγράμματα των μέσων όρων των συγκεκριμένων (30 στο σύνολο) αριθμοδεικτών σύμφωνα με τα στοιχεία που αποκομίσαμε για την τελευταία τριετία 2005-07. Σε περιπτώσεις που δεν αποκομίστηκαν στοιχεία για το 2007, για τις επιχειρήσεις αυτές χρησιμοποιήθηκε ο μέσος όρος για τη διετία 2005-06. Από τα στοιχεία αυτά θα αποκομιστεί μια πρώτη

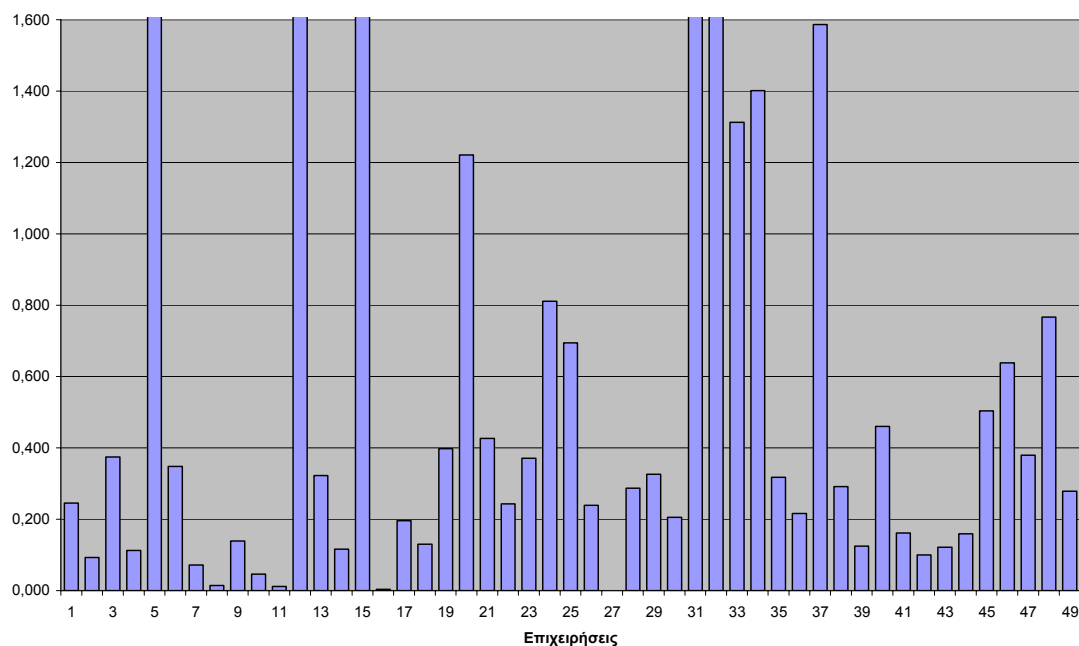
εκτίμηση για την οικονομική κατάσταση των επιχειρήσεων. Ενδεικτικά για κάθε διάγραμμα αναφέρονται οι επιχειρήσεις με τις υψηλότερες και χαμηλότερες τιμές καθώς επίσης και ο μέσος όρος για κάθε δείκτη.

1. Αριθμοδείκτης $\frac{\text{Αποθέματα} + \text{Εισπρακτέοι Λογαριασμοί}}{\text{Σύνολο Ενεργητικού}}$

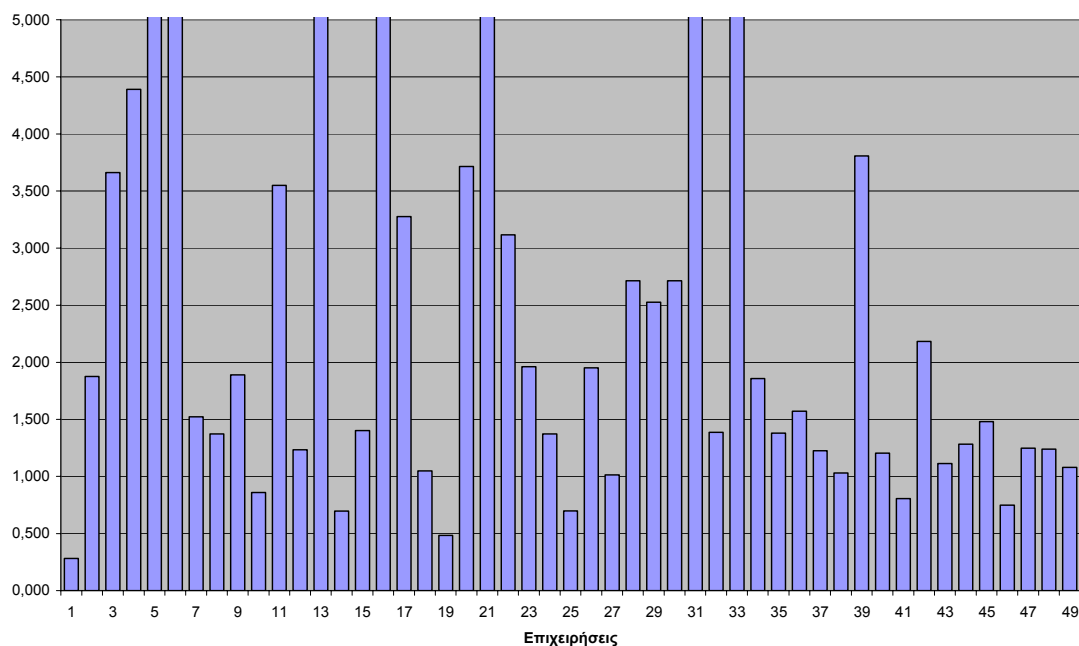
Ο δείκτης αποδίδει το ποσοστό των αποθεμάτων και των εισπρακτέων λογαριασμών σε σχέση με το σύνολο του ενεργητικού και είναι υπό ελαχιστοποίηση δηλαδή όσο μικρότερος τόσο καλύτερος για την εταιρία. Έτσι στις πρώτες θέσεις βρίσκονται οι εταιρίες Οργανισμός Σχολικών Κτηρίων με τιμή 0,001 (αριθμός 11), στη δεύτερη θέση το Ελληνικό Κέντρο Επενδύσεων (16) με τιμή 0,004, στη τρίτη θέση η Κοινωνία της Πληροφορίας (27) με τιμή 0,006 ακολουθεί ο Οργανισμός Σιδηροδρόμων Ελλάδος (48) με τιμή 0,012 και στη πέμπτη θέση η Κτηματική Εταιρία του Δημοσίου (37) με τιμή 0,028. Αντίθετα, στις τελευταίες θέσεις βρίσκονται η ΕΚΟ (18) με τιμή 0,508, τα Ελληνικά Πετρέλαια (42) με 0,549, το Ελληνικό Φεστιβάλ (19) με 0,605, προτελευταία θέση η Μεταλλουργική Βιομηχανία Ηπείρου (39) με τιμή 0,651 και στην τελευταία θέση ακολουθεί η εταιρία Hellenpro Ελληνικές Εκθέσεις (24) με τιμή 0,792. Η μέση τιμή του δείκτη, για τις επιχειρήσεις είναι 0,173.

2. Αριθμοδείκτης $\frac{\text{Εισπρακτέοι Λογαριασμοί}}{\text{Πωλήσεις}}$

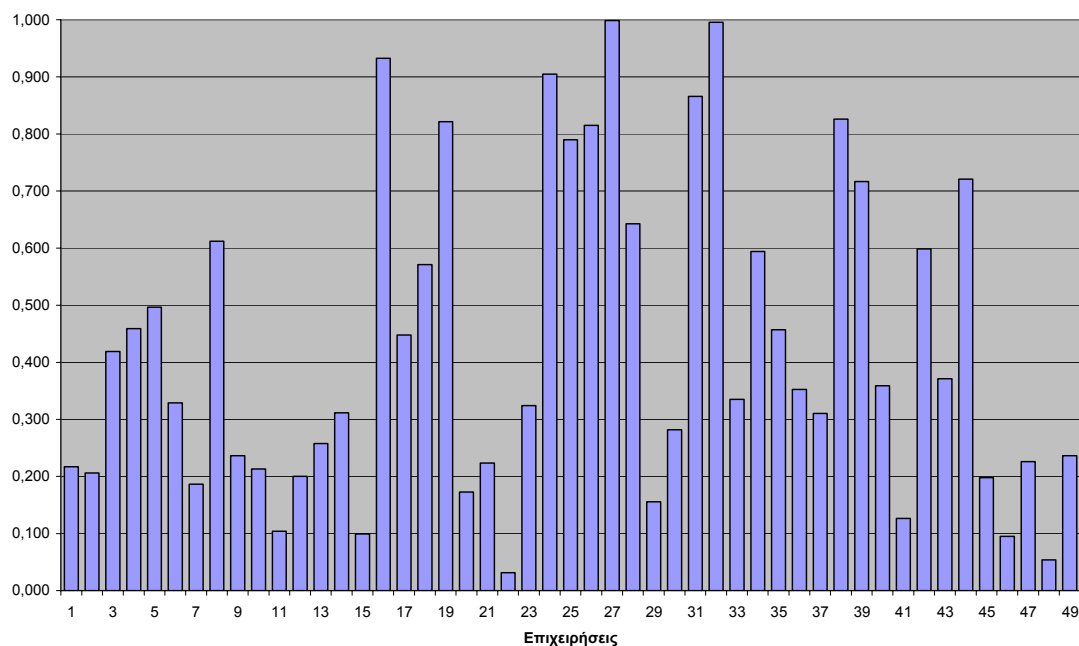
Ο δείκτης δίνει το χρόνο που διαρκεί η ρευστοποίηση των εισπρακτέων λογαριασμών. Επομένως στις πρώτες θέσεις βρίσκονται οι εταιρίες: Ελληνικό Κέντρο Επενδύσεων (16) με τιμή 0,004, ο Οργανισμός Σχολικών Κτηρίων με τιμή (11) 0,012, ακολουθεί στην τρίτη θέση ο Οργανισμός Προγνωστικών Αγώνων Ποδοσφαίρου (8) με τιμή 0,014, ο Οργανισμός διεξαγωγής Ιπποδρομιών Ελλάδος (10) με τιμή 0,046 και στην πέμπτη θέση ο Οργανισμός Λιμένος Πειραιώς (7) με τιμή 0,072. Αντίθετα στις τελευταίες θέσεις βρίσκονται οι εταιρίες Επαγγελματική Κατάρτιση (32) με τιμή 3,386, στη συνέχεια ακολουθεί ο Ελληνικός Οργανισμός Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων και Χειροτεχνίας (5) με τιμή 3,56, μετά ο Οργανισμός Αστικών Συγκοινωνιών Ελλάδος (15) με τιμή 8,728 ενώ στις τελευταίες 2 θέσεις κατατάσσονται οι εταιρίες Οργανισμός Διαχείρισης Δημοσίου Υλικού (12) και Παρατηρητήριο Απασχόλησης και Ερευνητική Πληροφορία (31) με τιμές αντίστοιχα 20,84 και 28,562. Τέλος από τον Ισολογισμό της επιχείρησης Κοινωνία της Πληροφορίας (27) παρατηρούνται μηδενικές πωλήσεις πράγμα που τη κατατάσσει στην τελευταία θέση. Πρέπει να αναφερθεί ότι για λόγους ομοιομορφίας των δεδομένων πολύ μεγάλες τιμές του δείκτη απλά αναφέρθηκαν και δεν γίνονται διακριτές στο διάγραμμα μέχρι το σημείο που κορυφώνονται. Ο μέσος όρος του δείκτη είναι 1,66.

3. Αριθμοδείκτης $\frac{\text{Κυκλοφορούν Ενεργητικό}}{\text{Βραχυπρόθεσμες Υποχρεώσεις}}$

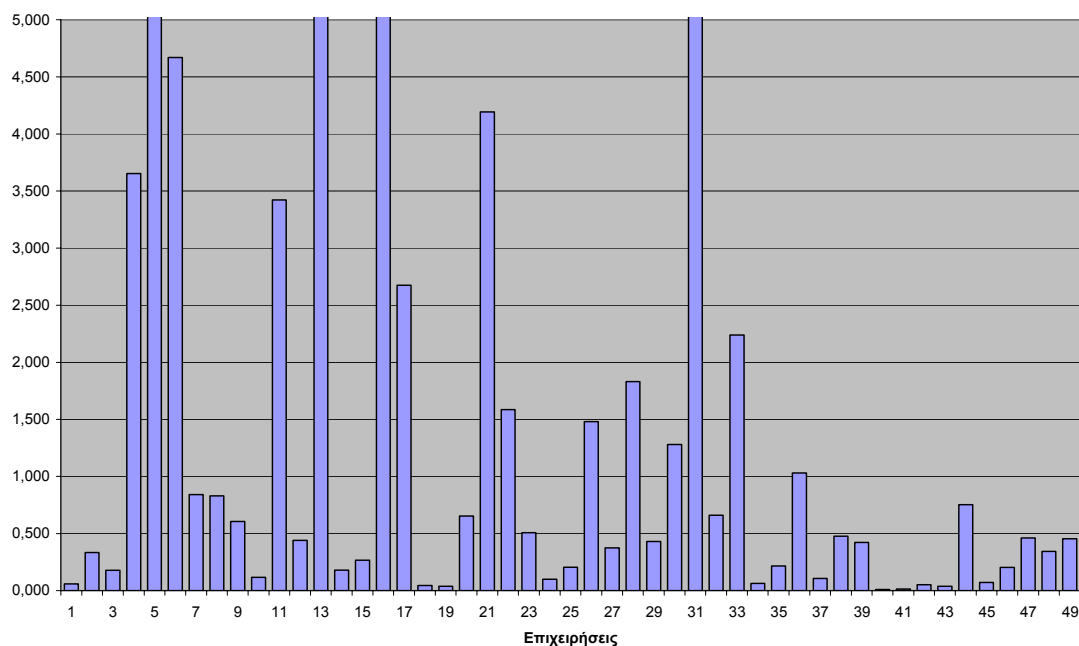
Τιμές μεγαλύτερες από τη μονάδα σημαίνουν ότι τα κυκλοφοριακά περιουσιακά στοιχεία είναι μεγαλύτερα από τις βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις (το καθαρό κεφάλαιο κίνησης είναι μεγαλύτερο του μηδενός) και αποτελούν ένδειξη ύπαρξης ρευστότητας από μέρους της επιχείρησης. Πολύ μεγάλες τιμές στο διάγραμμα δεν γίνονται αντιληπτές και για το λόγο αυτό θα αναφερθούν με τη σειρά που κατατάσσονται. Έτσι στην 1^η θέση βρίσκεται η εταιρία Παρατηρητήριο Απασχόλησης και Ερευνητική Πληροφορία (31) με τιμή 29,944, στη 2^η θέση ο Ελληνικός Οργανισμός Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων και Χειροτεχνίας (5) με τιμή 29,438, στην 3^η θέση η Κεντρική Αγορά Θεσσαλονίκης (13) με τιμή 17,961 ακολουθεί στην 4^η θέση Ελληνικό Κέντρο Επενδύσεων (16) με τιμή 14,33, στην 5^η θέση ο Οργανισμός Λιμένος Καβάλας (6) με τιμή 10,615, στην 6^η θέση ο Οργανισμός Κεντρικής Αγοράς Αθηνών (21) με τιμή 6,847 και τέλος στην 7^η θέση ο Οργανισμός Λιμένος Ηρακλείου (33) με τιμή 6,539. Από την άλλη πλευρά στις τελευταίες θέσεις κατατάσσονται οι επιχειρήσεις Ηλεκτρικοί Σιδηρόδρομοι Αθηνών – Πειραιώς (46) με τιμή 0,749, Αγροτουριστική (25) με τιμή 0,699, Εταιρία Θερμικών Λεωφορείων (14) με τιμή 0,696, Ελληνικό Φεστιβάλ (19) με τιμή 0,483 και στην τελευταία θέση βρίσκεται η Δημόσια Επιχείρηση Πολεοδομίας και Στέγασης (1) με τιμή 0,281. Ο μέσος όρος των επιχειρήσεων είναι στη τιμή 3,87.

4. Αριθμοδείκτης $\frac{\text{Κυκλοφορούν Ενεργητικό}}{\text{Σύνολο Ενεργητικού}}$

Ο δείκτης απεικονίζει το ποσοστό που καταλαμβάνει το κυκλοφορούν ενεργητικό επάνω στο συνολικό ενεργητικό και παρουσιάζει ενδιαφέρον γιατί δείχνει σε γενικές γραμμές το μέτρο ρευστότητας της περιουσίας. Έτσι στις πρώτες θέσεις υπάρχουν οι επιχειρήσεις Κοινωνία της Πληροφορίας (27), Επαγγελματική Κατάρτιση (32), Ελληνικό Κέντρο Επενδύσεων (16), Hellexpo Ελληνικές Εκθέσεις (24), Παρατηρητήριο Απασχόλησης Ερευνητική Πληροφορία (31) με τιμές αντίστοιχα 0,999, 0,996, 0,933, 0,905 και 0,866. Οι εταιρίες αυτές παρουσιάζουν μεγάλη κυκλοφοριακή ρευστότητα αφού τα πάγια ενεργητικά τους είναι σχεδόν αμελητέα. Αντίθετα πολύ μικρή κυκλοφοριακή ρευστότητα παρουσιάζουν αυτές που έχουν μεγάλα ποσοστά των παγίων περιουσιακών τους στοιχείων και βρίσκονται στις τελευταίες θέσεις του διαγράμματος. Αυτές είναι: Οργανισμός Σχολικών Κτηρίων (11), Οργανισμός Αστικών Συγκοινωνιών Αθηνών (15), Ηλεκτροκίνητοι Σιδηρόδρομοι Αθηνών Πειραιώς (46), Οργανισμός Σιδηροδρόμων Ελλάδος (48) και Διεθνής Έκθεση Θεσσαλονίκης (22) με τιμές αντίστοιχα 0,104, 0,099, 0,095, 0,054, 0,031. Ο μέσος όρος του αριθμοδείκτη για τις ΔΕΚΟ είναι 0,427 δηλαδή οι περισσότερες ΔΕΚΟ έχουν αναλογία Κυκλοφορούν Ενεργητικό – Πάγιο Ενεργητικό περίπου 43% - 57% αντίστοιχα.

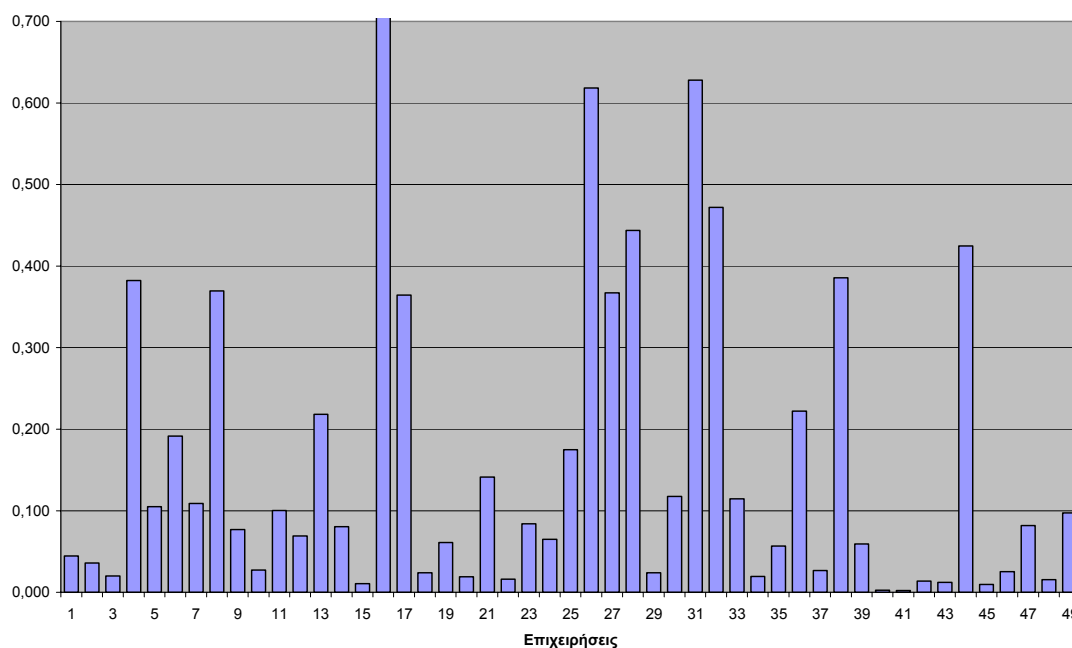
5. Αριθμοδείκτης $\frac{\text{Διαθέσιμα}}{\text{Βραχυπρόθεσμες Υποχρώσεις}}$

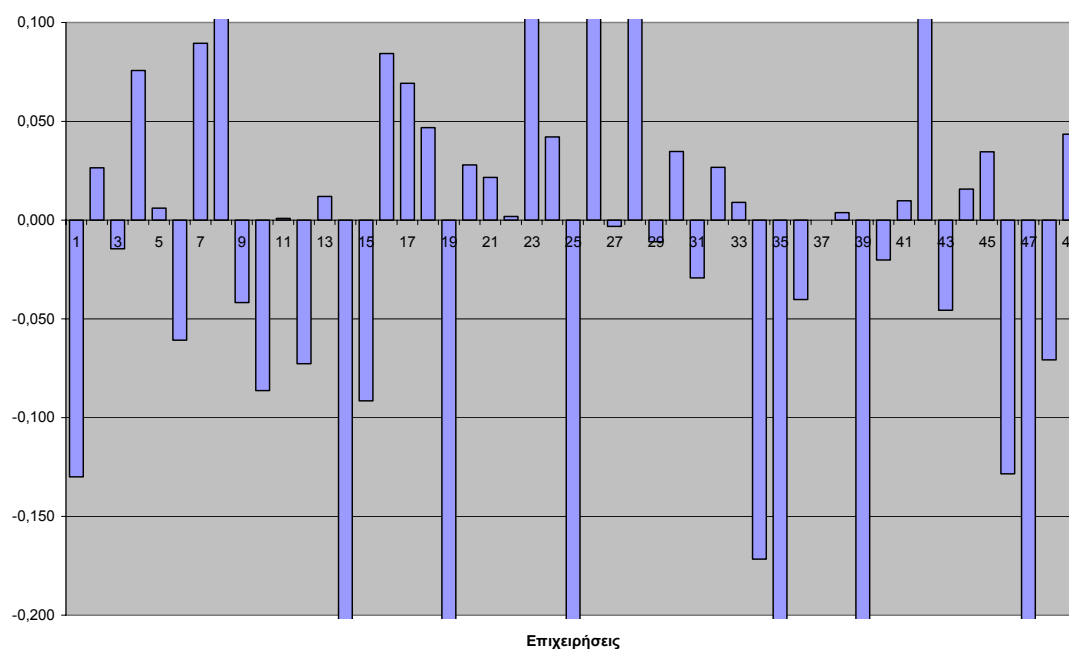
Ο αριθμοδείκτης αυτός εμφανίζει την ικανότητα της επιχείρησης να ανταποκρίνεται αμέσως στις βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις της με τα μετρητά του ταμείου της και τους λογαριασμούς καταθέσεων όψεως των τραπεζών. Όσο μεγαλύτερος είναι ο αριθμοδείκτης, τόσο καλύτερος είναι ο βαθμός ρευστότητας. Τις υψηλότερες τιμές παρουσιάζουν οι επιχειρήσεις Παρατηρητήριο Απασχόλησης Ερευνητική Πληροφορία (31) με τιμή 21,682, ακολουθεί η Κεντρική Αγορά Θεσσαλονίκης (13) με τιμή 15,266, το Ελληνικό Κέντρο Επενδύσεων (16) με τιμή 14,037 ο Ελληνικός Οργανισμός Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων και Χειροτεχνίας (5) με τιμή 8,084 και ο Οργανισμός Λιμένος Καβάλας (16) με 4,670. Τις τελευταίες θέσεις κατέχουν τα Ελληνικά Πετρέλαια (42) με τιμή 0,052, η ΕΚΟ (18) με τιμή 0,045 , η Ελληνική Ραδιοφωνία Τηλεόραση (43) με 0,039, το Ελληνικό Φεστιβάλ (19) με 0,038, η Δημόσια Επιχείρηση Ηλεκτρισμού (41) με 0,015 και στην τελευταία θέση η Ελληνική Αεροπορική Βιομηχανία (40) με τιμή 0,009. Ο μέσος όρος των επιχειρήσεων κυμαίνεται στο 1,994.

6. Αριθμοδείκτης $\frac{\text{Διαθέσιμα}}{\text{Σύνολο ενεργητικού}}$

Ο δείκτης παρουσιάζει το ποσοστό που καταλαμβάνει το ταμείο της επιχείρησης πάνω στο συνολικό ενεργητικό. Όσο μεγαλύτερη τιμή του δείκτη τόσο μεγαλύτερη η ρευστότητα των μετρητών. Το διάγραμμα παρακάτω απεικονίζει τις το ποσοστό της εκάστοτε επιχείρησης. Τις υψηλότερες τιμές παρουσιάζουν το Ελληνικό Κέντρο Επενδύσεων (16) με τιμή 0,911 ποσό που δείχνει ότι η εταιρία βασίζεται πολύ στα τεράστια αποθέματα μετρητών που διαθέτει, ακολουθεί στη 2^η θέση σε πολύ μικρότερο ποσοστό το Παρατηρητήριο Απασχόλησης και Ερευνητική Πληροφορία (31) με τιμή 0,628, 3^{ος} ο Οργανισμός Λιμένος Ραφήνας (26) με τιμή 0,618, και ακολουθεί στην 4^η θέση με τιμή 0,472 η εταιρία Επαγγελματική Κατάρτιση (32), και στην 5^η θέση με τιμή 0,444 βρίσκεται ο Οργανισμός Λιμένος Κέρκυρας (28). Το μικρότερο ποσοστό διαθέσιμων διαθέτουν η Ελληνική Ραδιοφωνία Τηλεόραση (43) με τιμή 0,012, ο Οργανισμός Αστικών Συγκοινωνιών Ελλάδος (15) με τιμή 0,011, ακολουθεί η Εταιρία Ύδρευσης και Αποχέτευσης Πρωτεύουσας (45) με 0,01. Τέλος στην προτελευταία θέση βρίσκεται η Ελληνική Αεροπορική Βιομηχανία (40) και στην τελευταία η Δημόσια Επιχείρηση Ηλεκτρισμού (41) με τιμές αντίστοιχα 0,003 και 0,002. Ο μέσος όρος για το δείκτη είναι 0,162 που σημαίνει ότι περίπου το 16% του συνολικού ενεργητικού των ΔΕΚΟ αποτελούν τα διαθέσιμα.

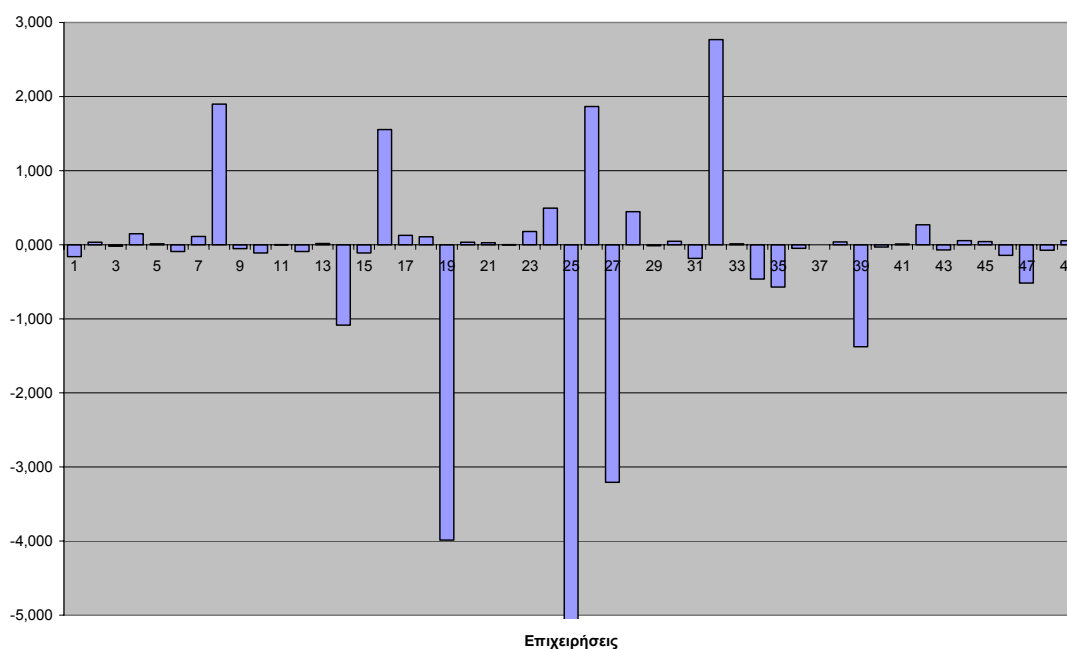

7. Αριθμοδείκτης Βιομηχανικής Αποδοτικότητας : $\frac{\text{Κ.Π.Φ.Τ}}{\text{Σύνολο ενεργητικού}}$

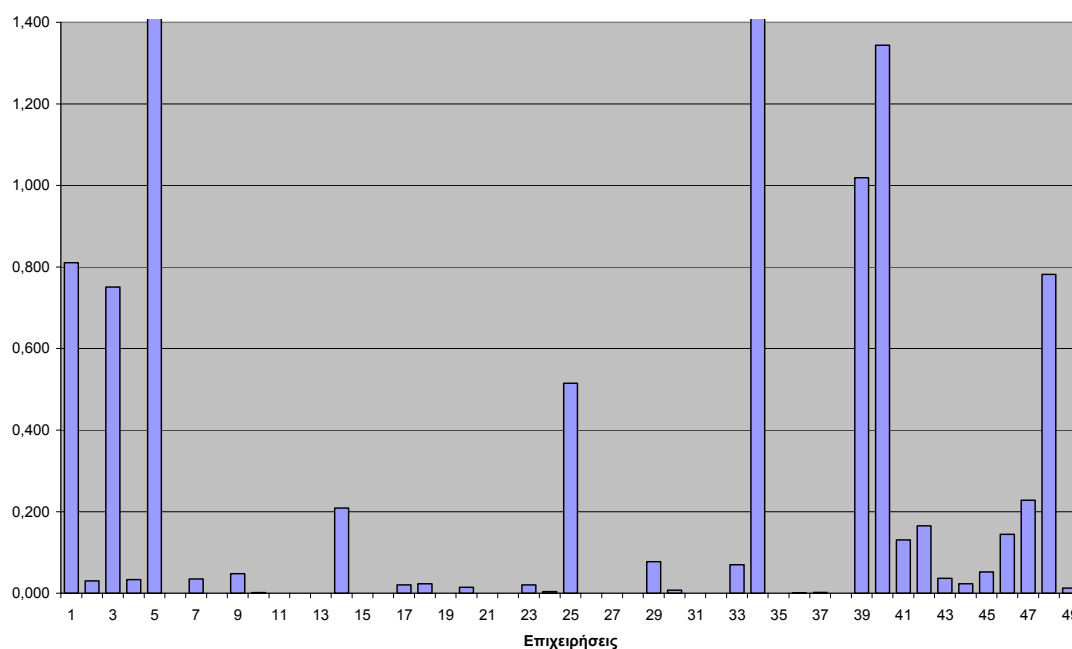
Είναι ο αριθμοδείκτης που μετρά την απόδοση των συνολικών περιουσιακών στοιχείων της επιχείρησης, όσο μεγαλύτερος ο δείκτης τόσο καλύτερα η επιχείρηση αποδίδει τα περιουσιακά της στοιχεία. Πολλές ΔΕΚΟ την τελευταία τριετία παρουσίασαν αρνητικά κέρδη προ φόρων και τόκων. Τις υψηλότερες τιμές για την τριετία συγκέντρωσε η επιχείρηση Οργανισμός Προγνωστικών Αγώνων Ποδοσφαίρου (8) με τιμή 0,719, την 2^η θέση κατέλαβε ο Οργανισμός Λιμένος Ραφήνας (26) με τιμή 0,201, την 3^η θέση ο Οργανισμός Λιμένος Κέρκυρας (28) με τιμή 0,12, την 4^η θέση η Εταιρία Ύδρευσης και Αποχέτευσης Θεσσαλονίκης (23) με τιμή περίπου ίση με 0,12 και την 5^η θέση τα Ελληνικά Πετρέλαια (42) με 0,108. Τις τελευταίες θέσεις κατέλαβαν οι εταιρίες : Μεταλλουργική Βιομηχανία Ηπείρου (39) με τιμή -0,237, η Ασπροφός (35) με τιμή -0,309, τα Ηλεκτροκίνητα Λεωφορεία Περιοχής Αθηνών-Πειραιώς (47) με -0,393, το Ελληνικό Φεστιβάλ (19) πιο κάτω με τιμή -0,619, η Εταιρία Θερμικών Λεωφορείων (14) με -0,739 και στην τελευταία θέση η Αγροτουριστική (25) με τιμή -1,440. Ο μέσος όρος για τη βιομηχανική αποδοτικότητα των επιχειρήσεων για τη τριετία 2005-7 είναι -0,057.

8. Αριθμοδείκτης $\frac{\text{Κ.Π.Φ.Τ}}{\text{Πάγιο Ενεργητικό}}$

Είναι ο αριθμοδείκτης που μετρά την απόδοση των παγίων περιουσιακών στοιχείων της επιχείρησης σε σχέση με τα καθαρά κέρδη. Υψηλές τιμές του συγκεκριμένου δείκτη δείχνουν ότι η επιχείρηση βασίζει τα κέρδη της στην αποδοτικότητα των παγίων περιουσιακών στοιχείων της. Τη 1^η θέση στον δείκτη αυτό κατέχει η εταιρία Επαγγελματική Κατάρτιση (32) με τιμή 2,771, στη 2^η θέση ο Οργανισμός Προγνωστικών Αγώνων Ποδοσφαίρου (8) με 1,898, τη 3^η θέση καταλαμβάνει ο Οργανισμός Λιμένος Ραφήνας (26) με 1,868, στη 4^η θέση βρίσκεται το Ελληνικό Κέντρο Επενδύσεων (16) με τιμή 1,556 και 5^η θέση έχουν οι Hellexpro Ελληνικές Εκθέσεις (24) με 0,494. Οι ακόλουθες έξι επιχειρήσεις βρίσκονται στις τελευταίες θέσεις και είναι : Ασπροφός Τεχνική Εταιρία (35) με τιμή -0,57, Εταιρία Θερμικών Λεωφορείων (14) με τιμή -1,084, Μεταλλουργική Βιομηχανία Ηπείρου (39) με -1,377, Κοινωνία της Πληροφορίας (27) με -3,205, Ελληνικό Φεστιβάλ (19) με -3,985 και στην τελευταία θέση η Αγροτουριστική (25) με -28,268 τιμή που έχει τεράστια διαφορά από την προτελευταία. Προφανώς οι επιχειρήσεις αυτές δεν βασίζουν τα κέρδη τους τόσο στην αποδοτικότητα των παγίων περιουσιακών στοιχείων της αλλά κυρίως στα διαθέσιμα περιουσιακά τους στοιχεία. Ο μέσος όρος για τις ΔΕΚΟ για το συγκεκριμένο αριθμοδείκτη υπολογίστηκε και είναι -0,618.

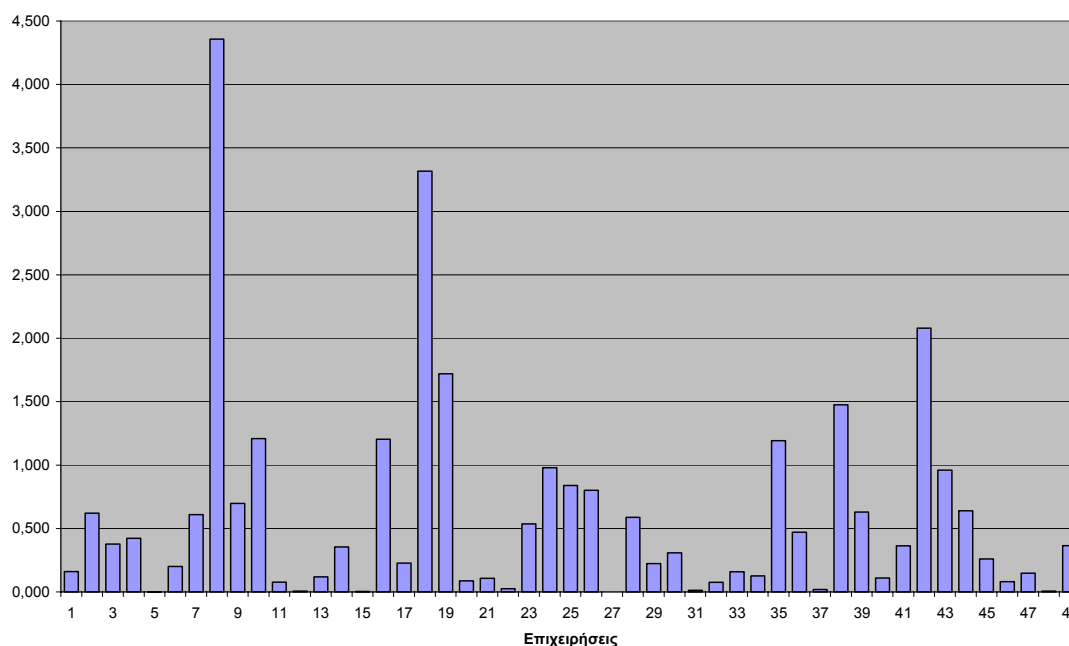
9. Αριθμοδείκτης $\frac{\text{Αποθέματα}}{\text{Πωλήσεις}}$

Δείχνει τη παραμονή των αποθεμάτων στην αποθήκη κατά τη διάρκεια μιας διαχειριστικής περιόδου. Ο δείκτης είναι υπό ελαχιστοποίηση δηλαδή μικρές τιμές του, δείχνουν ότι μια επιχείρηση διώχνει σε μικρό χρονικό διάστημα τα αποθέματά της. Από μια παρατήρηση των Ισολογισμών για την τριετία 2005-07 πολλές επιχειρήσεις παρουσίασαν μηδενικά αποθέματα. Τις μεγαλύτερες τιμές του δείκτη κατέλαβαν η Δημόσια Επιχείρηση Πολεοδομίας & Στέγασης (1) με τιμή 0,81, η Μεταλλουργική Βιομηχανία Ηπείρου (39) με τιμή 1,019, η Ελληνική Αεροπορική Βιομηχανία (40) με 1,344 τα Ελληνικά Αμυντικά Συστήματα (34) με 2,49 και στην τελευταία θέση κατατάσσεται ο Οργανισμός Μικρομεσαίων Μεταποιητικών Επιχειρήσεων και Χειροτεχνίας (5). Οι εταιρίες που παρουσίασαν μηδενικά αποθέματα είναι : Οργανισμός Λιμένος Καβάλας, Κέρκυρας, Ραφήνας, Οργανισμός Σχολικών Κτηρίων, Οργανισμός Διαχείρισης Δημοσίου Υλικού, Κεντρική Αγορά Θεσσαλονίκης, Οργανισμός Αστικών Συγκοινωνιών Αθηνών, Ελληνικό Κέντρο Επενδύσεων, Ελληνικό Φεστιβάλ, Οργανισμός Κεντρικής Αγοράς Αθηνών, Διεθνής Έκθεση Θεσσαλονίκης, , Κοινωνία της Πληροφορίας, Παρατηρητήριο Απασχόλησης & Ερευνητική Πληροφορική, Επαγγελματική Κατάρτιση, Ασπροφός, Οργανισμός Εξωτερικού Εμπορίου. Στη συνέχεια οι επιχειρήσεις Οργανισμός Προγνωστικών Αγώνων Ποδοσφαίρου (8), Ελληνικός Οργανισμός Τυποποίησης (36), Οργανισμός Διεξαγωγής Ιπποδρομιών Ελλάδος (10) και Κτηματική Εταιρία του Δημοσίου

κατέλαβαν τις μεγαλύτερες θέσεις με τιμές αντίστοιχα 0,0001, 0,0004, 0,001, 0,0022. Η μέση τιμή των ΔΕΚΟ για το συγκεκριμένο δείκτη βρέθηκε 11,613 τιμή που οφείλεται στο πολύ μεγάλο μέγεθος των αποθεμάτων προς τις πωλήσεις που έχει ο Οργανισμός Μικρομεσαίων Μεταποιητικών Επιχειρήσεων και Χειροτεχνίας (5). Εξαιρώντας αυτή τη τιμή παίρνουμε μια πιο ρεαλιστική εικόνα του μέσου όρου που κυμαίνεται στο 0,186.

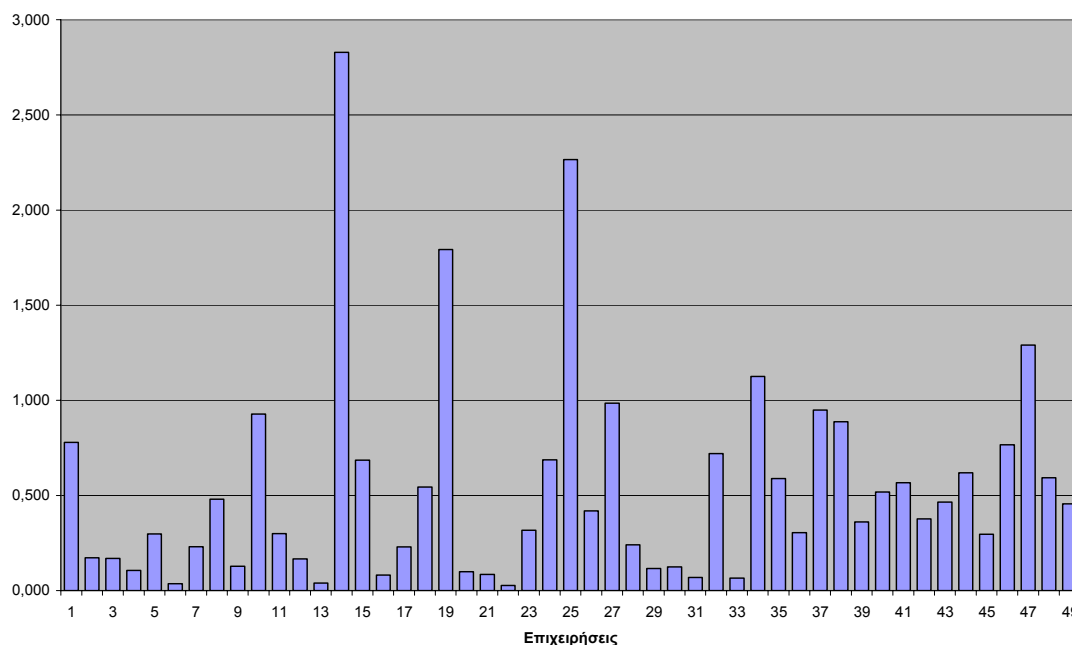
10. Αριθμοδείκτης $\frac{\text{Πωλήσεις}}{\text{Σύνολο Ενεργητικού}}$

Ο αριθμοδείκτης αυτός δείχνει τη σχέση του κύκλου εργασιών και του κυκλοφορούντος ενεργητικού μαζί με τα πάγια στοιχεία και κατ' επέκταση την αποτελεσματικότητα της επιχειρήσεως να χρησιμοποιεί μικρή ή μεγάλη αξία του συνολικού ενεργητικού για να επιτυγχάνει ορισμένο όγκο πωλήσεων. Όσο μεγαλύτερη η τιμή του δείκτη τόσο καλύτερα για μια επιχείρηση. Την 1^η θέση κατέλαβε ο Οργανισμός Προγνωστικών Αγώνων Ποδοσφαίρου (8) με τιμή 4,358, στη 2^η θέση υπάρχει η ΕΚΟ (18) με τιμή 3,317, στην 3^η τα Ελληνικά Πετρέλαια (42) με 20,78, την 4^η θέση έχει το Ελληνικό Φεστιβάλ με 1,72 (19) και ακολουθεί στην 5^η θέση ο Ελληνικός Οργανισμός Εξωτερικού Εμπορίου (38) με 1,475. Τις τελευταίες θέσεις καταλαμβάνουν οι επιχειρήσεις Παρατηρητήριο Απασχόλησης και Ερευνητική Πληροφορική (31) με τιμή 0,013, ο Οργανισμός Σιδηροδρόμων Ελλάδος (48) με τιμή 0,008, ο Οργανισμός Διαχείρισης Δημοσίου Υλικού (12) με 0,007, ακολουθεί ο Οργανισμός Αστικών Συγκοινωνιών Ελλάδος (15) με 0,004, ο Οργανισμός

Μικρομεσαίων Μεταποιητικών Επιχειρήσεων και Χειροτεχνίας (5) με 0,001 και την τελευταία θέση καταλαμβάνει η Κοινωνία της Πληροφορίας (27) αφού οι πωλήσεις είναι μηδενικές. Η μέση τιμή που παρατηρείται είναι 0,599

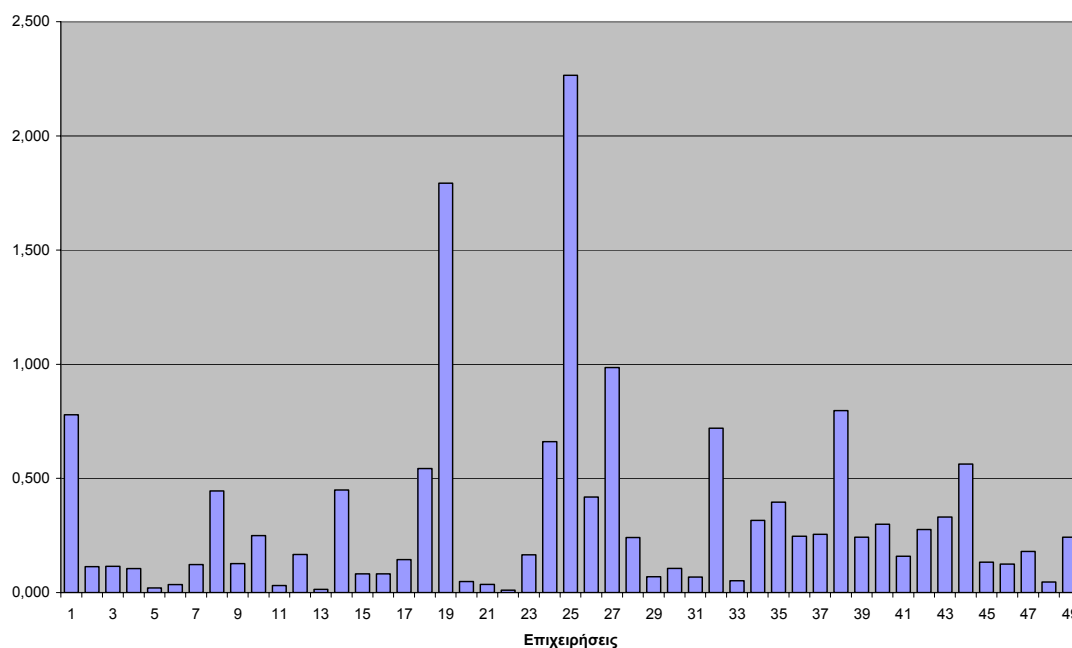
11. Αριθμοδείκτης συνολικής ικανότητας δανεισμού : $\frac{\text{Σύνολο Υποχρεώσεων}}{\text{Σύνολο Ενεργητικού}}$

Ο δείκτης αυτός δείχνει τι ποσοστό του συνόλου των κεφαλαίων ή του ενεργητικού αποτελούν οι υποχρεώσεις και είναι ενδεικτικός του βαθμού προστασίας των πιστωτών από το σύνολο των κεφαλαίων μιας επιχείρησης. Ένας σχετικά χαμηλός δείκτης είναι ενδεικτικός της ικανότητας δανεισμού μιας επιχείρησης. Έτσι λοιπόν οι υψηλότερες τιμές για το δείκτη αυτό παρουσιάζονται για τις εταιρίες : Ελληνικά Αμυντικά Συστήματα (34) με τιμή 1,125, Ηλεκτροκίνητα Λεωφορεία Περιοχής Αθηνών-Πειραιώς (47) με τιμή 1,291, Ελληνικό Φεστιβάλ (19) με 1,793, Αγροτουριστική (25) με τιμή 2,265, και στην τελευταία θέση η Εταιρία Θερμικών Λεωφορείων (14) με τιμή 2,828. Από την άλλη πλευρά στην 1^η θέση βρίσκεται η Διεθνής Έκθεση Θεσσαλονίκης (22) με την υψηλότερη τιμή που είναι 0,027, τη 2^η θέση καταλαμβάνει ο Οργανισμός Λιμένος Καβάλας (6) με τιμή 0,036, την 3^η θέση έχει η Κεντρική Αγορά Θεσσαλονίκης (13) με τιμή 0,04, ακολουθεί στην 4^η ο Οργανισμός Λιμένος Ηρακλείου (33) με 0,066 και στη 5^η κατατάσσεται η εταιρία Παρατηρητήριο Απασχόλησης & Ερευνητική Πληροφορική (31) με τιμή 0,069. Ακολουθούν και οι υπόλοιπες επιχειρήσεις ως φαίνεται και από το διάγραμμα. Οι πιστωτές είναι συνήθως πρόθυμοι να χορηγήσουν πρόσθετες πιστώσεις μόνο όταν

υπάρχει ένας σχετικά υψηλός βαθμός προστασίας τους από μια ενδεχόμενη χρεοκοπία και αυτό το πετυχαίνουν μόνο αν ο δείκτης συνολικής ικανότητας δανεισμού κυμαίνεται σε χαμηλά επίπεδα. Ο μέσος όρος της τελευταίας τριετίας για τις ΔΕΚΟ για το συγκεκριμένο δείκτη είναι στη τιμή 0,538.

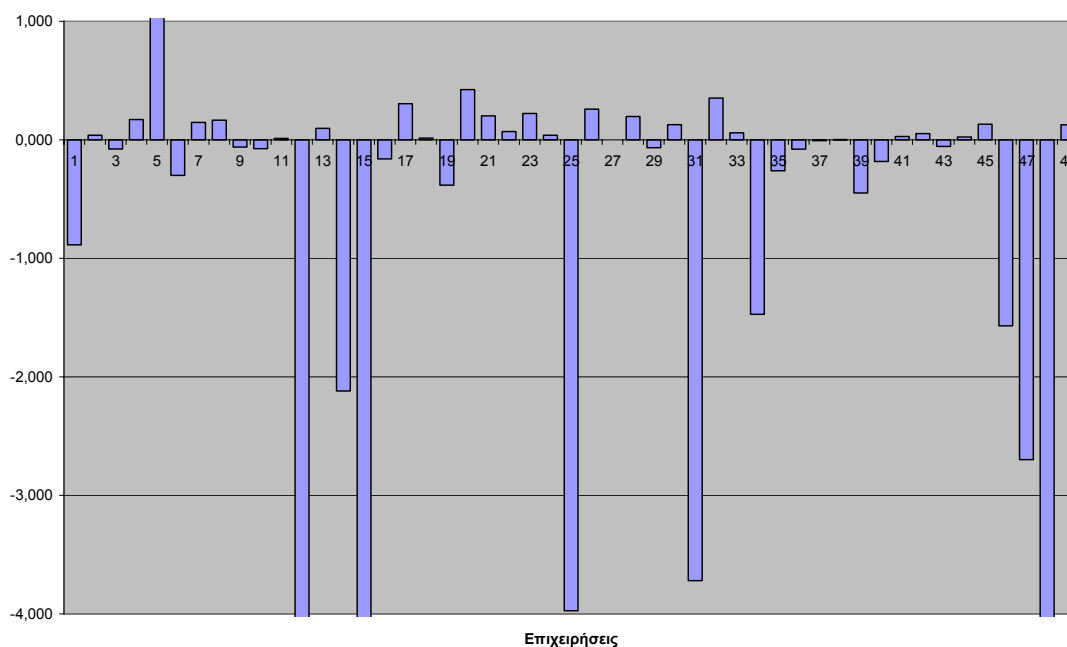
12. Αριθμοδείκτης $\frac{\text{Βραχυπρόθεσμες Υποχρεώσεις}}{\text{Σύνολο Ενεργητικού}}$

Δείχνει το ποσοστό από το συνολικό ενεργητικό που χαραμίζεται για την τακτοποίηση των βραχυπρόθεσμων υποχρεώσεων. Υψηλές τιμές του δείκτη οδηγούν στο συμπέρασμα ότι μεγάλο ποσό του ενεργητικού σπαταλάτε για την πληρωμή βραχυχρόνιων δανείων. Σε περίπτωση χαμηλής τιμής του οι επιχειρήσεις τείνουν προς το μακροπρόθεσμο δανεισμό. Όπως παρατηρείται και από το διάγραμμα την 1^η θέση καταλαμβάνει η Διεθνής Έκθεση Θεσσαλονίκης (12) με τιμή 0,01, στην 2^η θέση βρίσκεται η Κεντρική Αγορά Θεσσαλονίκης (13) με τιμή 0,014 ενώ στην 3^η ο Οργανισμός Μικρομεσαίων Μεταποιητικών Επιχειρήσεων και Χειροτεχνίας (5) με 0,021 ακολουθεί στην 4^η ο Οργανισμός Σχολικών Κτηρίων (11) με 0,031 και στην 5^η θέση ο Οργανισμός Λιμένος Καβάλας (6) με τιμή 0,035. Οι υψηλότερες τιμές του δείκτη παρουσιάζονται για τις επιχειρήσεις : Αγροτουριστική (25) με τιμή 2,265, Ελληνικό Φεστιβάλ (19) με τιμή 1,793, Κοινωνία της Πληροφορίας (27) με 0,985, Ελληνικός Οργανισμός Εξωτερικού Εμπορίου (38) με 0,797, Δημόσια Επιχείρηση Πολεοδομίας & Στέγασης (1) με τιμή 0,779. Η μέση τιμή των επιχειρήσεων για τον

αριθμοδείκτη αυτό είναι 0,324.

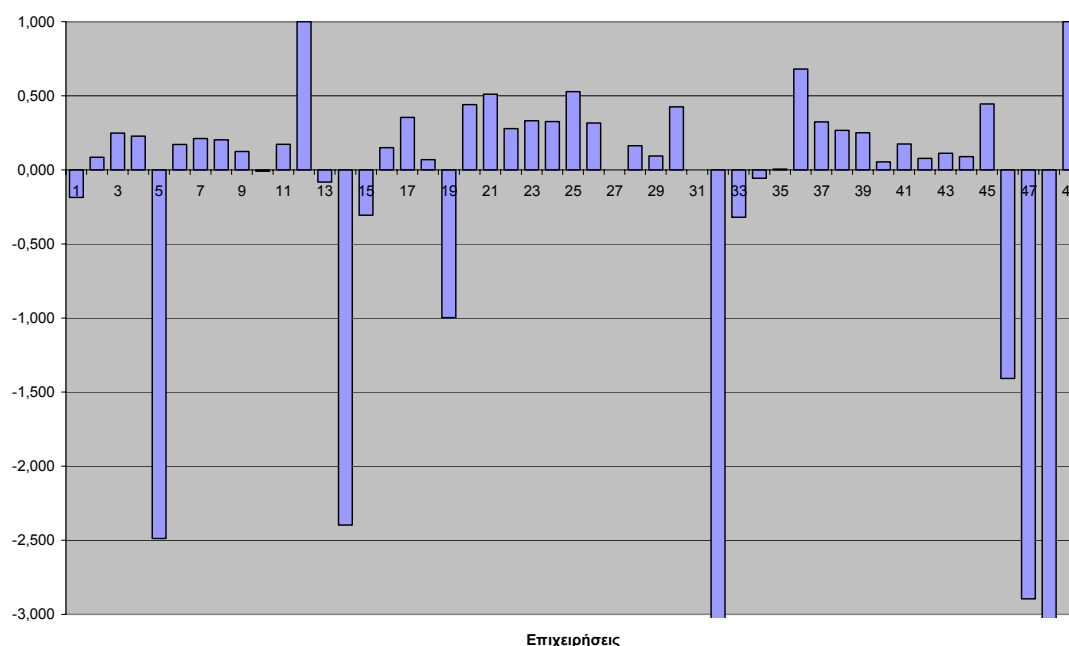
13. Αριθμοδείκτης $\frac{\text{Κ.Π.Φ.Τ.}}{\text{Πωλήσεις}}$

Ο αριθμοδείκτης είναι το ποσοστό του καθαρού κέρδους προ φόρων και τόκων που πετυχαίνει η επιχείρηση στη διάρκεια της χρήσης από τις πραγματοποιούμενες πωλήσεις. Ουσιαστικά δίνει το ποσοστό των κερδών που μένουν στην επιχείρηση. Όπως θα παρατηρήσει κανείς πολλές δημόσιες επιχειρήσεις και οργανισμοί παρουσιάζουν αρνητικά κέρδη προ φόρων και τόκων (ζημιές) και προς αυτού το αρνητικό πρόσημο. Έτσι λοιπόν τα μεγαλύτερα καθαρά κέρδη προς τις πωλήσεις τα πέτυχε για την τριετία η επιχείρηση Οργανισμός Μικρομεσαίων Μεταποιητικών Επιχειρήσεων και Χειροτεχνίας (5) με τιμή 6,101, στη 2^η θέση η Εταιρία Τουριστικής Ανάπτυξης (20) με τιμή 0,423, την 3^η θέση κατέχει η Επαγγελματική Κατάρτιση (32) με τιμή 0,351 ενώ στη 4^η η Επιχείρηση Ντιαζόν (17) με 0,304 και τη 5^η θέση καταλαμβάνει ο Οργανισμός Λιμένος Ραφήνας (26) με τιμή 0,258. Ακολουθούν οι υπόλοιπες εταιρίες και τις τελευταίες θέσεις καταλαμβάνουν : τα Ηλεκτροκίνητα Λεωφορεία Περιοχής Αθηνών-Πειραιώς (47) με τιμή -2,698, το Παρατηρητήριο Απασχόλησης & Ερευνητική Πληροφορική (31) με -3,717, η Αγροτουριστική (25) με τιμή -3,973, ο Οργανισμός Σιδηροδρόμων Ελλάδος (48) με -9,17, ο Οργανισμός Διαχείρισης Δημοσίου Υλικού (12) με -13,063 και στην τελευταία θέση βρίσκεται ο Οργανισμός Αστικών Συγκοινωνιών Αθηνών (15) με τιμή -13,233. Η μέση τιμή για τις δημόσιες επιχειρήσεις και οργανισμούς στον συγκεκριμένο αριθμοδείκτη

υπολογίστηκε -0,912.

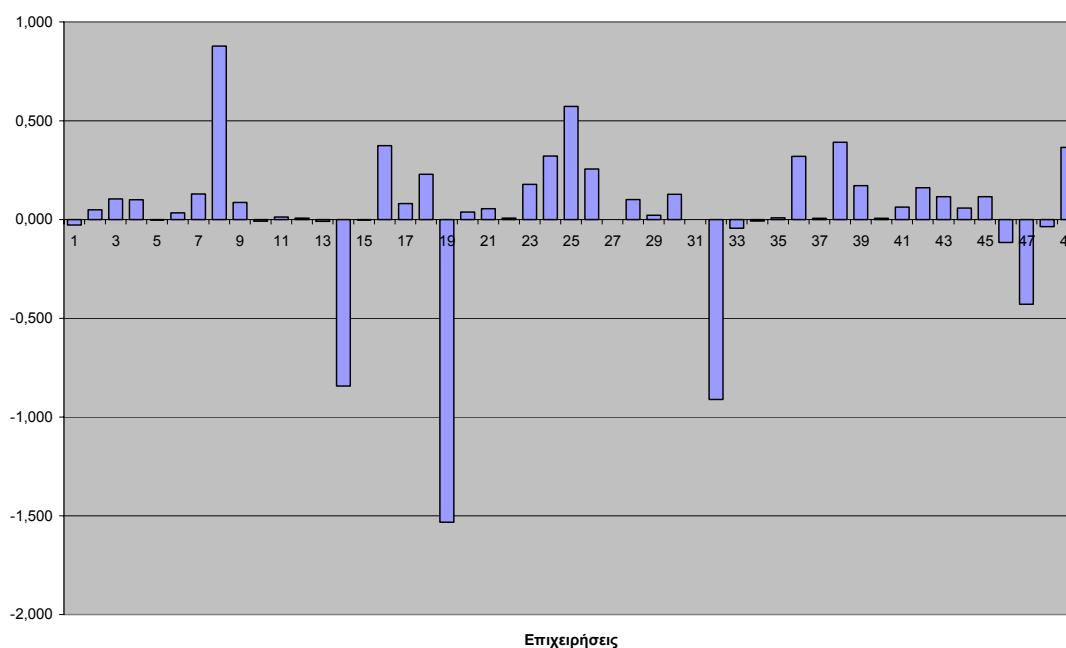
14. Αριθμοδείκτης μικτού περιθωρίου κέρδους : $\frac{\text{Πωλήσεις} - \text{Κόστος Πωλήσεων}}{\text{Πωλήσεις}}$

Απεικονίζει το μικτό κέρδος που απολαμβάνει μια επιχείρηση από την πώληση αγαθών αξίας μίας μονάδος και δείχνει το ποσοστό του μικτού περιθωρίου που υπολείπεται μετά την αφαίρεση του κόστους των πωληθέντων αγαθών. Ο δείκτης αυτός δείχνει την λειτουργική αποτελεσματικότητα μιας επιχείρησης. Για να θεωρηθεί επιτυχημένη μια επιχείρηση θα πρέπει να έχει ένα αρκετά υψηλό ποσοστό μικτού κέρδους προς πωλήσεις. Όπως παρατηρούμε και από το διάγραμμα πολλές επιχειρήσεις παρουσιάζουν αρνητικό περιθώριο μικτού κέρδους και αυτό προφανώς οφείλεται στο ότι το κόστος των πωλήσεων είναι μεγαλύτερο από τις πωλήσεις. Πρέπει να σημειωθεί ότι στους Ισολογισμούς των επιχειρήσεων Οργανισμός Διαχείρισης Δημοσίου Υλικού (12) και Οργανισμός τηλεπικοινωνιών Ελλάδος (49) αναγράφονται μηδενικές πωλήσεις και μηδενικό κόστος πωλήσεων και για το λόγο αυτό έχουν τιμή 1. Την υψηλότερη τιμή (μη μηδενικές πωλήσεις) για την τριετία παρουσίασε η επιχείρηση Ελληνικός Οργανισμός Τυποποίησης (36) με τιμή 0,68 ακολουθεί η Αγροτουριστική (25) με τιμή 0,528, μετά ο Οργανισμός Κεντρικής Αγοράς Αθηνών (21) με 0,511, ακολουθεί η Εταιρία Ύδρευσης και Αποχέτευσης Πρωτεύουσας (45) με 0,445 και η Εταιρία Τουριστικής Ανάπτυξης (20) με τιμή 0,441. Στις τελευταίες θέσεις βρίσκονται η Εταιρία Θερμικών Λεωφορείων (14) και ο Οργανισμός Μικρομεσαίων Μεταποιητικών Επιχειρήσεων και Χειροτεχνίας (5) με τιμές -0,397 και -0,488 αντίστοιχα. Ακολουθούν τα Ηλεκτροκίνητα Λεωφορεία

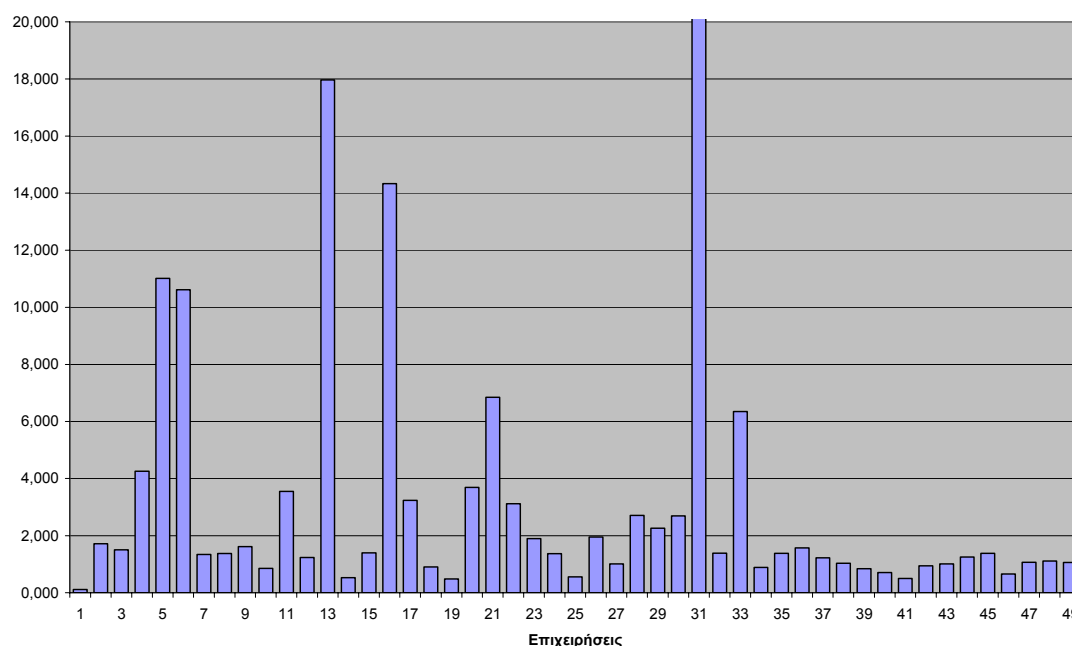
Περιοχής Αθηνών-Πειραιώς (46) και ο Οργανισμός Σιδηροδρόμων Ελλάδος (48) με τιμές αντίστοιχα -2,894 και -4,567 ενώ με διαφορά την τελευταία θέση κατέχει η εταιρία Επαγγελματική Κατάρτιση (32) με τιμή -12,224. Η μέση τιμή του δείκτη μικτού περιθωρίου κέρδους για τις επιχειρήσεις που εξετάστηκαν είναι -0,368.

15. Αριθμοδείκτης $\frac{\text{Μικτό Κέρδος}}{\text{Σύνολο Ενεργητικού}}$

Εκφράζει το βαθμό χρησιμοποίησης του συνόλου των περιουσιακών στοιχείων της επιχείρησης σε σχέση με τις πωλήσεις της. Μια υψηλή τιμή του δείκτη σημαίνει ότι η επιχείρηση χρησιμοποιεί εντατικά τα περιουσιακά της στοιχεία προκειμένου να πραγματοποιεί πωλήσεις. Αντίθετα, μια χαμηλή τιμή αποτελεί ένδειξη μη εντατικής χρησιμοποίησης αυτών. Την πρώτη θέση και με μεγάλη διαφορά από τη δεύτερη κατέχει ο Οργανισμός Προγνωστικών Αγώνων Ποδοσφαίρου (8) με τιμή 0,878, ενώ στην 2^η θέση βρίσκεται η Αγροτουριστική (25) με 0,573, στην 3^η ο Ελληνικός Οργανισμός Εξωτερικού Εμπορίου (38) με τιμή 0,391, ακολουθεί το Ελληνικό Κέντρο Επενδύσεων (16) με 0,374 στην 4^η θέση και την 5^η θέση καταλαμβάνει ο Οργανισμός Τηλεπικοινωνιών Ελλάδος (49) με τιμή 0,365. Τις τελευταίες θέσεις καταλαμβάνουν οι επιχειρήσεις : Ηλεκτρικοί Σιδηρόδρομοι Αθηνών (46) με τιμή -0,116, Ηλεκτροκίνητα Λεωφορεία Περιοχής Αθηνών-Πειραιώς (47) με -0,429, η Εταιρία Θερμικών Λεωφορείων (14) με -0,842, η Επαγγελματική Κατάρτιση (32) με -0,91 και στη τελευταία θέση η εταιρία Ελληνικό Φεστιβάλ (19) με τιμή -1,532. Η μέση τιμή των επιχειρήσεων για το δείκτη αυτό είναι 0,032.

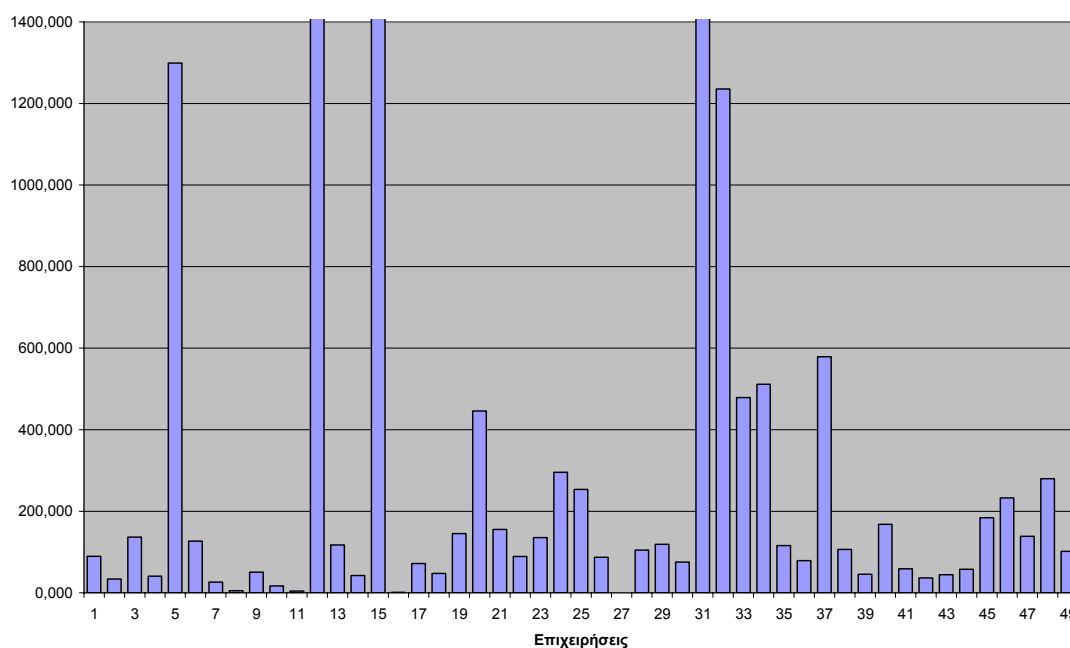
16. Αριθμοδείκτης $\frac{\text{Κυκλοφορούν Ενεργητικό - Αποθέματα}}{\text{Βραχυπρόθεσμες Υποχρεώσεις}}$

Ο αριθμοδείκτης αυτός μετράει την άμεση ρευστότητα. Τα περιουσιακά στοιχεία αυτής της κατηγορίας, ειδικότερα τα αποθέματα, εκτός του ότι παρουσιάζουν μεταξύ των κυκλοφοριακών περιουσιακών στοιχείων τη μικρότερη ρευστότητα είναι συγχρόνως το περιουσιακό στοιχείο από τη ρευστοποίηση του οποίου είναι πολύ πιθανό να προκύψουν ζημιές. Σχετικά με τις τιμές που μπορεί να πάρει ο δείκτης πρέπει να σημειωθεί ότι τιμές μεγαλύτερες από τη μονάδα σημαίνουν ότι τα μετρητά και τα ισοδύναμα μετρητών (περιουσιακά στοιχεία αμέσου ρευστότητας) είναι μεγαλύτερα από τις βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις και αποτελούν ένδειξη ύπαρξης ρευστότητας από μέρους της επιχείρησης. Έτσι οι μεγαλύτερες τιμές του δείκτη συγκεντρώνονται για τις επιχειρήσεις : Παρατηρητήριο Απασχόλησης και Ερευνητική Πληροφορική (31) με τιμή 29,944, Κεντρική Αγορά Θεσσαλονίκης (13) με τιμή 17,961, στην 3^η θέση το Ελληνικό Κέντρο Επενδύσεων (16) με 14,33 ακολουθεί στην 4^η ο Οργανισμός Μικρομεσαίων Μεταποιητικών Επιχειρήσεων και Χειροτεχνίας (5) με 11,017 και στην 5^η θέση ο Οργανισμός Λιμένος Καβάλας με τιμή 10,615. Τέλος τις μικρότερες τιμές σημείωσαν οι επιχειρήσεις Ηλεκτρικοί Σιδηρόδρομοι Αθηνών – Πειραιώς (46) με τιμή 0,654, Αγροτουριστική (25) με 0,554, Εταιρία Θερμικών Λεωφορείων (14) με 0,551, Δημόσια Επιχείρηση Ηλεκτρισμού (41) με τιμή 0,502. Στις δύο τελευταίες

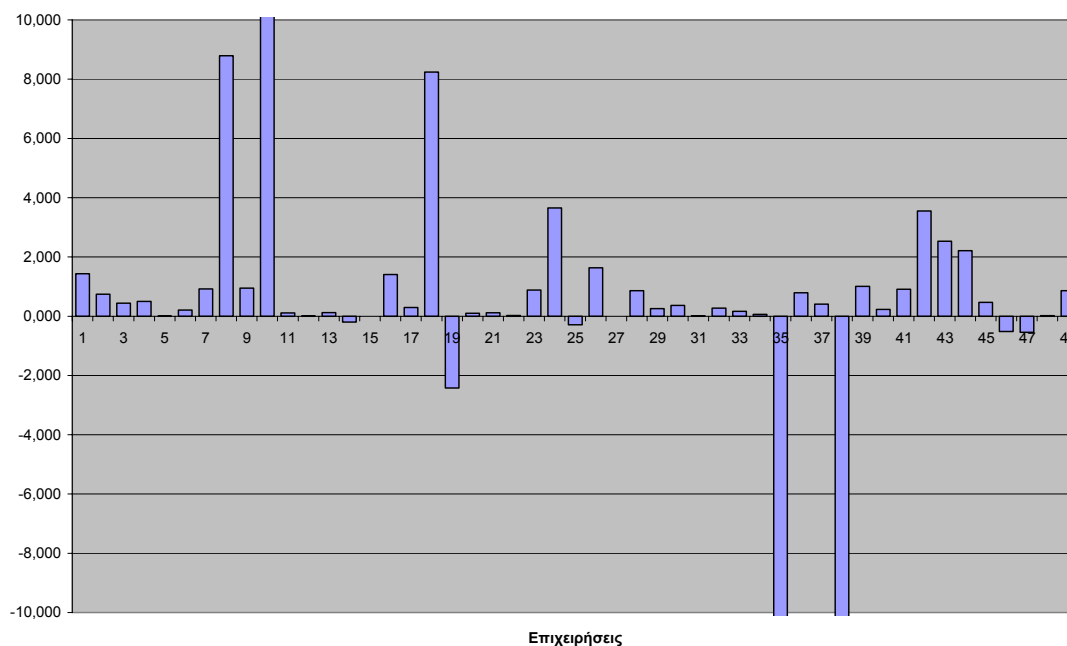
θέσεις βρίσκονται οι επιχειρήσεις Ελληνικό Φεστιβάλ (19) και Δημόσια Επιχείρηση Πολεοδομίας & Στέγασης (1) με τιμές αντίστοιχα 0,483 και 0,113. Ο μέσος όρος για τις επιχειρήσεις είναι 3,274. Με βάση το στοιχείο αυτό, αξίζει να σημειωθεί, ότι οι περισσότερες ΔΕΚΟ έχουν ένδειξη ικανοποιητικής ρευστότητας.

17. Αριθμοδείκτης $\frac{365 * \text{Απαιτήσεις}}{\text{Πωλήσεις}}$

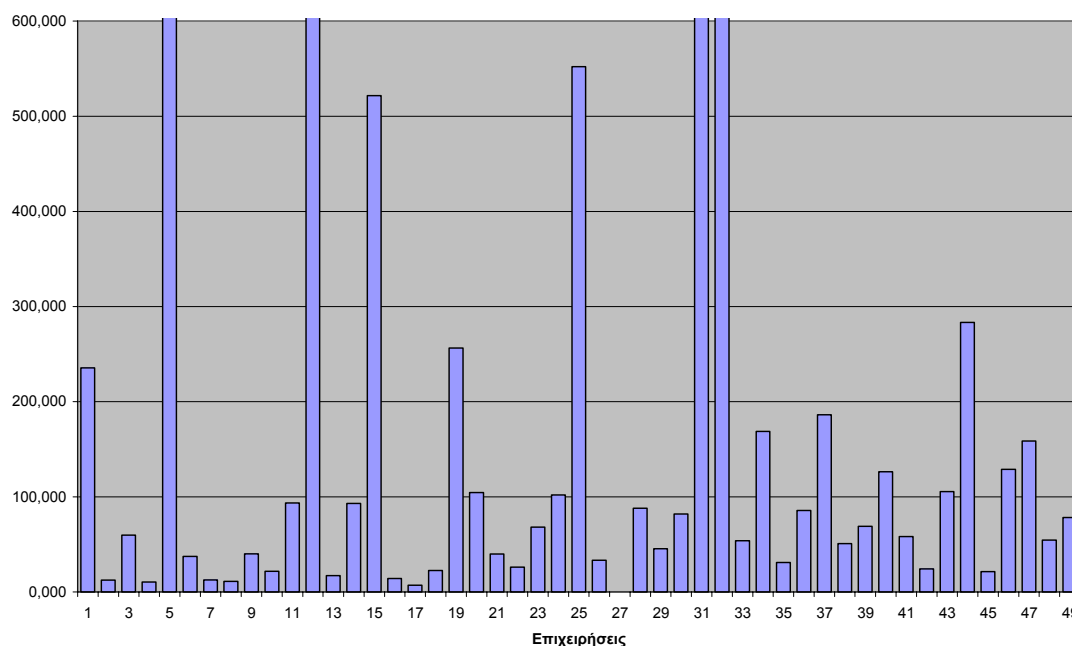
Δείχνει το χρόνο εισπράξεως των απαιτήσεων σε μέρες. Όσο μικρότερη τιμή του τόσο γρηγορότερα οι επιχειρήσεις εισπράττουν τις απαιτήσεις τους. Πρέπει να σημειωθεί ότι η Κοινωνία της Πληροφορίας (27) σημείωσε μηδενικές πωλήσεις. Την 1^η θέση κατέλαβε το Ελληνικό Κέντρο Επενδύσεων (16) με τιμή 1,343, την 2^η ο Οργανισμός Σχολικών Κτηρίων (11) με 4,263, στην 3^η θέση βρίσκεται ο Οργανισμός Προγνωστικών Αγώνων Ποδοσφαίρου (8) με 5,182, 4^{ος} ο Οργανισμός Διεξαγωγής Ιπποδρομιών Ελλάδος (10) με τιμή 16,94. Ακολουθεί και καταλαμβάνει την 5^η θέση ο Οργανισμός Λιμένος Πειραιώς (7) με 26,123 ημέρες. Τις τελευταίες θέσεις κατέχουν οι επιχειρήσεις : Επαγγελματική Κατάρτιση (32) με 1235,7 ημέρες, ο Οργανισμός Μικρομεσαίων Μεταποιητικών Επιχειρήσεων και Χειροτεχνίας (5) με 1299,5, Παρατηρητήριο Απασχόλησης και Ερευνητική Πληροφορική (31) με 3185,6 ημέρες, ο Οργανισμός Διαχείρισης Δημοσίου Υλικού (12) με 7606,6 ημέρες και στην τελευταία θέση βρίσκεται ο Οργανισμός Αστικών Συγκοινωνιών Αθηνών (15) με 10425,1 ημέρες. Η μέση τιμή για τους οργανισμούς και τις δημόσιες επιχειρήσεις για την τελευταία τριετία βρέθηκε περίπου 606 ημέρες.

18. Αριθμοδείκτης κυκλοφορίας ιδίων κεφαλαίων : $\frac{\text{Πωλήσεις}}{\text{Ίδια Κεφάλαια}}$

Δίνει την ταχύτητα ανακυκλώσεως (περιστροφής) του ίδιου κεφαλαίου ή τον αριθμό των χρησιμοποιήσεών του μέσα σε μια διαχειριστική περίοδο. Υπό κανονικές συνθήκες, όσο μεγαλύτερος τόσο καλύτερος είναι, γιατί αυτό σημαίνει πιο εντατική εκμετάλλευση του κεφαλαίου. Έτσι στις πρώτες θέσεις υπάρχουν οι επιχειρήσεις : Οργανισμός Διεξαγωγής Ιπποδρομιών Ελλάδος (10) με τιμή 38,463, Οργανισμός Προγνωστικών Αγώνων Ποδοσφαίρου (8) με τιμή 8,793, ακολουθεί η ΕΚΟ (18) με τιμή 8,242 μετά οι Hellepro Ελληνικές Εκθέσεις (24) 3,654 με και στην συνέχεια τα Ελληνικά Πετρέλαια (42) με τιμή 3,552. Τις τελευταίες θέσεις κατέχουν οι επιχειρήσεις : Ηλεκτρικοί Σιδηρόδρομοι Αθηνών Πειραιώς (46) με τιμή -0,513, Ηλεκτροκίνητα Λεωφορεία Περιοχής Αθηνών-Πειραιώς (47) με τιμή -0,543, το Ελληνικό Φεστιβάλ (19) και η Ασπροφός (35) με τιμές αντίστοιχα -2,418 και -39,983. Στην τελευταία θέση της κατάταξης βρίσκεται ο Ελληνικός Οργανισμός Εξωτερικού Εμπορίου (38) με τιμή -46,937. Η μέση τιμή του δείκτη της τελευταίας τριετίας για τις ΔΕΚΟ υπολογίστηκε και είναι -0,139.

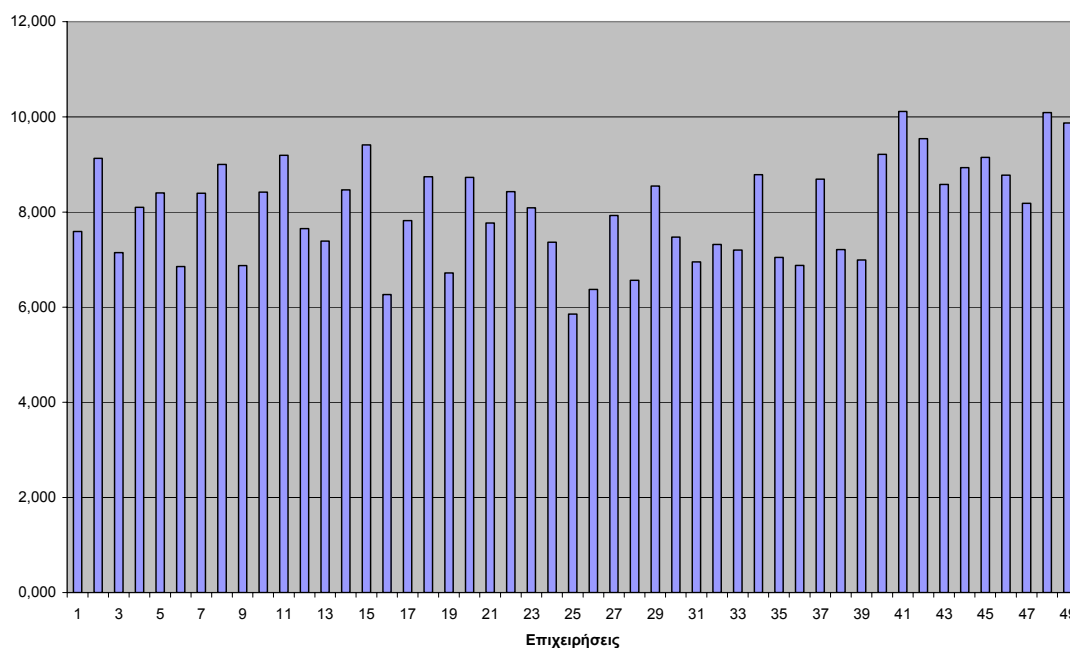
19. Αριθμοδείκτης $\frac{365* \text{ Προμηθευτές}}{\text{Πωλήσεις}}$

Ο αριθμοδείκτης αυτός ονομάζεται δείκτης μέσης περιόδου εξόφλησης πληρωτέων λογαριασμών, πολλαπλασιάζοντας επί 365 λαμβάνεται ο χρόνος σε μέρες και δείχνει το χρόνο αποπληρωμής των υποχρεώσεων. Όσο μικρότερος τόσο καλύτερα για μια επιχείρηση διότι οι πληρωμές γίνονται πιο γρήγορα από τις εισπράξεις με αποτέλεσμα άνεση των πληρωμών της επιχειρήσεως. Πρέπει να σημειωθεί ότι η Κοινωνία της Πληροφορίας (27) σημείωσε μηδενικές πωλήσεις για την τελευταία τριετία. Την 1^η θέση κατέλαβε η εταιρία Ντιαζόν (17) με 7,108 ημέρες, στη 2^η θέση βρίσκεται ο Οργανισμός Λιμένος Θεσσαλονίκης (4) με 10,504 ημέρες, 3^{ος} ο Οργανισμός Προγνωστικών Αγώνων Ποδοσφαίρου (8) με 11,135, 4^η η Δημόσια Επιχείρηση Αερίου (2) με 12,33 ημέρες και στη 5^η θέση ο Οργανισμός Λιμένος Πειραιά (7) με 12,59 ημέρες. Τις τελευταίες θέσεις κατέχουν οι επιχειρήσεις : Αγροτουριστική (25) και Επαγγελματική Κατάρτιση (32) με ημέρες αντίστοιχα 552 και 3137,4, Οργανισμός Μικρομεσαίων Μεταποιητικών Επιχειρήσεων και Χειροτεχνίας (5) με 5124,4 ημέρες και την προτελευταία και τελευταία θέση κατέχουν ο Οργανισμός Διαχείρισης Δημοσίου Υλικού (12) με 8014,6 ημέρες και το Παρατηρητήριο Απασχόλησης και Ερευνητική Πληροφορική (31) με 9598,3 ημέρες αντίστοιχα.

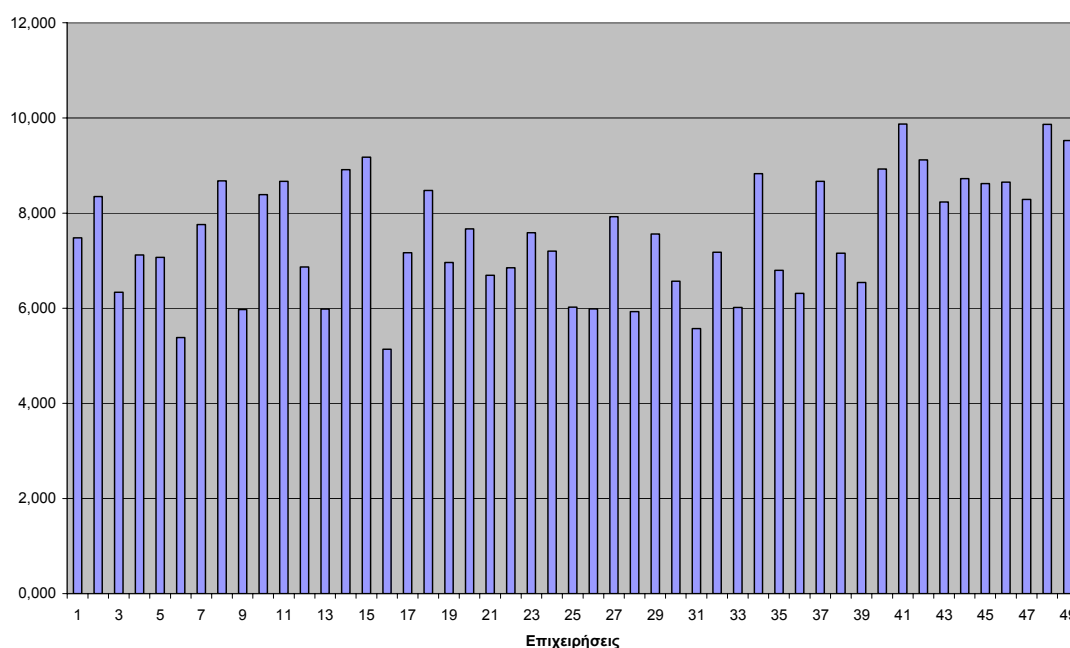
Ο μέσος όρος του αριθμοδείκτη για τις Δημόσιες Επιχειρήσεις και Οργανισμούς υπολογίστηκε και είναι 615,6 ημέρες.

20. Αριθμοδείκτης LOG (T.A.)

Ο δείκτης απεικονίζει το μέγεθος του ενεργητικού. Οι εταιρίες με το μεγαλύτερο ενεργητικό είναι : 1^η η ΔΕΗ (41) με τιμή 10,115, 2^{ος} ο ΟΣΕ (48) με 10,093, 3^{ος} ο ΟΤΕ (49) με 9,87. Τελευταίες θέσεις έχουν : Οργανισμός Λιμένος Ραφήνας (26) με τιμή 6,374, το Ελληνικό Κέντρο Επενδύσεων (16) με 6,267 και η Αγροτουριστική (25) με τιμή 5,855. Ο μέσος όρος του ενεργητικού για τις ΔΕΚΟ είναι 8,045.

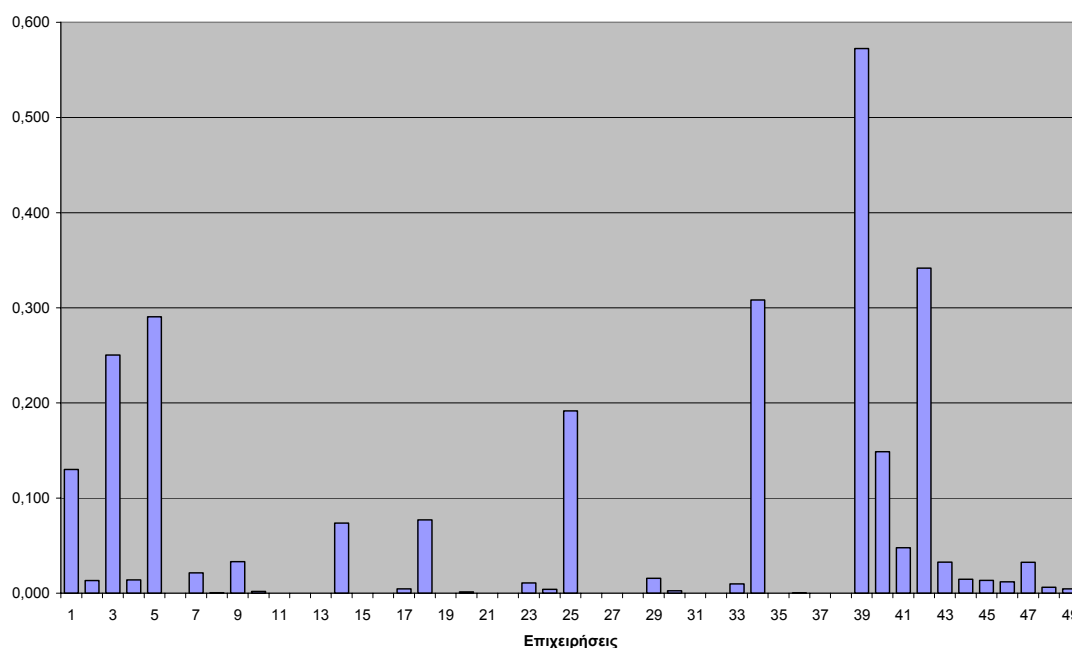
21. Αριθμοδείκτης LOG (DEPT)

Ο δείκτης απεικονίζει το μέγεθος των υποχρεώσεων. Το μεγαλύτερο μέγεθος των υποχρεώσεων παρουσιάζουν η ΔΕΗ (41) με 9,869, ο ΟΣΕ (48) με 9,865, ο ΟΤΕ (49)

με 9,527 ενώ το μικρότερο η εταιρία Π.Α.Ε.Π. (31) με 5,57 , Οργανισμός Λιμένος Καβάλας (6) με 5,385 και τελευταίο το Ελληνικό Κέντρο Επενδύσεων (16) με 5,137. Ο μέσος όρος των υποχρεώσεων για τις ΔΕΚΟ είναι 7,525.

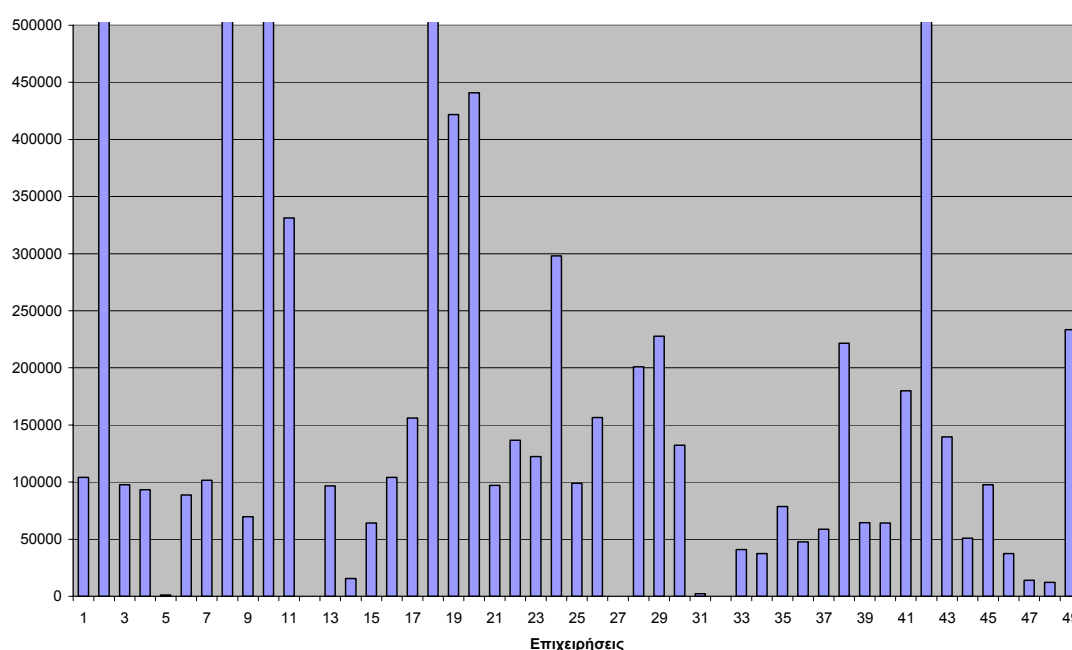
22. Αριθμοδείκτης $\frac{\text{Αποθέματα}}{\text{Σύνολο Ενεργητικού}}$

Ο δείκτης αυτός δείχνει τι ποσοστό καταλαμβάνουν τα αποθέματα στο σύνολο του ενεργητικού. Τα αποθέματα, εκτός του ότι απαιτούν κάποιο χρονικό διάστημα για να μετατραπούν σε μετρητά, παρουσιάζουν μεταξύ των κυκλοφοριακών περιουσιακών στοιχείων τη μικρότερη ρευστότητα και είναι συγχρόνως το περιουσιακό στοιχείο από τη ρευστοποίηση του οποίου είναι πολύ πιθανό να προκύψουν ζημίες. Επομένως όσο μικρότερος είναι ο δείκτης τόσο καλύτερα για μία επιχείρηση. Πολλές επιχειρήσεις παρουσίασαν μηδενικά αποθέματα για την τριετία. Αυτές είναι : Οργανισμός Λιμένος Καβάλας, Κέρκυρας, Ραφήνας, Οργανισμός Σχολικών Κτηρίων, Οργανισμός Διαχείρισης Δημοσίου Υλικού, Κεντρική Αγορά Θεσσαλονίκης, Οργανισμός Αστικών Συγκοινωνιών Αθηνών, Ελληνικό Κέντρο Επενδύσεων, Ελληνικό Φεστιβάλ, Οργανισμός Κεντρικής Αγοράς Αθηνών, Διεθνής Έκθεση Θεσσαλονίκης, , Κοινωνία της Πληροφορίας, Παρατηρητήριο Απασχόλησης & Ερευνητική Πληροφορική, Επαγγελματική Κατάρτιση, Ασπροφός, Οργανισμός Εξωτερικού Εμπορίου. Ακολουθούν οι επιχειρήσεις Οργανισμός Προγνωστικών Αγώνων Ποδοσφαίρου (8) με 0,0005 και Εταιρία Τουριστικής Ανάπτυξης (20) με 0,001. Στις τελευταίες θέσεις υπάρχουν :

οι Ελληνικές Αλυκές (3) με τιμή 0,25, Οργανισμός Μικρομεσαίων Μεταποιητικών Επιχειρήσεων και Χειροτεχνίας (5) με τιμή 0,29, Ελληνικά Αμυντικά Συστήματα (34) με 0,308, προτελευταία θέση έχουν τα Ελληνικά Πετρέλαια (42) με 0,34 και στην τελευταία η Μεταλλουργική Βιομηχανία Υπείρου (39) με 0,57. Η μέση τιμή για τον αριθμοδείκτη υπολογίστηκε και είναι 0,055, δηλαδή για τις περισσότερες δημόσιες επιχειρήσεις και οργανισμούς για τη τριετία 2005-07 το ποσοστό των αποθεμάτων αποτελούσε περίπου το 5,5 % του ενεργητικού.

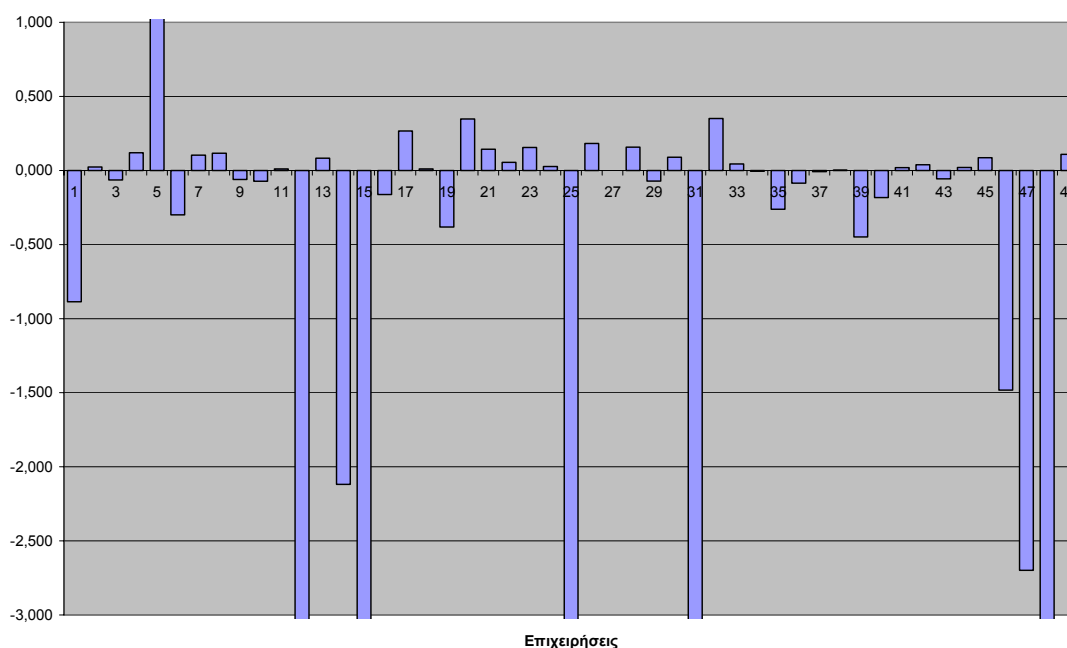
23. Αριθμοδείκτης $\frac{\text{Πωλήσεις}}{\text{Εργαζόμενοι}}$

Δείχνει την παραγωγικότητα των εργαζομένων ή καλύτερα τις πωλήσεις ανά εργαζόμενο. Οι εργαζόμενοι που παρουσίασαν την μεγαλύτερη παραγωγικότητα αφορούν την επιχείρηση Οργανισμός Προγνωστικών Αγώνων Ποδοσφαίρου (8) με τιμή 15814249, στη 2^η θέση τα Ελληνικά Πετρέλαια (42) με τιμή 2910702, στην 3^η θέση η ΕΚΟ (18) με τιμή 2668366, 4^η η Δημόσια Επιχείρηση Αερίου (2) 2386418 και στην 5^η θέση ο Οργανισμός Διεξαγωγής Ιπποδρομιών Ελλάδος (10) με τιμή 1736456. Πρέπει να σημειωθεί για τις επιχειρήσεις Οργανισμός Διαχείρισης Δημοσίου Υλικού και Επαγγελματική Κατάρτιση το προσωπικό δεν διατίθενται ενώ για την εταιρία Κοινωνία της Πληροφορίας (27) οι πωλήσεις είναι μηδενικές. Στις τελευταίες θέσεις βρίσκονται οι επιχειρήσεις : Ηλεκτροκίνητα Λεωφορεία Περιοχής Αθηνών-Πειραιώς (47) με τιμή 13919, Ηλεκτροκίνητα Λεωφορεία Περιοχής Αθηνών-Πειραιώς (48) με 12227, Παρατηρητήριο Απασχόλησης και Ερευνητική

Πληροφορική (31) με τιμή 2222 και τελευταία θέση έχει ο Οργανισμός Μικρομεσαίων Μεταποιητικών Επιχειρήσεων και Χειροτεχνίας (5) με τιμή 1114. Ο μέσος όρος για τον αριθμοδείκτη είναι 623554.

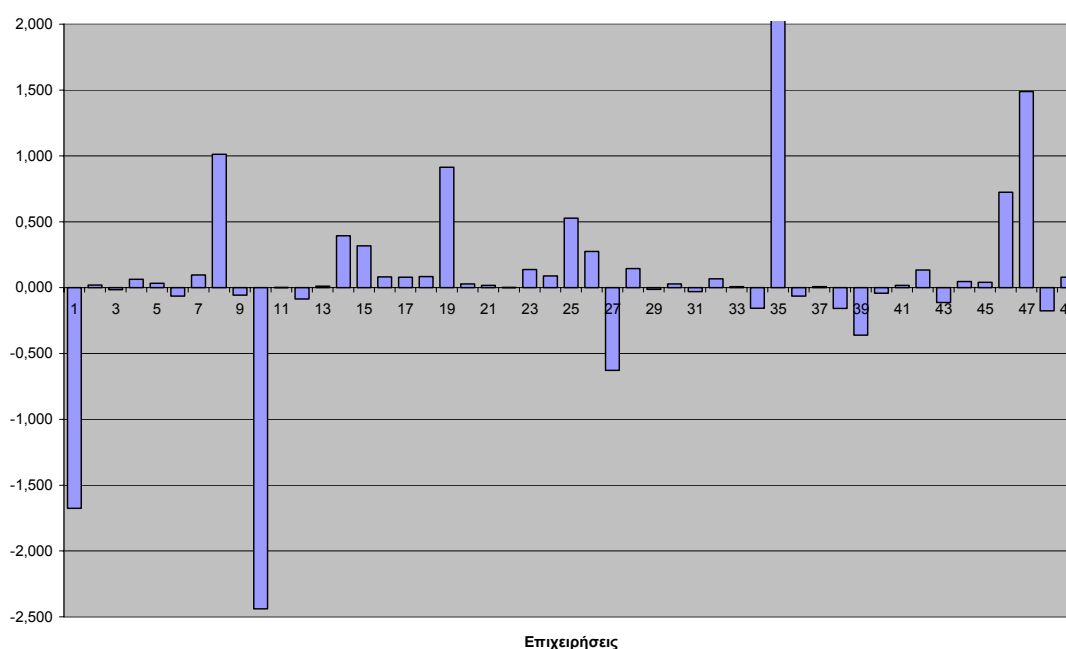
24. Αριθμοδείκτης καθαρού περιθωρίου κέρδους : $\frac{\text{Κέρδη Μετά Φόρων}}{\text{Πωλήσεις}}$

Ο δείκτης περιθωρίου κέρδους δεν είναι παρά η έκφραση του κέρδους σαν ποσοστό του κύκλου εργασιών. Ο αριθμοδείκτης του καθαρού περιθωρίου ή καθαρού κέρδους είναι το ποσοστό του καθαρού κέρδους που πετυχαίνει η επιχείρηση στη διάρκεια της χρήσης από τις πραγματοποιούμενες πωλήσεις. Ουσιαστικά δείχνει το ποσοστό των κερδών που μένει στην επιχείρηση μετά την αφαίρεση από τις καθαρές πωλήσεις, το κόστος των πωληθέντων και των υπολοίπων εξόδων. Όσο μεγαλύτερος τόσο καλύτερα για μια επιχείρηση. Όπως θα παρατηρήσει κανείς, πολλές δημόσιες υπηρεσίες και οργανισμοί παρουσίασαν ζημία (αρνητικά κέρδη προ φόρων και τόκων) για την τριετία 2005-07 και προς αυτού το αυτού οι αρνητικές τιμές του δείκτη. Ως αναφορά την κατάταξη την 1^η θέση έχει ο Οργανισμός Μικρομεσαίων Μεταποιητικών Επιχειρήσεων και Χειροτεχνίας (5) με τιμή 4,97, την 2^η θέση κατέχει η Επαγγελματική Κατάρτιση (32) με 0,351 στην 3^η θέση η Εταιρία Τουριστικής Ανάπτυξης (20) με 0,348, ακολουθεί η Ντιαζόν (17) με τιμή 0,268 και μετά στην 5^η θέση ο Οργανισμός Λιμένος Ραφήνας (26) με τιμή 0,182. Στις τελευταίες θέσεις ανήκουν οι επιχειρήσεις : Παρατηρητήριο Απασχόλησης και

Ερευνητική Πληροφορική (31) με τιμή -3,717, Αγροτουριστική (25) με -3,973 Οργανισμός Σιδηροδρόμων Ελλάδος (48) με τιμή -9,278 ενώ την προτελευταία και τελευταία θέση έχουν ο Οργανισμός Διαχείρισης Δημοσίου Υλικού (12) και ο Οργανισμός Αστικών Συγκοινωνιών Αθηνών (15) με τιμές αντίστοιχα -13,063 και -13,233. Η μέση τιμή του καθαρού περιθωρίου κέρδους για τις ΔΕΚΟ υπολογίστηκε στη τιμή -0,92. Το αρνητικό πρόσημο οφείλεται προφανώς στο ότι οι περισσότερες επιχειρήσεις παρουσίασαν ζημία για τη περίοδο 2005-07.

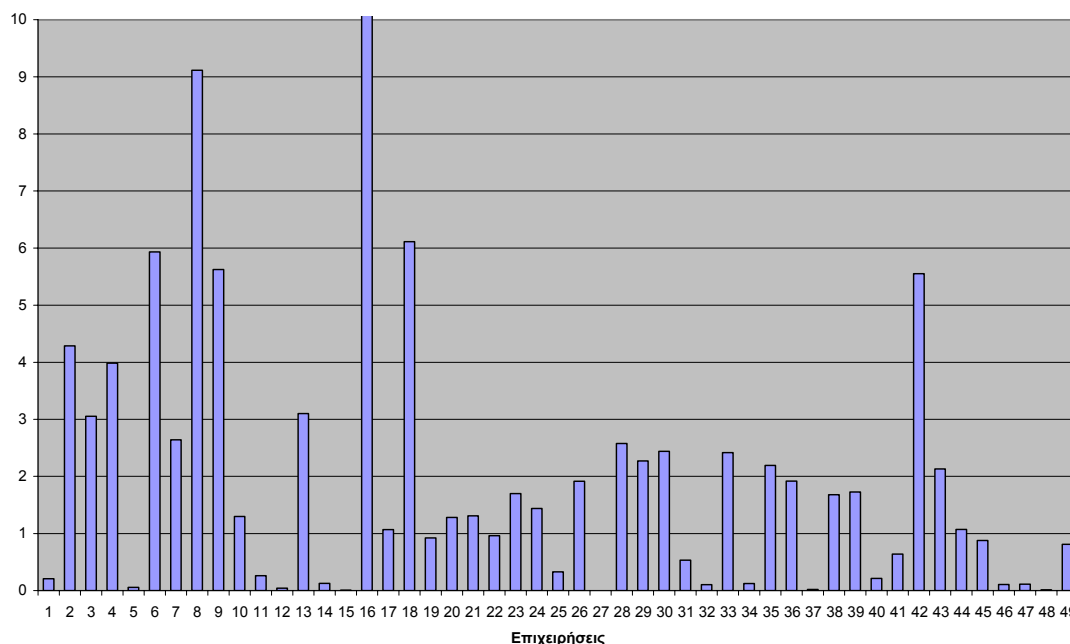
25. Αριθμοδείκτης χρηματοοικονομικής αποδοτικότητας : $\frac{\text{Κέρδη Μετά Φόρων}}{\text{Ίδια Κεφάλαια}}$

Δείχνει το μέγεθος της γονιμότητας του Ίδιου Κεφαλαίου. Είναι δηλαδή το επιτόκιο του ετήσιου τοκισμού του κεφαλαίου και όσο μεγαλύτερος είναι τόσο μεγαλύτερη ευημερία υπάρχει στην εταιρία. Την 1^η θέση κατέλαβε η Ασπροφός Τεχνική Εταιρία (35) με τιμή 10,623, τη 2^η έχουν τα Ηλεκτροκίνητα Λεωφορεία Περιοχής Αθηνών - Πειραιώς (47) με 1,488, ακολουθεί ο Οργανισμός Προγνωστικών Αγώνων Ποδοσφαίρου (8) με τιμή 1,012, η 4^η θέση ανήκει στο Ελληνικό Φεστιβάλ (19) με 0,914 και τη 5^η θέση καταλαμβάνουν οι Ηλεκτρικοί Σιδηρόδρομοι Αθηνών Πειραιώς (46) με τιμή 0,724. Από την άλλη πλευρά στις τελευταίες θέσεις βρίσκονται οι παρακάτω επιχειρήσεις: Οργανισμός Σιδηροδρόμων Ελλάδος (48), Μεταλλουργική Βιομηχανία Ηπείρου (39), Κοινωνία της Πληροφορίας (27) με τιμές αντίστοιχα -0,177, -0,361 και -0,629. Στην προτελευταία θέση κατατάσσεται η Δημόσια

Επιχείρηση Πολεοδομίας & Στέγασης (1) με τιμή -1,676 και στην τελευταία ο Οργανισμός Διεξαγωγής Ιπποδρομιών Ελλάδος (10) με τιμή -2,44. Ο μέσος όρος της χρηματοοικονομικής αποδοτικότητας για τις δημόσιες επιχειρήσεις και οργανισμούς για την τριετία του 2005-07 υπολογίστηκε στην τιμή 0,235.

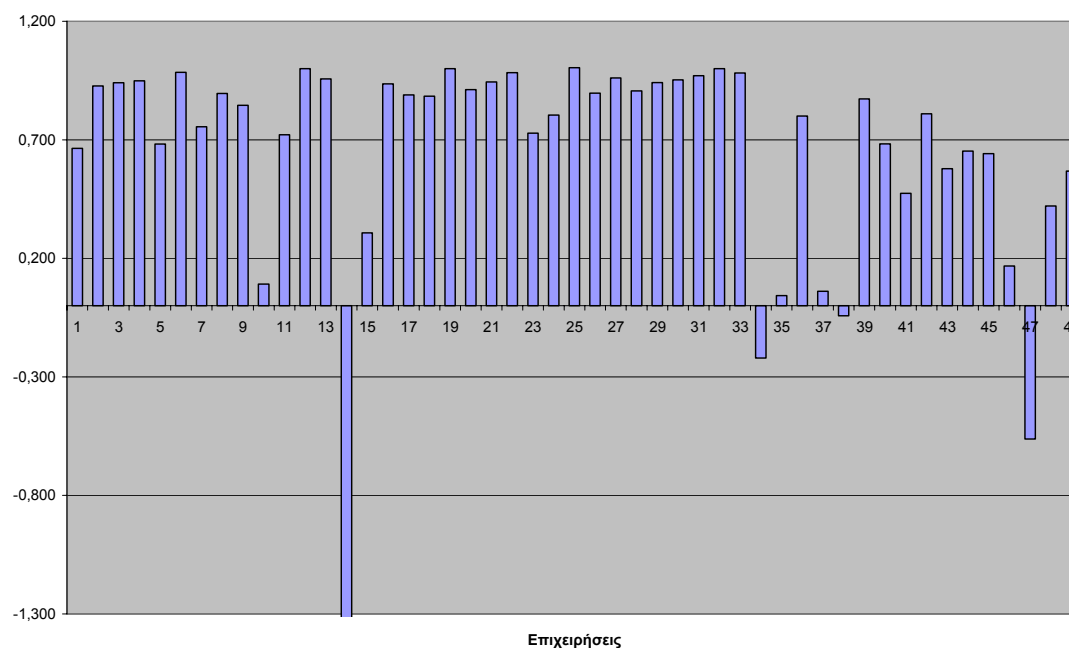
26. Αριθμοδείκτης κυκλοφορίας υποχρεώσεων : $\frac{\text{Πωλήσεις}}{\text{Σύνολο Υποχρεώσεων}}$

Ο αριθμοδείκτης δείχνει πόσες χρηματικές μονάδες του κύκλου εργασιών αντιστοιχούν σε κάθε μονάδα των υποχρεώσεων (βραχυπρόθεσμες και μακροπρόθεσμες) καθώς επίσης και την ένταση εκμεταλλεύσεώς τους. Όσο μεγαλύτερη είναι η τιμή του δείκτη τόσο καλύτερα η επιχείρηση εκμεταλλεύεται τις υποχρεώσεις της. Ως αναφορά την κατάταξη η 1^η ανήκει στο Ελληνικό Κέντρο Επενδύσεων (16) με τιμή 17,757, στη 2^η θέση είναι ο Οργανισμός Προγνωστικών Αγώνων Ποδοσφαίρου (8) με τιμή 9,115. Η 3^η και 4^η θέση ανήκει στις ΕΚΟ (18) και Οργανισμός Λιμένος Καβάλας (6) με τιμές 6,113 και 5,935 αντίστοιχα, ενώ την 5^η θέση καταλαμβάνει ο Οργανισμός Λιμένος Βόλου (9) με 5,626. Στην άλλη πλευρά τώρα τελευταίες κατατάσσονται οι επιχειρήσεις : Οργανισμός Μικρομεσαίων Μεταποιητικών Επιχειρήσεων και Χειροτεχνίας (5) και Οργανισμός Διαχείρισης Δημοσίου Υλικού (12) με τιμές 0,056 και 0,043 αντίστοιχα. Ακολουθούν η Κτηματική Εταιρία του Δημοσίου (37) και ο Οργανισμός Σιδηροδρόμων Ελλάδος (48) με τιμές 0,019 και 0,013 αντίστοιχα ενώ η τελευταία θέση κατοχυρώνεται για

τον Οργανισμό Αστικών Συγκοινωνιών (15) με τιμή 0,007. Πρέπει να σημειωθεί ότι στους Ισολογισμούς η εταιρία Κοινωνία της Πληροφορίας (27) παρουσιάζει μηδενικές πωλήσεις. Η μέση τιμή του δείκτη κυκλοφορία υποχρεώσεων υπολογίστηκε για την τριετία στην τιμή 2,124.

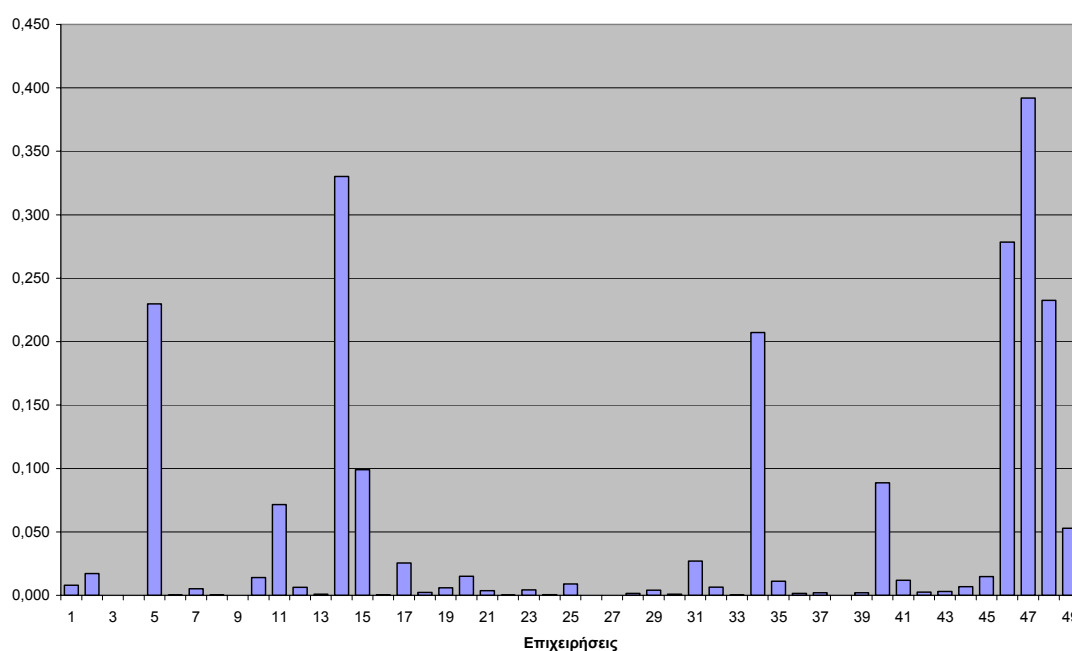
27. Αριθμοδείκτης $\frac{\text{Ίδια Κεφάλαια}}{\text{Μακροπρόθεσμες Υποχρεώσεις} + \text{Ίδια Κεφάλαια}}$

Ο αριθμοδείκτης αυτός καλείται δείκτης μακροπρόθεσμης ικανότητας δανεισμού και δείχνει τι ποσοστό των ιδίων αποτελούν τα μακροχρόνια ξένα κεφάλαια και είναι ενδεικτικός του βαθμού προστασίας των μακροχρόνιων πιστωτών με τα ίδια κεφάλαια. Μεγάλες τιμές του δείκτη δείχνουν αξιοπιστία προς το μακροπρόθεσμο δανεισμό. Η επιχείρηση με τον υψηλότερο δείκτη για την τριετία είναι η Αγροτουριστική (25) με τιμή 1,004, στη 2^η θέση έρχεται ο Οργανισμός Διαχείρισης Δημοσίου Υλικού (12) με τιμή 1 καθώς επίσης και οι εταιρίες Ελληνικό Φεστιβάλ (12) και Επαγγελματική Κατάρτιση (19) με την ίδια τιμή. Ακολουθούν ο Οργανισμός Λιμένος Καβάλας (32) και η Διεθνής Έκθεση Θεσσαλονίκης (6) με τιμές 0,985 και 0,983 αντίστοιχα. Στις τελευταίες θέσεις κατατάσσονται οι : Ασπροφός Τεχνική Εταιρία (35) και Ελληνικός Οργανισμός Εξωτερικού Εμπορίου (38) με τιμές 0,042 και -0,043 αντίστοιχα. Ακολουθούν Ελληνικά Αμυντικά Συστήματα (34) και Ηλεκτροκίνητα Λεωφορεία Περιοχής Αθηνών-Πειραιώς (47) με τιμές -0,22 και -0,652 ενώ στην τελευταία θέση ανήκει η επιχείρηση Ελληνικά Θερμικά Λεωφορεία (14) με τιμή -3,495. Το αρνητικό πρόσημο στην κατάταξη των τελευταίων

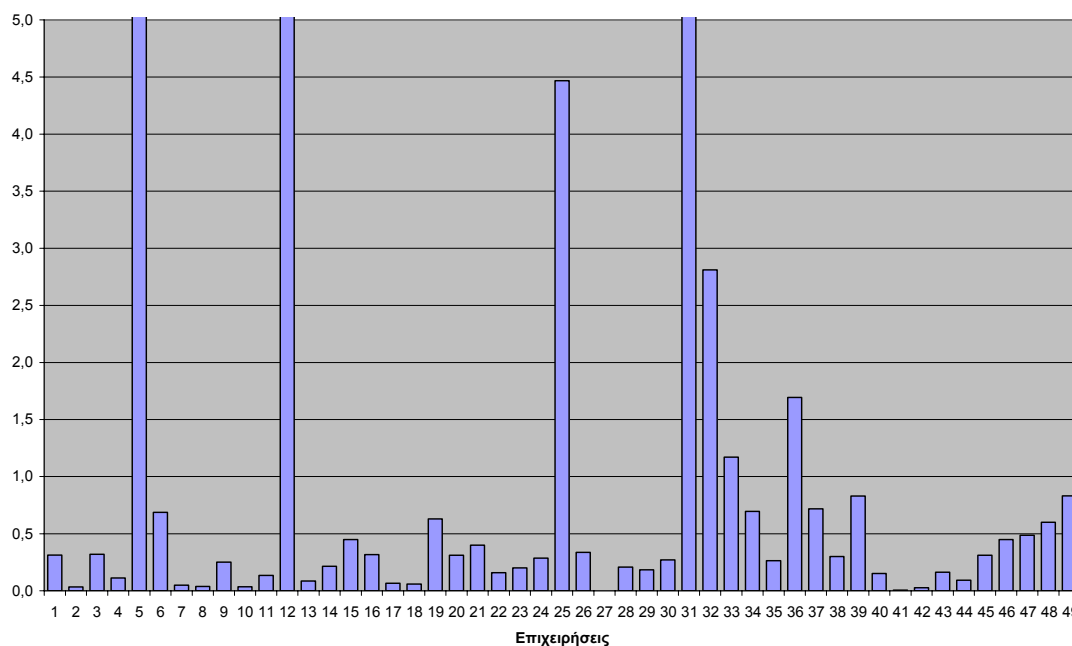
επιχειρήσεων οφείλεται στο ότι οι εταιρίες αυτές παρουσιάζουν αρνητικά ίδια κεφάλαια. Η μέση τιμή του δείκτη μακροπρόθεσμης ικανότητας δανεισμού για τις δημόσιες επιχειρήσεις και τους οργανισμούς υπολογίστηκε και είναι 0,609.

28. Δείκτης σημασίας χρηματοοικονομικών εξόδων : $\frac{\text{Χρηματοοικονομικές Δαπάνες}}{\text{Πωλήσεις}}$

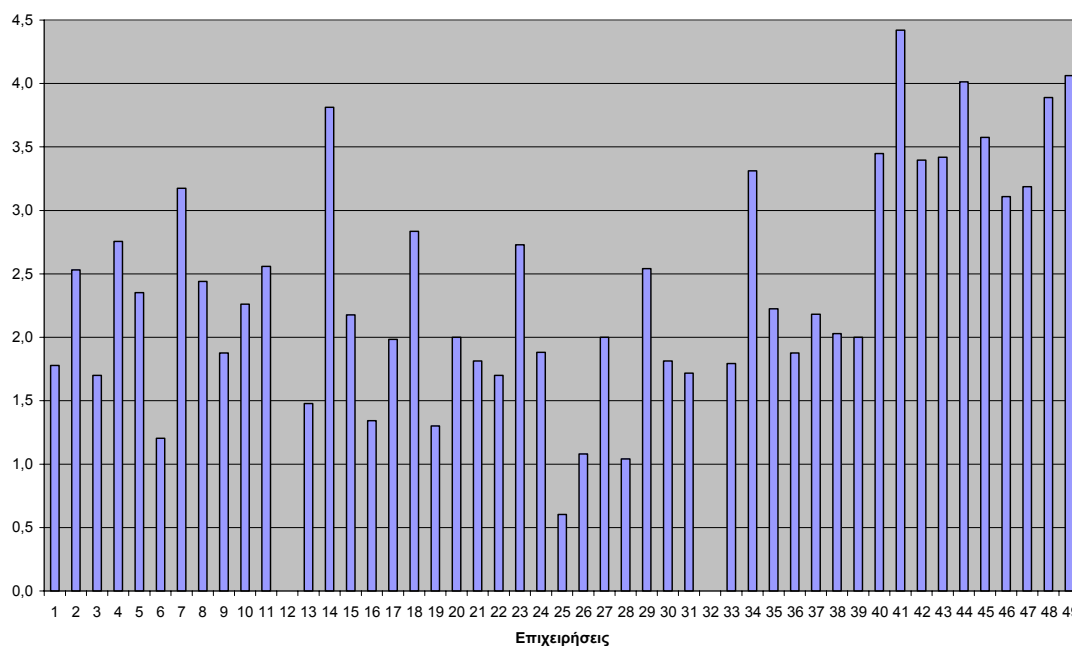
Δείχνει το ποσοστό που καταλαμβάνουν οι χρεωστικοί τόκοι και τα συναφή έξοδα έναντι των πωλήσεων. Όσο μικρότερος είναι ο δείκτης αυτός τόσο καλύτερα είναι για την επιχείρηση. Πολύ μεγάλες τιμές του δείκτη συγκεντρώνονται στις παρακάτω επιχειρήσεις : Ηλεκτροκίνητα Λεωφορεία Περιοχής Αθηνών-Πειραιώς (47) με τιμή 0,392, Ελληνικά Θερμικά Λεωφορεία (14) με τιμή 0,33, Ηλεκτρικοί Σιδηρόδρομοι Αθηνών Πειραιώς (46) με τιμή 0,278, Οργανισμός Σιδηροδρόμων Ελλάδος (48) με 0,233, Οργανισμός Μικρομεσαίων Μεταποιητικών Επιχειρήσεων και Χειροτεχνίας (5) με τιμή 0,153, Ελληνικά Αμυντικά Συστήματα (34) με 0,138 και για τον Οργανισμό Αστικών Συγκοινωνιών (15) με τιμή 0,099. Οι υπόλοιπες επιχειρήσεις κυμαίνονται σε κανονικά επίπεδα κοντά στο μέσο που είναι 0,042 που πρακτικά σημαίνει ότι για τις περισσότερες ΔΕΚΟ οι χρηματοοικονομικές δαπάνες καταλαμβάνουν περίπου το 4% των συνολικών πωλήσεων.

29. Δείκτης σημασίας λειτουργικών εξόδων : $\frac{\text{Λοιπά Λειτουργικά Έξοδα}}{\text{Πωλήσεις}}$

Η σχέση μεταξύ λειτουργικών εξόδων και πωλήσεων είναι μια σημαντική σχέση, και αντικατοπτρίζει την ικανότητα της διοίκησης της επιχείρησης να προσαρμόζει τα έξοδα στις μεταβαλλόμενες συνθήκες πωλήσεων. Μικρές τιμές του δείκτη δείχνουν ότι η επιχείρηση μπορεί να προσαρμοστεί σε ικανοποιητικά επίπεδα στις απαιτήσεις των πωλήσεων. Πρέπει να σημειωθεί ότι για την επιχείρηση Κοινωνία της Πληροφορίας σύμφωνα με τα στοιχεία που αποκομίστηκαν από τους Ισολογισμούς της τριετίας αναγράφονται μηδενικά λοιπά λειτουργικά έξοδα. Οι καλύτερες τιμές του δείκτη αφορούσαν τις επιχειρήσεις : Δημόσια Επιχείρηση Ηλεκτρισμού με τιμή (41) 0,007, ακολουθούν Οργανισμός Διεξαγωγής Ιποδρομιών Ελλάδος (10), Ελληνικά Πετρέλαια (42) και Δημόσια Επιχείρηση Αερίου (2) με τιμές 0,023, 0,027 και 0,034 αντίστοιχα. Πέμπτος σε σειρά έρχεται ο Οργανισμός Προγνωστικών Αγώνων Ποδοσφαίρου (8) με τιμή 0,038. Πολύ υψηλές τιμές του δείκτη συγκέντρωσαν οι επιχειρήσεις : Επαγγελματική Κατάρτιση (32) και Αγροτουριστική (25) με τιμές 2,811, και 4,467 αντίστοιχα. Στη συνέχεια ακολουθεί ο Οργανισμός Μικρομεσαίων Μεταποιητικών Επιχειρήσεων και Χειροτεχνίας (5) με τιμή 30,34 ενώ στην προτελευταία και τελευταία θέση κατατάσσονται ο Οργανισμός Διαχείρισης Δημοσίου Υλικού (12) και Παρατηρητήριο Απασχόλησης και Ερευνητική Πληροφορική (31) με τιμές 31,6 και 63,7 αντίστοιχα. Η μέση τιμή για το δείκτη σημασίας λοιπών λειτουργικών εξόδων για τις ΔΕΚΟ είναι 2,992.

30. Αριθμοδείκτης LOG (Personell)

Ο δείκτης αυτός δείχνει το μέγεθος των εργαζομένων της επιχείρησης. Όπως φαίνεται από το διάγραμμα η επιχείρηση που απασχολεί τους περισσότερους εργαζομένους είναι η Δημόσια Επιχείρηση Ηλεκτρισμού (41) με (λογαριθμική) τιμή 4,421. Ακολουθεί ο Οργανισμός Τηλεπικοινωνιών Ελλάδος (49) με 4,062, μετά τα Ελληνικά Ταχυδρομεία (44) με 4,013 και στη συνέχεια ο Οργανισμός Σιδηροδρόμων Ελλάδος (48) με 3,89. Το μικρότερο αριθμό υπαλλήλων απασχολούν οι επιχειρήσεις : Οργανισμός Λιμένος Ραφήνας (26) με τιμή 1,079, Οργανισμός Λιμένος Κέρκυρας (28) με 1,041 και Αγροτουριστική (25) με 0,602. Πρέπει να σημειωθεί για τις επιχειρήσεις Επαγγελματική Κατάρτιση και Οργανισμός Διαχείρισης Δημοσίου Υλικού το προσωπικό δεν διατίθεται. Η μέση τιμή των εργαζομένων για τις ΔΕΚΟ υπολογίστηκε και είναι 2,294.

Γενικά Συμπεράσματα : Σύμφωνα με τα στοιχεία που αποκομίστηκαν από τον υπολογισμό των αριθμοδεικτών (30 στο σύνολο) για την τριετία 2005-2007 οι εταιρίες που εμφανίζονται στις πρώτες θέσεις (χωρίς σειρά κατάταξης) φαίνονται να είναι ο Οργανισμός Προγνωστικών Αγώνων Ποδοσφαίρου, το Ελληνικό Κέντρο Επενδύσεων ο Οργανισμός Διεξαγωγής Ιπποδρομιών Ελλάδος, ο Οργανισμός Σχολικών Κτηρίων και η Κεντρική Αγορά Θεσσαλονίκης. Οι επιχειρήσεις αυτές, δεν είχαν την πρώτη θέση σε αρκετούς αριθμοδείκτες αλλά πάντα συγκέντρωναν ικανοποιητικές τιμές του δείκτη και βρισκότουσαν μέσα στις 5-10 πρώτες θέσεις. Από τις παρατηρήσεις αυτές δεν μπορούμε να καταλήξουμε σε ασφαλή

συμπεράσματα απλά μόνο σε εκτιμήσεις. Ακόμα πιο δύσκολη κρίνεται η εκτίμηση για την κατάταξη των επιχειρήσεων στις τελευταίες θέσεις. Η μέθοδος PROMETHEE που θα χρησιμοποιηθεί παρακάτω προσφέρει αξιόπιστα αποτελέσματα. Έτσι λοιπόν, πραγματοποιήθηκε μια ανάλυση με τη βοήθεια της πολυκριτήριας μεθόδου PROMETHEE, η οποία επιτρέπει τη σύνθεση πολλαπλών κριτηρίων για την εξαγωγή μιας συνολικής αξιολόγησης και κατάταξης των ΔΕΚΟ.

5.4. Μέθοδοι PROMETHEE:

Οι μέθοδοι της οικογένειας PROMETHEE αναπτύχθηκαν στα μέσα της δεκαετίας του 1980 με τις μεθόδους PROMETHEE I και PROMETHEE II, οι οποίες παραμένουν μέχρι και σήμερα ιδιαίτερα δημοφιλείς στο χώρο της πολυκριτήριας ανάλυσης αποφάσεων. Οι δύο αυτές μέθοδοι βασίζονται στην ίδια ακριβώς μεθοδολογία για την ανάπτυξη της σχέσης υπεροχής και διαφοροποιούνται μόνο στη φάση της εκμετάλλευσης της σχέσης που αναπτύσσεται. (Μιχάλης Δούμπος, Πολυκριτήρια Συστήματα Αποφάσεων, Πολυτεχνείο Κρήτης, Χανιά 2007, σελ.46-51).

Η φάση της ανάπτυξης της σχέσης υπεροχής βασίζεται στον προσδιορισμό του δείκτη προτίμησης (preference index) $\pi(x_i, x_j)$:

$$\pi(x_i, x_j) = \sum_{k=1}^n w_k p_k(x_{ik}, x_{jk}) \quad (1), \text{ όπου } w_k \text{ το βάρος του κριτηρίου}$$

Ο μερικός δείκτης προτίμησης $p_k(x_{ik}, x_{jk})$ για το κριτήριο x_k ορίζεται συναρτήσει της διαφοράς $x_{ik} - x_{jk}$ μεταξύ των επιδόσεων των δύο εναλλακτικών στο κριτήριο x_k . Ειδικότερα :

$$p_k(x_{ik}, x_{jk}) = \begin{cases} 0 & \text{εάν } x_{ik} < x_{jk} \\ h_k(x_{ik} - x_{jk}) & \text{εάν } x_{ik} \geq x_{jk} \end{cases}$$

Για τη μορφή της συνάρτησης h_k έχουν προταθεί έξι περιπτώσεις (γενικευμένα κριτήρια, generalized criteria) :

1. Σύνηθες κριτήριο (usual criterion): Στη περίπτωση αυτή θεωρείται ότι υπάρχει αδιαφορία μεταξύ δύο εναλλακτικών x_i και x_j στο κριτήριο x_k εάν και μόνο εάν $x_{ik} = x_{jk}$. Διαφορετικά εάν $x_{ik} > x_{jk}$ τότε θεωρείται ότι υπάρχει σαφής προτίμηση της x_i έναντι x_j . Η συνάρτηση h_k , στην περίπτωση αυτή ορίζεται με τον

τύπο :

$$h_k(x_{ik} - x_{jk}) = \begin{cases} 0 & \text{εάν } x_{ik} = x_{jk} \\ 1 & \text{εάν } x_{ik} > x_{jk} \end{cases}$$

2. Κριτήριο με κατώφλι αδιαφορίας (U-type): περιλαμβάνει μόνο κατώφλι αδιαφορίας q .
3. Κριτήριο με κατώφλι προτίμησης (V-type): περιλαμβάνει μόνο κατώφλι προτίμησης p .
4. Βαθμωτό κριτήριο (level type): περιλαμβάνει κατώφλι αδιαφορίας q και κατώφλι προτίμησης p , που ορίζει ένα μόνο επίπεδο ενδιάμεσης προτίμησης μεταξύ αδιαφορίας και σαφούς προτίμησης.
5. Γραμμικό κριτήριο (linear type): περιλαμβάνει κατώφλι αδιαφορίας q , και γραμμική μετάβαση στην κατανόηση σαφούς που ορίζεται από το κατώφλι προτίμησης p .
6. Κριτήριο του Gauss (Gaussian Criterion): Στην τελευταία περίπτωση, ο βαθμός προτίμησης περιγράφεται από μια συνεχή συνάρτηση της ακόλουθης μορφής :

$$h_k(x_{ik} - x_{jk}) = 1 - \exp\left[-\frac{(x_{ik} - x_{jk})^2}{2\sigma^2}\right]$$

Ουσιαστικά υποθέτει σταδιακή μετάβαση από την κατάσταση αδιαφορίας προς την κατάσταση σαφούς προτίμησης (που θεωρητικά προσεγγίζεται στο άπειρο) ακολουθώντας τη συνάρτηση μιας κατανομής Gauss και προσδιορίζεται από την τυπική απόκλιση της κατανομής σ .

Με τον καθορισμό της συνάρτησης h_k με βάση τις παραπάνω επιλογές και χρησιμοποιώντας τη σχέση (1) είναι δυνατός ο υπολογισμός του δείκτη $\pi(x_i, x_j)$ για κάθε ζεύγος εναλλακτικών. Ο δείκτης προτίμησης παίρνει τιμές στο διάστημα $[0,1]$ έτσι ώστε :

- ♦ $\pi(x_i, x_j) \approx 0 \Rightarrow$ «οριακή» υπεροχή της x_i έναντι της x_j .
- ♦ $\pi(x_i, x_j) \approx 1 \Rightarrow$ «ισχυρή» υπεροχή της x_i έναντι της x_j .

Για την εκμετάλλευση της σχέσης υπεροχής που αναπτύσσεται υπολογίζονται τα ακόλουθα μεγέθη για κάθε εναλλακτική x_i :

1. Ροή εισόδου (entering flow) : $\Phi^-(x_i) = \sum_j \pi(x_j, x_i)$
2. Ροή εξόδου (leaving flow) : $\Phi^+(x_i) = \sum_j \pi(x_i, x_j)$
3. Καθαρή ροή (net flow) : $\Phi(x_i) = \Phi^+(x_i) - \Phi^-(x_i)$

Η ροή εξόδου $\Phi^+(x_i)$ δείχνει την υπεροχή της εναλλακτικής x_i έναντι των υπολοίπων εναλλακτικών, ενώ η ροή εισόδου $\Phi^-(x_i)$ αναπαριστά την υπεροχή όλων των υπολοίπων εναλλακτικών έναντι της x_i . Η καθαρή ροή αποτελεί ένα συνολικό μέγεθος αξιολόγησης της εναλλακτικής x_i έναντι όλων των εναλλακτικών. Αντίστοιχες ροές μπορούν να υπολογιστούν για κάθε κριτήριο ξεχωριστά (unicriterion flows). Βάση των παραπάνω ροών, στη μέθοδο PROMETHEE I αναπτύσσονται δύο κατατάξεις. Η πρώτη κατάταξη Z_1 αναπτύσσεται βάση των ροών εισόδου έτσι ώστε :

$$x_i >_1 x_j \Leftrightarrow \Phi^-(x_i) < \Phi^-(x_j)$$

$$x_i \sim_1 x_j \Leftrightarrow \Phi^-(x_i) = \Phi^-(x_j)$$

Η δεύτερη κατάταξη Z_2 αναπτύσσεται βάση των ροών εξόδου έτσι ώστε :

$$x_i >_2 x_j \Leftrightarrow \Phi^+(x_i) > \Phi^+(x_j)$$

$$x_i \sim_2 x_j \Leftrightarrow \Phi^+(x_i) = \Phi^+(x_j)$$

Η τελική κατάταξη Z προκύπτει ως η τομή των δύο κατατάξεων. Αντίθετα με τη μέθοδο PROMETHEE I, στην PROMETHEE II, υπάρχει μια κατάταξη των εναλλακτικών με βάση τις καθαρές τους ροές. Η κατάταξη αυτή είναι πλήρης (δεν λαμβάνεται υπόψη η σχέση ασυγκριτικότητας) και προσδιορίζεται απλά ως εξής :

$$x_i > x_j \Leftrightarrow \Phi(x_i) > \Phi(x_j)$$

$$x_i \sim x_j \Leftrightarrow \Phi(x_i) = \Phi(x_j)$$

5.5. Μέθοδος PROMETHEE II για την αξιολόγηση των δημοσίων υπηρεσιών και οργανισμών:

Η αξιολόγηση των ΔΕΚΟ έγινε εφαρμόζοντας την μέθοδο PROMETHEE II. (Κωνσταντίνος Ζοπουνίδης, Ανάλυση Χρηματοοικονομικών Αποφάσεων με Πολλαπλά Κριτήρια, Εκδόσεις Ανικούλα, Θεσσαλονίκη 2001, σελ.70-84, 322-332). Η μορφή της συνάρτησης P_i που επιλέχθηκε για κάθε κριτήριο αξιολόγησης i είναι αυτή του Gauss : $P_i(a,b) = 1 - \exp(-d^2/2\sigma^2)$ όπου d είναι η διαφορά μεταξύ των επιδόσεων των επιχειρήσεων a και b στο χρηματοοικονομικό δείκτη g_i [$d = g_i(a) - g_i(b)$] και σ η τυπική απόκλιση του δείκτη g_i . Βάση ενός δημοσιευμένου άρθρου των κ. Κωνσταντίνου Ζοπουνίδη, κ. Χρυσοβαλάντη Γαγάνη και Τσιτσιρίδη Ελπίδα (*Συγκριτική Ανάλυση των Δημόσιων Επιχειρήσεων και*

Οργανισμών με βάση τις Δημοσιευμένες Λογιστικές Καταστάσεις) με την εξέταση είκοσι εννέα κριτηρίων μέσω της παραγοντικής ανάλυσης επιλέγονται οι σημαντικότεροι δείκτες από κάθε κατηγορία αριθμοδεικτών και παρουσιάζονται στον πίνακα που δίνεται παρακάτω:

A/A	Δείκτης	Κατηγορία
1.	Κυκλοφορούν Ενεργητικό / Βραχυπρόθεσμες Υποχρεώσεις	Ρευστότητα
2.	Πωλήσεις / Σύνολο Ενεργητικού	Κυκλοφορία Ενεργητικού
3.	Υποχρεώσεις / Σύνολο Ενεργητικού	Φερεγγυότητα
4.	Κέρδη Προ Φόρων & Τόκων / Πωλήσεις	Αποδοτικότητα
5.	365*Απαιτήσεις/ Πωλήσεις	Επίδοση Διαχείρισης
6.	Πωλήσεις / Ίδια Κεφάλαια	Κυκλοφορίας Ιδίων Κεφαλαίων
7.	Λογάριθμος του Συνολικού Ενεργητικού	Μέγεθος
8.	(Πωλήσεις-Κόστος Πωληθέντων / Πωλήσεις	Περιθωρίου Κέρδους

Η ανάλυση πραγματοποιείται σε δύο στάδια, αρχικά για τις εισηγμένες στο Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών και στη συνέχεια για τις μη εισηγμένες ΔΕΚΟ. Το πρόβλημα που παρουσιάστηκε είναι ότι πολλές επιχειρήσεις κατά τη διάρκεια του έτους 2007 δημοσιεύσαν τις **οικονομικές καταστάσεις βάση των διεθνών λογιστικών προτύπων ενώ κάποιες άλλες δημοσιεύσαν με βάση τα εγχώρια**. Για το λόγο αυτό πραγματοποιήθηκε ξεχωριστή ανάλυση και για αυτές. Τα διεθνή λογιστικά πρότυπα, η εφαρμογή των οποίων έχει ήδη ξεκινήσει για κάποιες από τις ΔΕΚΟ και θεωρητικά θα έχει ολοκληρωθεί για όλες μέχρι το πέρας του 2008, αναμένεται να συντελέσουν αποφασιστικά στην αλλαγή της λογιστικής εικόνας των δημόσιων επιχειρήσεων και οργανισμών.

Πρέπει να σημειωθεί ότι η εφαρμογή της μεθόδου απαιτεί τον καθορισμό της σημαντικότητας των κριτηρίων αξιολόγησης. Καθώς στην παρούσα έρευνα δεν υπήρχε διαθέσιμος κάποιος ειδικός χρηματοοικονομικός αναλυτής να καθορίσει τα βάρη των επιλεγθέντων χρηματοοικονομικών δεικτών, εξετάστηκαν διάφορα σενάρια ως προς την πιθανή σημαντικότητα των δεικτών. Σε καθένα από αυτά τα σενάρια αποδίδεται διαφορετικό βάρος σε κάθε κατηγορία δεικτών (αποδοτικότητα, φερεγγυότητα, επίδοση της διαχείρισης, κυκλοφορίας, μέγεθος και άλλα), ώστε να διαμορφωθεί μια πλήρης εικόνα του τρόπου με τον οποίο μεταβάλλεται η αξιολόγηση των επιχειρήσεων ως προς το επίπεδο σημαντικότητας των κυρίων αυτών συνιστωσών των χρηματοοικονομικών επιδόσεων κάθε επιχειρηματικής οντότητας και οργανισμού.

Στους πίνακες που θα ακολουθήσουν συνοψίζονται τα αποτελέσματα της μεθόδου

PROMETHEE II σχετικά με την κατάταξη των 8 εισηγμένων και των 40 μη εισηγμένων στο Χ.Α.Α. ΔΕΚΟ για τα έτη 2007, 2006 και 2005 καθώς επίσης και οι μέσοι όροι τριετίας, στοιχεία τα οποία προκύπτουν μετά την εξέταση διαφόρων σεναρίων (500 στο σύνολο) σχετικά με τη βαρύτητα των 8 κριτηρίων αξιολόγησης. Είναι σκόπιμο στο σημείο αυτό να τονιστεί ότι η κατάταξη κάποιων ΔΕΚΟ στις τελευταίες θέσεις δε σημαίνει απαραίτητα ότι αυτές αντιμετωπίζουν χρηματοοικονομικά προβλήματα, και αυτό γιατί στόχος της πολυκριτήριας μεθόδου PROMETHEE δεν είναι η αξιολόγησή τους σε καλές ή κακές, αλλά αντιθέτως η κατάταξή τους βάσει μιας σύγκρισης που γίνεται μεταξύ τους, λαμβάνοντας παράλληλα υπόψη όλα τα χρηματοοικονομικά κριτήρια.

5.6. Κατάταξη των εισηγμένων ΔΕΚΟ στο Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών:

Στους πίνακες που ακολουθούν παρουσιάζονται τα αποτελέσματα της συγκριτικής ανάλυσης (μέθοδος PROMETHEE II) για την κατάταξη των επιχειρήσεων που είναι εισηγμένες στο Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών.

Πίνακας 5.6.1:

A/A	Κατάταξη των εισηγμένων ΔΕΚΟ για το έτος 2005	Σκόρ
1	ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΠΡΟΓΝΩΣΤΙΚΩΝ ΑΓΩΝΩΝ ΠΟΔΟΣΦΑΙΡΟΥ (Ο.Π.Α.Π.) Α.Ε.	1,65532
2	ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΠΕΤΡΕΛΑΙΑ Α.Ε.	0,87433
3	ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΛΙΜΕΝΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ Α.Ε.	0,74420
4	ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΛΙΜΕΝΟΣ ΠΕΙΡΑΙΩΣ Α.Ε.	-0,26189
5	ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΤΗΛΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ ΕΛΛΑΔΟΣ Α.Ε.	-0,53713
6	ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΗΛΕΚΤΡΙΣΜΟΥ Α.Ε.	-0,76593
7	ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΥΔΡΕΥΣΗΣ & ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗΣ ΠΡΩΤΕΥΟΥΣΗΣ Α.Ε.	-0,85098
8	ΕΥΑΘ Α.Ε.	-0,85792

Πίνακας 5.6.2:

A/A	Κατάταξη των εισηγμένων ΔΕΚΟ για το έτος 2006	Σκόρ
1	ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΠΡΟΓΝΩΣΤΙΚΩΝ ΑΓΩΝΩΝ ΠΟΔΟΣΦΑΙΡΟΥ (Ο.Π.Α.Π.) Α.Ε.	1,51202
2	ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΤΗΛΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ ΕΛΛΑΔΟΣ Α.Ε.	1,01981
3	ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΛΙΜΕΝΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ Α.Ε.	0,59613
4	ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΠΕΤΡΕΛΑΙΑ Α.Ε.	0,24394
5	ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΛΙΜΕΝΟΣ ΠΕΙΡΑΙΩΣ Α.Ε.	-0,44873
6	ΕΥΑΘ Α.Ε.	-0,74403
7	ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΥΔΡΕΥΣΗΣ & ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗΣ ΠΡΩΤΕΥΟΥΣΗΣ Α.Ε.	-0,78652
8	ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΗΛΕΚΤΡΙΣΜΟΥ Α.Ε.	-1,39262

Πίνακας 5.6.3:

A/A	Κατάταξη των εισηγμένων ΔΕΚΟ για το έτος 2007	Σκόρ
1	ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΠΡΟΓΝΩΣΤΙΚΩΝ ΑΓΩΝΩΝ ΠΟΔΟΣΦΑΙΡΟΥ (Ο.Π.Α.Π.) Α.Ε.	1,22358
2	ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΛΙΜΕΝΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ Α.Ε.	1,20583
3	ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΤΗΛΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ ΕΛΛΑΔΟΣ Α.Ε.	0,48601
4	ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΠΕΤΡΕΛΑΙΑ Α.Ε.	-0,00361
5	ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΛΙΜΕΝΟΣ ΠΕΙΡΑΙΩΣ Α.Ε.	-0,09532
6	ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΥΔΡΕΥΣΗΣ & ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗΣ ΠΡΩΤΕΥΟΥΣΗΣ Α.Ε.	-0,72093
7	ΕΥΑΘ Α.Ε.	-0,77302
8	ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΗΛΕΚΤΡΙΣΜΟΥ Α.Ε.	-1,32254

Πίνακας 5.6.4:

A/A	Κατάταξη των εισηγμένων ΔΕΚΟ για την τριετία 2005-07	Σκόρ
1	ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΠΡΟΓΝΩΣΤΙΚΩΝ ΑΓΩΝΩΝ ΠΟΔΟΣΦΑΙΡΟΥ (Ο.Π.Α.Π.) Α.Ε.	1,56029
2	ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΛΙΜΕΝΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ Α.Ε.	0,94664
3	ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΤΗΛΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ ΕΛΛΑΔΟΣ Α.Ε.	0,26111
4	ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΠΕΤΡΕΛΑΙΑ Α.Ε.	0,18050
5	ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΛΙΜΕΝΟΣ ΠΕΙΡΑΙΩΣ Α.Ε.	-0,21680
6	ΕΥΑΘ Α.Ε.	-0,60660
7	ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΥΔΡΕΥΣΗΣ & ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗΣ ΠΡΩΤΕΥΟΥΣΗΣ Α.Ε.	-0,75793
8	ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΗΛΕΚΤΡΙΣΜΟΥ Α.Ε.	-1,36721

Από μία απλή παρατήρηση στους πίνακες 5.6.1, 5.6.2 και 5.6.3, ο Οργανισμός Προγνωστικών Αγώνων Ποδοσφαίρου (ΟΠΑΠ) καταλαμβάνει την πρώτη θέση και για τις τρεις χρονιές. Η επιχείρηση αυτή καταγράφει τα μεγαλύτερα κέρδη προ φόρων και τόκων για τα έτη 2006 και 2005 (713,5 εκατ. € και 674,7 εκατ. € αντίστοιχα). Για τη διετία 2005-6 σημειώνει τη μεγαλύτερη επίδοση στα κριτήρια «πωλήσεις/ σύνολο ενεργητικού», «365*απαιτήσεις/ πωλήσεις», δείκτη κυκλοφορίας ιδίων κεφαλαίων. Η ίδια επιχείρηση καταλαμβάνει την πρώτη θέση της κατάταξης και για το έτος 2007, παρόλο που δεν σημειώνει τα μεγαλύτερα καθαρά κέρδη και έρχεται δεύτερη (554,3 εκατ. € έναντι του ΟΤΕ με 576,5 εκατ. €) ενώ καταγράφει τη μεγαλύτερη επίδοση από το σύνολο των 8 εισηγμένων ΔΕΚΟ σε 3 από τα 8 κριτήρια («πωλήσεις / σύνολο ενεργητικού», «365*απαιτήσεις / πωλήσεις» και δείκτη κυκλοφορίας ιδίων κεφαλαίων). Η κατάσταση διαφοροποιείται για τις επιχειρήσεις στις υπόλοιπες θέσεις και για το λόγο θα αναφερθούμε αναλυτικά για κάθε χρονιά ξεχωριστά. Έτσι λοιπόν **για το έτος 2007** : Στη δεύτερη θέση βρίσκεται ο Οργανισμός Λιμένος Θεσσαλονίκης ο οποίος ανεβαίνει μία θέση από την τρίτη που είχε τις δύο προηγούμενες χρονιές ενώ σημειώνει την καλύτερη επίδοση στους δείκτες «Κυκλοφορούν Ενεργητικό / Βραχυπρόθεσμες Υποχρεώσεις» και συνολικής

ικανότητας δανεισμού. Πρέπει να σημειωθεί ότι η επιχείρηση αυτή διαθέτει το μικρότερο ενεργητικό από τις εισηγμένες ΔΕΚΟ. Την 3^η θέση κατέχει ο Οργανισμός Τηλεπικοινωνιών Ελλάδος με την καλύτερη επίδοση στα κριτήρια μικτού περιθωρίου κέρδους και λογάριθμου ενεργητικού. Ακολουθούν στην 4^η θέση τα Ελληνικά Πετρέλαια παρόλη την αύξηση των κερδών προ φόρων και τόκων που κατέγραψε σε σχέση με την προηγούμενη χρονιά. Μία θέση παρακάτω, στην κατάταξη του 2007 για τις εισηγμένες ΔΕΚΟ, καταλαμβάνει ο Οργανισμός Λιμένος Πειραιώς, ο οποίος παραμένει στην 5^η θέση που κατείχε και το 2006. Στην 6^η θέση ακολουθεί η Εταιρία Ύδρευσης και Αποχέτευσης Πρωτεύουσας (ΕΥΔΑΠ) η οποία ανεβαίνει μια θέση σε σχέση με την προηγούμενη 7^η που είχε το 2005 και 2006 και αυτό οφείλεται στην αύξηση των πωλήσεων και των διαθέσιμων της που σημειώνει χρονιά με τη χρονιά. Στην προτελευταία θέση (7^η) βρίσκεται στη Εταιρία Ύδρευσης και Αποχέτευσης Θεσσαλονίκης η οποία το 2005 είχε την 8^η θέση, το 2006 ανέβηκε στην 6^η και το 2007 έπεσε μια θέση παρόλο που σημείωσε υψηλότερες πωλήσεις και καθαρά κέρδη σε σχέση με την προηγούμενη χρονιά. Η τελευταία θέση ανήκει στην Δημόσια Επιχείρηση Ηλεκτρισμού, η οποία έχει γίνει το κέντρο του ενδιαφέροντος τον τελευταίο καιρό εξαιτίας της εισήγησης του Προέδρου και Διευθύνοντος Συμβούλου της για τον τεμαχισμό της σε 6 θυγατρικές με στόχο την εξασφάλιση της βιωσιμότητας και ανάπτυξης της επιχείρησης σε Ελλάδα και εξωτερικό. Παρόλα αυτά εξακολουθεί να βρίσκεται στην 8^η θέση εκεί που βρισκόταν και το 2006.

Για τα έτη 2006 και 2005 : την 1^η θέση όπως προαναφέρθηκε έχει ο Οργανισμός Προγνωστικών Αγώνων Ποδοσφαίρου (ΟΠΑΠ). Η 2^η θέση ανήκει στον Οργανισμό Τηλεπικοινωνιών Ελλάδος ο οποίος βελτιώνει τη χρονιά αυτή τη θέση του σε σχέση με την προηγούμενη (5^η θέση) του 2005 και σημειώνει τη μεγαλύτερη επίδοση στο δείκτη «κέρδη προ φόρων και τόκων/ πωλήσεις» και στο δείκτη μικτού περιθωρίου κέρδους και για τις δύο χρονιές. Στη συνέχεια, ακολουθεί ο Οργανισμός Λιμένος Θεσσαλονίκης, ο οποίος για το 2006 διατηρεί την 3^η θέση, στην οποία βρισκόταν και στην κατάταξη του 2005. Τα Ελληνικά Πετρέλαια από τη 2^η θέση της κατάταξης του 2005 υποβιβάζονται στην 4^η θέση της αντίστοιχης κατάταξης του 2006 και αυτό οφείλεται στη σημαντική μείωση των κερδών και των διαθέσιμων παρόλη την αύξηση των πωλήσεων που κατέγραψε. Μία θέση παρακάτω, στην κατάταξη του 2006 για τις εισηγμένες ΔΕΚΟ, καταλαμβάνει ο Οργανισμός Λιμένος Πειραιώς, ο οποίος από την 4^η θέση που κατείχε το 2005, εμφανίζεται το 2006 στην 5^η θέση. Η Εταιρία Ύδρευσης και Αποχέτευσης Θεσσαλονίκης (ΕΥΑΘ) ανεβαίνει

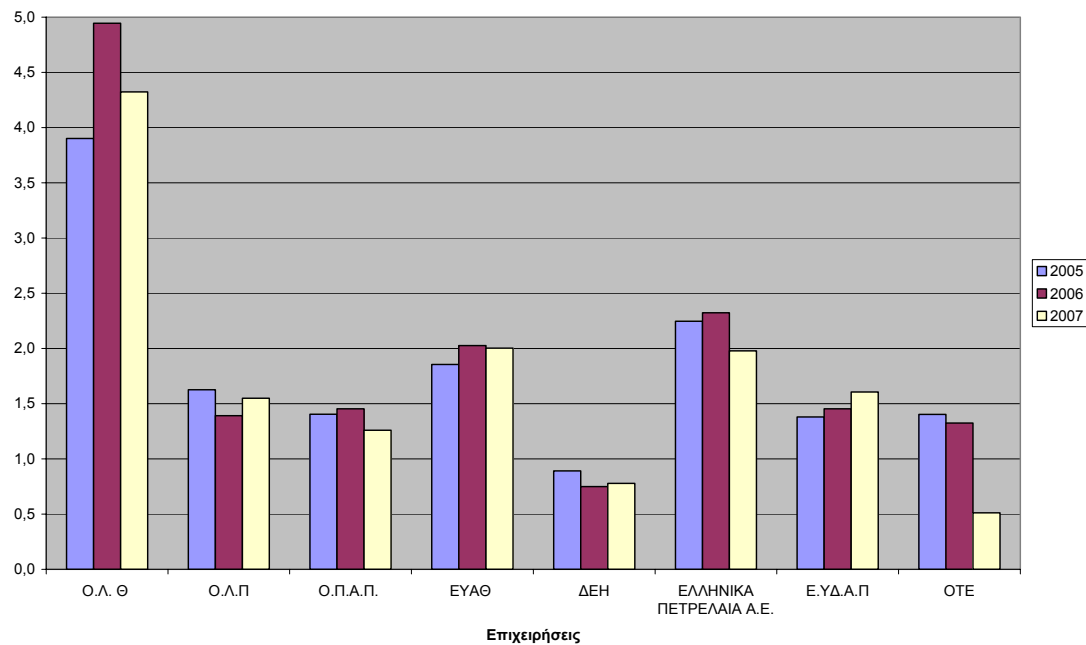
από την 8^η θέση που είχε το 2005, δύο θέσεις πιο πάνω, στην 6^η το 2006. Προφανώς η εταιρία σημείωσε αύξηση στις πωλήσεις της και ικανοποιητικά κέρδη προ φόρων και τόκων πράγμα που την ανέβασε στην κατάταξη. Η Εταιρία Ύδρευσης και Αποχέτευσης Πρωτεύουσας (ΕΥΔΑΠ) αμετακίνητη διατηρεί, για τη διετία, την 7^η θέση που κατείχε και την προηγούμενη χρονιά. Τέλος, η Δημόσια Επιχείρηση Ηλεκτρισμού πέφτει στην 8^η θέση από την 6^η που είχε το 2005. Αν παρατηρήσει κανείς, τους ισολογισμούς της (ΔΕΗ) για το 2006 και 2005, ενώ οι πωλήσεις παραμένουν στα ίδια περίπου επίπεδα, τα κέρδη προ φόρων και τόκων όμως είναι (76,1 έναντι 208,9 εκατ. € αντίστοιχα) σημαντικά μειωμένα και αυτός ίσως είναι ο λόγος που έχασε δύο θέσεις στην κατάταξη.

Ο πίνακας 5.6.4 παραπάνω, παρουσιάζει μια συνολική εικόνα των επιχειρήσεων της τελευταίας τριετίας δηλαδή απεικονίζει μια συνολική κατάταξη με βάση τα στοιχεία που αποκομίστηκαν από τους Ισολογισμούς και τα Αποτελέσματα Χρήσης για την τριετία 2005-07. Έτσι την πρώτη θέση, όπως ήταν λογικό, κατέλαβε ο Οργανισμός Προγνωστικών Αγώνων Ποδοσφαίρου (ΟΠΑΠ) ο οποίος και για τις τρεις χρονιές βρισκόταν στην ίδια θέση, ακολουθεί ο Οργανισμός Λιμένος Θεσσαλονίκης στην δεύτερη θέση ο οποίος για δύο χρονιές κατείχε την τρίτη θέση και το 2007 βρέθηκε στη δεύτερη. Στην τρίτη θέση της γενικής κατάταξης ακολουθεί ο Οργανισμός Τηλεπικοινωνιών Ελλάδος (ΟΤΕ) που το 2005 βρισκόταν χαμηλά στην 5^η θέση το επόμενο έτος αναβαίνει στη 2^η και το 2007 πέφτει μια θέση παρακάτω. Τελευταίες στην κατάταξη η Εταιρία Ύδρευσης και Αποχέτευσης Πρωτεύουσας (ΕΥΔΑΠ) στην 7^η θέση που το 2007 κατείχε την 6^η θέση αλλά τη διετία 2005-6 είχε την ίδια θέση με τη γενική κατάταξη. Η 8^η θέση σταθερά ανήκει στην Δημόσια Επιχείρηση Ηλεκτρισμού (ΔΕΗ) διατηρώντας την ίδια θέση τη διετία 2006-7 με εξαίρεση το 2005 στην 6^η θέση.

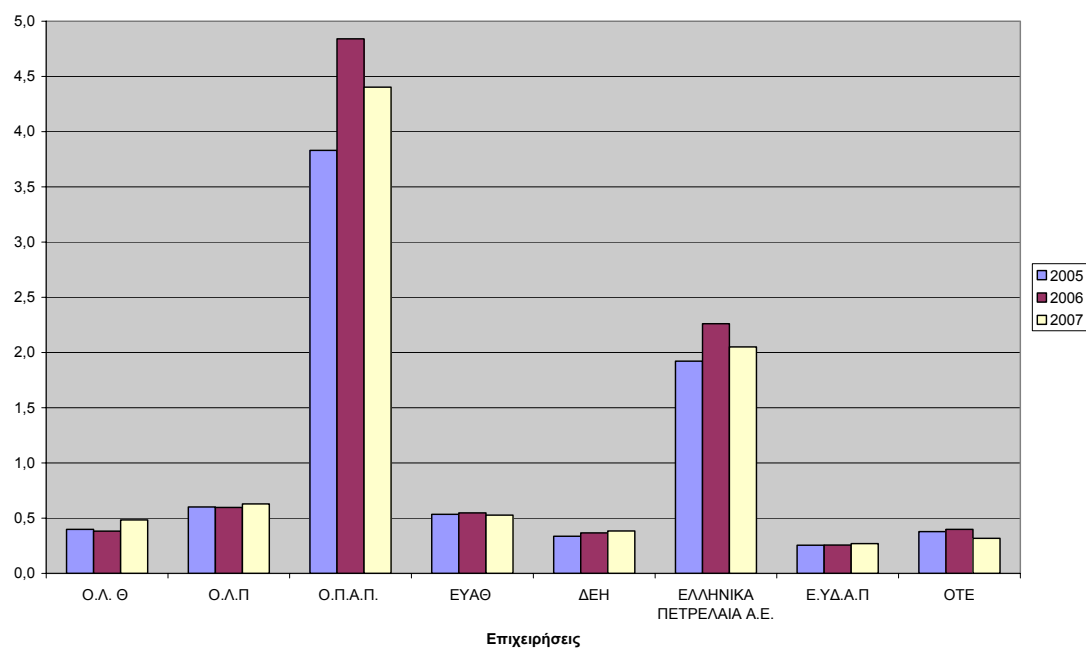
Στα ραβδογράμματα που ακολουθούν παρατίθενται χωρίς σχόλια τα όσα αναφέρθηκαν παραπάνω για τις επιδόσεις των εισηγμένων επιχειρήσεων με βάση τους 8 αριθμοδείκτες με σκοπό μια πιο σαφή εικόνα για τις επιχειρήσεις αυτές. Τέλος, ο πίνακας 5.6.5 που ακολουθεί μετά τα ραβδογράμματα παρουσιάζει το μέσο όρο των αριθμοδεικτών των δημοσίων επιχειρήσεων και οργανισμών που είναι εισηγμένες στο Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών ώστε να καταλάβει ο αναγνώστης το επίπεδο που κυμαίνονται οι εισηγμένες ΔΕΚΟ σε ότι αφορά τους οκτώ αριθμοδείκτες που αναλύονται και αργότερα να γίνει μια σύγκριση σε σχέση με τις μη εισηγμένες ούτως ώστε να εξεταστεί εάν υπάρχουν χρηματοοικονομικές διαφορές μεταξύ τους.

5.6.1. Ραβδογράμματα τριετίας 2005-7 αριθμοδεικτών των εισηγμένων ΔΕΚΟ:

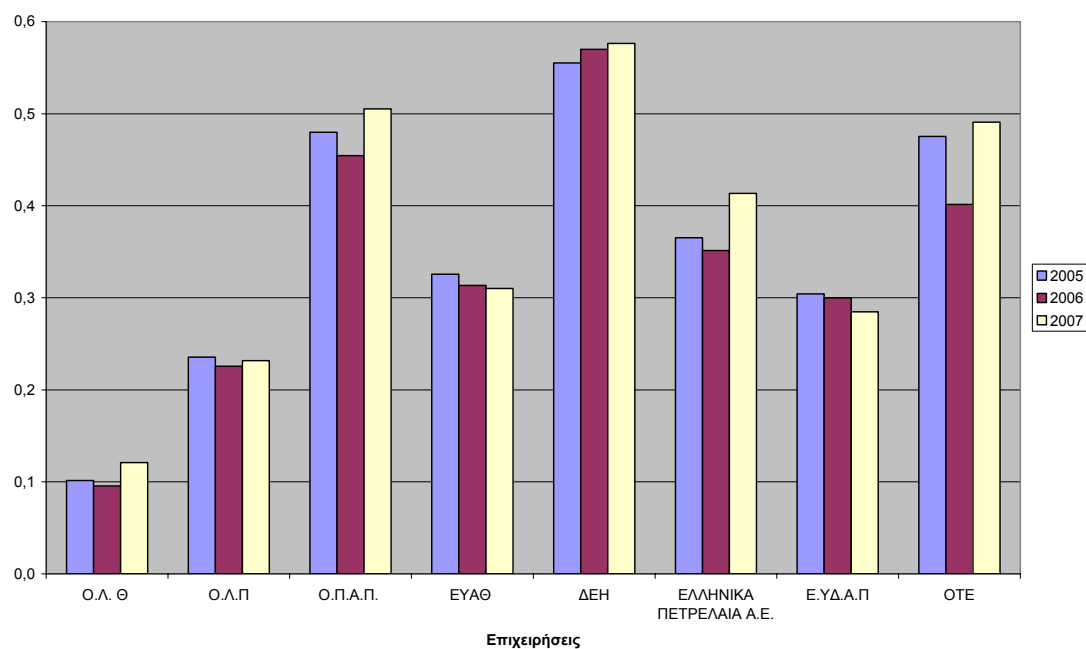
1. Αριθμοδείκτης $\frac{\text{Κυκλοφορούν Ενεργητικό}}{\text{Βραχυπρόθεσμες Υποχρεώσεις}}$

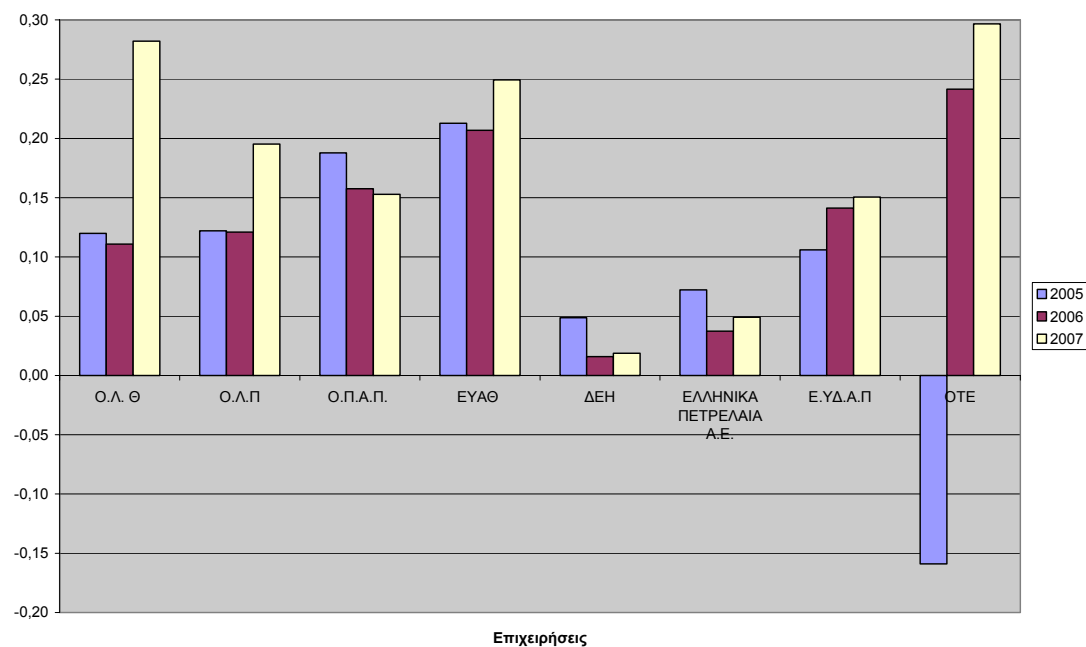
2. Αριθμοδείκτης $\frac{\text{Πωλήσεις}}{\text{Σύνολο Ενεργητικού}}$

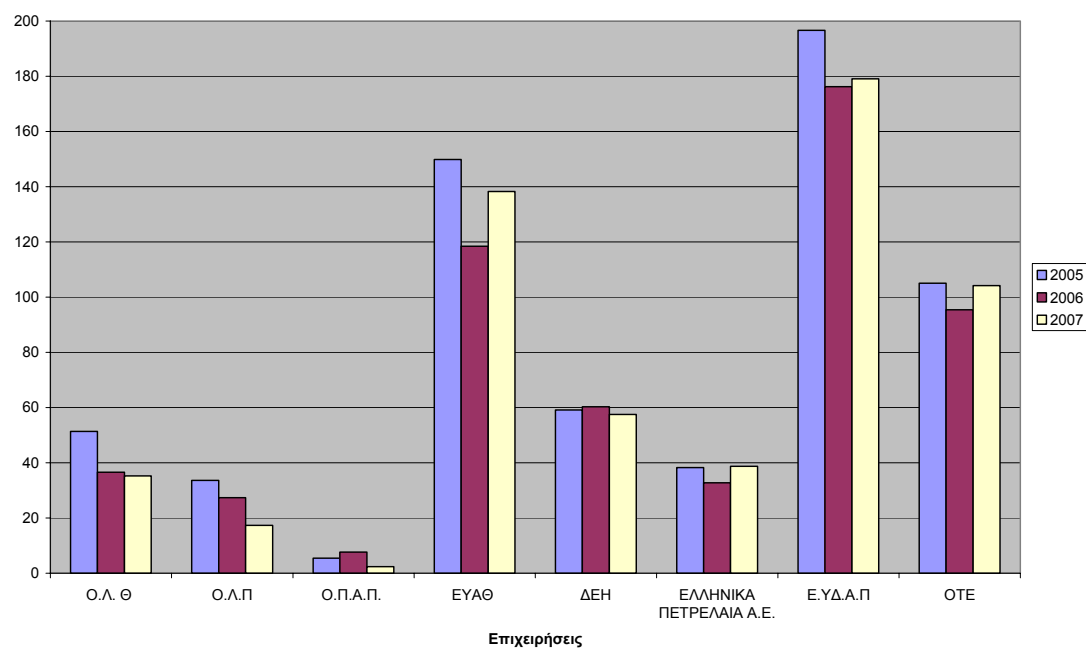
3. Αριθμοδείκτης συνολικής ικανότητας δανεισμού : $\frac{\text{Σύνολο Υποχρεώσεων}}{\text{Σύνολο Ενεργητικού}}$

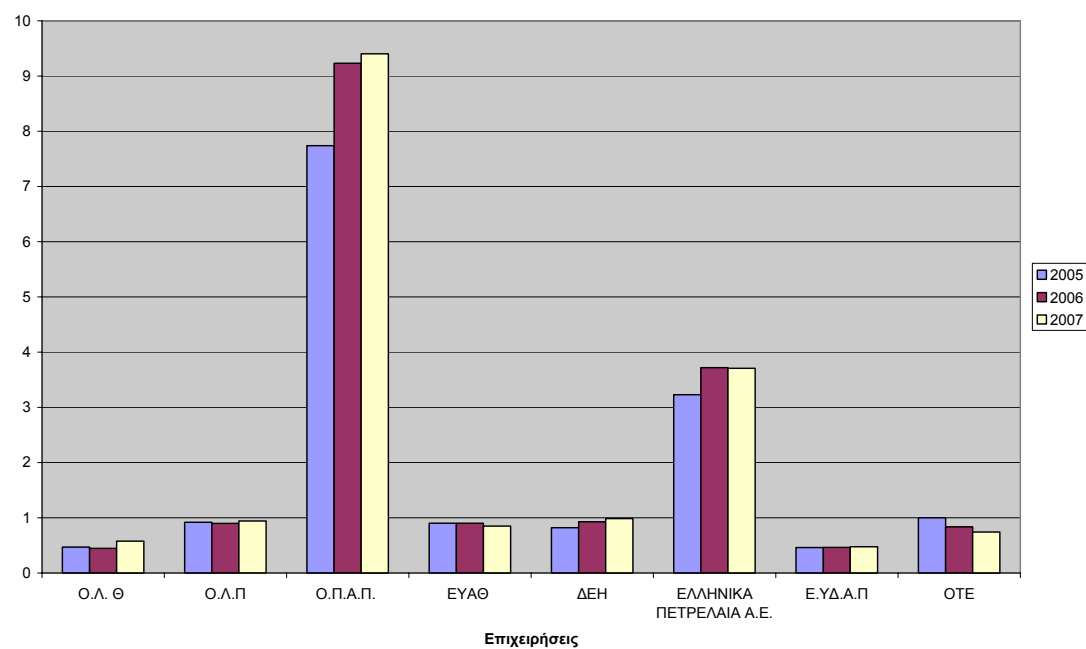
4. Αριθμοδείκτης $\frac{\text{Κ.Π.Φ.Τ.}}{\text{Πωλήσεις}}$

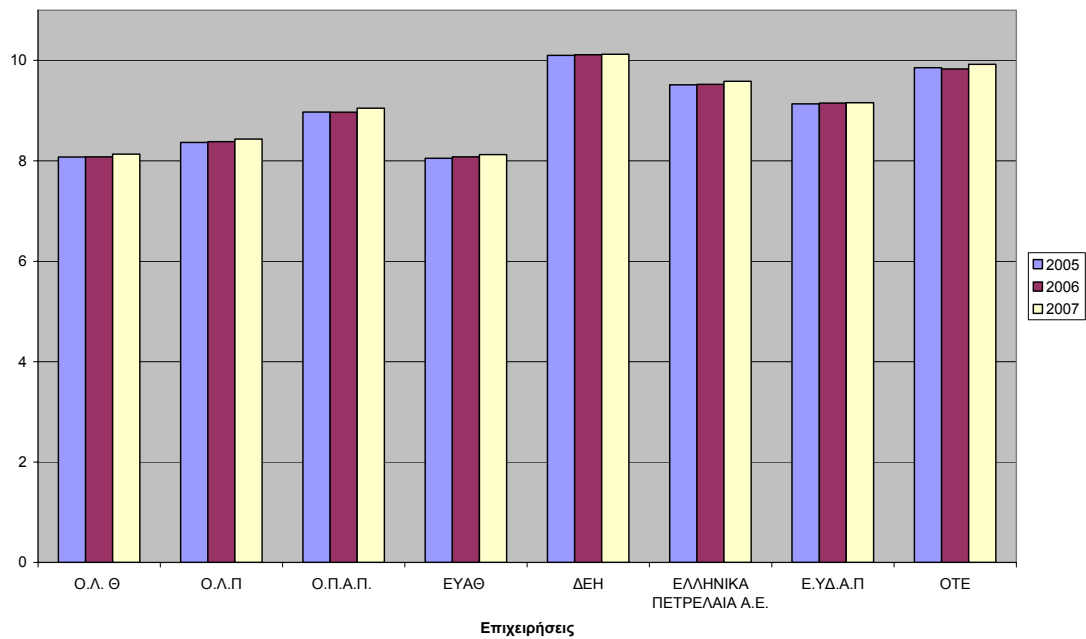
5. Αριθμοδείκτης $\frac{365* \text{Απαιτήσεις}}{\text{Πωλήσεις}}$

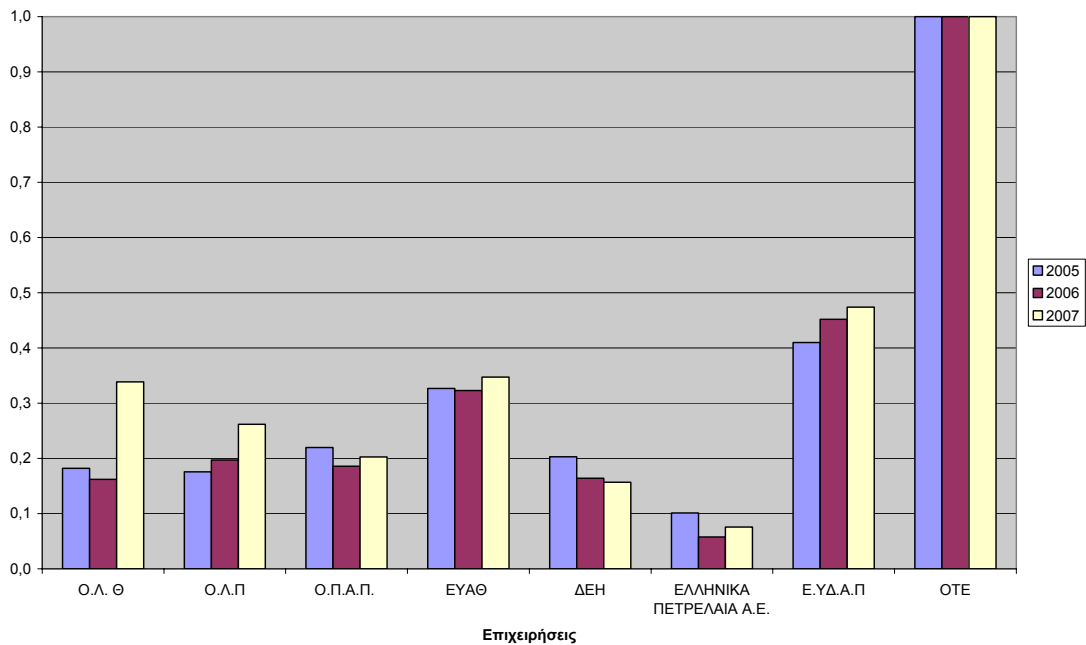
6. Αριθμοδείκτης κυκλοφορίας ιδίων κεφαλαίων : $\frac{\text{Πωλήσεις}}{\text{Ίδια Κεφάλαια}}$

7. Αριθμοδείκτης LOG (T.A.):

8. Αριθμοδείκτης μικτού περιθωρίου κέρδους : $\frac{\text{Πωλήσεις} - \text{Κόστος Πωλήσεων}}{\text{Πωλήσεις}}$

Πίνακας 5.6.5: μέσοι όροι εισηγμένων ΔΕΚΟ

A/A	Δείκτης	2007	2006	2005	Μέσοι Όροι 2005-07
1.	Κυκλοφορούν Ενεργητικό / Βραχυπρόθεσμες Υποχρεώσεις	1,752	1,959	1,839	1,850
2.	Πωλήσεις / Σύνολο Ενεργητικού	1,134	1,207	1,032	1,124
3.	Υποχρεώσεις / Σύνολο Ενεργητικού	0,367	0,339	0,355	0,354
4.	Κέρδη Προ Φόρων & Τόκων / Πωλήσεις	0,174	0,129	0,089	0,131
5.	365*Απαιτήσεις/ Πωλήσεις	71,607	69,356	79,941	73,635
6.	Πωλήσεις / Ίδια Κεφάλαια	2,212	2,178	1,943	2,111
7.	Λογάριθμος του Συνολικού Ενεργητικού	9,067	9,017	9,010	9,031
8.	(Πωλήσεις-Κόστος Πωληθέντων / Πωλήσεις	0,357	0,318	0,327	0,334

5.7. Κατάταξη μη εισηγμένων ΔΕΚΟ με βάση τα εγχώρια λογιστικά πρότυπα:

Επειδή πολλές ΔΕΚΟ δημοσίευσαν τους Ισολογισμούς και τα Αποτελέσματα Χρήσης τους με βάση τα εγχώρια πρότυπα, αγνοώντας για το 2007 το Ν.3424/05 περί δημοσίευσης βάση διεθνών λογιστικών προτύπων πραγματοποιήθηκε μια ξεχωριστή ανάλυση για τις συγκεκριμένες με σκοπό την ύπαρξη πιο ρεαλιστικών αποτελεσμάτων. Τα διεθνή λογιστικά πρότυπα, η εφαρμογή των οποίων έχει ήδη ξεκινήσει για τις περισσότερες από τις ΔΕΚΟ θεωρητικά θα έχει ολοκληρωθεί για όλες μέχρι το πέρας του 2008 (όπως προβλέπει ο Ν.3424/05). Πρέπει να σημειωθεί ότι στην ανάλυση συμπεριλαμβάνονται και ορισμένες άλλες εταιρίες όπως η Κοινωνία της Πληροφορίας, ο Οργανισμός Λιμένος Βόλου και Ηρακλείου, που παρόλο που δημοσίευσαν με βάση τα διεθνή λογιστικά πρότυπα τις οικονομικές καταστάσεις τους είχαν την καλή διάθεση για την αποστολή ενός Ισολογισμού με βάση τα εγχώρια πρότυπα. Η ανάλυση πραγματοποιήθηκε για τα έτη 2007, 2006 και 2005 και στο τέλος παρατίθεται μια ανάλυση με βάση τις συνολικές επιδόσεις τους για την τελευταία τριετία. Η ανάλυση έγινε με βάση τους δείκτες που αναφέρθηκαν παραπάνω. Και σε αυτή την περίπτωση αποδίδεται διαφορετικό βάρος σε κάθε κατηγορία δεικτών (αποδοτικότητα, φερεγγυότητα, επίδοσης της διαχείρισης, κυκλοφορία, μέγεθος και άλλα) και εξετάστηκαν 500 σενάρια ως αφορά το βάρος του κάθε δείκτη ώστε να διαμορφωθεί μια πλήρης εικόνα του τρόπου με τον οποίο μεταβάλλεται η αξιολόγηση των επιχειρήσεων ως προς το επίπεδο σημαντικότητας των κυρίων αυτών συνιστωσών των χρηματοοικονομικών επιδόσεων κάθε επιχειρηματικής οντότητας και οργανισμού. Παρακάτω παρατίθενται σε πίνακες τα αποτελέσματα της μεθόδου PROMETHEE.

Πίνακας 5.7.1:

Κατάταξη 2005	Επιχειρήσεις	Σκορ
1	ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΡΑΔΙΟΦΩΝΙΑ ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ (ΕΡΤ) Α.Ε.	2,38573
2	ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ (ΕΛΚΕ) Α.Ε.	2,22841
3	ΠΑΡΑΤΗΡΗΤΗΡΙΟ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗ Α.Ε.	1,27575
4	ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΚΤΙΡΙΩΝ (Ο.Σ.Κ.) Α.Ε.	0,95920
5	ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΛΙΜΕΝΟΣ ΡΑΦΗΝΑΣ Α.Ε.	0,76185
6	ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΑΓΟΡΑ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ Α.Ε.	0,63307
7	ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΑΓΟΡΑΣ ΑΘΗΝΩΝ Α.Ε.	0,41929
8	ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΛΙΜΕΝΟΣ ΒΟΛΟΥ Α.Ε.	0,11508
9	ΚΤΗΜΑΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ Α.Ε.	-0,09773
10	ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΥΛΙΚΟΥ (Ο.Δ.Δ.Υ.) Α.Ε.	-0,31010
11	ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΛΙΜΕΝΟΣ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ Α.Ε.	-0,36650
12	ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΤΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ Α.Ε.	-1,10787
13	ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ Α.Ε.	-1,40145
14	ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΦΕΣΤΙΒΑΛ Α.Ε.	-2,53905
15	ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ Α.Ε.	-2,95568

Πίνακας 5.7.2:

Κατάταξη 2006	Επιχειρήσεις	Σκορ
1	ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ (ΕΛΚΕ) Α.Ε.	3,57679
2	ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΡΑΔΙΟΦΩΝΙΑ ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ (ΕΡΤ) Α.Ε.	3,02420
3	ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΛΙΜΕΝΟΣ ΡΑΦΗΝΑΣ Α.Ε.	1,43825
4	ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΑΓΟΡΑ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ Α.Ε.	1,41179
5	ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΛΙΜΕΝΟΣ ΒΟΛΟΥ Α.Ε.	1,04480
6	ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΚΤΙΡΙΩΝ (Ο.Σ.Κ.) Α.Ε.	0,87194
7	ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΑΓΟΡΑΣ ΑΘΗΝΩΝ Α.Ε.	0,08496
8	ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΛΙΜΕΝΟΣ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ Α.Ε.	0,01809
9	ΚΤΗΜΑΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ Α.Ε.	-0,22666
10	ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΥΛΙΚΟΥ (Ο.Δ.Δ.Υ.) Α.Ε.	-0,33898
11	ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΤΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ Α.Ε.	-0,98373
12	ΠΑΡΑΤΗΡΗΤΗΡΙΟ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗ Α.Ε.	-1,44399
13	ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΦΕΣΤΙΒΑΛ Α.Ε.	-2,47782
14	ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ Α.Ε.	-2,87143
15	ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ Α.Ε.	-3,12821

Πίνακας 5.7.3:

Κατάταξη 2007	Επιχειρήσεις	Σκορ
1	ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΡΑΔΙΟΦΩΝΙΑ ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ (ΕΡΤ) Α.Ε.	3,73372
2	ΠΑΡΑΤΗΡΗΤΗΡΙΟ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗ Α.Ε.	1,26036
3	ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΑΓΟΡΑ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ Α.Ε.	0,92942
4	ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΚΤΙΡΙΩΝ (Ο.Σ.Κ.) Α.Ε.	0,84875
5	ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΛΙΜΕΝΟΣ ΒΟΛΟΥ Α.Ε.	0,41798
6	ΚΤΗΜΑΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ Α.Ε.	0,22170
7	ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ (ΕΛΚΕ) Α.Ε.	0,20217
8	ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΑΓΟΡΑΣ ΑΘΗΝΩΝ Α.Ε.	0,14679
9	ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΛΙΜΕΝΟΣ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ Α.Ε.	-0,16109
10	ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΛΙΜΕΝΟΣ ΡΑΦΗΝΑΣ Α.Ε.	-0,17233
11	ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΥΛΙΚΟΥ (Ο.Δ.Δ.Υ.) Α.Ε.	-0,33877
12	ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΤΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ Α.Ε.	-0,45182
13	ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΦΕΣΤΙΒΑΛ Α.Ε.	-1,96529
14	ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ Α.Ε.	-2,03362
15	ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ Α.Ε.	-2,63797

Πίνακας 5.7.4:

Κατάταξη 2005-7	Επιχειρήσεις	Σκορ
1	ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΡΑΔΙΟΦΩΝΙΑ ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ (ΕΡΤ) Α.Ε.	3,16333
2	ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ (ΕΛΚΕ) Α.Ε.	2,39959
3	ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΑΓΟΡΑ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ Α.Ε.	1,08673
4	ΠΑΡΑΤΗΡΗΤΗΡΙΟ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗ Α.Ε.	1,03335
5	ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΚΤΙΡΙΩΝ (Ο.Σ.Κ.) Α.Ε.	0,81771
6	ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΛΙΜΕΝΟΣ ΡΑΦΗΝΑΣ Α.Ε.	0,72450
7	ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΛΙΜΕΝΟΣ ΒΟΛΟΥ Α.Ε.	0,57010
8	ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΑΓΟΡΑΣ ΑΘΗΝΩΝ Α.Ε.	0,23813
9	ΚΤΗΜΑΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ Α.Ε.	-0,20951
10	ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΛΙΜΕΝΟΣ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ Α.Ε.	-0,21946
11	ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΥΛΙΚΟΥ (Ο.Δ.Δ.Υ.) Α.Ε.	-0,42056
12	ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΤΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ Α.Ε.	-1,04146
13	ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΦΕΣΤΙΒΑΛ Α.Ε.	-2,46927
14	ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ Α.Ε.	-2,69952
15	ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ Α.Ε.	-2,97368

Για **το έτος 2007** την πρώτη θέση καταλαμβάνει η Ελληνική Ραδιοφωνία και Τηλεόραση (ΕΡΤ) η οποία σημειώνει τις μεγαλύτερες πωλήσεις (528,9 εκατ. €) έναντι των υπολοίπων επιχειρήσεων που εξετάστηκαν και σημειώνει τη μεγαλύτερη επίδοση στα κριτήρια «Πωλήσεις / Σύνολο ενεργητικού» και «Πωλήσεις / Ίδια κεφάλαια». Ταυτόχρονα είναι η επιχείρηση με τα μεγαλύτερα Ίδια Κεφάλαια (141,6 εκατ. €) Στη δεύτερη θέση ακολουθεί το Παρατηρητήριο Απασχόλησης και

Ερευνητική Πληροφορική το οποίο το 2006 βρισκόταν στην 11^η θέση εξαιτίας της μεγάλης αύξησης του δείκτη «Κυκλοφορούν Ενεργητικό / Βραχυπρόθεσμες Υποχρεώσεις» όπου είναι και η μέγιστη επίδοση στο δείκτη αυτό ενώ έχει και τη δεύτερη καλύτερη επίδοση στο δείκτη «Κ.Π.Φ.Τ./ Πωλήσεις». Μια θέση παρακάτω στην 3^η βρίσκεται η Κεντρική Αγορά Θεσσαλονίκης με τη δεύτερη καλύτερη επίδοση στο κριτήριο «Κυκλοφορούν Ενεργητικό / Βραχυπρόθεσμες Υποχρεώσεις» και ανεβαίνει μια θέση σε σχέση με το 2006. Μια σημαντική βελτίωση στο μικτό κέρδος φέρνει στην 4^η θέση τον Οργανισμό Σχολικών Κτηρίων και ταυτόχρονα σημειώνει τη καλύτερη επίδοση διαχείρισης δηλαδή το δείκτη « 365* Απαιτήσεις /Πωλήσεις» και κερδίζει 2 θέσεις από το προηγούμενο έτος. Πρέπει να σημειωθεί ότι είναι η εταιρία με το μεγαλύτερο ενεργητικό από τις συγκρινόμενες. Την τελευταία θέση στην πεντάδα κλείνει ο Οργανισμός Λιμένος Βόλου ο οποίος διατηρεί την 5^η θέση που είχε και το 2006.

Η εταιρία μεγαλύτερα κέρδη προ φόρων και τόκων (3,7εκατ.€) η Κτηματική Εταιρία του Δημοσίου βρίσκεται στην 6^η θέση με τη μεγαλύτερη επίδοση στο κριτήριο «Κ.Π.Φ.Τ./Πωλήσεις».

Μια σημαντική μείωση των διαθέσιμων και ένας υποτριπλασιασμός πωλήσεων φέρνουν το Ελληνικό Κέντρο Επενδύσεων από την 1^η θέση του 2006 στην 7^η του 2007. Αντίθετα τις τελευταίες θέσεις αποτελούν οι επιχειρήσεις και συγκεκριμένα στην 11^η ο Οργανισμός Διαχείρισης Δημοσίου Υλικού με τη χειρότερη επίδοση στο κριτήριο «Κ.Π.Φ.Τ./ Πωλήσεις» και χάνει μία θέση από την 10^η του 2006. Ακολουθεί στη 12^η η Κοινωνία της Πληροφορίας η οποία χάνει 2 θέσεις από την προηγούμενη χρονιά. Το Ελληνικό Φεστιβάλ στην 13^η θέση και στη 14^η η Αγροτουριστική με τη χειρότερη επίδοση στο δείκτη συνολικής ικανότητας δανεισμού και «Κυκλοφορούν / Βραχυπρόθεσμες Υποχρεώσεις». Η εταιρία παρουσίασε το μικρότερο ενεργητικό από τις εξεταζόμενες. Στην τελευταία θέση για το 2007 βρίσκεται η Επαγγελματική Κατάρτιση με τις χειρότερη επίδοση στο δείκτη μικτό περιθώριο κέρδους.

Για το έτος 2006 την 1^η θέση καταλαμβάνει το Ελληνικό Κέντρο Επενδύσεων το οποίο σημειώνει τις μεγαλύτερες επιδόσεις σε 3 από τα 8 κριτήρια : «Κυκλοφορούν Ενεργητικό / Βραχυπρόθεσμες Υποχρεώσεις», «Πωλήσεις / Σύνολο Ενεργητικού» και «365* Απαιτήσεις / Πωλήσεις» και ανεβαίνει από την δεύτερη θέση της προηγούμενης χρονιάς στην κορυφή. Στη δεύτερη θέση με μικρή διαφορά ακολουθεί η Ελληνική Ραδιοφωνία και Τηλεόραση (ΕΡΤ) η οποία σημειώνει τις μεγαλύτερες πωλήσεις (308,2 εκατ. €) έναντι των υπολοίπων επιχειρήσεων που εξετάστηκαν και

σημειώνει καλές επιδόσεις στα κριτήρια «Πωλήσεις / Σύνολο Ενεργητικού» και δείκτη κυκλοφορίας Ίδιων κεφαλαίων (μέγιστη). Στην 3^η θέση βρίσκεται ο Οργανισμός Λιμένος Ραφήνας ο οποίος κερδίζει 2 θέσεις στην κατάταξη από το 2005 και ακολουθεί η Κεντρική Αγορά Θεσσαλονίκης στην 4^η θέση που βρίσκεται και αυτή κερδισμένη σε σχέση με απερχόμενο έτος λόγω μιας μικρής βελτίωσης στο μικτό κέρδος και του δείκτη «Κ.Π.Φ.Τ./ Πωλήσεις». Την πεντάδα κλείνει ο Οργανισμός Λιμένος Βόλου βελτιώνοντας τη θέση του από την 8^η του 2005 με μικρές βελτιώσεις σε πέντε από τους οκτώ δείκτες.

Μια σημαντική μείωση των διαθέσιμων παρά την αύξηση των πωλήσεων ρίχνουν στην 6^η θέση από την 4^η του 2005 τον Οργανισμό Σχολικών Κτηρίων. Από την άλλη πλευρά του νομίσματος, μια σημαντική αύξηση στα διαθέσιμα και στα καθαρά κέρδη προ φόρων και τόκων φέρνουν τον Οργανισμό Λιμένος Ηρακλείου από την 11^η του 2005 στην 8^η για το 2006.

Αντίθετα, για τις τελευταίες θέσεις της κατάταξης, στην 11^η θέση βρίσκεται η Κοινωνία της Πληροφορίας στην οποία γενικά παρατηρείται μια στασιμότητα στους δείκτες της για κάθε χρονιά και φυσικά εάν υπάρχει κάποια αλλαγή στην κατάταξη είναι γιατί οι άλλες εταιρίες βελτιώνουν ή χειροτερεύουν τη θέση τους έναντι της συγκεκριμένης επιχείρησης. Στην 12^η θέση το ακολουθεί το Παρατηρητήριο Απασχόλησης και Ερευνητική Πληροφορική το οποίο και πάλι παρουσίασε ιδιαίτερο ενδιαφέρον αφού το 2007 βρισκόταν στην 2^η θέση και το 2005 βρέθηκε στην 3^η θέση. Ο λόγος που γίνεται αυτό οφείλεται στις μεγάλες τιμές που παρουσιάζει ο δείκτης «Κυκλοφορούν / Βραχυπρόθεσμες Υποχρεώσεις» για τις χρονιές 2005 και 2007 (μέγιστες επιδόσεις και για τις δύο χρονιές). Το 2006 σημειώνει όμως κακές επιδόσεις στο κριτήριο «365*Απαιτήσεις /Πωλήσεις» γεγονός που τον ρίχνει στη θέση αυτή. Ακολουθεί στη 13^η θέση το Ελληνικό Φεστιβάλ με πολύ χαμηλές επιδόσεις στους δείκτες κυκλοφορίας ίδιων κεφαλαίων και μικτού περιθωρίου κέρδους. Στη 14^η θέση βρίσκεται η Επαγγελματική Κατάρτιση η οποία ανεβαίνει μια θέση από την τελευταία του 2005 με τη χειρότερη επίδοση στο μικτό περιθώριο κέρδους. Τελευταία στην κατάταξη για το 2006 η Αγροτουριστική που χάνει τη 13^η θέση του 2005, είναι η επιχείρηση με το μικρότερο ενεργητικό και σημείωσε τις χειρότερες επιδόσεις στα κριτήρια δείκτη συνολικής ικανότητας δανεισμού και «Κ.Π.Φ.Τ. / Πωλήσεις» για το 2006.

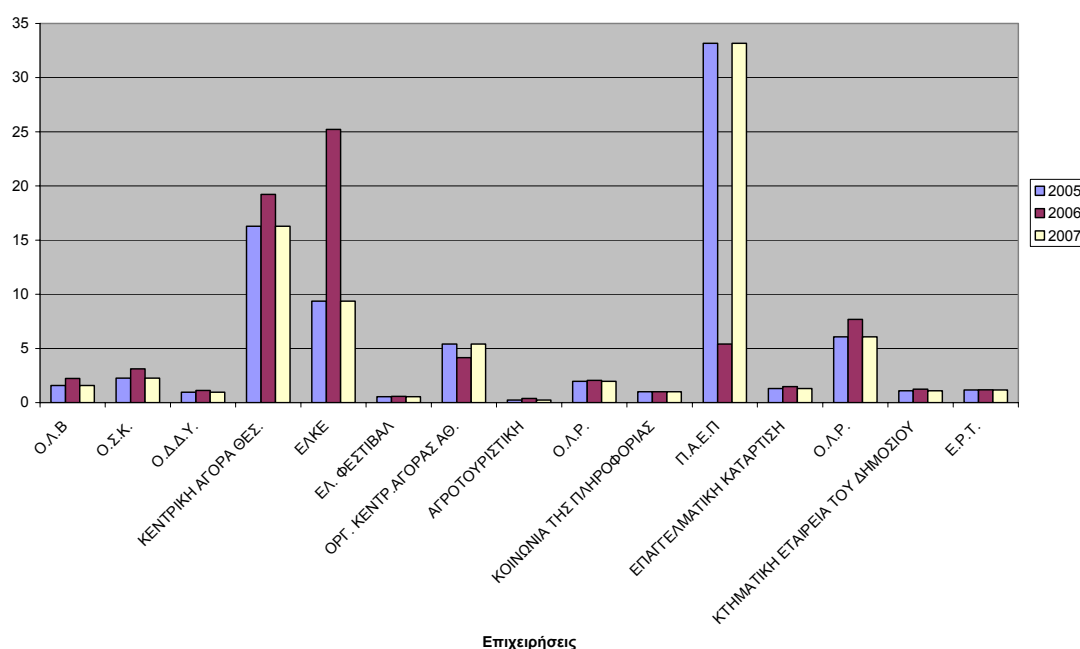
Για το έτος 2005 η κατάταξη πιο συνοπτικά έχει ως εξής : 1^η θέση κατέχει η Ελληνική Ραδιοφωνία και Τηλεόραση και 2^ο με μικρή διαφορά το Ελληνικό Κέντρο

Επενδύσεων. Στην 3^η θέση, όπως προαναφέρθηκε, το Παρατηρητήριο Απασχόλησης και Ερευνητική Πληροφορική και ακολουθεί ο Οργανισμός Σχολικών Κτηρίων και 5^{ος} ο Οργανισμός Λιμένος Ραφήνας. Στις τελευταίες θέσεις ο Οργανισμός Λιμένος Ηρακλείου στην 11^η, 12^η η Κοινωνία της Πληροφορίας, στη 13^η θέση η Αγροτουριστική και οι δύο τελευταίες στην κατάταξη είναι το Ελληνικό Φεστιβάλ στη 14^η θέση με τη χειρότερη επίδοση στο δείκτη συνολικής ικανότητας δανεισμού και στη 15^η η Επαγγελματική Κατάρτιση με τη χειρότερη επίδοση στο μικτό περιθώριο κέρδους.

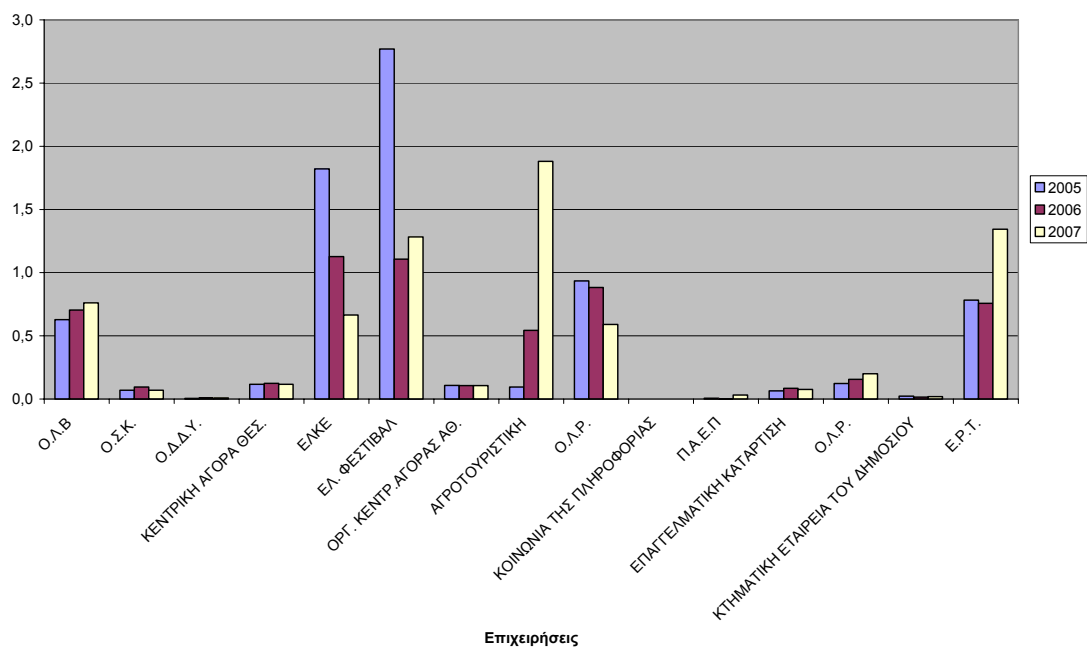
Ο πίνακας 5.7.4 παραπάνω, παρουσιάζει μια συνολική εικόνα των επιχειρήσεων της τελευταίας τριετίας δηλαδή απεικονίζει μια συνολική κατάταξη με βάση τα στοιχεία που αποκομίστηκαν από τα έτη 2005-07. Στα ραβδογράμματα που ακολουθούν παρατίθενται χωρίς σχόλια τα όσα αναφέρθηκαν παραπάνω για τις επιδόσεις των εισηγμένων επιχειρήσεων στους 8 αριθμοδείκτες με σκοπό μια πιο σαφή εικόνα για τις επιχειρήσεις αυτές.

5.7.1. Ραβδογράμματα τριετίας 2005-7 αριθμοδεικτών των ΔΕΚΟ με βάση τα εγχώρια λογιστικά πρότυπα:

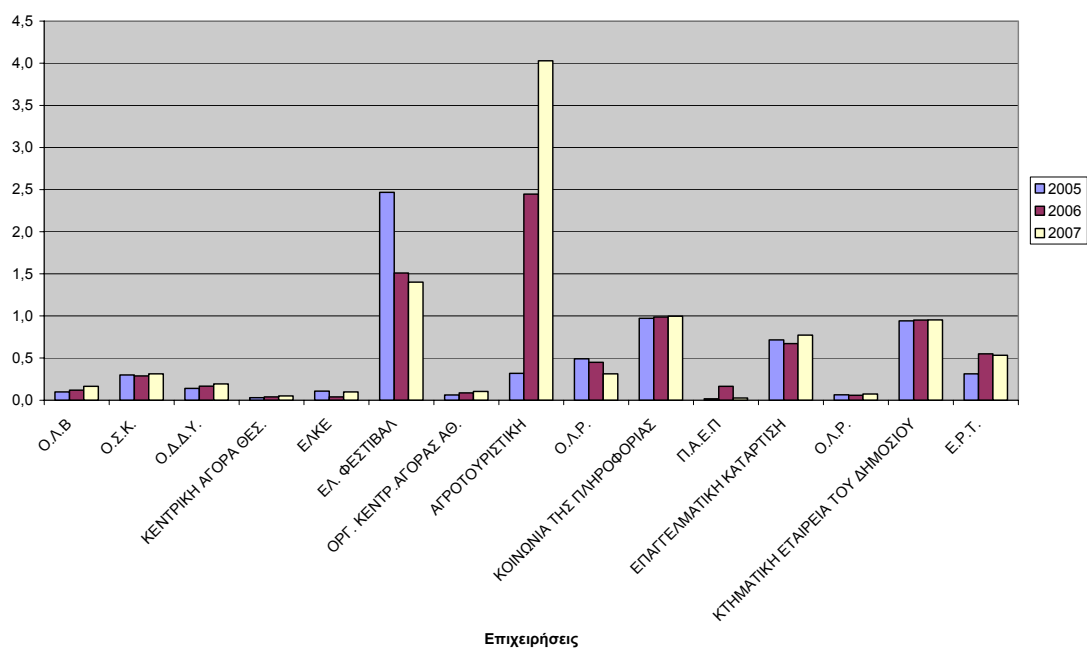
1. Αριθμοδείκτης $\frac{\text{Κυκλοφορούν Ενεργητικό}}{\text{Βραχυπρόθεσμες Υποχρεώσεις}}$

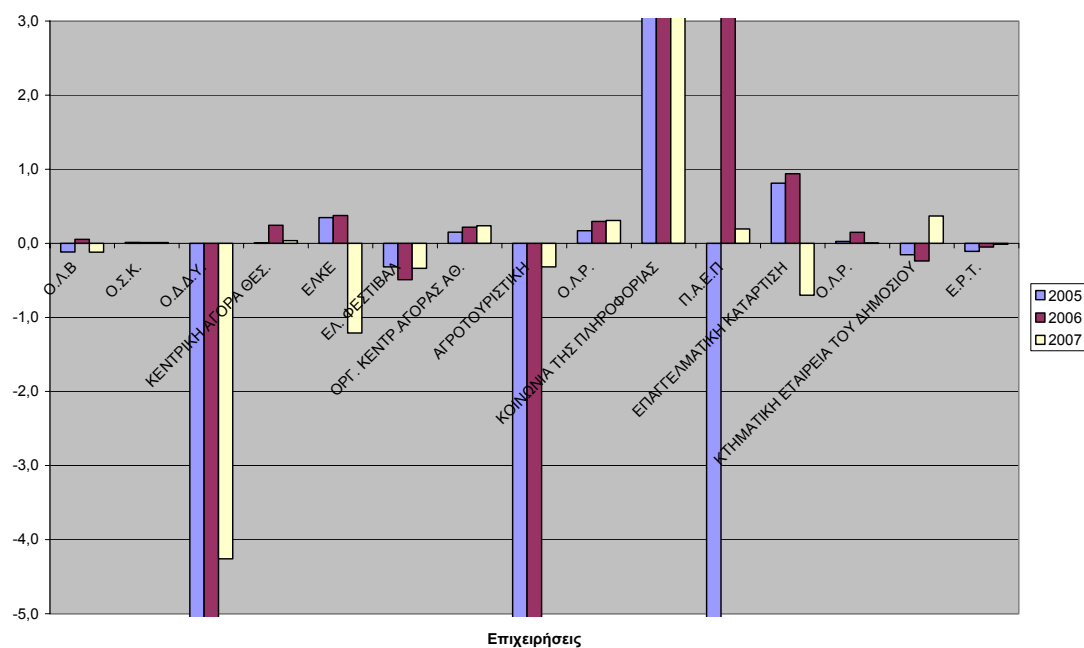
2. Αριθμοδείκτης $\frac{\text{Πωλήσεις}}{\text{Σύνολο Ενεργητικού}}$

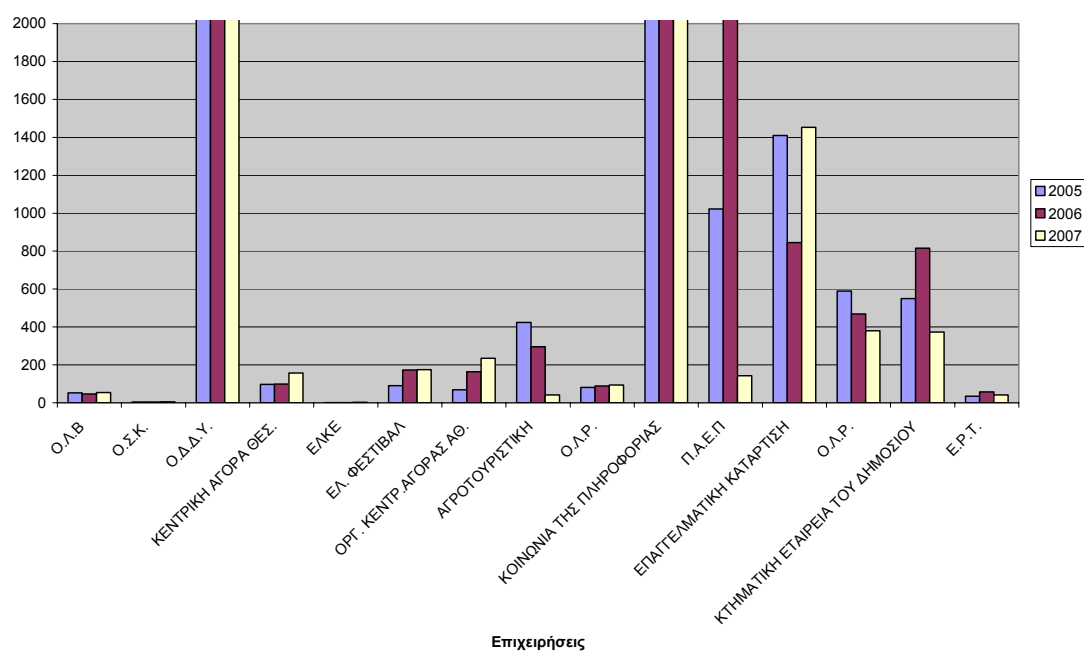
3. Αριθμοδείκτης συνολικής ικανότητας δανεισμού : $\frac{\text{Σύνολο Υποχρεώσεων}}{\text{Σύνολο Ενεργητικού}}$

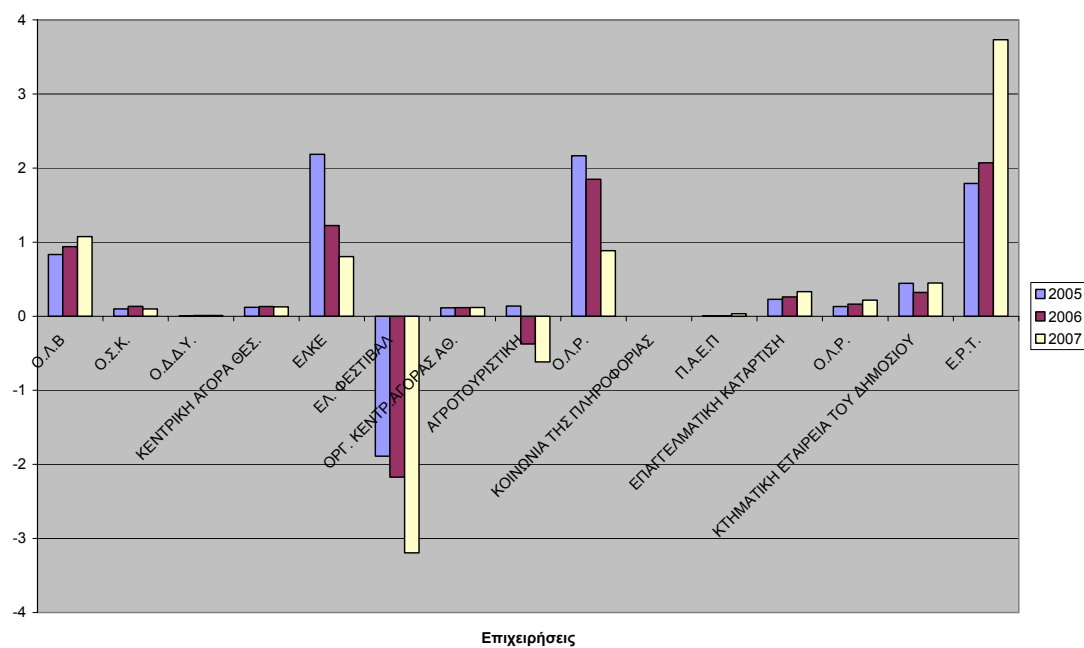
4. Αριθμοδείκτης $\frac{\text{Κ.Π.Φ.Τ.}}{\text{Πωλήσεις}}$

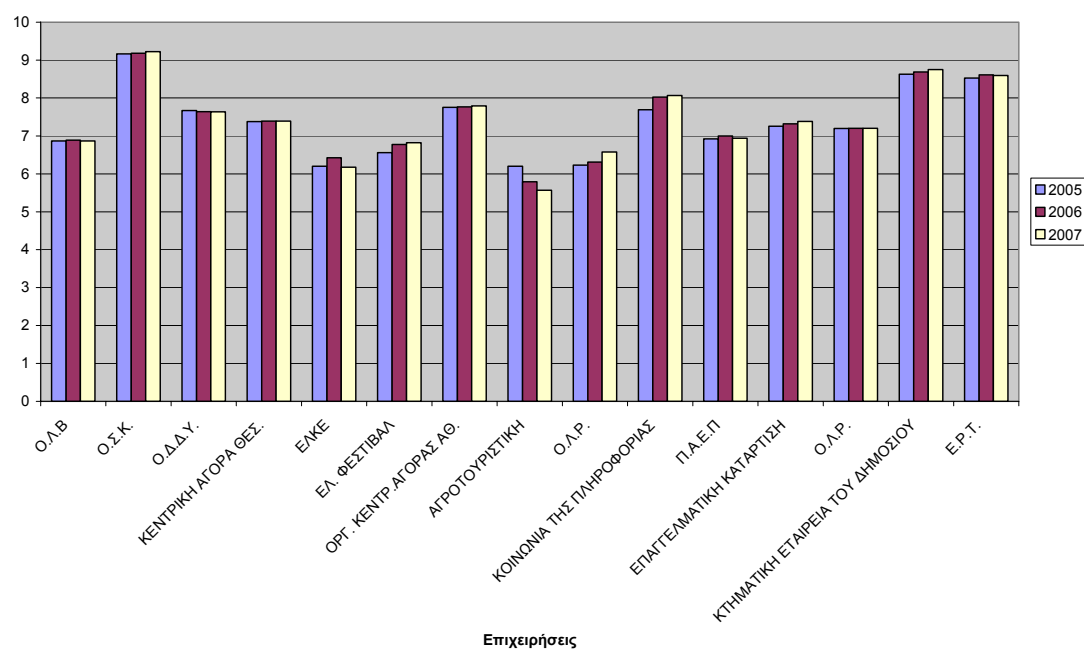
5. Αριθμοδείκτης $\frac{365* \text{Απαιτήσεις}}{\text{Πωλήσεις}}$

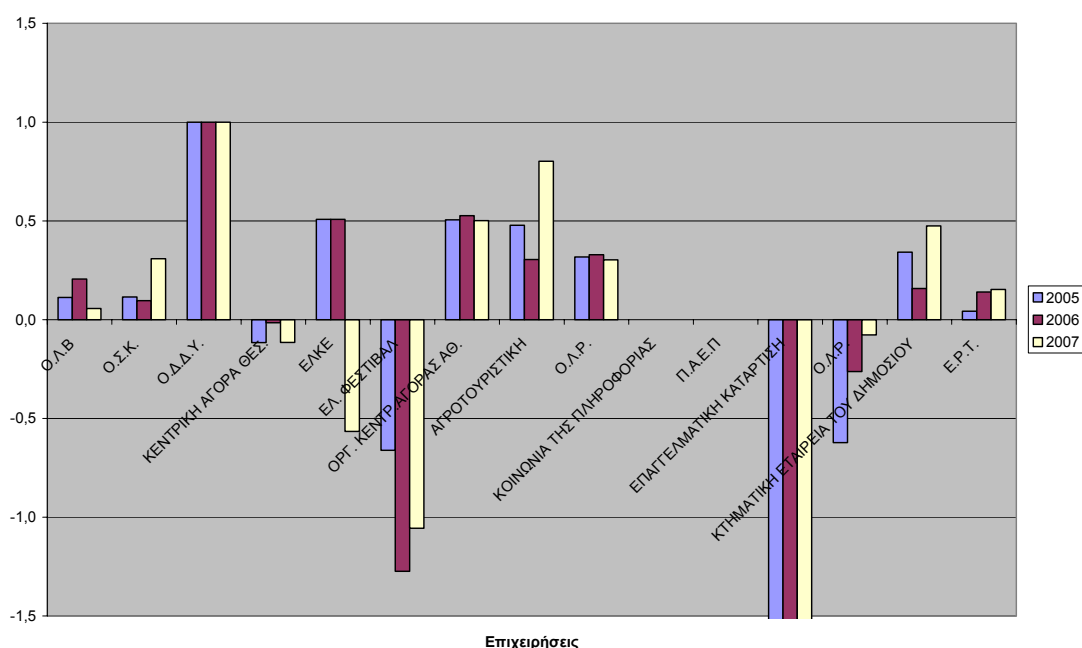
6. Αριθμοδείκτης κυκλοφορίας ιδίων κεφαλαίων : $\frac{\text{Πωλήσεις}}{\text{Ίδια Κεφάλαια}}$

7. Αριθμοδείκτης LOG (T.A.):

8. Αριθμοδείκτης μικτού περιθωρίου κέρδους : $\frac{\text{Πωλήσεις} - \text{Κόστος Πωλήσεων}}{\text{Πωλήσεις}}$

Ο παρακάτω πίνακας παρουσιάζει το μέσο όρο των αποτελεσμάτων των δεικτών που κυμαίνονται οι ΔΕΚΟ. Το βασικό πρόβλημα εντοπίζεται στο δείκτη μικτού περιθωρίου κέρδους όπου για κάθε χρονιά παρατηρείται αρνητική τιμή, οι αριθμοί δεν είναι ικανοποιητικοί και φαίνεται πως δεν υπάρχει περιθώριο κερδοφορίας για τις περισσότερες από τις εταιρείες με το τρέχον καθεστώς. Ιδιαίτερο πρόβλημα παρουσιάζεται και στο δείκτη αποδοτικότητας «Κ.Π.Φ.Τ./ Πωλήσεις» όπου στις πιο πολλές των περιπτώσεων οι εταιρείες δεν εμφανίζουν κέρδη αλλά ζημίες. Αδυναμία εντοπίζεται επίσης και στην επίδοση της διαχείρισης εξαιτίας του μεγάλου χρονικού διαστήματος που απαιτείται προς είσπραξη των απαιτήσεων.

Πίνακας 5.7.5.:

A/A	Δείκτης	2007	2006	2005	Μέσοι Όροι 2005-07
1.	Κυκλοφορούν Ενεργητικό / Βραχυπρόθεσμες Υποχρεώσεις	5,491	5,071	7,472	6,011
2.	Πωλήσεις / Σύνολο Ενεργητικού	0,477	0,381	0,503	0,453
3.	Υποχρεώσεις / Σύνολο Ενεργητικού	0,668	0,569	0,470	0,569
4.	Κέρδη Προ Φόρων & Τόκων / Πωλήσεις	-0,386	-0,541	-3,161	-1,363
5.	365*Απαιτήσεις/ Πωλήσεις	620,502	2536,538	1080,168	1412,402
6.	Πωλήσεις / Ίδια Κεφάλαια	0,272	0,312	0,425	0,336
7.	Λογάριθμος του Συνολικού Ενεργητικού	7,400	7,402	7,349	7,384
8.	(Πωλήσεις-Κόστος Πωληθέντων / Πωλήσεις	-0,746	-0,568	-0,763	-0,692

5.8. Κατάταξη μη εισηγμένων ΔΕΚΟ με βάση τα εγχώρια πρότυπα για το 2005 και 2006

Πίνακας 5.8.1:

Α/Α	Κατάταξη των μη εισηγμένων ΔΕΚΟ στο Χρηματιστήριο Αξιών για το έτος 2005	Σκόρ
1	ΕΚΟ Α.Β.Ε.Ε.	7,8434
2	ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΔΙΕΞΑΓΩΓΗΣ ΙΠΠΟΔΡΟΜΙΩΝ ΕΛΛΑΔΟΣ (Ο.Δ.Ι.Ε.) Α.Ε.	7,7526
3	ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΜΙΚΡΩΝ-ΜΕΣΑΙΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ & ΧΕΙΡΟΤΕΧΝΙΑΣ (ΕΟΜΜΕΧ) Α.Ε.	4,9940
4	ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΑΕΡΙΟΥ (ΔΕΠΑ) Α.Ε.	3,9071
5	ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΤΑΧΥΔΡΟΜΕΙΑ (ΕΛΤΑ) Α.Ε.	3,6968
6	ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΡΑΔΙΟΦΩΝΙΑ ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ (ΕΡΤ) Α.Ε.	3,6024
7	ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ (ΕΛΚΕ) Α.Ε.	3,4938
8	ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΚΤΙΡΙΩΝ (Ο.Σ.Κ.) Α.Ε.	3,3896
9	ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΑΓΟΡΑ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ Α.Ε.	3,0048
10	ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ Α.Ε.	2,9137
11	ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΠΑΡΟΧΗΣ ΑΕΡΙΟΥ ΑΤΤΙΚΗΣ Α.Ε.	2,7827
12	ΔΙΕΘΝΗΣ ΕΚΘΕΣΗ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ Α.Ε.	2,5997
13	ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΑΕΡΟΠΟΡΙΚΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ Α.Ε.	2,3959
14	ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΑΓΟΡΑΣ ΑΘΗΝΩΝ Α.Ε.	2,3557
15	ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΛΙΜΕΝΟΣ ΚΑΒΑΛΑΣ Α.Ε.	1,5795
16	ΗΕΛΕΧΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΕΚΘΕΣΕΙΣ Α.Ε.	0,9226
17	ΝΤΙΑΞΟΝ Α.Β.&Ε.Ε.	0,7441
18	ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΑΛΥΚΕΣ Α.Ε.	0,5277
19	ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΛΙΜΕΝΟΣ ΠΑΤΡΩΝ Α.Ε.	0,4124
20	ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΑΣΤΙΚΩΝ ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΩΝ ΑΘΗΝΩΝ Α.Ε.	0,3522
21	ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΛΙΜΕΝΟΣ ΒΟΛΟΥ Α.Ε.	0,2339
22	ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΑΜΥΝΤΙΚΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ Α.Β.Ε.Ε.	0,0325
23	ΕΛΟΤ ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΤΥΠΟΠΟΙΗΣΗΣ Α.Ε.	-0,4037
24	ΚΤΗΜΑΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ Α.Ε.	-0,4271
25	ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΛΙΜΕΝΟΣ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ Α.Ε.	-0,4278
26	ΜΕΤΑΛΛΟΥΡΓΙΚΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΗΠΕΙΡΟΥ Α.Ε.	-0,8272
27	ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΛΙΜΕΝΟΣ ΚΕΡΚΥΡΑΣ Α.Ε.	-0,8895
28	ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΛΙΜΕΝΟΣ ΡΑΦΗΝΑΣ Α.Ε.	-0,9508
29	ΠΑΡΑΤΗΡΗΤΗΡΙΟ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗ Α.Ε.	-1,1176
30	ΗΛΕΚΤΡΙΚΟΙ ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΟΙ ΑΘΗΝΩΝ - ΠΕΙΡΑΙΩΣ (ΗΣΑΠ) Α.Ε.	-1,2006
31	ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΑΣ & ΣΤΕΓΑΣΗΣ (Δ.Ε.Π.Ο.Σ.) Α.Ε.	-1,7257
32	ΑΣΠΡΟΦΟΣ ΤΕΧΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ Α.Ε.	-2,0294
33	ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΦΕΣΤΙΒΑΛ Α.Ε.	-2,4138
34	ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΤΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ Α.Ε.	-2,5447
35	ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΜΠΟΡΙΟΥ Ο.Π.Ε. Α.Ε.	-3,6916
36	ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ Α.Ε.	-4,9386
37	Ε.ΘΕ.Λ. Α.Ε.	-5,4849
38	ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΩΝ ΕΛΛΑΔΟΣ (Ο.Σ.Ε.) Α.Ε.	-5,8182
39	ΗΛΠΑΠ Α.Ε.	-6,1225
40	ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ Α.Ε.	-8,8337
41	ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΥΛΙΚΟΥ (Ο.Δ.Δ.Υ.) Α.Ε.	-9,6897

Πίνακας 5.8.2

Α/Α	Κατάταξη των μη εισηγμένων ΔΕΚΟ στο Χρηματιστήριο Αξιών για το έτος 2006	Σκόρ
1	ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΔΙΕΞΑΓΩΓΗΣ ΙΠΠΟΔΡΟΜΙΩΝ ΕΛΛΑΔΟΣ (Ο.Δ.Ι.Ε.) Α.Ε.	8,4993
2	ΕΚΟ Α.Β.Ε.Ε.	7,9325
3	ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ (ΕΛΚΕ) Α.Ε.	7,3413
4	ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΜΙΚΡΩΝ-ΜΕΣΑΙΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ & ΧΕΙΡΟΤΕΧΝΙΑΣ (ΕΟΜΜΕΧ) Α.Ε.	5,5132
5	ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΑΓΟΡΑ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ Α.Ε.	5,0719
6	ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΑΕΡΙΟΥ (ΔΕΠΑ) Α.Ε.	4,7180
7	ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΡΑΔΙΟΦΩΝΙΑ ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ (ΕΡΤ) Α.Ε.	3,2061
8	ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΚΤΙΡΙΩΝ (Ο.Σ.Κ.) Α.Ε.	3,1338
9	ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ Α.Ε.	3,0395
10	ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΠΑΡΟΧΗΣ ΑΕΡΙΟΥ ΑΤΤΙΚΗΣ Α.Ε.	2,7946
11	ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΤΑΧΥΔΡΟΜΕΙΑ (ΕΛΤΑ) Α.Ε.	2,7251
12	ΔΙΕΘΝΗΣ ΕΚΘΕΣΗ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ Α.Ε.	2,2401
13	ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΑΕΡΟΠΟΡΙΚΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ Α.Ε.	2,1129
14	ΑΣΠΡΟΦΟΣ ΤΕΧΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ Α.Ε.	2,0417
15	ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΛΙΜΕΝΟΣ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ Α.Ε.	1,6438
16	ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΑΣΤΙΚΩΝ ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΩΝ ΑΘΗΝΩΝ Α.Ε.	1,6396
17	ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΛΙΜΕΝΟΣ ΚΑΒΑΛΑΣ Α.Ε.	1,5318
18	ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΑΓΟΡΑΣ ΑΘΗΝΩΝ Α.Ε.	1,3521
19	ΝΤΙΑΞΟΝ Α.Β.&Ε.Ε.	1,1004
20	ΗΕΛΕΧΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΕΚΘΕΣΕΙΣ Α.Ε.	0,7631
21	ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΛΙΜΕΝΟΣ ΒΟΛΟΥ Α.Ε.	0,6736
22	ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΛΙΜΕΝΟΣ ΠΑΤΡΩΝ Α.Ε.	0,6560
23	ΜΕΤΑΛΛΟΥΡΓΙΚΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΗΠΕΙΡΟΥ Α.Ε.	0,4733
24	ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΑΛΥΚΕΣ Α.Ε.	0,2885
25	ΕΛΟΤ ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΤΥΠΟΠΟΙΗΣΗΣ Α.Ε.	-0,1010
26	ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΛΙΜΕΝΟΣ ΚΕΡΚΥΡΑΣ Α.Ε.	-0,2211
27	ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΛΙΜΕΝΟΣ ΡΑΦΗΝΑΣ Α.Ε.	-0,2793
28	ΚΤΗΜΑΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ Α.Ε.	-0,3956
29	ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΑΜΥΝΤΙΚΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ Α.Β.Ε.Ε.	-0,8064
30	ΠΑΡΑΤΗΡΗΤΗΡΙΟ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗ Α.Ε.	-1,3024
31	ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΤΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ Α.Ε.	-1,8966
32	ΗΛΕΚΤΡΙΚΟΙ ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΟΙ ΑΘΗΝΩΝ - ΠΕΙΡΑΙΩΣ (ΗΣΑΠ) Α.Ε.	-2,5767
33	ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΑΣ & ΣΤΕΓΑΣΗΣ (Δ.Ε.Π.Ο.Σ.) Α.Ε.	-3,3286
34	ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΦΕΣΤΙΒΑΛ Α.Ε.	-4,1833
35	ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΜΠΟΡΙΟΥ Ο.Π.Ε. Α.Ε.	-4,4176
36	ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΥΛΙΚΟΥ (Ο.Δ.Δ.Υ.) Α.Ε.	-6,8483
37	ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΩΝ ΕΛΛΑΔΟΣ (Ο.Σ.Ε.) Α.Ε.	-7,2488
38	ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ Α.Ε.	-7,2857
39	Ε.ΘΕ.Λ. Α.Ε.	-8,0979
40	ΗΛΠΑΠ Α.Ε.	-8,9654
41	ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ Α.Ε.	-12,5373

Η πρώτη εξάδα για το 2006 διαμορφώνεται ως εξής: στην πρώτη θέση βρίσκεται ο Οργανισμός Διεξαγωγής Ιπποδρομιών Ελλάδος (ΟΔΙΕ), ο οποίος σημειώνει τη μεγαλύτερη επίδοση στα κριτήρια «Πωλήσεις / Σύνολο Ενεργητικού» και δείκτη κυκλοφορίας ιδίων κεφαλαίων. Στην 2^η θέση ακολουθεί με μικρή διαφορά η ΕΚΟ, παρουσιάζοντας το μεγαλύτερο κύκλο εργασιών σε σχέση με όλες τις υπόλοιπες και για τις δύο χρονιές, καταγράφοντας επίσης την υψηλότερη επίδοση και για τα δύο χρόνια στο δείκτη «πωλήσεις/ σύνολο ενεργητικού», στη συνέχεια, ακολουθεί η επιχείρηση Ελληνικό Κέντρο Επενδύσεων (ΕΛΚΕ), η οποία από την 7^η θέση το 2005 ανέρχεται στη 3^η θέση το 2006, γεγονός που δικαιολογείται από μια αύξηση ρευστών διαθεσίμων και τη μέγιστη επίδοση του κριτηρίου ρευστότητας «κυκλοφορούν ενεργητικό/ βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις» για το 2006. Την 4^η θέση καταλαμβάνει ο Ελληνικός Οργανισμός Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων & Χειροτεχνίας (ΕΟΜΜΕΧ), από την 3^η θέση στην οποία βρισκόταν το 2005, αποτέλεσμα που οφείλεται στη χαμηλότερη επίδοση από όλες τις υπόλοιπες παραπάνω στο δείκτη «πωλήσεις/ σύνολο ενεργητικού» αλλά ταυτόχρονα και στη μείωση της μέγιστης επίδοσης που είχε το 2005 στο δείκτη «Κυκλοφορούν / Βραχυπρόθεσμες Υποχρεώσεις». Μια μικρή βελτίωση στους αριθμοδείκτες της Κεντρικής Αγοράς Θεσσαλονίκης τη φέρνουν στην πέμπτη θέση και στην έκτη βρίσκεται η Δημόσια Επιχείρηση Αερίου (ΔΕΠΑ) από την 4^η που βρισκόταν το 2005 συμπληρώνουν τις πρώτες θέσεις. Το γεγονός όμως αυτό δεν σημαίνει ότι η ΔΕΠΑ παρουσίασε χειρότερα αποτελέσματα σε σχέση με την προηγούμενη χρονιά απλά οι άλλες ΔΕΚΟ βελτίωσαν τα αποτελέσματα τους περισσότερο σε σχέση με τη ΔΕΠΑ.

Η πρώτη εξάδα για το 2005 συνοπτικά όπως λίγο πολύ έχει αναφερθεί είναι : στην 1^η θέση βρίσκεται η ΕΚΟ και στην 2^η ο Οργανισμός Διεξαγωγής Ιπποδρομιών Ελλάδος (ΟΔΙΕ), 3^{ος} ο Ελληνικός Οργανισμός Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων & Χειροτεχνίας (ΕΟΜΜΕΧ), την 4^η θέση καταλαμβάνει η Δημόσια Επιχείρηση Αερίου (ΔΕΠΑ) και στην 5^η θέση ακολουθούν τα Ελληνικά Ταχυδρομεία τα οποία παρουσίασαν ελάχιστη μείωση των αριθμοδεικτών τους τα επόμενα χρόνια αλλά πολλές άλλες εταιρίες βελτίωσαν τα αποτελέσματα τους με συνέπεια να βρεθεί μεταξύ 10-12^{ης} θέσεις τα επόμενα χρόνια. Κλείνοντας την κατάταξη, η 6^η θέση ανήκει στην Ελληνική Ραδιοφωνία Τηλεόραση (ΕΡΤ) της οποίας η κατάσταση μπορεί να χαρακτηριστεί στάσιμη σε σχέση με τα στοιχεία που προέκυψαν από την επόμενη χρονιά.

Μια ΔΕΚΟ που παρουσίασε και πάλι ιδιαίτερο ενδιαφέρον για τη διετία 2005-6

είναι η Ασπροφός Τεχνική Εταιρία, η οποία παρουσιάζει το 2006 μεγάλες αυξήσεις στα ρευστά διαθέσιμά της και στα ίδια κεφάλαια με παράλληλη μείωση των υποχρεώσεων και των ζημιών της, ενώ οι επιδόσεις της σε όλους τους δείκτες εκτός του λογαρίθμου του συνολικού ενεργητικού είναι μεγαλύτερες του 2005 και ταυτόχρονα πάνω του μέσου όρου του συνόλου των μη εισηγμένων. Αποτέλεσμα της εξέλιξης αυτής είναι ότι η Ασπροφός να βελτιώνει κατά πολύ τη θέση της και από την 32^η του 2005 βρίσκεται στη 14^η θέση του 2006.

Μια αύξηση στις επιδόσεις σε όλα τα κριτήρια δίνει ώθηση και στον Οργανισμό Λιμένος Ηρακλείου, ο οποίος από την 25^η θέση της κατάταξης του 2005 βρίσκεται στη 15^η θέση για το 2006. Οι Ελληνικές Αλυκές είναι μια ΔΕΚΟ, η οποία υποβιβάζεται στην 24^η θέση της κατάταξης το 2006 (από την 18^η του 2005), γεγονός που οφείλεται στην επιδείνωση των επιδόσεων της σχεδόν σε όλα τα κριτήρια, με εξαίρεση μόνο τους δείκτες λογαρίθμου του συνολικού ενεργητικού και μικτού περιθωρίου κέρδους που παρουσίασε μικρή αύξηση.

Αντίθετα, το Παρατηρητήριο Απασχόλησης Ερευνητική Πληροφορική μένει στάσιμο, αφού από την 29^η θέση που βρισκόταν το 2005 πέφτει στην 30^η το 2006 παρόλο που σημείωσε θεαματική πτώση στα κριτήρια «κυκλοφορούν ενεργητικό/βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις» και «365*απαιτήσεις/πωλήσεις» αλλά ταυτόχρονα και θεαματική άνοδο στο κριτήριο «Κ.Π.Φ.Τ. / Πωλήσεις».

Η τελευταία εξάδα για τα έτη 2005-6, από μια απλή παρατήρηση στους πίνακες 7.1 και 7.2 αποτελείται από τις ίδιες επιχειρήσεις με τη μόνη διαφορά ότι ταξινομούνται διαφορετικά. Η κατάταξή έχει ως εξής: στην 36^η θέση βρίσκεται για το 2006 ο Οργανισμός Διαχείρισης Δημόσιου Υλικού (ΟΔΔΥ) από την 41^η τελευταία θέση την οποία κατείχε την προηγούμενη χρονιά (2005), αυξάνοντας τις πωλήσεις του και μειώνοντας τις ζημιές του και βελτιώνοντας σημαντικά την επίδοσή του στους δείκτες «365*Απαιτήσεις/Πωλήσεις» και «Κέρδη προ Φόρων και Τόκων/Πωλήσεις». Παράλληλα, επιτυγχάνοντας μέγιστη επίδοση στο δείκτη μικτού περιθωρίου κέρδους.

Στην 37^η θέση του 2006 βρίσκεται ο Οργανισμός Σιδηροδρόμων Ελλάδος ο οποίος ανεβαίνει μια θέση παραπάνω από την 38^η του προηγούμενου έτους, λόγω μικρής αύξησης των πωλήσεων και της μείωσης της ζημίας (- 835,4 εκατ. € έναντι 1081,6 εκατ. €). Επόμενη επιχείρηση η Επαγγελματική Κατάρτιση στην 38^η θέση όπου με μια σημαντική μείωση στο δείκτη «365*Απαιτήσεις/ Πωλήσεις» και μια αύξηση του μικτού περιθωρίου κέρδους την ανεβάζουν δύο θέσεις παραπάνω από την

40^η του 2005. Την 39^η για το επόμενο έτος κατέχει η Εταιρία Θερμικών Λεωφορείων (ΕΘΕΛ) που πέφτει από την 37^η του 2005. Ακολουθεί η επιχείρηση Ηλεκτροκίνητα Λεωφορεία Περιοχής Αθηνών-Πειραιώς (ΗΛΠΑΠ) το 2006 στην 40^η (39^η το 2005). Τέλος, η τελευταία, 41^η θέση ανήκει στην Αγροτουριστική που χάνει πέντε θέσεις στην κατάταξη από το 2005, λόγω της μεγάλης αύξησης των υποχρεώσεών της και κατ' επέκταση επηρεάζεται αρνητικά η επίδοσή της στο δείκτη συνολικής ικανότητας δανεισμού.

5.9. Κατάταξη 2007 μη εισηγμένων ΔΕΚΟ με βάση τα Διεθνή Πρότυπα:

Στη παρούσα μελέτη περιλαμβάνονται 27 Δημόσιες Υπηρεσίες και Οργανισμοί από τις οποίες χρησιμοποιήθηκαν οι ετήσιες οικονομικές καταστάσεις (Ισολογισμοί και Αποτελέσματα Χρήσης) βάση διεθνών Λογιστικών Προτύπων, *η εφαρμογή των οποίων έχει ήδη ξεκινήσει για κάποιες από τις ΔΕΚΟ και θεωρητικά θα έχει ολοκληρωθεί για όλες μέχρι το πέρας του 2008*. Εξαιρούνται οι εταιρίες : Δημόσια Επιχείρηση Πολεοδόμησης Οικισμού και Στέγασης (ΔΕΠΟΣ) Α.Ε., η Ελληνική Αεροπορική Βιομηχανία Α.Ε., καθώς επίσης και ο Ελληνικός Οργανισμός Μικρομεσαίων Μεταποιητικών Επιχειρήσεων και Χειροτεχνίας (ΕΟΜΜΕΧ) Α.Ε. λόγω έλλειψης στοιχείων. Πριν γίνει η ανάλυση αναφέρονται συνοπτικά μερικές διαφορές μεταξύ Διεθνών και εγχώριων προτύπων.

Διαφορά Ελληνικών με IFRS

Η Διαφορά έγκειται στο ότι τα IFRS (Δ.Λ.Π.) εφαρμόζονται υποχρεωτικά στις εισηγμένες επιχειρήσεις και θα καθιερωθεί μέχρι το τέλος του 2008 και για όλες τις μη εισηγμένες και απαιτούν πρόσθετη πληροφόρηση σε σχέση με όσα προβλέπονται από την Ελληνική νομοθεσία.

Οι καταστάσεις που απαιτούνται βάση της ελληνικής νομοθεσίας είναι:

- Ισολογισμός
- Κατάσταση Αποτελεσμάτων Χρήσης
- Πίνακας Διάθεσης των αποτελεσμάτων

Οι απαιτούμενες καταστάσεις βάσει IFRS είναι:

- Ισολογισμός
- Κατάσταση Αποτελεσμάτων Χρήσης
- Πίνακας μεταβολής στοιχείων καθαρής θέσης
- Κατάσταση ταμειακών ροών

- Σημειώσεις επί των οικονομικών καταστάσεων

Η βασική διαφορά είναι η πρόσθετη πληροφόρηση που παρέχεται βάση IFRS στους επενδυτές και στο κοινό, υπάρχει όμως και διαφορά στην απεικόνιση των λογαριασμών, καθώς σε ορισμένους λογαριασμούς και με βάση τα όσα προβλέπονται από τα διεθνή λογιστικά πρότυπα το υπόλοιπο βάση IFRS διαφέρει σε σχέση με το υπόλοιπο σύμφωνα με το Ελληνικό Γενικό Λογιστικό Σχέδιο. Η φιλοσοφία των IFRS είναι οι οικονομικές καταστάσεις να αποδίδουν την πραγματική κατάσταση των επιχειρήσεων όσο το δυνατόν περισσότερο και να γίνονται περισσότερο ουδέτερες παρά συντηρητικές. Τα αποτελέσματα της ανάλυσης για το 2007 ακολουθούν στον πίνακα παρακάτω:

Πίνακας 5.9.1:

Κατάταξη 2007	Επιχειρήσεις	Σκορ
1	ΕΚΟ Α.Β.Ε.Ε.	4,695
2	ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΛΙΜΕΝΟΣ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ Α.Ε.	3,717
3	ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΑΕΡΙΟΥ (ΔΕΠΑ) Α.Ε.	3,579
4	ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ Α.Ε.	3,544
5	ΔΙΕΘΝΗΣ ΕΚΘΕΣΗ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ Α.Ε.	2,917
6	ΜΕΤΑΛΛΟΥΡΓΙΚΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΗΠΕΙΡΟΥ Α.Ε.	2,607
7	ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΑΓΟΡΑ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ Α.Ε.	2,585
8	ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΛΙΜΕΝΟΣ ΚΑΒΑΛΑΣ Α.Ε.	2,584
9	ΝΤΙΑΞΟΝ Α.Β.&Ε.Ε.	2,316
10	ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΤΑΧΥΔΡΟΜΕΙΑ (ΕΛΤΑ) Α.Ε.	1,421
11	ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΠΑΡΟΧΗΣ ΑΕΡΙΟΥ ΑΤΤΙΚΗΣ Α.Ε.	1,387
12	ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΔΙΕΞΑΓΩΓΗΣ ΙΠΠΟΔΡΟΜΙΩΝ ΕΛΛΑΔΟΣ (Ο.Δ.Ι.Ε.) Α.Ε.	1,322
13	ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΜΠΟΡΙΟΥ Ο.Π.Ε. Α.Ε.	1,294
14	ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΛΙΜΕΝΟΣ ΠΑΤΡΩΝ Α.Ε.	1,133
15	ΗΕΛΕΧΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΕΚΘΕΣΕΙΣ Α.Ε.	-0,299
16	ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΑΛΥΚΕΣ Α.Ε.	-0,322
17	ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΛΙΜΕΝΟΣ ΚΕΡΚΥΡΑΣ Α.Ε.	-0,391
18	ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΛΙΜΕΝΟΣ ΒΟΛΟΥ Α.Ε.	-0,549
19	ΕΛΟΤ ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΤΥΠΟΠΟΙΗΣΗΣ Α.Ε.	-0,999
20	ΗΛΕΚΤΡΙΚΟΙ ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΟΙ ΑΘΗΝΩΝ - ΠΕΙΡΑΙΩΣ (ΗΣΑΠ) Α.Ε.	-1,729
21	ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΑΜΥΝΤΙΚΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ Α.Β.Ε.Ε.	-1,810
22	ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΤΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ Α.Ε.	-2,013
23	ΑΣΠΡΟΦΟΣ ΤΕΧΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ Α.Ε.	-3,356
24	ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΩΝ ΕΛΛΑΔΟΣ (Ο.Σ.Ε.) Α.Ε.	-3,915
25	ΗΛΠΑΠ Α.Ε.	-4,577
26	Ε.ΘΕ.Λ. Α.Ε.	-6,379
27	ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΑΣΤΙΚΩΝ ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΩΝ ΑΘΗΝΩΝ Α.Ε.	-8,763

Για το 2007 την πρώτη θέση κατέχει η ΕΚΟ Α.Β.Ε.Ε. Η επιχείρηση είχε το μεγαλύτερο κύκλο εργασιών (πωλήσεις) για τη συγκεκριμένη χρονιά (1991 εκατ. €) και σημείωσε τη μεγαλύτερη επίδοση στο κριτήριο «Πωλήσεις / Σύνολο Ενεργητικού» ενώ διατήρησε μεγάλες θέσεις και στα υπόλοιπα κριτήρια. Στη δεύτερη βρίσκεται ο Οργανισμός Λιμένος Ηρακλείου με την πολύ καλή επίδοση στο κριτήριο «Κυκλοφορούν / Βραχυπρόθεσμες Υποχρεώσεις» και ικανοποιητικές επιδόσεις στα υπόλοιπα κριτήρια.. Η εταιρία με τα μεγαλύτερα καθαρά κέρδη προ φόρων και τόκων (56,5 εκατ. €) η Δημόσια Επιχείρηση Αερίου κατακτά την 3^η θέση και έχει την τρίτη καλύτερη στο δείκτη 365*Απαιτήσεις / Πωλήσεις. Τέταρτη η Εταιρία Τουριστικής Ανάπτυξης η οποία είχε για τα δεύτερα μεγαλύτερα καθαρά κέρδη προ φόρων και τόκων (41,6 εκατ. €) και σημειώνει και τη μέγιστη επίδοση στο κριτήριο «Κ.Π.Φ.Τ. / Πωλήσεις» ενώ πολύ καλές είναι και οι επιδόσεις στα κριτήρια «Κυκλοφορούν / Βραχυπρόθεσμες Υποχρεώσεις» και δείκτη συνολικής ικανότητας δανεισμού. Την 5^η θέση κατακτά η Διεθνής Έκθεση Θεσσαλονίκης με την πολύ καλή επίδοση στο κριτήριο «Κυκλοφορούν / Βραχυπρόθεσμες Υποχρεώσεις» και τη μέγιστη στο δείκτη συνολικής ικανότητας δανεισμού.

Την καλύτερη επίδοση στο κριτήριο «365*Απαιτήσεις/ Πωλήσεις» το έχει η επιχείρηση Μεταλλουργική Βιομηχανία Ηπείρου και κατέχει την 7^η θέση ενώ ταυτόχρονα σημειώνει πολύ μεγάλη επίδοση στο κριτήριο «Κυκλοφορούν / Βραχυπρόθεσμες Υποχρεώσεις» Η επιχείρηση παρουσίασε διπλάσια διαθέσιμα για το 2007 σε σχέση με το απερχόμενο έτος.

Εντύπωση προκαλεί η πτώση του Οργανισμού Διεξαγωγής Ιπποδρομιών Ελλάδος στη 12^η θέση (τα προηγούμενα χρόνια σύμφωνα με τα εγχώρια λογιστικά πρότυπα βρισκόταν μέσα στην πεντάδα για τα έτη 2005 και 2006) που παρουσίασε σημαντικά μειωμένες πωλήσεις σε σχέση με το προηγούμενο έτος. Η εταιρία για ένα εξάμηνο για το έτος 2007 παρέμεινε χωρίς Πρόεδρο και Διευθύνοντα Σύμβουλο.

Τα Ελληνικά Ταχυδρομεία η επιχείρηση με τα περισσότερα Διαθέσιμα κατακτούν την 10^η θέση ενώ ο Οργανισμός Λιμένος Κέρκυρας η επιχείρηση με το μικρότερο ενεργητικό (4,4 εκατ. €) κατέχει την 17^η θέση.

Η Ασπροφός Τεχνική Εταιρία στη 23^η θέση με τη χειρίστη επίδοση στο δείκτη κυκλοφορίας ιδίων κεφαλαίων η οποία παρουσιάζει για το 2007 μεγάλες μειώσεις στα ρευστά διαθέσιμά της και στα ίδια κεφάλαια με παράλληλη αύξηση των υποχρεώσεων και των ζημιών της σε σχέση με τα προηγούμενα έτος.

Και πάλι στις τελευταίες θέσεις ανήκουν οι συγκοινωνιακοί φορείς και ιδιαίτερη

περίπτωση είναι αυτή του Οργανισμού Σιδηροδρόμων Ελλάδος (ΟΣΕ) στην 24^η θέση. Πρέπει σημειωθεί ότι είναι η επιχείρηση με το μεγαλύτερο ενεργητικό (LOG T.A.) (12,8 τρις εκατ. €) και τα Ίδια Κεφάλαια (4,6 δις. εκατ. €). Ταυτόχρονα παρουσιάζει το μεγαλύτερο έλλειμμα. (708.4 εκατ. €). Την 25^η θέση κατέχουν τα Ηλεκτροκίνητα Λεωφορεία Περιοχής Αθηνών-Πειραιώς (ΗΛΠΑΠ) και στην 26^η θέση η εταιρία Θερμικών Λεωφορείων με πολύ χαμηλές επιδόσεις στους δείκτες συνολικής ικανότητας δανεισμού και «Κυκλοφορούν / Βραχυπρόθεσμες Υποχρεώσεις».

Τελευταία εταιρία της κατάταξης (27^η) ο Οργανισμός Αστικών Συγκοινωνιών Αθηνών. Οι λόγοι που συναίνεσαν σε αυτό είναι ότι σημείωσε τη χειρότερη επίδοση στα κριτήρια «Κ.Π.Φ.Τ / Πωλήσεις» και «365*Απαιτήσεις / Πωλήσεις» και χαμηλές επιδόσεις και στα υπόλοιπα κριτήρια πλην του ενεργητικού. Για να υπάρχει μια συγκρισιμότητα στα αποτελέσματα παρατίθεται και η ανάλυση τους για τα έτη 2006 και 2005 καθώς επίσης και η γενική κατάταξη τους με βάση απόδοση τους την τριετία 2005-07.

Πίνακας 5.9.2:

Κατάταξη 2006	Επιχειρήσεις	Σκορ
1	ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΔΙΕΞΑΓΩΓΗΣ ΙΠΠΟΔΡΟΜΙΩΝ ΕΛΛΑΔΟΣ (Ο.Δ.Ι.Ε.) Α.Ε.	5,265
2	ΕΚΟ Α.Β.Ε.Ε.	5,256
3	ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΑΓΟΡΑ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ Α.Ε.	3,504
4	ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΑΕΡΙΟΥ (ΔΕΠΑ) Α.Ε.	3,166
5	ΗΛΕΚΤΡΙΚΟΙ ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΟΙ ΑΘΗΝΩΝ - ΠΕΙΡΑΙΩΣ (ΗΣΑΠ) Α.Ε.	2,655
6	ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ Α.Ε.	2,162
7	ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΠΑΡΟΧΗΣ ΑΕΡΙΟΥ ΑΤΤΙΚΗΣ Α.Ε.	2,161
8	ΔΙΕΘΝΗΣ ΕΚΘΕΣΗ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ Α.Ε.	1,975
9	ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΤΑΧΥΔΡΟΜΕΙΑ (ΕΛΤΑ) Α.Ε.	1,882
10	ΝΤΙΑΞΟΝ Α.Β.&Ε.Ε.	1,340
11	ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΛΙΜΕΝΟΣ ΚΑΒΑΛΑΣ Α.Ε.	1,278
12	ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΛΙΜΕΝΟΣ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ Α.Ε.	0,913
13	ΑΣΠΡΟΦΟΣ ΤΕΧΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ Α.Ε.	0,759
14	ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΛΙΜΕΝΟΣ ΠΑΤΡΩΝ Α.Ε.	0,668
15	ΕΛΟΤ ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΤΥΠΟΠΟΙΗΣΗΣ Α.Ε.	0,308
16	ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΑΛΥΚΕΣ Α.Ε.	0,272
17	ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΛΙΜΕΝΟΣ ΒΟΛΟΥ Α.Ε.	0,250
18	ΗΕΛΕΧΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΕΚΘΕΣΕΙΣ Α.Ε.	-0,052
19	ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΛΙΜΕΝΟΣ ΚΕΡΚΥΡΑΣ Α.Ε.	-0,131
20	ΜΕΤΑΛΛΟΥΡΓΙΚΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΗΠΕΙΡΟΥ Α.Ε.	-0,153
21	ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΤΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ Α.Ε.	-1,157
22	ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΑΣΤΙΚΩΝ ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΩΝ ΑΘΗΝΩΝ Α.Ε.	-2,234
23	ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΑΜΥΝΤΙΚΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ Α.Β.Ε.Ε.	-3,227
24	ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΜΠΟΡΙΟΥ Ο.Π.Ε. Α.Ε.	-3,273
25	ΗΛΠΑΠ Α.Ε.	-5,542
26	Ε.ΘΕ.Λ. Α.Ε.	-8,915
27	ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΩΝ ΕΛΛΑΔΟΣ (Ο.Σ.Ε.) Α.Ε.	-9,130

Πίνακας 5.9.3:

Κατάταξη 2005	Επιχειρήσεις	Σκορ
1	ΕΚΟ Α.Β.Ε.Ε.	5,076
2	ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΔΙΕΞΑΓΩΓΗΣ ΙΠΠΟΔΡΟΜΙΩΝ ΕΛΛΑΔΟΣ (Ο.Δ.Ι.Ε.) Α.Ε.	4,861
3	ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΑΓΟΡΑ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ Α.Ε.	3,563
4	ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΛΙΜΕΝΟΣ ΚΑΒΑΛΑΣ Α.Ε.	2,973
5	ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΑΕΡΙΟΥ (ΔΕΠΑ) Α.Ε.	2,825
6	ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΤΑΧΥΔΡΟΜΕΙΑ (ΕΛΤΑ) Α.Ε.	2,466
7	ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΠΑΡΟΧΗΣ ΑΕΡΙΟΥ ΑΤΤΙΚΗΣ Α.Ε.	2,047
8	ΔΙΕΘΝΗΣ ΕΚΘΕΣΗ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ Α.Ε.	1,973
9	ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ Α.Ε.	1,814
10	ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΑΛΥΚΕΣ Α.Ε.	1,003
11	ΝΤΙΑΞΟΝ Α.Β.&Ε.Ε.	0,653
12	ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΛΙΜΕΝΟΣ ΠΑΤΡΩΝ Α.Ε.	0,392
13	ΗΕΛΕΧΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΕΚΘΕΣΕΙΣ Α.Ε.	0,348
14	ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΛΙΜΕΝΟΣ ΒΟΛΟΥ Α.Ε.	0,221
15	ΕΛΟΤ ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΤΥΠΟΠΟΙΗΣΗΣ Α.Ε.	-0,174
16	ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΛΙΜΕΝΟΣ ΚΕΡΚΥΡΑΣ Α.Ε.	-0,429
17	ΜΕΤΑΛΛΟΥΡΓΙΚΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΗΠΕΙΡΟΥ Α.Ε.	-0,560
18	ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΛΙΜΕΝΟΣ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ Α.Ε.	-0,581
19	ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΑΣΤΙΚΩΝ ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΩΝ ΑΘΗΝΩΝ Α.Ε.	-1,314
20	ΑΣΠΡΟΦΟΣ ΤΕΧΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ Α.Ε.	-1,338
21	ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΑΜΥΝΤΙΚΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ Α.Β.Ε.Ε.	-1,592
22	ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΤΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ Α.Ε.	-1,881
23	ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΜΠΟΡΙΟΥ Ο.Π.Ε. Α.Ε.	-2,476
24	ΗΛΕΚΤΡΙΚΟΙ ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΟΙ ΑΘΗΝΩΝ - ΠΕΙΡΑΙΩΣ (ΗΣΑΠ) Α.Ε.	-2,825
25	ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΩΝ ΕΛΛΑΔΟΣ (Ο.Σ.Ε.) Α.Ε.	-4,875
26	Ε.ΘΕ.Λ. Α.Ε.	-5,614
27	ΗΛΠΑΠ Α.Ε.	-6,555

Πίνακας 5.9.4:

Κατάταξη 2005-7	Επιχειρήσεις	Σκορ
1	ΕΚΟ Α.Β.Ε.Ε.	5,321
2	ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΔΙΕΞΑΓΩΓΗΣ ΙΠΠΟΔΡΟΜΙΩΝ ΕΛΛΑΔΟΣ (Ο.Δ.Ι.Ε.) Α.Ε.	4,869
3	ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΑΓΟΡΑ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ Α.Ε.	3,551
4	ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΑΕΡΙΟΥ (ΔΕΠΑ) Α.Ε.	3,301
5	ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΛΙΜΕΝΟΣ ΚΑΒΑΛΑΣ Α.Ε.	2,708
6	ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ Α.Ε.	2,497
7	ΔΙΕΘΝΗΣ ΕΚΘΕΣΗ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ Α.Ε.	2,199
8	ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΠΑΡΟΧΗΣ ΑΕΡΙΟΥ ΑΤΤΙΚΗΣ Α.Ε.	2,115
9	ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΤΑΧΥΔΡΟΜΕΙΑ (ΕΛΤΑ) Α.Ε.	1,997
10	ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΛΙΜΕΝΟΣ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ Α.Ε.	1,748
11	ΝΤΙΑΞΟΝ Α.Β.&Ε.Ε.	1,163
12	ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΛΙΜΕΝΟΣ ΠΑΤΡΩΝ Α.Ε.	0,686
13	ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΑΛΥΚΕΣ Α.Ε.	0,439
14	ΜΕΤΑΛΛΟΥΡΓΙΚΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΗΠΕΙΡΟΥ Α.Ε.	0,408
15	ΗΕΛΕΧΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΕΚΘΕΣΕΙΣ Α.Ε.	0,062
16	ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΛΙΜΕΝΟΣ ΒΟΛΟΥ Α.Ε.	0,051
17	ΕΛΟΤ ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΤΥΠΟΠΟΙΗΣΗΣ Α.Ε.	-0,199
18	ΗΛΕΚΤΡΙΚΟΙ ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΟΙ ΑΘΗΝΩΝ - ΠΕΙΡΑΙΩΣ (ΗΣΑΠ) Α.Ε.	-0,308
19	ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΛΙΜΕΝΟΣ ΚΕΡΚΥΡΑΣ Α.Ε.	-0,325
20	ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΑΜΥΝΤΙΚΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ Α.Β.Ε.Ε.	-1,332
21	ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΤΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ Α.Ε.	-1,682
22	ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΜΠΟΡΙΟΥ Ο.Π.Ε. Α.Ε.	-3,018
23	ΑΣΠΡΟΦΟΣ ΤΕΧΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ Α.Ε.	-3,074
24	ΗΛΠΑΠ Α.Ε.	-4,883
25	ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΑΣΤΙΚΩΝ ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΩΝ ΑΘΗΝΩΝ Α.Ε.	-5,865
26	ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΩΝ ΕΛΛΑΔΟΣ (Ο.Σ.Ε.) Α.Ε.	-6,200
27	Ε.ΘΕ.Λ. Α.Ε.	-6,228

Πίνακας 5.9.5:

A/A	Δείκτης	2007	2006	2005	Μέσοι Όροι 2005-07
1.	Κυκλοφορούν Ενεργητικό / Βραχυπρόθεσμες Υποχρεώσεις	2,555	3,064	3,099	2,906
2.	Πωλήσεις / Σύνολο Ενεργητικού	0,484	0,553	0,541	0,526
3.	Υποχρεώσεις / Σύνολο Ενεργητικού	0,595	0,541	0,495	0,543
4.	Κέρδη Προ Φόρων & Τόκων / Πωλήσεις	-2,028	-0,262	-0,755	-1,015
5.	365*Απαιτήσεις/ Πωλήσεις	263,205	258,517	245,927	255,883
6.	Πωλήσεις / Ίδια Κεφάλαια	-2,189	-0,175	-0,881	-1,082
7.	Λογάριθμος του Συνολικού Ενεργητικού	8,090	7,925	7,927	7,980
8.	(Πωλήσεις-Κόστος Πωληθέντων / Πωλήσεις	-0,219	-0,073	-0,363	-0,218

Και σε αυτή την περίπτωση το βασικό πρόβλημα εντοπίζεται στο δείκτη μικτού περιθωρίου κέρδους όπου για κάθε χρονιά παρατηρείται αρνητική τιμή, οι αριθμοί δεν είναι ικανοποιητικοί και φαίνεται πως δεν υπάρχει περιθώριο κερδοφορίας για τις περισσότερες από τις εταιρείες με το τρέχον καθεστώς. Ιδιαίτερο πρόβλημα παρουσιάζεται και στο δείκτη αποδοτικότητας «Κ.Π.Φ.Τ./ Πωλήσεις» όπου στις πιο πολλές των περιπτώσεων οι εταιρείες δεν εμφανίζουν κέρδη αλλά ζημίες. Άλλο ένα

πρόβλημα που εντοπίζεται εδώ είναι στο δείκτη κυκλοφορίας Ίδιων κεφαλαίων τα αποτελέσματα δεν είναι καθόλου ικανοποιητικά και δείχνουν πως τα ίδια κεφάλαια της εταιρείας δεν συμβάλλουν στη δημιουργία αυξημένων πωλήσεων για τις εταιρείες που εξετάστηκαν.

5.10. Γενική Κατάταξη μη εισηγμένων ΔΕΚΟ με βάση τα Διεθνή και Εγχώρια Λογιστικά Πρότυπα για το 2007:

Στη παρούσα μελέτη περιλαμβάνονται οι Δημόσιες Υπηρεσίες και Οργανισμοί από τις οποίες χρησιμοποιήθηκαν οι ετήσιες οικονομικές καταστάσεις (Ισολογισμοί και Αποτελέσματα Χρήσης) βάση διεθνών Λογιστικών Προτύπων και οι επιχειρήσεις που δημοσιεύσαν βάση του Ε.Γ.Λ.Σ. Εξαιρούνται οι εταιρίες : Δημόσια Επιχείρηση Πολεοδόμησης Οικισμού και Στέγασης (ΔΕΠΟΣ) Α.Ε., η Ελληνική Αεροπορική Βιομηχανία Α.Ε., καθώς επίσης και ο Ελληνικός Οργανισμός Μικρομεσαίων Μεταποιητικών Επιχειρήσεων και Χειροτεχνίας (ΕΟΜΜΕΧ) Α.Ε. λόγω έλλειψης στοιχείων. Πρέπει να σημειωθεί ότι βάση της κατάταξης αυτής ευνοούνται οι επιχειρήσεις με τα εγχώρια πρότυπα και η ανάλυση γίνεται προκειμένου να συμπεριληφθούν όλες μαζί. Και στην περίπτωση αυτή, σε καθένα από αυτά τα σενάρια αποδίδεται διαφορετικό βάρος σε κάθε κατηγορία δεικτών (αποδοτικότητα, φερεγγυότητα, επίδοσης της διαχείρισης, κυκλοφορίας, μέγεθος και άλλα), ώστε να διαμορφωθεί μια πλήρης εικόνα του τρόπου με τον οποίο μεταβάλλεται η αξιολόγηση των επιχειρήσεων ως προς το επίπεδο σημαντικότητας των κυρίων αυτών συνιστωσών των χρηματοοικονομικών επιδόσεων κάθε επιχειρηματικής οντότητας και οργανισμού. Τα σενάρια που εξετάστηκαν ήταν 500. Αφού συμπεριλήφθηκαν όλες μαζί οι επιχειρήσεις τα στοιχεία θα μπορούσαν να παραταθούν με τους πίνακες 5.8.1 και 5.8.2 που αφορούν την κατάταξη τους για έτη 2005 και 2006 αντίστοιχα. Έτσι λοιπόν και ο πίνακας 5.10.2 δίνει μια συνολική ταξινόμηση των δημοσίων επιχειρήσεων και οργανισμών με βάση τα στοιχεία που αποκομίστηκαν για την τελευταία τριετία 2005-07. Τέλος, ο πίνακας 5.10.3 παρουσιάζει το μέσο όρο των αριθμοδεικτών των μη εισηγμένων ΔΕΚΟ ώστε να καταλάβει ο αναγνώστης το επίπεδο που κυμαίνονται σε ότι αφορά τους οκτώ αριθμοδείκτες που αναλύθηκαν

Στους πίνακες που ακολουθούν παρατίθενται τα αποτελέσματα της συγκριτικής ανάλυσης.

Πίνακας 5.10.1:

Κατάταξη 2007	Επιχειρήσεις	Σκορ
1	ΕΚΟ Α.Β.Ε.Ε.	7,377
2	ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΡΑΔΙΟΦΩΝΙΑ ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ (ΕΡΤ) Α.Ε.	4,838
3	ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΑΕΡΙΟΥ (ΔΕΠΑ) Α.Ε.	4,767
4	ΠΑΡΑΤΗΡΗΤΗΡΙΟ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗ Α.Ε.	3,814
5	ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΜΠΟΡΙΟΥ Ο.Π.Ε. Α.Ε.	3,796
6	ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ Α.Ε.	3,094
7	ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΔΙΕΞΑΓΩΓΗΣ ΙΠΠΟΔΡΟΜΙΩΝ ΕΛΛΑΔΟΣ (Ο.Δ.Ι.Ε.) Α.Ε.	2,954
8	ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΛΙΜΕΝΟΣ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ Α.Ε.	2,880
9	ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΚΤΙΡΙΩΝ (Ο.Σ.Κ.) Α.Ε.	2,739
10	ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΤΑΧΥΔΡΟΜΕΙΑ (ΕΛΤΑ) Α.Ε.	2,494
11	ΔΙΕΘΝΗΣ ΕΚΘΕΣΗ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ Α.Ε.	2,299
12	ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΠΑΡΟΧΗΣ ΑΕΡΙΟΥ ΑΤΤΙΚΗΣ Α.Ε.	2,004
13	ΜΕΤΑΛΛΟΥΡΓΙΚΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΗΠΕΙΡΟΥ Α.Ε.	1,546
14	ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΑΓΟΡΑΣ ΑΘΗΝΩΝ Α.Ε.	1,539
15	ΝΤΙΑΞΟΝ Α.Β.&Ε.Ε.	1,383
16	ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ (ΕΛΚΕ) Α.Ε.	1,383
17	ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΑΓΟΡΑ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ Α.Ε.	1,374
18	ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΛΙΜΕΝΟΣ ΚΑΒΑΛΑΣ Α.Ε.	1,221
19	ΗΕΛΕΧΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΕΚΘΕΣΕΙΣ Α.Ε.	0,750
20	ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΛΙΜΕΝΟΣ ΠΑΤΡΩΝ Α.Ε.	0,711
21	ΗΛΕΚΤΡΙΚΟΙ ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΟΙ ΑΘΗΝΩΝ - ΠΕΙΡΑΙΩΣ (ΗΣΑΠ) Α.Ε.	0,211
22	ΚΤΗΜΑΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ Α.Ε.	0,206
23	ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΛΙΜΕΝΟΣ ΒΟΛΟΥ Α.Ε.	-0,381
24	ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΑΛΥΚΕΣ Α.Ε.	-0,561
25	ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΛΙΜΕΝΟΣ ΚΕΡΚΥΡΑΣ Α.Ε.	-0,576
26	ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΛΙΜΕΝΟΣ ΡΑΦΗΝΑΣ Α.Ε.	-0,856
27	ΕΛΟΤ ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΤΥΠΟΠΟΙΗΣΗΣ Α.Ε.	-1,038
28	ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΑΜΥΝΤΙΚΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ Α.Β.Ε.Ε.	-1,403
29	ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΤΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ Α.Ε.	-1,628
30	ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΦΕΣΤΙΒΑΛ Α.Ε.	-2,150
31	ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΩΝ ΕΛΛΑΔΟΣ (Ο.Σ.Ε.) Α.Ε.	-2,872
32	ΗΛΠΑΠ Α.Ε.	-3,306
33	ΑΣΠΡΟΦΟΣ ΤΕΧΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ Α.Ε.	-3,683
34	ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ Α.Ε.	-4,135
35	ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΥΛΙΚΟΥ (Ο.Δ.Δ.Υ.) Α.Ε.	-5,708
36	Ε.ΘΕ.Λ. Α.Ε.	-5,916
37	ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ Α.Ε.	-9,219
38	ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΑΣΤΙΚΩΝ ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΩΝ ΑΘΗΝΩΝ Α.Ε.	-9,947

Πίνακας 5.10.2:

Κατάταξη 2005-07	Επιχειρήσεις	Σκορ
1	ΕΚΟ Α.Β.Ε.Ε.	8,150
2	ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΔΙΕΞΑΓΩΓΗΣ ΙΠΠΟΔΡΟΜΙΩΝ ΕΛΛΑΔΟΣ (Ο.Δ.Ι.Ε.) Α.Ε.	7,756
3	ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ (ΕΛΚΕ) Α.Ε.	5,860
4	ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΑΓΟΡΑ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ Α.Ε.	4,645
5	ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΑΕΡΙΟΥ (ΔΕΠΑ) Α.Ε.	4,644
6	ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΡΑΔΙΟΦΩΝΙΑ ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ (ΕΡΤ) Α.Ε.	4,144
7	ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΚΤΙΡΙΩΝ (Ο.Σ.Κ.) Α.Ε.	3,414
8	ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ Α.Ε.	3,272
9	ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΤΑΧΥΔΡΟΜΕΙΑ (ΕΛΤΑ) Α.Ε.	3,206
10	ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΠΑΡΟΧΗΣ ΑΕΡΙΟΥ ΑΤΤΙΚΗΣ Α.Ε.	2,799
11	ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΛΙΜΕΝΟΣ ΚΑΒΑΛΑΣ Α.Ε.	2,760
12	ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΑΓΟΡΑΣ ΑΘΗΝΩΝ Α.Ε.	2,700
13	ΔΙΕΘΝΗΣ ΕΚΘΕΣΗ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ Α.Ε.	2,595
14	ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΛΙΜΕΝΟΣ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ Α.Ε.	1,852
15	ΝΤΙΑΞΟΝ Α.Β.&Ε.Ε.	1,369
16	ΗΕΛΕΧΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΕΚΘΕΣΕΙΣ Α.Ε.	1,226
17	ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΛΙΜΕΝΟΣ ΠΑΤΡΩΝ Α.Ε.	0,926
18	ΜΕΤΑΛΛΟΥΡΓΙΚΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΗΠΕΙΡΟΥ Α.Ε.	0,566
19	ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΛΙΜΕΝΟΣ ΒΟΛΟΥ Α.Ε.	0,545
20	ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΑΛΥΚΕΣ Α.Ε.	0,541
21	ΚΤΗΜΑΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ Α.Ε.	0,044
22	ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΛΙΜΕΝΟΣ ΚΕΡΚΥΡΑΣ Α.Ε.	-0,135
23	ΕΛΟΤ ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΤΥΠΟΠΟΙΗΣΗΣ Α.Ε.	-0,185
24	ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΛΙΜΕΝΟΣ ΡΑΦΗΝΑΣ Α.Ε.	-0,225
25	ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΑΜΥΝΤΙΚΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ Α.Β.Ε.Ε.	-0,677
26	ΗΛΕΚΤΡΙΚΟΙ ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΟΙ ΑΘΗΝΩΝ - ΠΕΙΡΑΙΩΣ (ΗΣΑΠ) Α.Ε.	-0,797
27	ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΤΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ Α.Ε.	-1,742
28	ΠΑΡΑΤΗΡΗΤΗΡΙΟ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗ Α.Ε.	-2,343
29	ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΦΕΣΤΙΒΑΛ Α.Ε.	-2,440
30	ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΜΠΟΡΙΟΥ Ο.Π.Ε. Α.Ε.	-3,352
31	ΑΣΠΡΟΦΟΣ ΤΕΧΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ Α.Ε.	-3,474
32	ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΩΝ ΕΛΛΑΔΟΣ (Ο.Σ.Ε.) Α.Ε.	-5,560
33	ΗΛΠΑΠ Α.Ε.	-5,825
34	ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΑΣΤΙΚΩΝ ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΩΝ ΑΘΗΝΩΝ Α.Ε.	-5,922
35	Ε.ΘΕ.Λ. Α.Ε.	-6,046
36	ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ Α.Ε.	-7,411
37	ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ Α.Ε.	-7,915
38	ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΥΛΙΚΟΥ (Ο.Δ.Δ.Υ.) Α.Ε.	-8,962

*Από την ανάλυση της τριετίας εξαιρέθηκαν οι επιχειρήσεις Δημόσια Επιχείρηση Πολεοδομίας & Στέγασης ο Οργανισμός Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων & Χειροτεχνίας και η Ελληνική Αεροπορική Βιομηχανία λόγω ελλείπων στοιχείων του 2007.

Πίνακας 5.10.3: μέσοι όροι

A/A	Δείκτης	2007	2006	2005	Μέσοι Όροι 2005-07
1.	Κυκλοφορούν Ενεργητικό / Βραχυπρόθεσμες Υποχρεώσεις	3,327	3,516	5,683	3,713
2.	Πωλήσεις / Σύνολο Ενεργητικού	0,504	0,479	0,526	0,525
3.	Υποχρεώσεις / Σύνολο Ενεργητικού	0,652	0,575	0,500	0,581
4.	Κέρδη Προ Φόρων & Τόκων / Πωλήσεις	-1,591	-0,598	-1,635	-1,335
5.	365*Απαιτήσεις/ Πωλήσεις	416,4	1111,8	584,2	721,0
6.	Πωλήσεις / Ίδια Κεφάλαια	-1,486	0,016	-0,428	-0,673
7.	Λογάριθμος του Συνολικού Ενεργητικού	7,892	7,851	7,818	7,820
8.	(Πωλήσεις-Κόστος Πωληθέντων / Πωλήσεις	-0,446	-0,446	-0,562	-0,471

Αναλυτικά για το έτος 2007 η πρώτη πεντάδα διαμορφώνεται ως εξής : στην πρώτη θέση βρίσκεται η «ΕΚΟ ΑΒΕΕ» η οποία το 2005 είχε πάλι την ίδια θέση αλλά το 2006 την έχασε από τον Οργανισμό Διεξαγωγής Ιποδρομιών Ελλάδος. Η επιχείρηση είχε το μεγαλύτερο κύκλο εργασιών (πωλήσεις) για τη συγκεκριμένη χρονιά (1991 εκατ. €) και σημείωσε τη μεγαλύτερη επίδοση στο κριτήριο «Πωλήσεις / Σύνολο Ενεργητικού» ενώ διατήρησε μεγάλες θέσεις και στα υπόλοιπα κριτήρια. Στη συνέχεια τη δεύτερη θέση κατακτά η Ελληνική Ραδιοφωνία Τηλεόραση (ΕΡΤ) η οποία ανέβηκε πέντε θέσεις πάνω από την 7^η που είχε το 2006 και αυτό οφείλεται στην μεγάλη αύξηση των πωλήσεων και στην μείωση της ζημίας (κέρδη προ φόρων και τόκων) σε σχέση με την προηγούμενη χρονιά. Η 3^η θέση ανήκει στη Δημόσια Επιχείρηση Αερίου (ΔΕΠΑ) από την 6^η που είχε κατακτήσει το προηγούμενο έτος γεγονός που οφείλεται στο ότι σημείωσε μεγαλύτερες τιμές στο δείκτη «365* Απαιτήσεις/Πωλήσεις» καθώς επίσης και στην αύξηση του ενεργητικού της. Επόμενη εταιρία, η επιχείρηση Παρατηρητήριο Απασχόλησης και Ερευνητική Πληροφορική και παρουσιάζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον διότι την προηγούμενη χρονιά βρισκόταν στην 30^η θέση και για το 2007 βρέθηκε στην 4^η. Η εταιρία σημείωσε τη μεγαλύτερη επίδοση στο κριτήριο «κυκλοφορούν ενεργητικό / βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις» γεγονός που οφείλεται στην μείωση των προμηθευτών και πιστωτών και στα γραμμάτια πληρωτέα. Πρέπει να σημειωθεί επίσης ότι για την ίδια επιχείρηση πολύ μεγάλες πωλήσεις παρουσιάστηκαν το 2007 (274,8 χιλ. € έναντι 19 χιλ. € το 2006) ενώ τα καθαρά κέρδη είναι μικρότερα για την ίδια χρονιά (53 χιλ. € έναντι 91 χιλ. € το 2006). Ακολουθούν στην 5^η ο Ελληνικός Οργανισμός Εξωτερικού Εμπορίου με τη μεγαλύτερη επίδοση στο δείκτη κυκλοφορίας ιδίων κεφαλαίων και στην 6^η θέση η Εταιρία Τουριστικής Ανάπτυξης.

Εντύπωση παρουσίασε η πτώση του Οργανισμού Διεξαγωγής Ιπποδρομιών Ελλάδος (ΟΔΙΕ) ο οποίος από την 1^η θέση που είχε το 2006 και 2^η το 2005 πέφτει απότομα στην 7^η θέση το 2007. Αυτό οφείλεται στη γενική πτώση όλων των δεικτών (πλην του ενεργητικού) αλλά κυρίως στη μεγάλη πτώση του δείκτη κυκλοφορίας ιδίων κεφαλαίων. Η εταιρία για ένα εξάμηνο για το έτος 2007 παρέμεινε χωρίς Πρόεδρο και Διευθύνοντα Σύμβουλο.

Μια μεγάλη αύξηση στην επίδοση του κριτηρίου «κυκλοφορούν ενεργητικό/ βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις» αποτέλεσμα της αύξησης των ρευστών διαθέσιμων και ταυτόχρονα της μείωσης των βραχυπρόθεσμων υποχρεώσεων, δίνει ώθηση στην Μεταλλουργική Βιομηχανία Ηπείρου, και τη φέρνει από την 23^η θέση του 2006 στη 13^η θέση για το 2007. Το Ελληνικό Κέντρο Επενδύσεων από την 3^η θέση του 2006 πέφτει στην 16^η θέση γεγονός που οφείλεται στη μείωση των ρευστών διαθέσιμων καθώς επίσης και των ιδίων κεφαλαίων ενώ οι πωλήσεις πέφτουν κατακόρυφα (από 3 εκατ. € σε 1) και αυτό είχε και επιρροή και στα καθαρά κέρδη που παρουσιάστηκαν αρνητικά (-1,2 εκατ. € έναντι 1,13 το 2006)

Η Κεντρική Αγορά Θεσσαλονίκης στην 17^η θέση η οποία σημειώνει τη δεύτερη μεγαλύτερη επίδοση του κριτηρίου ρευστότητας «κυκλοφορούν ενεργητικό/ βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις»

Στάσιμη παρατηρείται η κατάσταση στους Οργανισμούς Λιμένος Καβάλας στην 18^η θέση και Κέρκυρας στην 25^η θέση, το γεγονός όμως ότι μπορούν να βρεθούν 1-2 θέσεις παραπάνω (παρακάτω) το 2006 δεν σημαίνει ότι παρουσιάζουν καλύτερα (χειρότερα) αποτελέσματα σε σχέση με την προηγούμενη χρονιά απλά οι άλλες ΔΕΚΟ βελτίωσαν τα αποτελέσματα τους περισσότερο σε σχέση αυτές.

Μία ακόμη ενδιαφέρουσα περίπτωση είναι αυτή του Οργανισμού Σιδηροδρόμων Ελλάδος (ΟΣΕ), η οποία βρέθηκε στην 31^η από την 37^η που ήταν το 2006. Πρέπει σημειωθεί ότι είναι η επιχείρηση με το μεγαλύτερο ενεργητικό (LOG TA) και παρουσίασε τη χειρότερη επίδοση στο δείκτη «Κ.Π.Φ.Τ / Πωλήσεις» αποτέλεσμα που ήταν αναμενόμενο αφού για το 2007 παρουσίασε το μεγαλύτερο έλλειμμα (καθαρά κέρδη: -718,7 εκατ. €) για τις μη εισηγμένες ΔΕΚΟ ενώ οι υπόλοιποι δείκτες είναι περίπου στα ίδια επίπεδα.

Στην 38^η θέση, τελευταία στην κατάταξη είναι ο Οργανισμός Αστικών Συγκοινωνιών Αθηνών ο οποίος το 2006 βρισκόταν στην 16^η θέση. Οι λόγοι που συναίνεσαν σε αυτό είναι ότι σημείωσε τη χειρότερη επίδοση στο κριτήριο «Κ.Π.Φ.Τ / Πωλήσεις» και οι υπόλοιποι δείκτες είναι σε χαμηλότερα επίπεδα σε σχέση με το

2006. Παρόλο που οι πωλήσεις παρέμειναν σε σταθερά επίπεδα αυξήθηκε το κόστος πωλήσεων και τα μη λειτουργικά έξοδα με αποτέλεσμα να παρουσιαστεί μεγαλύτερη ζημία (κέρδη προ φόρων και τόκων) σε σχέση με τα προηγούμενα χρόνια.

Μια ΔΕΚΟ που παρουσιάζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον είναι η Ασπροφός Τεχνική Εταιρία, η οποία παρουσιάζει το 2007 μεγάλες μειώσεις στα ρευστά διαθέσιμά της και στα ίδια κεφάλαια με παράλληλη αύξηση των υποχρεώσεων και των ζημιών της και σημείωσε πολύ χαμηλή επίδοση σε σχέση με την περσινή χρονιά στο δείκτη κυκλοφορίας ιδίων κεφαλαίων ενώ ταυτόχρονα οι επιδόσεις της σε όλους τους δείκτες εκτός του κριτηρίου «Πωλήσεις / Συνολικού Ενεργητικού» είναι μικρότερες του 2006 με αποτέλεσμα η Ασπροφός να υποβαθμίσει κατά πολύ τη θέση της και από την 14^η του 2006 να βρίσκεται στη 33^η θέση του 2006.

Όσον αφορά τις τελευταίες θέσεις της κατάταξης στην 36^η θέση βρίσκεται η στην Εταιρία Θερμικών Λεωφορείων η οποία παρουσίασε μικρές αλλαγές στους δείκτες της. Επόμενη εταιρία, η Επαγγελματική Κατάρτιση στην 37^η θέση με τη χειρότερη επίδοση στο κριτήριο μικτού περιθωρίου κέρδους. Παρά την αύξηση των πωλήσεων της παρουσιάστηκαν αρνητικά κέρδη προ φόρων και τόκων (ζημία) σε σχέση με το 2006 που ήταν θετικά και τελευταία ο Οργανισμός Αστικών Συγκοινωνιών Αθηνών όπως προαναφέρθηκε.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6

ΚΡΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

6.1. Κριτική έναντι στις ΔΕΚΟ και σύγκριση εισηγμένων και μη εισηγμένων:

Σύμφωνα με τις παρατηρήσεις που αποκομίστηκαν από την ανάλυση των επιχειρήσεων και τα στοιχεία από τους πίνακες που αφορούν τους μέσους όρους των ΔΕΚΟ επισυνάπτουμε τις εξής παρατηρήσεις για τους δείκτες :

ΚΕ/BY: Σε κάθε περίπτωση ο δείκτης αυτός θα πρέπει να είναι μεγαλύτερος του ενός έτσι ώστε τα στοιχεία του κυκλοφορούντος ενεργητικού να υπερκαλύπτουν τις βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις. Σε αυτή την περίπτωση υπάρχει η ασφάλεια ότι δεν υπάρχει άμεσος κίνδυνος για την επιβίωση μιας επιχείρησης, το οποίο θα συνέβαινε αν δεν καλύπτονταν οι βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις της. Η εξέλιξη του αριθμοδείκτη αυτού εξαρτάται από τη φάση του κύκλου που βρίσκεται η οικονομία. Όταν για παράδειγμα η οικονομία εισέρχεται σε ύφεση, οπότε εξοφλούνται οι βραχυχρόνιες υποχρεώσεις με συσσωρευμένα διαθέσιμα και υπάρχει αδυναμία ρευστοποίησης ορισμένων στοιχείων του κυκλοφορούντος ενεργητικού, τότε ο αριθμοδείκτης της ρευστότητας εμφανίζει μια αύξηση. Στην περίπτωση αυτή είναι εμφανές ότι ένας υψηλός αριθμοδείκτης ρευστότητας δεν δείχνει κατά ανάγκη την παρουσία υψηλής ρευστότητας.

Για τις εισηγμένες ΔΕΚΟ ο δείκτης είναι περίπου 1,85. Αντίθετα για τις μη εισηγμένες ΔΕΚΟ η τιμή του δείκτη ήταν μεγαλύτερη, περίπου 3 και σε ορισμένες των περιπτώσεων πάρα πολύ υψηλή.

Σε γενικές γραμμές η τιμή του δείκτη αυτού είναι ικανοποιητική για τις περισσότερες εταιρείες εκτός από ορισμένες που έχουν τιμές πολύ μεγαλύτερες του ένα πράγμα που μπορεί να δείχνει προβλήματα όπως αργή κίνηση αποθεμάτων ή και γενικότερα τη λειτουργία της εταιρείας σε μη επιθυμητό επίπεδο σε σχέση με τις παραγωγικές τις δυνατότητες ή και κάποιες άλλες με τιμές μικρότερες του ένα. Τιμές μικρότερες του ένα αφορούν τις επιχειρήσεις: ΔΕΠΟΣ, ΟΔΙΕ, Ελληνικό Φεστιβάλ, Αγροτουριστική, ΕΘΕΛ και ΗΣΑΠ και ΔΕΗ από τις εισηγμένες. Μεγάλες τιμές του δείκτη αφορούν τις : ΠΑΕΠ, Οργανισμό Λιμένος Καβάλας, ΕΛΚΕ, ΕΟΜΜΕΧ. Για να βελτιωθεί ο δείκτης αυτός η διοίκηση της εταιρείας μπορεί να προβεί σε συγκεκριμένες ενέργειες στο τέλος της χρήσης για παράδειγμα η επιτάχυνση αγορών επί πιστώσει αν ο δείκτης είναι μικρότερος της μονάδας ή και η πώληση παγίων

στοιχείων της επιχείρησης. Σε κάθε περίπτωση η πώληση παγίων πρέπει να είναι η τελευταία λύση για μια επιχείρηση διότι μειώνει τις παραγωγικές της δυνατότητες.

ΠΩΛ/ΣΕ: Μια σχετικά υψηλή τιμή σε αυτό το δείκτη δείχνει ότι τα στοιχεία του ενεργητικού χρησιμοποιούνται αποτελεσματικά για τη δημιουργία πωλήσεων. Οι εισηγμένες αξιοποιούν καλύτερα τα στοιχεία του ενεργητικού μιας και παρουσιάζουν πιο αυξημένες τιμές σε αντίθεση με τις μη εισηγμένες που ο δείκτης είναι πολύ μικρότερος.

Σε γενικές γραμμές οι τιμές του δείκτη αυτού είναι ιδιαίτερα χαμηλές για τις περισσότερες εταιρείες και δείχνουν μια ιδιαίτερη δυσκολία από την πλευρά των επιχειρήσεων αυτών στη δημιουργία ικανοποιητικών πωλήσεων με βάση των δεδομένων του ενεργητικού των εταιρειών αυτών. Ενδεικτικά πολύ χαμηλές τιμές παρουσιάζουν οι ΟΣΕ, Κτηματική εταιρία του Δημοσίου, ΟΔΔΥ και ΟΑΣΑ.

ΥΠΟΧΡ/ΣΕ: Ο δείκτης αυτός δείχνει την σχέση μεταξύ των υποχρεώσεων και του συνόλου των στοιχείων του ενεργητικού της εταιρείας. Με αυτό τον τρόπο φαίνεται η ικανότητα δανεισμού της εταιρείας. Σε κάθε περίπτωση ο δείκτης αυτός θα πρέπει να είναι σίγουρα μικρότερος του ενός σε διαφορετική περίπτωση που οι υποχρεώσεις υπερκαλύπτουν το σύνολο των ενεργητικών στοιχείων της υπάρχει πρόβλημα για την μακροχρόνια επιβίωση της εταιρείας και είναι στοιχείο που αποτρέπει τον περαιτέρω δανεισμό της συγκεκριμένης εταιρείας.

Σε ορισμένες περιπτώσεις οι τιμές του δείκτη είναι ικανοποιητικές (0,5 μη εισηγμένες και 0,3 μη εισηγμένες) ενώ σε άλλες περιπτώσεις μη εισηγμένων ΔΕΚΟ ο δείκτης πλησιάζει ή και είναι μεγαλύτερος του ενός. Συνεπώς τα αποτελέσματα του δείκτη αυτού είναι μοιρασμένα σε άλλες περιπτώσεις ικανοποιητικά και σε άλλες όχι. Τιμές μεγαλύτερες του ένα έχουν οι: ΕΘΕΛ, Ελληνικό Φεστιβάλ, Αγροτουριστική και ΗΛΠΑΠ.

Κ.Π.Φ.Τ./ΠΩΛ: Τα αποτελέσματα του δείκτη ήταν αρνητικά για τις περισσότερες μη εισηγμένες ενώ για τις εισηγμένες ΔΕΚΟ ήταν θετικά σε καμία όμως περίπτωση δεν ικανοποιούν.

Κάνοντας μια συνολική αποτίμηση των ΔΕΚΟ για το δείκτη αυτό μπορεί να ειπωθεί ότι στις πιο πολλές από τις εξεταζόμενες περιπτώσεις οι εταιρείες δεν εμφανίζουν κέρδη αλλά ζημίες οπότε τα αποτελέσματα του δείκτη δεν είναι καθόλου ικανοποιητικά. Το γεγονός αυτό δείχνει πως οι εταιρείες θα πρέπει με κάποιο τρόπο να αντιστρέψουν τα οικονομικά τους αποτελέσματα και να γίνουν κερδοφόρες διαφορετικά δεν θα μπορέσουν να επιβιώσουν για μεγάλο χρονικό διάστημα. Είκοσι

μία ΔΕΚΟ παρουσίασαν έλλειμμα. Αρνητικές τιμές εντοπίζονται κυρίως στις εταιρίες: ΟΔΔΥ, ΟΑΣΑ, Αγροτουριστική, ΠΑΕΠ, ΗΛΠΑΠ και ΟΣΕ.

ΠΩΛ/ΙΚ: Όσο ψηλότερος είναι ο δείκτης τότε αυτό δείχνει αυξημένη απόδοση των ιδίων κεφαλαίων της εταιρίας και πως συμβάλλει στη δημιουργία αυξημένης εμπορικής δραστηριότητας και πωλήσεων για την εταιρεία. Τα αποτελέσματα του δείκτη ήταν αρνητικά για τις μη εισηγμένες και δείχνουν πως τα ίδια κεφάλαια της εταιρείας δεν συμβάλλουν στη δημιουργία αυξημένων πωλήσεων ενώ για τις εισηγμένες ΔΕΚΟ παρουσιάστηκαν θετικά χωρίς και πάλι να ικανοποιούν.

Συνολικά για τις ΔΕΚΟ, στη περίπτωση αυτού του δείκτη όπως και σε αρκετές άλλες περιπτώσεις τα αποτελέσματα δεν είναι καθόλου ικανοποιητικά και δείχνουν πως τα ίδια κεφάλαια της εταιρείας δεν συμβάλλουν στη δημιουργία αυξημένων πωλήσεων για τις εταιρείες που εξετάζουμε. Συνεπώς και αυτός ο δείκτης αποδεικνύει την ανάγκη δραστηκής επέμβασης στο καθεστώς των επιχειρήσεων αυτών διότι με την ισχύουσα λειτουργία τους φαίνεται πως υπολειτουργούν. Πολύ μικρές τιμές αφορούν τον ΟΔΔΥ, ΟΑΣΑ, Εταιρία Τουριστικής Ανάπτυξης και ΟΣΕ.

Μικτό περιθώριο κέρδους: τα αποτελέσματα για τις περισσότερες μη εισηγμένες ΔΕΚΟ είναι αρνητικά και δείχνουν πως δεν έχουν περιθώρια κερδοφορίας. Από την άλλη πλευρά οι εισηγμένες δείχνουν να έχουν πιο πολλά περιθώρια κερδοφορίας παρουσιάζοντας θετικές τιμές χωρίς να ικανοποιούν.

Εδώ το συμπέρασμα για τις ΔΕΚΟ συνολικά είναι πως οι αριθμοί δεν είναι καθόλου ικανοποιητικοί και φαίνεται πως δεν υπάρχει περιθώριο κερδοφορίας για τις περισσότερες από τις εταιρείες με το τρέχον καθεστώς. Ενδεικτικά πολύ χαμηλές τιμές αφορούν ΕΘΕΛ, Επαγγελματική Κατάρτιση, ΗΣΑΠ, ΗΛΠΑΠ και ΟΣΕ.

Ως προς την ταχύτητα ρευστοποιήσεως, (Απαιτήσεις/Πωλήσεις σε ημέρες): Οι εισηγμένες πραγματοποιούν καλύτερη διαχείριση στην είσπραξη των απαιτήσεων τους σε σχέση με τις μη εισηγμένες που απαιτούν περίπου το τριπλάσιο χρονικό διάστημα προς είσπραξη των απαιτήσεων. Μεγάλες τιμές εντοπίζονται κυρίως στον ΟΑΣΑ, ΟΔΔΥ και ΠΑΕΠ.

Η χρηματοοικονομική κατάσταση των εισηγμένων ΔΕΚΟ φαίνεται να είναι καλύτερη από τις υπόλοιπες ΔΕΚΟ που δεν είναι εισηγμένες στο Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών χωρίς όμως να ικανοποιούν σε καμιά περίπτωση.

Η μεγαλύτερη παθογένεια οφείλεται στα μεγάλα αποθέματα πάγιου ενεργητικού που διαθέτουν οι επιχειρήσεις αυτές στα τεράστιας αξίας ακίνητα τα οποία μένουν ανεκμετάλλευτα. Ακόμα στην λειτουργική αναποτελεσματικότητα καθώς και στην

πολιτική τιμών που ακολουθεί. Το μέγεθος είναι σημαντικής σημασίας διότι θα πρέπει η επιχείρηση να πραγματοποιεί ένα ικανοποιητικό ύψος μικτού κέρδους γιατί μόνο έτσι μπορεί να καλύψει τα λειτουργικά και άλλα έξοδα και να παρέχει ένα ικανοποιητικό καθαρό εισόδημα σε σχέση με τις καθαρές πωλήσεις και την καθαρή θέση.

Πέρα από την οικονομική αναποτελεσματικότητα των περισσότερων από τις Δ.Ε.Κ.Ο., το κοινωνικό σύνολο συνεχίζει να μην απολαμβάνει ικανοποιητική ποιότητα από τα παρεχόμενα από αυτές αγαθά και υπηρεσίες.

Η κατάσταση αυτή οφείλεται σε σωρεία προβλημάτων, που διαχρονικά έχουν συσσωρευτεί και τα σπουδαιότερα των οποίων είναι:

α. Οι συνεχείς παρεμβάσεις του κράτους στη διοικητική και οικονομική τους λειτουργία, με σκοπό την επιδίωξη γενικότερων μακροοικονομικών στόχων. Πιο συγκεκριμένα οι Δημόσιες Επιχειρήσεις χρησιμοποιήθηκαν για την άσκηση αντιπληθωριστικής, αναδιανεμητικής και κοινωνικής πολιτικής αλλά και ποιοτικής απασχόλησης, για μεγάλα χρονικά διαστήματα.

β. Οι αδυναμίες κατάρτισης ορθολογικών αναπτυξιακών προγραμμάτων, με βάση την προβλεπόμενη εξέλιξη της ζήτησης του προϊόντος των Δ.Ε.Κ.Ο., οι οποίες έχουν σαν αποτέλεσμα τον ανορθόδοξο σχεδιασμό επενδύσεων και τη σπατάλη οικονομικών πόρων.

γ. Η αναποτελεσματική οργάνωση του διοικητικού συστήματος και των λειτουργιών των επιχειρήσεων αυτών που συνεπάγεται χαμηλή παραγωγικότητα της εργασίας, μερική αξιοποίηση του παραγωγικού δυναμικού και χαμηλή ποιότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών.

δ. Η αντιμετώπιση του προβλήματος της ανεργίας με προσλήψεις προσωπικού στις Δ.Ε.Κ.Ο., χωρίς προηγούμενη μελέτη και αξιολόγηση των σχετικών αναγκών.

Το 1985, η αναζήτηση τρόπου επίλυσης των προαναφερόμενων προβλημάτων οδήγησε στη δημιουργία ενός οργάνου, σκοπός του οποίου ήταν να συντονίζει τη λειτουργία των Δ.Ε.Κ.Ο., να εποπτεύει και να ελέγχει την εξέλιξη των βασικών οικονομικών μεγεθών τους, ώστε να εναρμονίζονται με την οικονομική πολιτική της κυβέρνησης, και να παρεμβαίνει επιτελικά όταν απαιτείται για την αντιμετώπιση σοβαρών προβλημάτων που παρουσιάζονται στις δημόσιες επιχειρήσεις και τους οργανισμούς. Γι' αυτό το σκοπό, με τον Ν. 1558/1985 συστήθηκε στο ΥΠ.ΕΘ.Ο., σαν αυτοτελής υπηρεσία, η Γενική Γραμματεία (Γ. Γ.) Δ.Ε.Κ.Ο., που σε συνεργασία με την κάθε δημόσια επιχείρηση χωριστά και το αντίστοιχο καθ' ύλη Υπουργείο, επεξεργάστηκε ένα συνολικό πρόγραμμα εξυγίανσης

των οκτώ μεγάλων Δ.Ε.Κ.Ο. (ΔΕΗ, ΟΤΕ, ΟΣΕ, ΟΑΣ, ΟΑ, ΙΚΑ, ΕΥΔΑΠ και ΕΑΒ) που απορροφούσαν το 90% των δανειακών αναγκών του συνόλου των Δ.Ε.Κ.Ο. Μετέπειτα, η Γ.Γ. ΔΕΚΟ προγραμματίσε τη διαδικασία κατάρτισης εξυγιαντικών προγραμμάτων για άλλες 14 σημαντικές Δ.Ε.Κ.Ο. (ΕΛΤΑ, ΟΛΠ, ΕΛΔΑ, ΕΡΤ-1, ΕΟΤ, ΔΕΦΑ, ΟΓΑ, ΟΔΙΕ, ΟΔΔΥ, ΕΒΟ, ΚΑΕ, ΤΕΟ, ΟΥΘ και ΟΛΘ).

Με τα προγράμματα εξυγίανσης καταβλήθηκε για πρώτη φορά συστηματική προσπάθεια για μείωση των διαχειριστικών δαπανών και για τακτική παρακολούθηση των Δ.Ε.Κ.Ο. Αυτή η προσπάθεια είχε αποφέρει καταρχήν θετικά αποτελέσματα.

Τέλος θα πρέπει να αναφερθεί ότι συνεπεία των αυξανόμενων δανειακών αναγκών των Δ.Ε.Κ.Ο., έχουν δημιουργηθεί τρία επιπλέον σημαντικά προβλήματα στην οικονομική τους λειτουργία:

1. Συσσώρευση ληξιπρόθεσμων οφειλών. Οι ληξιπρόθεσμες οφειλές εκτιμώνται ότι υπερβαίνουν τα 9 εκατ. Ευρώ. και αφορούν κυρίως τον ΟΑΣ, την ΟΑ, τον ΟΣΕ και την ΕΑΒ. την τελευταία πενταετία.

2. Καταπτώσεις εγγυήσεων. Καθώς οι Δ.Ε.Κ.Ο. αδυνατούν να αποπληρώνουν υποχρεώσεις τους προς το Τραπεζικό σύστημα, υπάρχει μια συνεχή διαδικασία καταπτώσεων των εγγυήσεων του ελληνικού Δημοσίου.

3. Αδυναμία δανεισμού. Σαν αποτέλεσμα των 1 και 2 παραπάνω καθώς και της συνεχώς επιδεινούμενης οικονομικής τους κατάστασης, πολλές Δ.Ε.Κ.Ο. έχουν φθάσει σε σημείο μερικής αδυναμίας για σύναψη νέων δανείων.

Η προσπάθεια για εξυγίανση και εκσυγχρονισμό των Δημοσίων Επιχειρήσεων, θα πρέπει να συνεχιστεί και τα επόμενα χρόνια με μεγαλύτερη ένταση. Πράγματι, οι Δ.Ε. θα πρέπει να εξυγιανθούν και να εκσυγχρονιστούν σε σύντομο σχετικά διάστημα, ώστε να μπορούν να επιβιώσουν μέσα στο νέο υπό διαμόρφωση πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ολοκλήρωσης. Το κέντρο βάρους της πολιτικής για τον πλήρη εκσυγχρονισμό των Δημοσίων Επιχειρήσεων θα πρέπει να αφορά τους εξής τομείς:

1. Σαφής καθορισμός του πλαισίου λειτουργίας: Είναι αναγκαία η κατάρτιση διανογούς πλαισίου περιβάλλοντος, μέσα στο οποίο θα λειτουργούν οι Δημόσιες Επιχειρήσεις. Στο πλαίσιο αυτό θα πρέπει να καθοριστούν επακριβώς οι κανόνες λειτουργίας, οι υποχρεώσεις και οι δικαιοδοσίες των ΔΕ.

2. Επιλογή οργάνων διοίκησης: Τα ανώτατα στελέχη των Δημοσίων Επιχειρήσεων θα πρέπει να είναι καταρχήν εξειδικευμένοι τεχνοκράτες τουλάχιστον τυπικών προσόντων και γνώστες του αντικειμένου της επιχείρησης την οποία πρόκειται να αναλάβουν. Εξάλλου, θα πρέπει να επιδιωχθεί η απαλλαγή των ΔΕ από την

ασφυκτική κρατική εξάρτηση και η απαγκίστρωση τους από πλήθος γραφειοκρατικών διαδικασιών και διατάξεων, οι οποίες παρεμποδίζουν την υπεύθυνη άσκηση των δραστηριοτήτων τους.

3. Εσωτερική οργάνωση και λειτουργία: Θα πρέπει να δημιουργηθούν κέντρα κόστους και αποτελεσμάτων, να προωθηθεί ο επιχειρησιακός προγραμματισμός, να γίνει καλύτερη αξιοποίηση του παραγωγικού εξοπλισμού και του εργατικού δυναμικού και να αναβαθμιστούν οι παρεχόμενες υπηρεσίες και τα παραγόμενα αγαθά.

4. Άσκηση ορθολογικής τιμολογιακής πολιτικής: Τα τιμολόγια θα πρέπει να αναφέρονται στη δομή του κόστους και σε παράγοντες εμπορικής πολιτικής και να είναι τέτοια, ώστε να καλύπτουν τις λειτουργικές δαπάνες, τα χρεολύσια και να αφήνουν περιθώρια αυτοχρηματοδότησης μέρους των επενδύσεων. Η ευνοϊκή τιμολογιακή πολιτική για κοινωνικούς, περιφερειακούς ή δημογραφικούς λόγους θα πρέπει να εφαρμόζεται με μέτρο.

5. Σωστές αποφάσεις για επενδύσεις και ανάπτυξη: Αυστηρότητα στην έγκριση των επενδυτικών προγραμμάτων τα οποία πρέπει να συνοδεύονται από αναλύσεις κόστους οφέλους και να είναι συνεπή με την προβλεπόμενη εξέλιξη της ζήτησης.

6. Ενίσχυση των συνθηκών ανταγωνισμού για τα παραγόμενα από τις ΔΕ αγαθά ή υπηρεσίες: Η εξυγίανση των Δημοσίων Επιχειρήσεων και Οργανισμών θα πρέπει να επιδιωχθεί και με τη δημιουργία από άλλους φορείς παράλληλων δραστηριοτήτων προς αυτές τις οποίες οι Δ.Ε. πραγματοποιούν σήμερα αλλά και με τη συμμετοχή ιδιωτών τόσο στο μετοχικό κεφάλαιο όσο και στη διοίκηση τους.

Τέλος, θα πρέπει να γίνει αναβάθμιση του επιχειρησιακού σχεδιασμού με κατάρτιση από κάθε επιχείρηση κυλιόμενου πενταετούς προγράμματος ανάπτυξης και λειτουργίας, που θα κατανέμει μεσοπρόθεσμα τις δραστηριότητες και τους στόχους πάνω σε ρεαλιστικές βάσεις. Επιπλέον, θα πρέπει να καταρτίζεται ετήσιο πρόγραμμα, στα πλαίσια του πενταετούς, που θα εξειδικεύει τους στόχους, τις υποχρεώσεις και τις ευθύνες κατά κλάδο, μονάδα, διεύθυνση και τμήμα, ώστε να γίνεται δυνατός ο λειτουργικός και διοικητικός έλεγχος για την υλοποίηση των στόχων. Προτείνεται, επίσης, να γίνει σταδιακή εισαγωγή συστημάτων που θα συνδέουν την αμοιβή με την παραγωγικότητα και θα εξασφαλίζουν την αξιοκρατική εξέλιξη των εργαζομένων.

6.2. Συμπεράσματα – Προτάσεις:

Ο νόμος 3429/2005, που αφορά τις ΔΕΚΟ, αναφέρει ότι κάθε ανώνυμη εταιρεία, στην οποία το ελληνικό δημόσιο δύναται να ασκεί άμεσα ή έμμεσα αποφασιστική επιρροή, λόγω της συμμετοχής του στο μετοχικό της κεφάλαιο ή της χρηματοοικονομικής συμμετοχής του ή των κανόνων που τη διέπουν θεωρείται «Δημόσια Επιχείρηση».

Η απόφαση του υπουργού για πλήρη εφαρμογή του νόμου του 2005 περί ΔΕΚΟ από την μια και η σταδιακή εφαρμογή των διεθνών λογιστικών προτύπων, η εφαρμογή των οποίων έχει ήδη ξεκινήσει για τις περισσότερες από τις ΔΕΚΟ και θεωρητικά θα έχει ολοκληρωθεί για όλες μέχρι το πέρας του 2008, από την άλλη προβλέπεται να αλλάξουν άρδην την παρούσα κατάσταση των ΔΕΚΟ, εφόσον οι αλλαγές θα είναι ιδιαίτερα εμφανείς. Ο προς εφαρμογή νόμος θα αλλάξει ριζικά τον τρόπο λειτουργίας των ΔΕΚΟ, εφόσον οι τελευταίες προβλέπεται να μετατρέψουν το «καθεστώς» τους έτσι ώστε αυτό να πλησιάζει το μοντέλο του ιδιωτικού τομέα.

Η λήψη αποφάσεων σχετικά με τη στρατηγική και πολιτική που θα ακολουθήσει κάθε ΔΕΚΟ ή το καθεστώς από το οποίο πρέπει να λειτουργήσει χρίζουν ιδιαίτερης προσοχής εάν αυτές θέλουν να κερδίσουν το στοίχημα της κερδοφορίας και της ανάπτυξης καθώς 21 ΔΕΚΟ -και κυρίως στον συγκοινωνιακό τομέα όπως διαπιστώνεται από τους ισολογισμούς παρουσίασαν αρνητικά κέρδη προ φόρων και τόκων κατά την τελευταία τριετία (2005-07). Σύμφωνα με τα στοιχεία που αποκομίστηκαν από την χρηματοοικονομική ανάλυση αρκετές κρίνονται αναξιόπιστες ως προς τους δείκτες αποδοτικότητας, μικτού κέρδους και επίδοσης διαχείρισης. Μέσα από την εφαρμογή του σωστού στρατηγικού προγραμματισμού θα αποκτήσουν την απαραίτητη λειτουργική αποτελεσματικότητα και αποδοτικότητα. Τα τεράστια αποθέματα παγίων περιουσιακών στοιχείων που διαθέτουν αποτελεί πλήγμα για τις ΔΕΚΟ. Τα τεράστιας αξίας ακίνητα, που έχουν οι περισσότερες δημόσιες επιχειρήσεις και οργανισμοί υπό την ιδιοκτησία τους, θα μπορούσαν να επιφέρουν αξιόλογα έσοδα, είτε χρησιμοποιούμενα από τις ίδιες, είτε μισθωμένα από τρίτους. Τα διεθνή λογιστικά πρότυπα, αναμένεται να συντελέσουν αποφασιστικά στην αλλαγή της λογιστικής εικόνας των δημόσιων επιχειρήσεων και οργανισμών. Πρέπει να σημειωθεί ότι ορισμένες μεταρρυθμίσεις όπως για παράδειγμα οι αποκρατικοποιήσεις η εισαγωγή ορισμένων από αυτές στο Χρηματιστήριο και η εισαγωγή ιδιωτικοοικονομικών κριτηρίων, η εφαρμογή του νόμου του 2005 περί ΔΕΚΟ και πολλές άλλες μεταρρυθμίσεις που πρόκειται να εφαρμοστούν τα επόμενα χρόνια

θα συμβάλουν αρκετά στον οικονομικό και εμπορικό εκσυγχρονισμό των δημοσίων επιχειρήσεων, στη βελτίωση της παραγωγικότητας της εργασίας και της αποδοτικότητας των κεφαλαίων όπως επίσης και στη βελτίωση της ποιότητας των προϊόντων και υπηρεσιών για την καλύτερη εξυπηρέτηση του πελάτη.

Η πρόβλεψη ότι οι δημόσιες επιχειρήσεις θα λειτουργούν κυρίως με επιχειρηματικά, ιδιωτικοοικονομικά κριτήρια και θα εφαρμόζουν μόνο επικουρικά κοινωνικά κριτήρια θα τις εξελίξει σε πραγματικές Ανώνυμες Εταιρίες.

Πρόταση εξέλιξης:

Αφού έχουμε διαπιστώσει πως με το ισχύον καθεστώς οι ΔΕΚΟ υπολειτουργούν θα πρέπει να ληφθούν δραστικά μέτρα για τη μακροχρόνια επιβίωση τους. Μία λύση που φαντάζει εφικτή είναι η ιδιωτικοποίηση των εταιριών αυτών, η οποία θα μπορέσει να δώσει ώθηση στην εμπορική τους δραστηριότητα, στις πωλήσεις και τις επενδύσεις. Σκοπός είναι ο επενδυτής που θα βρεθεί να μπορέσει με τις συνέργειες που θα αναπτυχθούν με άλλες δικές του επιχειρήσεις ή με την τεχνογνωσία και την πείρα του προσωπικού που διαθέτει να κατορθώσει να ανατρέψει τα αρνητικά αποτελέσματα των εταιριών αυτών στην άνθηση των οικονομικών μεγεθών και στη μακροχρόνια επιβίωση τους.

Είναι γεγονός βέβαια πως από όλη αυτή τη διαδικασία μπορεί και να υπάρξουν αρνητικές συνέπειες για παράδειγμα μείωση προσωπικού ή και αποκοπή ολόκληρων τμημάτων και διευθύνσεων σε περίπτωση που η κεντρική διοίκηση κρίνει τη λειτουργία τους ασύμφορη και ζημιογόνο για την εταιρεία. Σε κάθε περίπτωση πάντως η συνέχιση της λειτουργίας τους στην παρούσα δομή δεν μπορεί να συνεχιστεί για μεγάλο χρονικό διάστημα.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Αβραμίδης Αργύρης Λεων., Ανάλυση Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων, Β' Έκδοση, εκδόσεις University Studio Press, Θεσσαλονίκη 2008.
2. Αναστόπουλος Ι.Δ., Οι Δημόσιες Επιχειρήσεις, Εκδόσεις Αντ. Σάκκουλα, Αθήνα – Κομοτηνή 1987.
3. Γέμτος Πέτρος, Οικονομία και Δίκαιο Εκδόσεις, Σάκκουλας Αντ, Αθήνα 2003.
4. Γεωργακόπουλος Θεόδωρος, Εισαγωγή στη Δημόσια Οικονομική, Γ' Έκδοση, εκδόσεις Ευγ. Μπένου, Αθήνα 2005.
5. Γκίκας Δημήτριος, Η ανάλυση και οι χρήσεις των οικονομικών καταστάσεων, Εκδόσεις Γ. Μπένου, Αθήνα 2002.
6. Δούμπος Μιχάλης, Πολυκριτήρια Συστήματα Αποφάσεων, Πολυτεχνείο Κρήτης, Χανιά 2007.
7. Ζοπουνίδης Κωνσταντίνος, Βασικές Αρχές και Σύγχρονα Θέματα του Χρηματοοικονομικού Management, Εκδόσεις Κλειδάριθμος, Αθήνα 2003.
8. Ζοπουνίδης Κωνσταντίνος, Ανάλυση Χρηματοοικονομικών Αποφάσεων με Πολλαπλά Κριτήρια, Εκδόσεις Ανικούλα, Θεσσαλονίκη 2001.
9. Κουκουλής Δημήτριος – Στεφάνου Ι. Κωνσταντίνος, Χρηματοοικονομική Λογιστική, Β.Γκιούρδας Εκδοτική, Αθήνα 2004.
10. Μπαλφούσιας Α.Θ, Δημοσιονομικές Εξελίξεις στη δεκαετία του 1980, Αθήνα 1993.
11. Μπαμπανάσης Στέργιος ,Δημόσιες Επιχειρήσεις Οργάνωση και διοίκηση, εκδόσεις Παπαζήση.
12. Μπασέλ Υασίν Διπλωματική Εργασία, Δημόσιες επιχειρήσεις στην Ελλάδα, Πολυτεχνείο Κρήτης, Χανιά 1992.
13. Παπαδόπουλος Δημήτρης, Ανάλυση Χρηματοοικονομικών καταστάσεων της επιχείρησης, Τόμος Β', Θεσσαλονίκη 1986.
14. Σιαφάκας Αναστάσιος Γεώργιος Χρηματιστής, Ανάλυση Ισολογισμών, Β' Έκδοση, Εκδόσεις Κ. Σμπίλιας «Το οικονομικό», Αθήνα 1991.
15. Τάτσος Νικόλαος, Τα Δημόσια Οικονομικά στην Ελλάδα, Εκδόσεις Σμπίλιας, Αθήνα 1994
16. Bowles Samuel - Edwards Richard, Κατανοώντας τον Καπιταλισμό, εκδόσεις Gutenberg, Αθήνα 2002.

17. Howard S. Ellis, Research Monograph Series-Industrial Capital in Greek development, Athens 1964.
18. Samuelson-Nordhaus, Οικονομική, 16^η Διεθνής Έκδοση, Α' Τόμος, Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα 2000.
19. Samuelson Nordhaus, Οικονομική Β' τόμος, Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα 2000.
20. Stiglitz Joseph, Οικονομική του δημόσιου τομέα, εκδόσεις κριτική επιστημονική βιβλιοθήκη.

Ιστοσελίδες στο χώρο του διαδικτύου

1. www.efpolis.gr/content/content.asp?catid=126
2. http://europa.eu/scadplus/glossary/subsidiarity_el.htm
3. <http://homepages.pathfinder.gr/ageorg/71.htm>